

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ

Πηνελόπη Κονέα και
Αλέξανδρος Γ. Κονέας

18782

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Γεν. Διεύθυνσις Γεν. Ἐκπαιδεύσεως
Διεύθυνσις Διδακτικῶν Βιβλίων

Ἄριθ. πρωτ. 103901

Π Ρ Ο Σ

Τοὺς κ. κ. Γενικοὺς Ἐπιθεωρητὰς καὶ Ἐπιθεωρητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων τοῦ Κράτους, Διευθυντὰς τῶν Προτύπων δημοτικῶν σχολείων τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ τῶν Πειραματικῶν σχολείων τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν — Θεσσαλονίκης καὶ Διευθυντὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων τοῦ Κράτους (Διὰ τῶν οἰκείων Ἐπιθεωρητῶν δημ/κῶν σχολείων).

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν, 1) τὰς κειμένας διατάξεις, 2) τὰς εἰς διδακτικά βιβλία ἀνάγκας τῶν μαθητῶν τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως, 3) τὰς προτάσεις τῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 85475/20-6-67 ἀποφάσεως ἡμῶν συγκροτηθεισῶν Ἐπιτροπῶν πρὸς ὑπόδειξιν τῶν καταλληλοτέρων βοηθητικῶν βιβλίων διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Ἀποφασίζομεν

1. Ἐπιτρέπομεν τὴν χρησιμοποίησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως τοῦ κάτωθι βοηθητικοῦ βιβλίου καὶ μόνον διὰ τὸ προσεχὲς σχολικὸν ἔτος 1967 - 68 :

«Εὐαγγελικαὶ Περικοπαὶ» Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων δημοτικοῦ σχολείου Ἡλ.
Μηνιάτη.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21-7-1967

Ὁ Ὑπουργὸς
Κ. ΚΑΛΑΜΠΟΚΙΑΣ

ΗΛΙΑ Π. ΜΗΝΙΑΤΗ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ

“ΑΤΛΑΝΤΙΣ” ΚΟΡΑΗ 8

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
Δ/ΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἄριθ. Πρώτ. 99453

Ἐν Ἀθήναις τῆ 11-9-1954

Πρὸς τὸν κ.
Η Λ. Μ Η Ν Ι Α Τ Η Ν
Λ α έ ρ τ ο υ 24

Ε Ν Τ Α Υ Θ Α

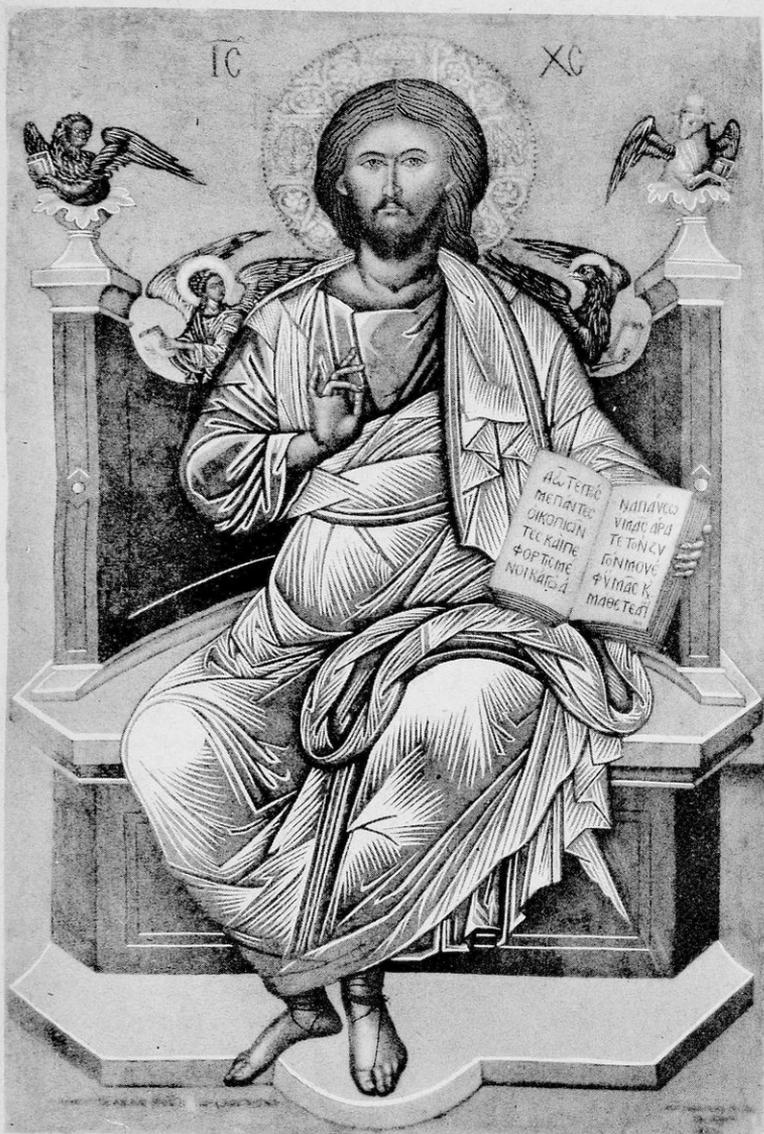
**Θέμα : Περὶ ἐγκρίσεως Εὐαγγελικῶν Περικοπῶν
Ε'. καὶ ΣΤ'. Δημοτ.**

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 83819/1954 ἀποφάσεως τοῦ Ἵπουργείου μετὰ συμφωνῶν γνωμοδότησιν τοῦ Κεντρικοῦ Γνωμοδοτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδεύσεως ἐνεκρίθη τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον **«Εὐαγγελικαὶ Περικοπαὶ»** βιβλίον σας ὡς βοηθητικὸν τοῦ μαθήματος τῶν Ὁρθοσκευτικῶν διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ε'. καὶ Στ'. τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπὶ μίαν τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ 1-9-54.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὴν ἔγκαιρον ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου συμμορφούμενος πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν κανονισμὸν Ἐκδόσεως βοηθητικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Κοινοποιήσις :
Δ/σιν Διδ. Βιβλίων

Ἐντολῆ Ἵπουργοῦ
Ὁ Διευθυντῆς
Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Η Ἁγία Γραφή εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης.

Α' ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περιέχει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον ἐφανερώσεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἑβραίους διὰ μέσον τῶν Πατριαρχῶν, τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν Προφητῶν.

Μὲ τὰ ἱερὰ αὐτὰ πρόσωπα προπαρεσκεύασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὰ δεχθῆ ἔπειτα τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ. Δι' αὐτὸ ὁ Χριστὸς δὲν κατήργησε τὴν Π. Διαθήκην, ἀλλὰ τὴν συνεπλήρωσε καὶ τὴν ἐτελειοποίησε.

Τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης εἶναι 49, καὶ διαιροῦνται: 1) Εἰς Ἱστορικά, 2) Διδακτικά καὶ 3) Προφητικά.

1. Τὰ Ἱστορικά Βιβλία διηγοῦνται τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, τὴν κατάστασιν τοῦ πρώτου ἀνθρωπίνου ζεύγους καὶ γενικῶς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Εἶναι 23, τὰ ἑξῆς: 1) Γένεσις, 2) Ἐξόδος, 3) Λευιτικόν, 4) Ἀριθμοί, 5) Δευτερονόμιον (Πεντάτευχος τοῦ Μωϋσέως). 6) Τὸ βιβλίον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, 7) Τὸ τῶν Κριτῶν, 8) τῆς Ρούθ, 9) Τὰ τέσσαρα Βιβλία τῶν Βασιλειῶν, 10) Τὰ δύο τῶν Παραλειπομένων, 11) Τὰ δύο τοῦ Ἑσδρα, 12) Τὸ τοῦ Νεεμίου, 13) Τὸ τοῦ Τωβίτ, 14) Τῆς Ἰουδίθ, 15) Τῆς Ἑσθήρ καὶ 16) τὰ τρία τῶν Μακκαβαίων.

2. Τὰ Διδακτικά Βιβλία περιέχουν πολλὰς ἠθικὰς ἀληθείας καὶ

ὄφελιμος διδασκαλίας, καὶ εἶναι 7, τὰ ἐξῆς: 1) Τὸ Βιβλίον τοῦ Ἰώβ, 2) Οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ, 3) Αἱ Παραομιαὶ τοῦ Σολομώντος, 4) Τὸ ἄσμα ἄσμάτων τοῦ Σολομώντος, 5) Ἡ Σοφία Σολομώντος, 6) Ὁ Ἐκκλησιαστής Σολομώντος καὶ 7) Ἡ Σοφία Σειράχ.

3. Τὰ Προφητικὰ Βιβλία εἶναι 19 καὶ περιέχουν προφητικούς λόγους περὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Λαοῦ, καὶ ἰδιαίτερος περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου Χριστοῦ, καὶ περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου Αὐτοῦ: 1) Αἱ προφητεῖαι τοῦ Ὠσηέ, 2) Ἀμώς, 3) Μιχαίου, 4) Ἰωήλ, 5) Ὀβδιού, 6) Ἰωνᾶ, 7) Ναούμ, 8) Ἀββακούμ, 9) Σοφονίου, 10) Ἀγγαίου, 11) Ζαχαρίου, 12) Μαλαχίου, 13) Ἡσαίου, 14) Ἰερεμίου, 15) Βαρούχ, 16) Θρήνων τοῦ Ἰερεμίου, 17) Ἐπιστολὴ Ἰερεμίου, 18) Ἰεζεκιὴλ καὶ 19) Δανιήλ.

Γλώσσα τῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης εἶναι ἡ Ἑβραϊκὴ, πλὴν τῶν 2ου καὶ 3ου βιβλίων τῶν Μακκαβαίων καὶ τῆς Σοφίας Σολομώντος, τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Ἡ Σοφία Σειράχ, τὸ τοῦ Τωβίτ καὶ τῆς Ἰουδίθ ἐγράφησαν εἰς ἑβραϊκὴν διάλεκτον νεωτέραν καὶ δημοδεστέραν τῆς ἀρχαίας Ἑβραϊκῆς, λεγομένην Ἀραμαϊκὴν. Ἡ Π. Διαθήκη μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου τὸν τρίτον π.Χ. αἰῶνα. Λέγεται **μετάφρασις τῶν Ὁ (ἑβδομήκοντα)** χάριν συντομίας, διότι οἱ μεταφρασταὶ ἦσαν ἑβδομήκοντα δύο.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἀναγνωρίζει ὡς ἐπίσημον ἱερόν Βιβλίον τῆς τῆν μετάφρασιν αὐτήν.

Β' ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. Ἡ Καινὴ Διαθήκη περιέχει ὅσα ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Μαθητῶν Αὐτοῦ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 27 βιβλία, τὰ ὁποῖα διακρίνονται 1) εἰς Ἱστορικά, 2) Διδακτικά καὶ 3) Προφητικά.

1. **Ἱστορικά** εἶναι τὰ 4 Εὐαγγέλια 1) τοῦ Ματθαίου, 2) τοῦ Μάρκου, 3) τοῦ Λουκᾶ καὶ 4) τοῦ Ἰωάννου, ὅπου γράφεται ἡ ἱστορία τοῦ βίου τοῦ Κυρίου, τῶν θαυμάτων καὶ τῆς διδασκαλίας Αὐτοῦ, καὶ 5) αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅπου ἐξιστορεῖται ἡ δραῖσις τῶν πρώτων ἀποστολικῶν ἀνδρῶν, καὶ ἰδιαίτερος τῶν κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ ἡ ἱστορία τῆς πρώτης Ἐκκλησίας. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ.

2. **Τὰ Διδακτικά βιβλία** περιέχουν διαφόρους διδασκαλίας τῶν Ἀποστόλων πρὸς τοὺς Χριστιανούς καὶ ἔχουν μορφήν ἐπιστολῶν. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται εἶναι 21, ἦτοι 14 ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ 7 τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, ἦτοι τρεῖς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, δύο τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ ἀνὰ μία τῶν Ἀποστόλων Ἰακώβου καὶ Ἰούδα.

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου εἶναι: δύο πρὸς Κορινθίους, δύο πρὸς Θεσ-

σαλονικεῖς, δύο πρὸς Τιμόθεον, μία πρὸς Ρωμαίους, μία πρὸς Γαλάτας, μία πρὸς Ἐφεσίους, μία πρὸς Κολασσαεῖς, μία πρὸς Φιλιππησίους, μία πρὸς Τίτον, μία πρὸς Φιλήμονα καὶ μία πρὸς Ἑβραίους.

Αἱ 7 ἐπιστολαὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων λέγονται καθολικαί, διότι ἐγράφησαν δι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς, δηλ. πρὸς ὁλόκληρον τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν.

3. Προφητικὰ Προφητικὸν εἶναι μόνον ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Εἰς αὐτὸ προφητεῦει ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς θὰ καταβάλλῃ τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἐχθρῶν του καὶ θὰ θριαμβεύσῃ.

Ἡ γλῶσσα τῶν Βιβλίων τῆς Κ. Διαθήκης εἶναι ἡ τότε ὄμιλουμένη ὑπὸ τοῦ λαοῦ κοινὴ Ἑλληνικὴ διάλεκτος. Ἡ γλῶσσα αὐτὴ εἶχε διαδοθῆ εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων του.

Ἡ Ἁγία Γραφή ἢ Βίβλος, μεταφρασθεῖσα εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς γλώσσας καὶ διαλέκτους, εἶναι τὸ μοναδικὸν βιβλίον εἰς τὸν κόσμον ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων, καὶ ἔχει καταπληκτικὴν κυκλοφορίαν.

Οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐφωτίσθησαν ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ (Θεόπνευστοι) διὰ τὴν εὐρεσιν τῆς ἀληθείας. Δι' αὐτὸ ἡ Γραφή λέγεται Θεόπνευστος, ὅπως τὴν ὀνομάζει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος «πᾶσα Γραφή Θεόπνευστος» (Β' Τιμοθ. 3,16).

2

ΟΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΑΙ

Η λέξις **Εὐαγγέλιον** σημαίνει εἰς τὴν Κ. Διαθήκην τὴν καλὴν καὶ εὐχάριστον ἀγγελίαν τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Σωτῆρος, καὶ τοῦ ὅλου σωτηρίου κηρύγματός Του. Εὐαγγέλιον λέγεται καὶ τὸ προφορικὸν κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων. Ἀκόμη καὶ τὸ βιβλίον, εἰς τὸ ὅποιον γράφεται τὸ κήρυγμα τοῦτο, λέγεται Εὐαγγέλιον καὶ ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ Εὐαγγελιστής. Τὰ Εὐαγγέλια ἐγράφησαν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 60 — 90 μ.Χ.

Οἱ Εὐαγγελισταὶ εἶναι οἱ ἐξῆς τέσσαρες:

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ

Ὁ *Ματθαῖος* ἦταν Ἰουδαῖος καὶ τελώνης τὸ ἐπάγγελμα. Προσεκλήθη ἀπὸ τὸν Σωτῆρα εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα ἀπὸ τὸ τελωνεῖον τῆς πόλεως Καπερναοῦμ. Καὶ ὁ *Ματθαῖος* τὸν ἠκολούθησε προθύμως.

Ὁνομάζετο προτοῦ προσκληθῆ Ἀεὺς, καὶ μετὰ τὴν πρόσκλησιν του ὀνομάσθη *Ματθαῖος*, πὸν σημαίνει Δωρόθεος ἢ Θεόδωρος.

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ

Τὸ *Εὐαγγέλιόν* του ἐκήρυξε πρῶτον εἰς τοὺς συμπολίτας του Ἰουδαίους, καὶ ἔπειτα εἰς τοὺς ἔθνικους λαούς. Χάριν τῶν Ἰουδαίων ἔγραψε τὸ *Εὐαγγέλιόν* του εἰς τὴν γλῶσσάν των. Καὶ ἔπειτα τὸ ἔγραψεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τῶν ἔθνικῶν.

Σκοπὸς τῆς συγγραφῆς τοῦ *Εὐαγγελίου* του εἶναι νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ ἀναμενόμενος *Μεσσίας*, ὅπως ἐπροφήτευσαν οἱ *Προφῆται*, εἶναι ὁ *Χριστός*. Ἐμαρτύρησεν εἰς τὴν *Αἰθιοπίαν*.

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΜΑΡΚΟΣ

Ὁ **Μάρκος** ἦτο καὶ αὐτὸς Ἰουδαϊκῆς καταγωγῆς. Ὁ Μάρκος οὔτε μαθητὴς οὔτε Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ ἦτο.

Συνώδευσε ὡς βοηθὸς τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν κατὰ τὴν πρῶτην αὐτῶν ἀποστολικὴν περιοδείαν.

Ἐπειτα ἔγινε συνεργάτης τῶν Ἀποστόλων Παύλου καὶ Πέτρου, ὁ

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΜΑΡΚΟΣ

ὁποῖος ἐκατήχησεν αὐτὸν εἰς τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν. Δι' αὐτὸ ὀνομάζει τὸν Μάρκον ὁ Πέτρος υἱὸν του, δηλ. πνευματικὸ παιδί του.

Ἠκολούθησε τὸν Πέτρον εἰς τὴν Ρώμην τὸ 64 μ.Χ. Καὶ μετὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον, ἴδρυσεν πολλὰς Ἐκκλησίας καὶ ἔγινε πρῶτος Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας. Ἐκεῖ ὑπέστη καὶ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἀπὸ τοῦ εἰδωλολάτρας.

Εἰς τὸ Εὐαγγέλιον διηγεῖται τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος, ὅπως τὰ ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον.

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΛΟΥΚΑΣ

Ὁ Λουκᾶς ἦτο ἐθνικῆς καταγωγῆς. Ἐγενήθη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας, ὅπου ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν.

Ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ ἀγαπητοὺς συνεργάτας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἠκολούθησεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀποστολικὰς περιοδείας του εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Παύλου. Ἀπὸ τὸν Παῦλον θὰ ἐκατηχίσθη εἰς τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν.

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΛΟΥΚΑΣ

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Λουκᾶς ἦτο καὶ ἀγιογράφος, ἰδίως εἰκόνων τῆς Θεοτόκου. Πρῶτος ἰδρυτὴς τῆς Χριστιανικῆς ἀγιογραφίας.

Εἰς ἡλικίαν 84 ἐτῶν ἐμαρτύρησεν εἰς τὰς Θήβας τῆς Βοιωτίας. Τὸ λείψανόν του μετεφέρθη ἐπὶ Ἀδτοκράτορος Κωνσταντίνου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Μετεφέρθη τότε καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἀπὸ τὰς Πάτρας.

Ἐνδρισκόμενος εἰς τὴν Ἀχαΐαν ἔγραψεν εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του ὅσα ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους καὶ Μαθητάς. Σκοπὸς αὐτοῦ εἶναι νὰ δώσῃ εἰς ἓνα ἐπιφανῆ φίλον του, τὸν Θεόφιλον, τὴν ἀκριβῆ ἱστορίαν τοῦ Σωτῆρος.

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ὁ Ἰωάννης ἐγενήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Βηθσαϊδᾶ. Ἦτο υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης, τῆς πιστῆς ἐκείνης γυναικός, πὺ ἠκολούθησε καὶ ὑπηρετήσε τὸν Χριστόν. Ἐκλήθη εἰς τὸ Ἀποστολικὸν ἄξιωμα ἀπὸ τὸν Χριστόν εἰς τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, ὅπου ἐξασκούσε τὸ ἀλιευτικὸν ἐπάγγελμα. Ἦτο προικισμένος μὲ ἕξοχα πνευματικὰ προτερήματα καὶ ἡ καρδιά του ἦτο γεμάτη ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον.

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ὀλίγοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ Σωτῆρος εἶχον τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰωάννου. Ἦτο ὁ μαθητὴς, τὸν ὁποῖον ἰδιαιτέρως ἠγάπα ὁ Χριστός. Ἦκολούθησε τὸν Χριστόν μέχρι τοῦ σταυρικοῦ θανάτου Του ἀπὸ ὅπου ἀνέθεσεν εἰς αὐτόν ὁ Σωτὴρ τὴν προστασίαν τῆς ἁγίας Μητρός Του.

Τὸ Ἀποστολικὸν ἔργον του ἤρχισεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν Σαμάρειαν· ἔπειτα ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιόν του εἰς τὴν Ἀσίαν μὲ κέντρον τὴν Ἔφεσον. Κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Αὐτοκράτορος Δομτιανοῦ (81 — 96 μ.Χ.) ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Πάτμον, ὅπου ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν. Ἐπειτα ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Ἔφεσον, ὅπου ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὰς ἐπιστολάς του. Ἐφθασεν εἰς βαθύτατον γῆρας, ἦτο ἄνω τῶν 95 ἐτῶν ὁπότε δὲν ἠδύνατο

ἄλλο τι γὰρ λέγει παρὰ «**τεκνία ἀγαπάτε ἀλλήλους**». Ἀπέθανε καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Ἔφεσον.

Εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του περιγράφει μὲ λαμπρὰ καὶ ὑψηλὰ λόγια τὴν αἰώνιον Γέννησιν τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' αὐτὸ ὠνομάσθη Θεολόγος.

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΚΑΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἰωάννου, κεφ. γ' 13 - 17

Εἶπεν ὁ Κύριος· οὐδείς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Οὐδείς ἀναβέβηκε = κανεὶς ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἀναβῆ εἰς τὸν οὐρανόν.
2. Ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ = ὁ ὅποιος, ἐνῶ τῶρα εἶναι εἰς τὴν γῆν, ἐξακολουθεῖ, ὡς πανταχοῦ παρών, νὰ εἶναι καὶ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐνῶ κατέβη ἐκ τῶν οὐρανῶν, δὲν ἀπεμακρύνετο ἀπ' αὐτοῦς (οὐρανοῦς), ἀλλὰ πανταχοῦ ἦτο.
3. Οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου = ἔτσι πρέπει νὰ ὑψωθῆ (νὰ σταυρωθῆ) ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
4. Ἀπόληται = διὰ νὰ μὴ χαθῆ, καταστραφῆ κατὰ τὴν μέλλουσαν κρίσιν.
5. Οὕτω γὰρ ἠγάπησε = τόσοσιν πολὺ ἠγάπησε.
6. Ἐδωκεν = ἔστειλεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ καὶ νὰ μᾶς σώσῃ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὀλίγον πρὶν ἀπὸ τὴν περικοπὴν αὐτὴν, διηγεῖται ἕνα ὥραϊον διάλογον μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐνὸς Φαρισαίου, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Νικόδημος. Ἦτο μέλος τοῦ ἀνωτάτου Συνεδρίου. Κρυφὸς ἕμως ὄπαδὸς τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἐκεῖνος, πού μαζὶ μὲ τὸν Ἰωσήφ ἔθαψε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὸν διάλογον αὐτὸν ἔμαθεν ὁ Νικόδημος ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο μόνον διδάσκαλος καὶ προφήτης, ἀλλὰ καὶ Θεός. "Ὅτι κατέβη ἀπὸ τὸν Οὐρανόν, ἔπου ἦτο καὶ προηγουμένως, καὶ ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τὴν Σταύρωσιν θὰ ἀναληφθῆ καὶ θὰ ἀναβῆ πάλιν εἰς τὸν Οὐρανόν.

Καὶ εἰς τὴν περικοπὴν αὐτὴν συνέχισεν ὁ Χριστὸς τὴν διδασκαλίαν του πρὸς τὸν Νικόδημον καὶ εἶπε : «Ὁ Μωϋσῆς ὑψώσε τὸν χαλκοῦν ἕφιν εἰς τὴν ἔρημον καὶ οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐκεῖνοι, πού ἐδαγκάνοντο ἀπὸ τοὺς ἕφεις, ἔβλεπον αὐτὸν καὶ ἐθεραπεύοντο». Ἔτσι καὶ ὁ Σωτὴρ πρέπει νὰ ὑψωθῆ ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν, δηλ. νὰ σταυρωθῆ, διὰ νὰ σώσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν τὸν κόσμον, πού θὰ ἐπίστευεν εἰς αὐτόν καὶ θὰ ἐζητοῦσε τὴν σωτηρίαν του. Ὁ Θεὸς πάντοτε ἤθελε τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἡ θυσία αὐτὴ τοῦ Υἱοῦ Του φανερῶνει τὴν μεγάλην ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Τόσον πολὺ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ ἔστειλε, μὲ τὸν σκοπὸν ὅτι κάθε ἄνθρωπος, πού θὰ ἐπίστευεν εἰς αὐτόν, νὰ μὴ χαθῆ, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Μάρκου, κεφ. η', 34 - θ' 1

Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καὶ ἀράτω τὸν σταυρόν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Ὅς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σώσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἐνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον εἶναι κερδήσει τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἡ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Ὅς γὰρ εἰάν ἐπαισχυνθῆ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῶ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-

που ἐπαισχυνηθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ὅπισω μου ἀκολουθεῖν = νὰ γίνῃ ὀπαδὸς μου, μαθητῆς μου. 2. Ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν = ἂν ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτὸν του, δηλ. τὸν ἀμαρτωλὸν ἄνθρωπον, τὸν γεμᾶτον ἀμαρτίας. Νὰ τὸν θεωρήσῃ ἐχθρὸν τῶν τέτοιων ἑαυτὸν του, ποῦ τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὸ κακόν. 3. Καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ = καὶ ἂς σηκώσῃ τὸν σταυρὸν του· δηλ. ἂς σηκώσῃ πόνεμον ἐναντίον τῶν ἀμαρτιῶν του ὑπομένων τὰς θλίψεις τοῦ κόσμου καὶ ὑποστηρίζων τὴν πίστιν του εἰς τὸν Χριστὸν καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ζωὴν του (αὐτοθυσία). 4. Ὅς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι = διότι ὅποιος θέλει νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του. 5. Ἀπολέσει αὐτὴν = θὰ τὴν χάσῃ δηλ. τὴν μακαρίαν καὶ αἰώνιον ζωὴν, ἀποῦ ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν ἐνῶρετον ζωὴν του ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον. 6. Ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτὴν = ὅποιος ἤθελε θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του χάριν τῆς πίστεώς του πρὸς ἐμέ, αὐτὸς θὰ σώσῃ αὐτὴν, δηλ. θὰ κερδίσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν. 7. Ἀντάλλαγμα = κάτι ποῦ νὰ ἀξίξῃ τὸ ἴδιον ὅσο καὶ ἡ ψυχὴ του. 8. Ὅς γὰρ ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους = διότι ὅποιος ἐντραπῇ (τὸ νομίση ἐντροπὴν του) νὰ μὲ ὁμολογήσῃ Θεὸν καὶ τοὺς λόγους μου ὡς λόγους Θεοῦ. 9. Μουχαλίδι = εἰς τὴν διεφθαρμένην, τὴν ἄπιστον. 10. Τινὲς τῶν ὧδε ἐστηκότων = μερικοὶ ἀπὸ ἐκεῖνους ποὺ στέκονται ἐδῶ καὶ ἀκούουν τοὺς λόγους μου. 11. Οὐ μὴ γεύσονται θανάτου = δὲν θὰ πεθάνουν. 12. Ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει = νὰ ἔλθῃ μὲ δυνάμειν καὶ δόξαν. Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Χριστὸς ἐννοεῖ ὅτι θὰ ἐπικρατήσῃ, ἡ θρησκεία Του.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὅποιος θέλει, λέγει ὁ Χριστός, νὰ μὲ ἀκολουθήσῃ, ὅποιος, δηλαδὴ θέλει νὰ γίνῃ καλὸς Χριστιανὸς πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἕνα ὠραῖον ἀγῶνα. Πρέπει νὰ ἀρνηθῇ τὰς κακὰς του ἐπιθυμίας. Νὰ ἀφήσῃ τὰ μίση καὶ τὰς ἀμαρτίας του καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν πίστιν του πρὸς ἐμέ. Διότι ὅποιος ἐπιμένει εἰς τὰς κακὰς πράξεις, δὲν θὰ τοῦ μένῃ καιρὸς νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ψυχὴν του. Ὅποιος δὲν φροντίζει διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀθανάτου ψυχῆς του, αὐτὸς δὲν ξέρεи τὴν ἀξίαν της καὶ θὰ τὴν χάσῃ μὲ τὴν εὐκολίαν ὅσον εἶναι εὐκόλον νὰ χάσῃ κανεὶς ἕνα πολύτιμον λίθον, ποῦ δὲν ξέρεи τὴν μεγάλην του ἀξίαν. «Ποιά ὠφέλεια, λέγει ὁ Χριστός, θὰ ἔχῃ ὁ ἄνθρωπος, ἂν κερδίσῃ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν του;» Κανένα πράγμα,

λέγει, εἰς τὸν κόσμον δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὸ ἀνταλλάξῃ μὲ τὴν πολὺτιμον ψυχὴν του. "Ὅποιος λοιπὸν, συνεχίζει ὁ Χριστός, ἀρνηθῆ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι εἶναι χριστιανὸς καὶ νὰ διδάξῃ τοὺς λόγους μου εἰς τὸν ἀμαρτωλὸν καὶ ἄσωτον κόσμον, τότε καὶ ἐγὼ θὰ τὸν ἀρνηθῶ ἐμπρὸς εἰς τὸν Πατέρα μου. Καὶ δὲν θὰ περᾶσῃ πολλὸς καιρὸς καὶ θὰ ἀποδειχθῆ, ὅτι εἶμαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ πὺ κατέβηκα ἀπὸ τοὺς οὐρανοῦς. Ἐνοοῦσε τὴν δόξαν καὶ τὴν δύναμιν πὺ θὰ ἀποκτήσῃ ἡ θρησκεία Του, τὴν ὁποῖαν (δύναμιν) μερικοὶ «τῶν ὧδε ἐστηκότων» ἀπὸ αὐτοὺς πὺ εὐρίσκονται ἐδῶ, θὰ προφθάσουν νὰ τὴν ἴδουν.

*

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΩΤΗ ΛΟΥΚΑ

Λουκᾶ, κεφ. ε΄, 1 - 11

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐστὼς ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, εἶδε δύο πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἄλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλεῖν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμονα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιᾶσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ρήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέλλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ· διεσπάρηντο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντα συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον καὶ ἐπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βοθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέειπε τοῖς γόνισιν Ἰησοῦ λέγων· ἐξέλιθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνηὸς ἁμαρτωλὸς εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἧ συνέλαβον, ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμονα ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωογῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην = τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀραγμένα πλησίον τῆς λίμνης. 2. Ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν = ἀφοῦ ἐβγῆκαν ἐξω. 3. Ἠρώτη-

σεν = παρεκάλεσεν. 4. Ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον = νὰ ὀδηγήσῃ τὸ πλοῖον ὀλίγον μακρύτερα ἀπὸ τὴν παραλίαν. Ἦθελεν ὁ Χριστὸς ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ πλοῖον νὰ ἤμπορῇ κάπως ἐλεύθερα νὰ διδάξῃ τὸν λαόν, πού εἶχε μαζευθῆ εἰς τὴν ὄχθη τῆς λίμνης. 5. Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος = ὀδήγησε τὸ πλοῖον καὶ φέρε το εἰς τὰ βαθειὰ νερὰ τῆς λίμνης. 6. Χαλάσατε = ρίψατε τὰ δίκτυά σας. 7. Εἰς ἄγρον = γιὰ ψάρευμα. Γιὰ νὰ πιάσετε ψάρια. 8. Ἐπιστάτα = Διδάσκαλε. 9. Ἐπὶ τῷ ῥηματί σου = ἀφοῦ τὸ διατάσσεις. 10. Συνέκλεισαν = ἐκλείσαν μέσα εἰς τὸ δίκτυον. 11. Διεργήνυτο = ἤρχισε νὰ σχίζεται, ἐπειδὴ δὲν ἀντέτεχν ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ψαριῶν. 12. Κατένευσαν τοῖς μετόχοις = ἔκαμαν νεῦμα εἰς τοὺς συντρόφους των. 13. Τοῦ συλλαβέσθαι = νὰ τοὺς βοηθήσουν. 14. Ἐπλησαν = ἐγέμισαν τόσο πολύ, ὥστε ἐκινδύνευσαν νὰ βυθισθοῦν. 15. Ἰδὼν ὁ Πέτρος = ὅταν εἶδεν ὁ Πέτρος τὸ μεγάλο αὐτὸ θαῦμα. 16. Ἐξέλθε ἀπ' ἐμοῦ = φύγε, γιὰτὶ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ σὲ ἔχω εἰς τὸ πλοῖόν μου. 17. Κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι = σύντροφοι μετὸν Σίμωνα. 18. Ἔση ζωγρῶν = θὰ πιάσης ἀνθρώπους δηλ. θὰ ἀλιεύσης αὐτοὺς μετὸ κήρυγμά σου, θὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν. 19. Καταγαγόντες = ἀφοῦ ἔσωραν τὰ πλοῖα εἰς τὴν ξηράν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΓΥΕΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τέσσαρες ἀλιεῖς μετὰ θαυμαστὴν προθυμίαν ἀφίνουν τὰ πάντα, τοὺς γονεῖς καὶ τὴν περιουσίαν των καὶ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστόν. Εἶναι ὁ Πέτρος, ὁ Ἀνδρέας, ὁ Ἰακώβος καὶ ὁ Ἰωάννης. Ἦσαν βέβαια ἀλιεῖς, ἀλλὰ καὶ εὐσεβεῖς ἄνθρωποι.

Ὁ Χριστὸς ἐτελείωσε τὴν διδασκαλίαν Του ἀπὸ τὸ πλοῖον τοῦ Πέτρου, τὴν ὁποίαν ἤκουσεν αὐτός, ὁ ἀδελφός του καὶ οἱ σύντροφοί του Ἰακώβος καὶ Ἰωάννης. Εἶπε τότε εἰς τὸν Πέτρον ὁ Χριστὸς νὰ προχωρήσῃ ὀλίγον εἰς τὴν λίμνην καὶ νὰ ρίψῃ τὰ δίκτυα. Ὁ Πέτρος τοῦ εἶπε ὅτι ἐψάρευαν ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην, ἀλλὰ δὲν ἔπιασαν τίποτε, ἀφοῦ ὅμως τὸ διατάσσεις, εἶπεν εἰς τὸν Σωτῆρα, θὰ ρίψω τὰ δίκτυα. Ὁ Πέτρος σπεύδει πραγματικὰ καὶ ρίπτει τὰ δίκτυα. Ὑπακούει ἀπροφασίστως εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πιστεύει εἰς Αὐτὸν καὶ ἀποτέλεσμα τῆς πίστεώς του αὐτῆς εἶναι τὸ πλουσιώτατο ψάρευμα πού ἠκολούθησε. Ἐπιασαν τόσοσὸν πολλοὺς ἰχθῦς ὥστε ὄχι μόνον τὸ ἰδικόν των πλοῖον ἐγέμισε, ἀλλὰ καὶ τὸ πλοῖον τῶν συντρόφων των, τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ὅλοι ἐθαύμασαν. Καὶ ὁ Πέτρος, πού ἐκατάλαβε ὅτι ἔχει ἐμπρός του θεῖον καὶ θαυμαστὸν πρόσωπον, ὁμολογεῖ τὰς ἀμαρτίας του καὶ τὴν μικρότητά του. Ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐνθαρρύνει τότε: «Μὴ φοβᾶσαι· ἀπὸ σήμερον θὰ γίνῃς μαθητῆς μου, θὰ γίνῃς ἀλιεὺς ἀνθρώπων. Εἶσαι ἄξιος νὰ κηρύξῃς τὸ ὄνομά μου παντοῦ». Ἀμέσως τότε ὁ Πέτρος

μέ τὸν ἀδελφόν του Ἀνδρέα καθὼς καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, ἀφοῦ ἔσυραν τὰ πλοῖα τῶν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ τὰ ἄφησαν ἐκεῖ, ἠκολούθησαν τὸν Χριστόν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΛΟΥΚΑ

Λουκά, κεφ. ζ', 31 — 36

Εἶπεν ὁ Κύριος· καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπάτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀγαρίστους καὶ πονηροὺς. Γίνεσθε οὖν οἰκτιρόμονες, καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν οἰκτιρῶν ἐστί.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ποία ὑμῖν χάρις ἐστί = ποία ἀμοιβὴ θὰ σᾶς δοθῇ; Τί εἶδους ἀμοιβὴ σᾶς ὀφείλεται; 2. Ἀπολαβεῖν = νὰ πάρετε τόκον καὶ ἔπειτα ὅλον τὸ δάνειον. 3. Ἴνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα = διὰ νὰ λάβουν ὀπίσω ὀλόκληρον τὸ ποσὸν ποὺ ἐδάνεισαν. 4. Μηδὲν ἀπελπίζοντες = χωρὶς νὰ ἐλπίζετε τίποτε ὡς ἀνταπόδοσιν ἀπ' αὐτοὺς. 5. Ὁ μισθὸς = ἡ ἀμοιβή. 6. Υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου = Κατὰ χάριν παιδιὰ τοῦ Ὑψίστου, διότι κάνετε τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς ὡς ὑπάκουοι υἱοὶ Αὐτοῦ. 7. Ὅτι αὐτὸς χρηστός = διότι Αὐτὸς εἶναι εὐσπλαχνικὸς καὶ εὐεργετικὸς. 8. Οἰκτιρόμονες = Ἐλεήμονες καὶ εὐσπλαχνικοί.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὅλαι μας αἱ ὑποχρεώσεις (καθήκοντα) πρὸς τὸν πλησίον μας, στηρίζονται, λέγει ὁ Χριστός, εἰς τὴν ἐντολήν: «καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως». Δηλαδή νὰ δεῖξης τέτοια συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅποιαν θέλεις νὰ δεῖξουν καὶ ἐκεῖνοι πρὸς ἐσέ. Διότι

ὅταν ἔτσι φερώμεθα πρὸς τὸν πλησίον μας, θὰ βασιλεύῃ ἀνάμεσα μας, ἀνάμεσα εἰς τὴν οἰκογένειάν μας, ἀνάμεσα εἰς τὴν πατρίδα μας ἢ δικαιοσύνη, ἢ ὁμόνοια καὶ ἡ ἀγάπη. Αὐτὴ ὅμως ἢ συμπεριφορά, λέγει ὁ Χριστός, ἂν περιορίζεται μεταξύ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι μᾶς ἀγαποῦν, δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν. Γιατὶ καὶ οἱ κακοποιοὶ ἄνθρωποι ἀγαπῶνται μεταξύ των. Ἐγὼ, λέγει, σᾶς παραγγέλλω νὰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς σας. Ἡ Χριστιανικὴ ἀγάπη ἀγκαλιᾶζει ὅλους καὶ αὐτοὺς ἀκόμη, πού μᾶς πικραίνουν. Πλησίον μας εἶναι κάθε ἄνθρωπος φίλος, ἐχθρός, χριστιανός, ἀλλόθρησκος.

Πρέπει νὰ εἴμεθα εὐσπλαγχοὶ καὶ εὐεργετικοὶ εἰς ἐκείνους πού ἔχουν τὴν ἀνάγκην μας. Καὶ ὁ Χριστός φέρει ἐδῶ παράδειγμα τὰ δάνεια, πού δανεῖζουν ἰδίως οἱ πλούσιοι εἰς τὸν φτωχὸν ἄνθρωπον. Ἡμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς νὰ μὴ ἔχη χρήματα οὔτε ἄρτον νὰ ἀγοράσῃ ἢ τοῦ χρειάζονται δι' ἄλλας οἰκογενειακὰς ἀνάγκας. Εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις πρέπει νὰ δανειζώμεν, χωρὶς νὰ ζητοῦμεν τόκον. Κάποτε ἡμπορεῖ νὰ ἔχωμεν τὴν ὑπόψιν ὅτι ἐκεῖνος πού ἐδανείσαμεν δὲν θὰ μᾶς ἐπιστρέψῃ τὸ δάνειον. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν πρέπει νὰ τὸν συνδράμωμεν.

Ὅταν, λέγει ὁ Χριστός, συμπεριφέρεσθε μὲ ἀγάπην καὶ μὲ συμπάθειαν εἰς τὸν πλησίον, τότε κάνετε τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς, ὡς ὑπάκουοι υἱοὶ Αὐτοῦ. Διότι καὶ ὁ Θεὸς εἶναι εὐσπλαγχνικὸς καὶ εὐεργετικὸς καὶ εἰς τοὺς ἀχαρίστους ἀκόμη καὶ πονηροὺς.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΡΙΤΗ ΛΟΥΚΑ

Λουκᾶ, κεφ. ζ' 11 - 16

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπορεύετο ὁ Ἰησοῦς εἰς πόλιν καλουμένην Ναῖν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ καὶ ὄχλος πολὺς. Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πόλει τῆς πόλεως, καὶ ἰδὼν ἐξεκομίζετο τεθνηκῶς υἱὸς μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ. Καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε· καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπε· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ

ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἔλαβε δὲ φόβος πάντας καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέφατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ναϊν = πόλις πλησίον τῆς Καπερναοῦμ, πρὸς νότον τῆς Ναζαρέτ. 2. Συνεπορεύοντο = ἐπήγαιναν μαζί. 3. Ὡς ἤγγισε = καθὼς ἐπλησίασε τὴν πόλιν τῆς πόλεως. 4. Ἐξεκομίζετο τεθνηκῶς = ἐκηδεύετο ἕνας νεκρὸς. 5. Ἰκανὸς = ἀριετὸς. 6. Καὶ προσελθῶν = καὶ ἀφ' οὗ ἐπλησίασε. 7. Ἦψατο τῆς σοροῦ = ἤγγισε μὲ τὸ χερί του τὸ νεκροκράββατο (φέρετρον). 8. Ἔστησαν = ἐσταμάτησαν. 9. Ἐγέσθητι = σήκω ἐπάνω. 10. Ἦρξατο λαλεῖν = ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ. 11. Ἔλαβε φόβος πάντας = ὅλοι ἐφοβήθησαν. 12. Ἐγήγερται = ἔχει παρουσιασθῆ. 13. Ἐπεσκέψατο = ἐλυπήθη ὁ Θεὸς τὸν λαόν του.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Κόσμος πολὺς ἀκολουθοῦσε τὴν κηδεῖα ἐνὸς νέου μονογενοῦς μιᾶς γήρας. Συμπονοῦσε καὶ ἐλυπεῖτο διὰ τὸ μεγάλο δυστύχημα τῆς γυναικὸς αὐτῆς. Ὁ Χριστὸς ὅμως τῆς ἔδωσε τὴν μεγαλυτέραν χαράν, διότι ἀνέστησε τὸν υἱόν της. «Μὴ κλαῖε», εἶπε στὴ μητέρα. Καὶ πλησιάσας τὸ φέρετρον εἶπε: «Νεανίσκει, σήκω ἐπάνω», καὶ ὁ νεκρὸς ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ. Ὅλοι ἐδόξασαν τὸν Θεὸν καὶ ἔλεγαν ὅτι προφήτης μέγας ἔχει παρουσιασθῆ, διότι ἐλυπήθη ὁ Θεὸς τὸν λαόν του.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΛΟΥΚΑ

(ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ)

Λουκά, κεφ. η', 5 - 15

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὁ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φνὸν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν τῇ γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φνὸν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ἐπρωτῶν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· τίς εἶη

ἢ παραβολὴ αὕτη. Ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. Ἔστι δὲ αὕτη ἢ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἱ ὅταν ἀκούσωσι μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· καὶ οὗτοι ῥῖζαν οὐκ ἔχουσι, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοι εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. Ταῦτα λέγων ἐφώνει ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ὁ σπεύρων = ὁ γεωργὸς ποὺ σπέρνει στὸ χωράφι τοῦ σιτηρᾶ κλπ.
2. Ἐν τῷ σπεύρειν αὐτὸν = καὶ ἐνῶ τὸν ἔσπερνε.
3. Ὁ μὲν ἔπεισε = ἄλλο μὲν μέρος τοῦ σπόρου.
4. Πέτραν = σὲ πετρώδες μέρος τοῦ χωραφιοῦ.
5. Φυὲν = ἀφοῦ ἐφύτρωσε.
6. Διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἱκμάδα = ἐπειδὴ δὲν εἶχε παχὺ καὶ ὑγρὸν ἔδαφος.
7. Συμφυεῖσαι = ἀφοῦ ἐφύτρωσαν αἱ ἀκάνθαι μαζί με τὸν σπόρον.
8. Ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν = εἰς τὸ μαλακὸν καὶ εὐφορὸν ἔδαφος τοῦ χωραφιοῦ.
9. Ἐκατονταπλασίονα = Ἐκατὸν φορές περισσότερον.
10. Τίς εἶη; = τί σημαίνει;
11. Ὑμῖν δέδοται γινῶναι = εἰς σᾶς ἔχει δοθῆ ἡ δύναμις νὰ καταλαβαίνετε.
12. Τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ = τὰς μεγάλας καὶ ὑψηλὰς ἀληθείας τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.
13. Ἴνα βλέποντες μὴ βλέπωσι = διότι ἐνῶ θὰ βλέπουν τὰ ἔργα μου, δὲν θὰ ἠμποροῦν νὰ ἐννοοῦν αὐτά.
14. Ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν = ἐνῶ ἀκούουν τὴν διδασκαλίαν μου, δὲν καταλαβαίνουν αὐτήν.
15. Αἶρει = σηκώνει, παίρνει ὀπίσω, ἀφαιρεῖ.
16. Πρὸς καιρὸν = προσωρινά.
17. Ἀφίστανται = ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.
18. Πορευόμενοι = ἐνῶ ἀκολουθοῦν.
19. Συμπνίγονται ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου καὶ οὐ τελεσφοροῦσι = συμπνίγονται ἀπὸ τὰς φροντίδας, ἀπὸ τὰ πλούτη καὶ ἀπὸ τὰς ἀσωτείας τῆς ζωῆς των καὶ δὲν ὀριμάζουν τὸν καρπὸν. Δηλ. δὲν παραμένουν εἰς τὴν πίστιν των.
20. Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν κ.λ.π. = ὅποιος ἔχει προσοχὴν νὰ ἀκούσῃ τοὺς λόγους μου, ἅς καταλάβῃ τί θέλω νὰ πῶ.

Σημεῖωσις: Ἡ Εὐαγγελικὴ παραβολὴ εἶναι μιὰ ζωηρὰ ἀλληγορικὴ διήγησις. Διὰ τῶν διηγήσεων αὐτῶν προσεῖλικεν ὁ Χριστὸς τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀκροατῶν πρὸς εὐκόλον κατανόησιν τοῦ σκοποῦ τῆς διδασκαλίας του.

Ὁ Χριστὸς εὐρίσκετο εἰς τὴν παραλίαν τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. Ἐκεῖ εἶχε συναθροισθῆ ὄχλος πολὺς ἀπὸ διαφόρους πόλεις. Μόλις εἶδε τὸ μέγα αὐτὸ πλῆθος, εἰσῆλθεν εἰς ἓνα πλοῖον. Καὶ ἀπὸ τὸ πλοῖον αὐτό, ὡσάν ἀπὸ ἄμβωνος, εἶπε τὴν παραβολὴν πού ἐδιδάσκατε. Τώρα ὁ Χριστὸς τὴν ἐξηγεῖ εἰς τοὺς μαθητάς του, οἱ ὅποιοι τὸν ἠρώτησαν τί σημαίνει ἡ παραβολὴ αὐτή. Διὰ τοῦτο, λέγει, ὁμιλῶ παραβολικῶς εἰς αὐτούς, διότι δὲν εἶναι ἐσωτερικῶς ψυχικῶς καθαροί. Καὶ ἐνῶ θὰ βλέπουν τὰ ἔργα μου, δὲν θὰ ἠμποροῦν νὰ τὰ ἐννοοῦν καὶ ἐνῶ θὰ ἀκούουν τὴν διδασκαλίαν μου, δὲν θὰ τὴν καταλαβαίνουν. Εἶναι, λέγει ὁ Χριστὸς, μία τάξις ἀνθρώπων πού ὁμοιάζει μὲ τὸν σπόρον, πού ἔπεσεν εἰς τὸν δρόμον καὶ τὸν καταπάτησαν οἱ διαβάται καὶ τὸν ἔφαγαν τὰ πτηνά. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, πού ἀκούουν τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν τὰ ἐκτελοῦν γίνονται γρήγορα. Τοὺς παρασύρει ὁ πειρασμὸς εἰς διαφόρους ἁμαρτίας, διὰ νὰ μὴ πιστεῦσουν καὶ σωθοῦν. Ἄλλη πάλιν τάξις ἀνθρώπων ὁμοιάζει μὲ τὴν βραχῶδη πέτραν, ὅπου ἔπεσεν ὁ σπόρος καὶ δὲν ἐφύτρωσε. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δὲν ἦσαν ἀποφασιστικοὶ καὶ δὲν ἄνοιξαν πρόθυμα τὴν καρδίαν τους νὰ φυτρώσῃ μέσα εἰς αὐτὴν σταθερὰ ἢ πίστις. Δι' αὐτὸ εἰς τὴν παραμικροτέραν παραζάλην τοῦ πειρασμοῦ ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν ὁποῖον προσωρινὰ μόνον ἠκολούθησαν. Ἄλλοι δέχονται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πνίγονται μέσα εἰς τὰς φροντίδας διὰ πλοῦτη καὶ ἀσωτείας, ὅπως πνίγεται ὁ σπόρος μέσα εἰς τὰ ἀγκάθια. Καὶ ἔτσι δὲν τοὺς μένει καιρὸς νὰ σκεφθοῦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διότι ἐπροτίμησαν τὰ ὑλικὰ ἀγαθὰ, τὰ πλοῦτη καὶ τὰς διασκεδάσεις.

Ἡ τετάρτη τάξις εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, πού ἀκούουν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ μὲ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν των εἶναι παντοτινὰ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸ θέλημά του. Δι' αὐτὸ φέρουν πολὺν καρπὸν ἀρετῶν.

Συμβολικῶς παρίσταται ἐδῶ ὁ σπόρος τοῦ σίτου πρὸς τὸν σπόρον τῆς Διδασκαλίας. Ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς ἐξασφαλίζεται ἡ σωματικὴ ζωὴ μας. Ἐνῶ ἀπὸ τὴν σπορὰν καὶ καλλιέργειαν τῆς Χριστιανικῆς ἀληθείας ἐξασφαλίζεται ἡ πνευματικὴ μας ζωὴ.

Σημείωσις: Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ ἀφιερώνεται εἰς τὴν μνήμην τῶν

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΕΜΠΤΗ ΛΟΥΚΑ

(ΠΛΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΠΤΩΧΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ)

Λουκά, κεφ. ιστ', 19 - 31

Εἶπεν ὁ Κύριος· ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδι-
δύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραϊνόμενος καθ' ἡμέ-
ραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δὲ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος,
ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἠλκωμένος καὶ
ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ
τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέ-
λειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ
ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ·
ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. Καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ ἐπάρας
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὄρᾳ τὸν Ἀβραάμ
ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς
φωνήσας εἶπε· πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζα-
ρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ κατα-
ψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. Εἶ-
πε δὲ Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθὰ
σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε
παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ
ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες δια-
βῆναι ἐνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνανται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς
ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ· ἐρωτῶ σὺν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς
αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς·
ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν
τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ· ἔχουσι Μωϋ-
σέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί,
πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτοὺς,
μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ
ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθήσονται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐνεδιδύσκετο = ἐφοροῦσε. 2. Πορφύραν καὶ βύσσον = βασιλικά
καὶ πανάκριβα ἐνδύματα. Ἡ πορφύρα ἦτο ἐξωτερικὸ ἐνδυμα πολυτελέστατο,

χρωματιστό κόκκινο, από μάλλινο ύφασμα. Ἡ βύσσος ἦτο ἐσώρρουχο ἀπὸ πολυτίμον καὶ λεπτὸν λινόν. 3. **Εὐφραινόμενος** = διασκεδάζων κάθε μέρα μὲ πλούσια συμπόσια καὶ διασκεδάσεις. 4. **Ἐβέβλητο** = ἦτο πεταγμένος. 5. **Πρὸς τὸν πυλῶνα** = εἰς τὴν ἐξώπορτα τοῦ ἀνακτόρου τοῦ πλουσίου. 6. **Ἠλωμένους** = γεμάτους πληγὰς σ' ἕλο του τὸ σῶμα. 7. **Ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ** = ἐγλείφον τὴς πληγὰς του. 8. **Ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων** = νὰ μεταφερθῆ αὐτὸς (ὁ Λάζαρος) ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους. 9. **Εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ** = εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἀβραάμ, δηλ. πλησίον τοῦ δικαίου Ἀβραάμ, εἰς τὸν ὅπον ὅπου ἦτο ὁ Ἀβραάμ, εἰς τὸν παράδεισον. 10. **Ἄδης** = ὁ τόπος ὅπου διαμένουν οἱ νεκροί. 11. **Ἐπάρας** = ὑψώσας, ἀφοῦ ἐσήκωσε τὰ μάτια του. 12. **Ἐπαύων ἐν βασάνοις** = διότι ἐβασανίζετο. 13. **Ὁρᾶ** = βλέπει. 14. **Καταψύξη** = δροσίση. 15. **Ὅτι ὀδυνῶμαι** = διότι ὑποφέρω, βασανίζομαι. 16. **Παρακαλεῖται** = παρηγορεῖται ἀπὸ τὸν Θεὸν δι' αὐτὰ πού ἄλλοτε ὑπέφερε. 17. **Ἐπὶ πᾶσι τοῦτοις** = ἐκτὸς ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, κοντὰ σ' αὐτὰ. 18. **Ἐστήρηται** = ὑπάρχει ἀνοιχτόν. 19. **Ἐρωτῶ** = παρακαλῶ. 20. **Ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς** = διὰ νὰ τοὺς βεβαιώσῃ ὡς μάρτυς, δι' ἐκεῖνα πού συμβαίνουν ἐδῶ. 21. **Ἀκουσάτωσαν** = ἄς ἀκούσουν. 22. **Πεισθήσονται** = θὰ πεισθοῦν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς προηγουμένην του διδασκαλίαν ὠμίλησε διὰ τὴν καλὴν μεταχείρισιν τοῦ πλοῦτου ἀπὸ τοὺς πλουσίους. Καὶ τώρα συνεχίζει τὴν διδασκαλίαν του ἐκείνην μὲ τὴν παραβολὴν αὐτὴν, πού ἐδιαβάσατε. Ἡ ὅλη εὐτυχία τοῦ πλουσίου τῆς παραβολῆς, λέγει ὁ Χριστός, ἦσαν τὰ πλούσια συμπόσια καὶ τὰ πλουσιώτατα ἐνδύματά του. Καὶ δὲν κατεδέχετο οὔτε ἓνα βλέμμα νὰ ρίψῃ εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐξηπλωμένος εἰς τὴν πύλην τοῦ ἀνακτόρου του. Ἦτο πεινασμένος, γεμάτος ἀπὸ πληγὰς, σχεδὸν γυμνὸς καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ χορτάσῃ ἀπὸ τὰ ψιχία, πού ἐπιπτον ἀπὸ τὴν τράπεζαν τοῦ πλουσίου. Καὶ σὰν νὰ μὴ ἔφθανεν ἡ στέρησις του αὕτη, ἤρχοντο καὶ οἱ κύνες καὶ ἐγλείφον τὰς πληγὰς του. Παρ' ὅλην ὅμως αὐτὴν τὴν δυστυχίαν του δὲν ἔβγαλεν ἀπὸ τὸ στόμα του οὔτε τὴν παραμικρὰν λέξιν παραπόνου ἐναντίον τοῦ πλουσίου, οὔτε καὶ καμμίαν ἀγανάκτησιν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ.

Ἦλθε τώρα ἡ ὥρα τοῦ θανάτου καὶ τῶν δύο. Τὸν Λάζαρον μία τιμητικὴ συνοδεία ἀγγέλων μετέφερον εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Τὸν πλούσιον ἔθαψαν εἰς τὴν γῆν μεγαλοπρεπῶς οἱ ἄνθρωποι. Ὁ Λάζαρος ἀναπαύεται τώρα εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ δικαίου Ἀβραάμ, εἰς τὸν παράδεισον. Ὁ πλούσιος βασανιζόμενος εἰς τὸν Ἄδην ζητεῖ ἔλεος ἀπὸ τὸν Λάζαρον. Τὸν ἐπεριφρονοῦσεν

ἄλλοτε, ὅταν ἦταν καιρὸς νὰ τὸ ζητήσῃ. Τώρα ποῦ ἐπέρασεν ὁ καιρὸς τοῦ ἐλέους, ζητεῖ τοῦτο ματαίως. Ζητεῖ ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ νὰ στείλῃ τὸν Λάζαρον διὰ νὰ δροσίσῃ τὴν γλῶσσάν του, διότι τρομερὰ ὑποφέρει εἰς τὴν φλόγα αὐτὴν τῶν βασάνων. «Ἐνθυμήσου, τοῦ λέγει ὁ Ἀβραάμ, ὅτι σὺ ἔλαβες μὲ τὸ παραπάνω τὰ ἀγαθὰ σου, ὅταν ἔζησ. Καὶ ὁ Λάζαρος τὰ κακὰ τῆς δυστυχίας, τῆς πτωχείας καὶ τῆς ἀσθενείας του».

Ὁ πλούσιος καταλαβαίνει τώρα, ὅτι μετὰ θάνατον δὲν ὑπάρχει καμμία ἐλπίς δι' ἐκεῖνον ποῦ δὲν μετενόησε κατὰ τὴν ζωὴν του ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ παρακαλεῖ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν του εἰς τὸν κόσμον. Ἄλλ' αὐτοῖ, τοῦ λέγει ὁ Ἀβραάμ, ἔχουν τὸν τρόπον, ἂν θέλουν νὰ μετανοήσουν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΚΤΗ ΛΟΥΚΑ

Δουκᾶ, κεφ. η', 26 - 39

(Βλέπε καὶ τὸ Ἐὐαγγέλιον τῆς Πέμπτης Κυριακῆς τοῦ Ματθαίου
κεφ. η', 28 - 34 καὶ θ', 1)

Τῶ καιρῶ ἐκείνω ἐλθόντι τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἰκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνημασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀνακράζας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς. Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις σνηρηπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἀλύσει καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπηρώτησε δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοὶ ἐστιν ὄνομα; Ὁ δὲ εἶπε· λεγεῶν· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. Καὶ παρεκάλει αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἰκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλων αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεῖνους· εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεπεν αὐτοῖς. Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον ἔφυγον, καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ

γεγονός, και ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν και' εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον και' σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, και' ἐφοβήθησαν. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς και' οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. Και' ἠρώτησαν αὐτὸν ἕπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο. Αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου και' διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. Και' ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρῶσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γάδαρα ἢ Γέργεσα = ἦτο πόλις πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ.
2. Ἐκ τῆς πόλεως = δηλ. καταγόμενος ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν.
3. Ὅς = ὁ ὁποῖος.
4. Ἐκ χρόνων ἱκανῶν = ἀπὸ πολλὰ χρόνια.
5. Οὐκ ἐνεδι-δύσκετο = δὲν ἐφοροῦσε ἱμάτιον, περπατοῦσε γυμνός.
6. Ἐν τοῖς μνήμασιν = εἰς σπήλαια πλησίον τοῦ νεκροταφείου τῆς πόλεως.
7. Τί ἐμοὶ και' σοί ; = Ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξύ ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ πνεύματος, και' σοῦ τοῦ Σωτήρος Θεοῦ ;
8. Δέομαί Σου = Σὲ παρακαλῶ.
9. Συνηρπάκει = εἶχε πιάσει.
10. Πέδαις = μὲ σιδερένια δεσμὰ εἰς τὰ πόδια του.
11. Διαρρήσων = ἀφοῦ ἔκοπτε, ἔσπαζε τὰ δεσμὰ.
12. Ἠλαύνετο = ἐφέρετο.
13. Λεγεῶν = πλῆθος ἰσχυρῶν και' φοβερῶν δαιμονίων.
14. Ἄβυσσον = κόλασιν.
15. Ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει = ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχαν βγῆ τὰ δαιμόνια.
16. Ἰματισμένον = ἐνδυμένον.
17. Σωφρονοῦντα = ἤσυχον και' λογικόν.
18. Ἠρώτησαν = παρεκάλεσαν.
19. Φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο = εἶχαν κυριευθῆ ἀπὸ μέγαν φόβον.
20. Ἐπέστρεψεν = δηλ. εἰς τὴν Καπερναοῦμ.
21. Εἶναι σὺν αὐτῷ = νὰ μείνῃ μαζί του.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Παντοῦ και' πάντοτε ὁ Χριστὸς ἐδεικνυε τὴν μεγάλην του φιλανθρωπίαν εἰς κάθε ἄνθρωπον. Εἰς τοὺς ἀσθενεῖς και' δυστυχεῖς ἢ φιλανθρωπία που ἦτο ἰδιαιτέρα, ὅπως εἰς τὸν δαιμονιζόμενον τοῦ Εὐαγγελίου. Μόλις εἶχεν ἀποβιβασθῆ ἀπὸ τὸ πλοῖον εἰς τὴν ὄχθην τῆς Γεννησαρέτ. Τότε μέσα ἀπὸ τὰ σπήλαια τῶν τάφων ὤρμησεν ἐνώπιόν του ἓνας ἄνθρωπος δαιμονισμένος, μαρτυρῶν ἀπὸ τὴν πόλιν Γάδαρα, και' γυμνός. Συχνὰ τὸν ἔδεναν, ἀλλ' αὐτὸς ἐπάνω εἰς τὸν ἐρεθισμὸν τῆς μανίας του ἔκοβε τὰ δεσμὰ και' τὰς ἀλύσει. Ἡ δύναμις του ἦτο ὑπερβολικὴ και' ὑπεράνθρωπος. Ἦτο ἡ δύναμις τὴν ὁποῖαν μετέδιδον εἰς αὐτὸν τὰ πονηρὰ πνεύματα. Ἡ παρουσία, τὸ βλέμμα, ἢ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ

πάντοτε κατετρόμαζε τοὺς δαιμονισμένους. Καὶ ἀντὶ νὰ ἐπιτεθῆ ἔναντιόν τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ μὲ λίθους καὶ μὲ κραυγές, ὅπως ἔκαμνε ἔναντιόν τῶν ἀνθρώπων, ἔτρεξε πρὸς τὸν Χριστόν. Ἔπεσεν ἐμπρὸς Του καὶ ἀφοῦ ἤνωσε τὴν φωνήν του μὲ ἐκείνην τῶν δαιμόνων παρεκάλεσε τὸν Ἰησοῦν νὰ μὴ τοὺς βασανίσῃ. Ὁ Ἰησοῦς τὸν ἠρώτησε, πῶς λέγεται καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε ὅτι λεγεῶν εἶναι τὸ ὄνομά του. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε χάσει τὸ ἰδικόν του ὄνομα. Ἦτο ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος τῶν δαιμόνων. Τότε ὁ Χριστὸς ἐδέχθη τὴν παράκλησίν του νὰ στείλῃ τὰ δαιμόνια εἰς ἀγέλην χοίρων, ἣ ὅποια ἔβασκε πλησίον ἐκεῖ. Τὰ δαιμόνια ἔφυγαν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐμβῆκαν εἰς τοὺς χοίρους, οἱ ὅποιοι ἔπεσαν ἀπὸ τὸν κρημνὸν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγησαν.

Οἱ Γαδαρηνοί, μόλις ἔμαθαν ἀπὸ τοὺς βοσκούς τὸ θαῦμα, ἐφοβήθησαν περισσότερο τὸν Χριστόν παρὰ τὴν μανίαν τοῦ ἄλλοτε μανιακοῦ. Ὁ ἄνθρωπός των ἐσώθη. Αὐτὸ ὅμως δὲν τοὺς ἐνδιέφερε παρὰ οἱ χοῖροι ποὺ ἐπνίγησαν. Ἦτο, βέβαια, μεγάλη ἡ ζημία των, ἀλλὰ μεγάλα ἦσαν καὶ αἱ ἁμαρτίαι των. Ὁ νόμος ἀπηγόρευε νὰ τρέφουν χοίρους. Αὐτοὶ τοὺς ἔβασκαν κρυφά. Τοῦ εἶπαν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν τόπο τους. Αὐτοὶ ἀγαποῦσαν τὰς ἁμαρτίας καὶ τοὺς χοίρους των, δὲν ἤθελαν τὰς εὐεργεσίας του καὶ τοῦ εἶπαν νὰ φύγῃ.

Ὁ Χριστὸς χωρὶς νὰ ἀγανακτήσῃ εἶχε κάμει τὸ καλόν. Ἐνας ἁμαρτωλὸς εἶχε σωθῆ. Ἀπὸ μίαν ψυχὴν εἶχον βγῆ τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα. Καὶ ὁ ἄλλοτε δαιμονιζόμενος, ἀφοῦ ἐδοξολόγησε τὸν εὐεργέτην του Χριστόν, τὸν παρακαλοῦσε νὰ μένῃ πάντοτε μαζί Του. Ὁ Χριστὸς ὅμως παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν οἶκόν του καὶ νὰ διηγηθῆ πῶς ὁ Κύριος τὸν εὐσπλαχνίσθη, καὶ ὅσα ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΒΔΟΜΗ ΛΟΥΚΑ

Λουκᾶ, κεφ. η', 41 - 56

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπιγον αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὕσα

ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχορῆμα ἔστη ἢ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἤψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύναμιν ἐξελεθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχορῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων αὐτῷ ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφήκεν εἰσελθεῖν οὐδένα εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. Ἐκκλιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπε· μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε λέγων· ἡ παῖς, ἐγείρω. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχορῆμα, καὶ διετάξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς. Ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδεὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἄρχων τῆς συναγωγῆς = ἀρχισυναγώγος, ὁ προϊστάμενος τῆς συναγωγῆς τῶν Ἑβραίων. 2. Ἦν αὐτῷ = εἶχεν. 3. Καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν = ἦτο ἐτοιμοθάνατος, ἐψυχορραγοῦσεν. 4. Συνέπνιγεν αὐτὸν = ἐνῶ ἐπήγγαιεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰακώβου, οἱ ὄχλοι ποῦ τὸν ἀκολουθοῦσαν, τὸν συνέπνιγον, ἐπίεζαν καὶ τὸν ἐστενοχωροῦσαν. 5. Ἐν ῥύσει αἵματος = ἔπασχεν ἀπὸ αἱμορραγίας. 6. Προσαναλώσασα = ἀφοῦ ἐξώδευσε. 7. Ὅλον τὸν βίον = ὅλην τὴν περιουσίαν τῆς. 8. Οὐκ ἴσχυσε = δὲν κατάρθωσε, δὲν ἠμπόρεσε νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ κανένα. 9. Ἦψατο τοῦ κρασπέδου = ἔπιασε τὴν ἄκρην τοῦ ἱματίου του, ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασεν ἀπὸ πίσω, ὥστε νὰ μὴ τὴν ἀντιληφθῇ κανεὶς. Ἐντρέπετο νὰ φανερωθῇ ἢ ἀρρώστεια τῆς. 10. Παραχορῆμα ἔστη ἢ ῥύσις = ἀμέσως ἐσταμάτησε ἡ αἱμορραγία. 11. Ἐπιστάτα = διδάσκαλε. 12. Συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι = τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ σὲ περιεκύκλωσαν καὶ σὲ πιέζουν. 13. Ἐγνω δύναμιν = ἐκατάλαβα νὰ βγαίνῃ ἀπὸ μέσα μου θεραπευτικὴ χάρις.

(δύναμις) και θαυματουργική. 14. "Οτι οὐκ ἔλαθεν = ὅτι δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ Χριστοῦ. "Οτι τὴν ἐκατάλαβεν ὁ Χριστός. 15. Ἰάθη = ἐθεραπεύθη. 16. Πορεύου εἰς εἰρήνην = πήγαινε τώρα καὶ μὴν ἀνησυχῆς ἐξ αἰτίας τῆς ἀσθενείας σου, ὅπως προηγήτερα. 17. Τέθνηκε = ἀπέθανε. 18. Μὴ σκύλλε = μὴ ἐνοχλῆς. 19. Ἐκόπτοντο = ἐθρηνοῦσαν καὶ ἐκτυποῦσαν τὸ στήθος των. 20. Καθεύδει = κοιμᾶται. 21. Ἐγείρου = σήκω ἐπάνω. 22. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς = καὶ ἐπέστρεψεν ἡ ψυχὴ τῆς εἰς τὸ σῶμά της. 23. Ἐξέστησαν = ἐθαύμασαν, ἐκυριεύθησαν ἀπὸ μέγαν θαυμασμόν. 24. Τὸ γεγονός = αὐτὸ ποῦ συνέβη.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον μᾶς διηγεῖται δύο θαύματα τοῦ Χριστοῦ: 1) Τὴν ἀνάστασιν τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρμισυναγῶγου Ἰαείρου καὶ 2) Τὴν θεραπείαν μιᾶς γυναικὸς ποῦ ἔπασχεν ἀπὸ μίαν ἀθεράπευτον ἀσθένειαν.

Ὁ Ἰαείρος, ἂν καὶ ἦτο Ἰουδαῖος καὶ ἄργων τῆς συναγωγῆς, ἔρχεται μὲ μεγάλην πίστιν πρὸς τὸν Χριστόν. Πίπτει εἰς τοὺς πόδας καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἐτοιμοθάνατον κόρην του. Ἡ παράκλησις του εἰσακούεται, διότι τὸν παρακαλεῖ πρῶτα πρῶτα μὲ πίστιν καὶ δεῦτερον τὸν παρακαλεῖ διὰ πράγματα δίκαια καὶ ὄχι παράλογα. Εἶναι βέβαια πολὺ λυπηρὰ καὶ σκληρῆ ἡ θέσις τῶν γονέων, ὅταν χάνουν τὸ παιδί τους καὶ μάλιστα τὸ μονάκριβο παιδί τους. Ὁ Χριστὸς ὅμως δεικνύει πάντοτε συμπόνια εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἐλεεῖ. Δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰαείρου, καὶ ἡ κόρη του ἀπέθανε. Ὁ Ἰαείρος ὅμως δὲν χάνει οὐτε τὴν πίστιν του εἰς τὸν Χριστόν, οὔτε τὴν ὑπομονήν του. Ἡ οἰκία τοῦ Ἰαείρου εἶναι τώρα ἀνάστατος ἀπὸ τοὺς θρήνους τῆς μητρὸς, τῶν συγγενῶν καὶ φίλων. Καὶ ὁ Χριστὸς μόλις ἐφθασεν ἀνασταίνει τὴν νεκρὰν μὲ τὰς λέξεις: «Ἡ παῖς ἐγείρου».

Ἐνῶ ὅμως ἐπήγαινε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰαείρου, ἔκαμεν ἐν ἄλλο θαῦμα. Μία γυναίκα, ἔπασχε χρόνια ἀπὸ αἱμορραγίαν. Κανεὶς ἰατρὸς δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὴν θεραπεύσῃ, τώρα ὅμως θεραπεύεται χωρὶς νὰ παρουσιασθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν θεραπείαν της ἀπὸ τὸν Χριστόν. Μόνον ἔπιασε τὴν ἄκρα τοῦ ἐπανωφορίου τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀμέσως ἐθεραπεύθη. Ὁ Χριστὸς βέβαια τὴν εἶχε ἰδῆ. Ἐκείνη ἐνόμιζε πὼς δὲν τὴν βλέπει. Ἐντρέπετο νὰ παρουσιασθῇ ἐμπρὸς Του. Ὁ Χριστὸς ὅμως ἀντήμειψε τὴν μεγάλην της πίστιν καὶ ἐχάρισεν εἰς αὐτὴν τὴν ὑγίαν της.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΟΓΔΟΗ ΛΟΥΚΑ

(ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΣΑΜΑΡΕΙΤΟΥ)

Λουκᾶ, κεφ. ι' 25 - 37

Τῶ καιρῶ ἐκεῖνῳ νομικός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ ἐκπειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ καὶ ζήση. Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον; Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντισαῶλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευῖτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἔλθων καὶ ἰδὼν ἀντισαῶλθε. Σαμαρείτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τὴν αὐρίον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὃ τι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς; Ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Νομικός** = Νομικοὶ ἐλέγοντο οἱ Ἑβραῖοι ἐκεῖνοι ποῦ ἐξηγοῦσαν τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Ἐλέγοντο καὶ νομοδιδάσκαλοι. 2. **Ἐκπειράζων** = ζητῶν νὰ τὸν πειράξῃ. Δηλ. μετὸν πονηρὸν σκοπὸν νὰ δοκιμάσῃ, μήπως ὁ Χριστὸς θὰ ἔλεγε κάτι τι ἐναντίον τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. 3. **Τί γέγραπται** = τί εἶναι γραμμένον. 4. **Ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου** = μετὸν ὅλην τὴν δυνάμιν σου. 5. **Ὡς σεαυτόν** = σὰν τὸν ἑαυτόν σου. 6. **Ζήση** = θὰ ζήσης, δηλ. θὰ κληρονομήσης τὴν αἰώνιον ζωὴν. 7. **Δικαιοῦν ἑαυτὸν** = νὰ δικαιολογηθῇ ὅτι πραγματικὰ θέλει νὰ μάθῃ. 8. **Ὑπολαβὼν** = ἀφοῦ ἔλαβε τὸν λόγον. 9. **Ἱεριχὼ** = πόλις τῆς Παλαιστίνης μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰορ-

δάνου. Ἡ πορεία μεταξύ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ἱεριχούς ἦτο πολὺ ἐπικίνδυνη. Εἰς τὴν ἔρημον αὐτὴν ὁδὸν εὗρισκαν καταφύγιον πολλοὶ κακοποιοὶ καὶ λησταί. **10. Οἶ** = οἱ ὅποιοι. **11. Πληγὰς ἐπιθέντες** = ἀφοῦ τὸν ἐπληγώσαν. **12. Ἀφέντες ἡμῖνανῆ τυγχάνοντα** = ἀφοῦ τὸν ἄφησαν μισοπεθαμένο. **13. Κατὰ συγκυρίαν** = κατὰ τύχην. **14. Ἰερεὺς** = Ἐβραῖος ἱερεὺς, ραββῖνος. **15. Ἀντιπαρήθε** = ἐπέρασε, ἂν καὶ τὸν εἶδε ἀπὸ τὸ ἀντικυρὸν μέρος τοῦ δρόμου, χωρὶς νὰ τὸν πλησιάσῃ. **16. Λευῆτης** = βοηθὸς τῶν ἱερέων. **17. Γενόμενος κατὰ τὸν τόπον** = ἀφοῦ ἐπέρασε ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου ἦτο ὁ πληγωμένος. **18. Ἐλθὼν** = ἀφοῦ ἐπλησίασεν αὐτόν. **19. Σαμαρείτης** = Σαμαρεῖται ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Σαμαρείας, ἐπαρχίας τῆς Παλαιστίνης. Οἱ Σαμαρεῖται ἐμισοῦσαν τοὺς Ἰουδαίους, ὅπως καὶ αὐτοὶ τοὺς Σαμαρείτας. Ἦσαν τόσο ἐχθροὶ ἀναμεταξύ τους, ὥστε δὲν εἶχον καμμίαν σχέσιν. Οἱ Σαμαρεῖται ἐπίστευαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Δὲν παρεδέχοντο ὅμως ὅλα τὰ βιβλία τῆς Παλ. Διαθήκης. Προσέφερον ἀκόμη λατρείαν εἰς τὰ εἰδῶλα, διότι εἶχον ἀναμιχθῆ μὲ ἔθνικοὺς καὶ ἄλλοφύλους. **20. Ὀδεύων** = ταξιδεύων, **21. Κατέδησε τὰ τραῦματα** = ἔδεσε τὰ τραύματα τοῦ πληγωμένου. **22. Εἰς τὸ ἴδιον κτήνος** = εἰς τὸ ζῶόν του. **23. Ἐλαιον καὶ οἶνον** = αὐτὰ ἦσαν τότε τὰ φάρμακα πρώτων βοηθειῶν γιὰ τοὺς πληγωμένους. **24. Πανδοχεῖον** = ξενοδοχεῖον, χάνι. **25. Ἐπεμελήθη** = ἐφρόντισε. **26. Ἐπὶ τὴν αὖριον** = τὸ πρῶτὸ τῆς ἄλλης ἡμέρας. **27. Διημέρια** = ρωμαϊκὸν νόμισμα ἀργυροῦν, ἀξίας μίας δραχμῆς. **28. Προσδαπανήσης** = ἐξοδεύσης περισσότερον. **29. Ἐν τῷ ἐπανερχεσθαί με** = Ὅταν θὰ ἐπιστρέψω. **30. Δοκεῖ σοι** = σοῦ φαίνεται, νομίζεις. **31. Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος** = ἐκεῖνος ποῦ τὸν ἐλέησε.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὴν στιγμὴν, ποῦ ὁ Ἰησοῦς ὠμιλοῦσε εἰς τοὺς μαθητάς του, παρουσιάζεται ἓνας ἐξηγητὴς τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Ἦλθε μὲ τὸν πονηρὸν σκοπὸν νὰ δοκιμάσῃ, μήπως ὁ Χριστὸς θὰ ἀπαντοῦσε ἀντίθετα πρὸς τὸν νόμον. Καὶ τὸν ἠρώτησε, πῶς ἡμπορεῖ νὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ὁ Χριστὸς χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ, τὸν ἐρωτᾷ τί λέγει ὁ Νόμος διὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Καὶ ὁ νομικὸς ἀναφέρει τὰς δύο μεγάλας ἐντολάς τοῦ Νόμου, δηλαδή τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον. Ὁ Σωτὴρ τοῦ λέγει «Ὁρθὰ ἀπεκρίθης. Πάντοτε νὰ ἐκτελῆς τὰς ἐντολάς αὐτάς πιστὰ καὶ εὐκρινῶς καὶ τότε θὰ γίνῃς κληρονόμος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ». Ὁ νομικὸς διὰ νὰ δικαιολογηθῆ διὰ τὴν ἐρώτησίν του, λέγει πρὸς τὸν Χριστόν: «Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ ζήτημα, ποῖος εἶναι ὁ πλησίον μου, πότε πρέπει νὰ τὸν ἀγαπῶ καθὼς τὸν ἑαυτὸν μου;» Καὶ ὁ Σωτὴρ τότε εἶπε τὴν ὠραίαν καὶ διδακτικὴν αὐτὴν παραβολὴν τοῦ ἐλεῆμονος Σαμαρείτου.

Ὁ ἄνθρωπος, πού ἔπεσεν εἰς χεῖρας ληστῶν, οὔτε Ἰουδαῖος ἦτο οὔτε Σαμαρείτης. Ἦτο ἀπλῶς ἓνας ἄνθρωπος, ἀδελφός μας, πού εἶχε ἀνάγκη τῆς βοήθειάς μας, ἦτο ὁ πλησίον μας.

Οἱ δύο πρῶτοι διαβάται, ἄνθρωποι ἱερωμένοι, πού ἐγνώριζαν καλὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀγαποῦν καὶ νὰ βοηθοῦν τὸν πλησίον των, ἀφῆκαν τὸν πληγωμένον εἰς τὴν τύχην του. "Ὅ,τι ὅμως δὲν ἔκαμαν αὐτοί, τὸ ἔκαμεν ὁ Σαμαρείτης, πού τὸν ἐθεώρουν ξένον ἀπὸ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὰς ἐντολάς του. Αὐτὸς δένει τὰ τραύματα τοῦ πληγωμένου, ἀφοῦ ἔχυσε ἔλαιον διὰ νὰ ἀνακουφίσῃ τοὺς πόνους του καὶ οἶνον διὰ νὰ πλύνῃ καὶ ἀπολυμάνῃ τὰς πληγὰς του. Αὐτὸς τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς Ἱεριχοῦς. Ὅλην τὴν νύκτα ἀγρυπνεῖ κοντὰ εἰς τὸ προσκέφαλόν του. Καί, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι δὲν διατρέχει κίνδυνον ἡ ζωὴ του, ἐτοιμάζεται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ταξίδι του. Καὶ προτοῦ νὰ φύγῃ, δίδει παραγγελίας εἰς τὸν ξενοδόχον γιὰ τὴν περιποίησιν τοῦ ἀγνώστου του πληγωμένου, μέχρις ὅτου ἐπιστρέψῃ.

Ἀφοῦ εἶπεν ὁ Χριστὸς τὴν παραβολὴν αὐτὴν, ἐρωτᾷ τὸν Νομικὸν νὰ τοῦ πῆ ποιὸς ἦτο ὁ πλησίον τοῦ πληγωμένου. Καὶ ὁ νομικὸς ἀπαντᾷ ὅτι ὁ πλησίον του ἦτο ἐκεῖνος πού τὸν ἐλέγησε. Πῆγαινε τοῦ λέγει τότε ὁ Χριστὸς καὶ νὰ θεωρῆς καὶ σὺ πλησίον σου κάθε ἄνθρωπον, ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι. Μὴν κάνῃς καμμίαν διάκρισιν εἰς τὴν ἐλεημοσύνην καὶ βοήθειάν σου. Νὰ μὴν ὁμοιάσῃς μὲ τοὺς σκληροὺς καὶ ἄκαρδους ἐκεῖνους ἱερωμένους, πού ἄφησαν τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον εἰς τὴν τύχην του.

Κατὰ τὴν ἀλληγορικὴν ἐρμηνεῖαν πολλῶν ἐρμηνευτῶν ὁ περιπεσὼν εἰς τοὺς ληστὰς ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀνθρωπότητα μετὰ τὴν ἁμαρτίαν τῶν πρωτοπλάστων. Αἱ πληγαὶ εἶναι αἱ ἁμαρτίαι. Ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ Λευεῖτης συμβολίζουν τοὺς ἱερούς ἄνδρας τῆς Π.Δ. οἱ ὁποῖοι δὲν κατώρθωσαν νὰ θεραπεύσουν τὸν κόσμον. Ὁ Σαμαρείτης εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεάνθρωπος. Ὁ οἶνος καὶ τὸ ἔλαιον συμβολίζουν τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὰ ὁποῖα θεραπεύονται τὰ ἁμαρτήματα. Τὸ πανδοχεῖον παριστᾷ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Σαμαρείτου ὅτι κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του θὰ ἀνταμείψῃ τὸν πανδοχέα, συμβολίζει τὴν Δευτέραν Παρουσίαν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΝΑΤΗ ΛΟΥΚΑ

(ΑΦΡΟΝΟΣ ΠΛΟΥΣΙΟΥ)

Δουκά, κεφ. ιβ', 16 - 21

Ἰπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; Καὶ εἶπε· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζοντας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχῆ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός· ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας τίμη ἔσται; Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εὐφόρησεν = ἔκαμε μεγάλην παραγωγὴν.
2. Ἡ χώρα = οἱ ἀγροὶ καὶ τὰ κτήματά του, τὰ χωράφια του.
3. Διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ = ἐσυλλογίζετο μέσα του.
4. Καθελῶ = θὰ καταδαφίσω, θὰ κρημνίσω.
5. Ἐρῶ = θὰ εἴπω.
6. Κείμενα εἰς ἔτη πολλά = τὰ ὅποια εἶναι ἀποθηκευμένα διὰ πολλὰ χρόνια.
7. Ἀπαιτοῦσιν = ζητοῦν, δηλ. οἱ δαίμονες.
8. Τίμη ἔσται = εἰς ποῖον θὰ μείνουν ;
9. Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ = τέτοια παθαίνει ἐκείνος ποῦ θησαυρίζει διὰ τὸν ἑαυτόν του μόνον.
10. Καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν = καὶ δὲν ἀποκτᾷ πλοῦτη, ποῦ θέλει ὁ Θεός, δηλ. τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ κτήματα ἑνὸς πλουσίου ἔδωσεν ὁ Θεὸς μεγάλην εὐφορίαν. Ἄφθονα ἦσαν τὰ προϊόντα τῶν κτημάτων του, ὁ σῖτος, ἡ κριθή, τὸ ἔλαιον, ὁ οἶνος καὶ ἄλλα. Καὶ ἀντὶ νὰ ἐνθυμηθῇ καὶ νὰ βοηθήσῃ τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς του, διὰ τοὺς ὁποίους τοῦ ἐδόθη ἡ μεγάλη αὐτῆ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, συλλογίσθηκε μόνον τὸν ἑαυτόν του καὶ τὰς ἀσωτείας καὶ διασκεδάσεις του. Ἡ μόνη φροντίς του ἦτο ὅτι δὲν εἶχε μέρας διὰ νὰ συνάξῃ τὰ πλούσια προϊόντα του. (Θὰ κρημνίσω, εἶπε, τὰς ἀποθήκας μου καὶ θὰ κτίσω μεγαλυτέρας, ὅπου θὰ χωρέσουν τὰ ἀγαθὰ μου καὶ-μὲ αὐτὰ θὰ ἐξασφαλίσω τὴν ζωὴν μου διὰ πολλὰ χρόνια). Δὲν σκέπτεται ὅτι ὑπάρχει καὶ θάνατος καὶ ὅτι μόνον αἱ ἀγαθαὶ πράξεις μένουν καὶ μετὰ θάνατον. Σκέπτεται μόνον διὰ τὴν κοιλίαν του. Ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν δυστυχίαν

τῶν γύρω του πτωχῶν καὶ δυστυχησμένων ἀνθρώπων. «Μὴν ἐργάζεσαι, ἔλεγεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, πρῶτε, πίνε καὶ διασκεδάζε». Καὶ πραγματικά ἔφαγε, ἔπινε καὶ ἀπεκοιμήθη. «Ἄμυαλε πλεονέκτη, τοῦ λέγει ὁ Θεός, εἰς τὸν ὕπνον του. Δὲν καταλαβαίνεις ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου; Αὐτὴν τὴν νύκτα θὰ πεθάνῃς καὶ τίνας θὰ εἶναι αὐτὰ πού ἐτοίμασες»;

Αὐτὸ τὸ τέλος ἔχει ἐκεῖνος, πού φροντίζει μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του δηλ. ὁ πλεονέκτης. Καὶ δὲν ἐκτελεῖ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ θέλημά Του, πού εἶναι ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ ἐλεημοσύνη, δηλ. ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον μας.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΛΟΥΚΑ

Λουκᾶ, κεφ. ιγ, 10 - 17

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦν διδάσκων ὁ Ἰησοῦς ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακῆναι εἰς τὸ παντελές. Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυται τῆς ἀσθενείας σου. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· ἕξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριτά, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βούν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; Ταύτην δὲ, θυγατέρα Ἀβραάμ οὖσαν, ἦν ἔδρασε ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐν τοῖς σάββασι = εἰς ἡμέραν τοῦ σαββάτου. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο ἡμέρα ἀργίας καὶ ἀναπαύσεως, καθὼς εἰς ἡμᾶς ἡ Κυριακή. 2. Πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας = τὴν εἶχε κυριεύσει τὸ πονηρὸν πνεῦμα. 3. Συγκύ-

πτουσα = καμπουριασμένη. 4. Ἀνακῦσαι = νά σηκώση τὸ κεφάλι τῆς ψηλά. 5. Εἰς τὸ παντελές = ὅλως διόλου. 6. Ἀπολέλυσαι = ἔχεις ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια σου. 7. Ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι = κατὰ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐργάζεσθε. 8. Ἀπαγαγὼν = ἀφοῦ τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὸν σταῦλον καὶ τὸν ὀδηγήσῃ. 9. Ἔδησεν = ἔδεσε. 10. Οὐκ ἔδει λυθῆναι; = δὲν ἔπρεπε νὰ λυθῆ, νὰ ἐλευθερωθῆ. 11. Κατησχύνοντο = κατεντροπιάζοντο. 12. Οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ = οἱ ἐχθροὶ τοῦ Φαρισαίου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἐνα σάββατον ὁ Χριστὸς ἐδίδασκειν εἰς μίαν Ἑβραϊκὴν συναγωγὴν. Ἦτο ἡμέρα ἀργίας καὶ πολλὸς κόσμος ἐμαζεύετο ἐκεῖ. Ἀνάμεσα εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ἦσαν πολλοὶ Φαρισαῖοι καὶ ἄλλοι ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ. Μεταξὺ τοῦ κόσμου τῆς συναγωγῆς ἦτο καὶ μία γυναίκα, ὅπως εἶδατε εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ἡ ὁποία ἐπασχεν ἀπὸ τὸ πονηρὸν πνεῦμα δέκα καὶ ὀκτὼ χρόνια. Ἦτο καμπουριασμένη καὶ δὲν ἤμποροῦσε νὰ σηκώση τὸ κεφάλι τῆς ψηλά. Ἡ συμπαθῆς καὶ εὐσπλαγχνικὴ καρδιά τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἀδιαφορήσῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν δυστυχίαν αὐτὴν. Τὴν ἐκάλεσε πλησίον του, ἔβαλε τὰ χέρια του ἐπάνω εἰς τὴν καμπουριασμένην ῥάχην τῆς καὶ τῆς εἶπεν: «Γυναίκα, ἔχεις τώρα ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὴν ἀσθένειάν σου». Ἀμέσως τότε ἐκατάλαβε αὐτὴ τὸ θαυματουργὸν ἀποτέλεσμα. Σήκωσε τὸ σῶμά τῆς καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν. Οἱ Φαρισαῖοι ὅμως καὶ πρῶτος ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ἄρχων τῆς συναγωγῆς, ὁ ἀρχισυνάγωγος, κινούμενος ἀπὸ φθόνον ἡγανάκτησεν ὅτι εἰς ἡμέραν ἀργίας τοῦ σαββάτου ἐθεράπευσεν ὁ Χριστὸς τὴν πτωχὴν αὐτὴν γυναῖκα.

«Ὑποκριτὰ, λέγει τότε ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν ἀρχισυνάγωγον, κάθε Ἰουδαῖος δὲν δεικνύει συμπάθειαν εἰς τὰ ζῶα ποῦ εἶναι δεμένα εἰς τὸν σταῦλον καὶ διψοῦν καὶ τὰ ὀδηγεῖ νὰ τὰ ποτίσῃ, τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου; Δὲν κάμνει ἐργασίαν; Καὶ ἐγὼ δὲν ἔπρεπε νὰ δεῖξω συμπάθειαν εἰς μίαν συμπατριώτισσάν σας καὶ νὰ τὴν ἐλευθερώσω ἀπὸ τὴν ἀσθένειάν τῆς; Ἡ ἀγαθοεργία καὶ κάθε καλὴ πράξις δὲν διακρίνει ἡμέρας. Ἦμπορῶ νὰ κάμω τὸ καλὸν καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου». Καὶ ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ ὁ Χριστὸς, οἱ φθονεροὶ τοῦ ἐχθροὶ καὶ ὑποκριταὶ κατεντροπιάσθησαν. Ὁ λαὸς ὅμως ἔχαιρε δι' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐνδοξα καὶ θαυμαστά ἔργα τοῦ Σωτῆρος.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ ΛΟΥΚΑ

(ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ)

Λουκά, κεφ. ιδ', 16 - 24

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσε πολλούς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μίας παραιτεῖσθαι πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἔλθειν. Καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης, εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ρύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. Καὶ εἶπεν ὁ δούλος· κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου. Πολλοὶ γὰρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Τῇ ὥρᾳ** = κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου. *Ἦτο συνήθεια τότε νὰ προσκαλοῦν τοὺς καλεσμένους καὶ πρὶν καὶ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου. 2. **Ἀπὸ μίας** = συγχρόνως. Σὰ νὰ ἦσαν βλοὶ οἱ καλεσμένοι σύμφωνα μεταξὺ των. 3. **Ἐρωτῶ σε** = σὲ παρακαλῶ. 4. **Ἔγημα** = ἐνυμφεύθηκα. 5. **Παραγενόμενος** = ἀφοῦ ἦλθε. 6. **Ρύμας** = εἰς τοὺς δρόμους. 7. **Ἀναπήρους** = σακάτηδες. 8. **Γέγονεν ὡς ἐπέταξας** = ἔγινεν ὅπως διέταξες. 9. **Φραγμοὺς** = μάνδρας, ὅπου κατοικοῦν πολλοὶ πτωχοί. Αἱ πυκνοκατοικημένα συνοικίαι. 10. **Ἀνάγκασον** = πρότρεψε πολύ. 11. **Κλητοί** = καλεσμένοι.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Πρῶτοι προσεκλήθησαν εἰς τὸ μέγα δεῖπνον, δηλ. εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πού αὐτοί, ὡς γραμματισμένοι, ἤξεραν τὸν Νόμον καὶ τὰς προφητείας. Ἀπὸ φθόνου ὅμως, ἀπὸ ὑπερηφάνειαν καὶ ἀπὸ ἀμέλειαν δὲν ἔδωσαν σημασίαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Τότε ὁ Χριστὸς

ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του εἰς τὸν ἀπλοῖκόν λαόν καὶ τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὸ δεῖπνόν του.

Ὁ ἄνθρωπος πού παρέθεσε δεῖπνον μέγα, εἶναι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἔστειλε τὸν Σωτῆρα εἰς τὸν κόσμον, ἀφοῦ ἔλαβε δούλου μορφήν καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος. Δὲν ἔδειξαν ὅμως προθυμίαν εἰς τὴν πρόσκλησίν του οἱ καλεσμένοι, ὅπως εἶπαμε προηγήτερα. Ἄλλος εἶπε ὅτι ἠγόρασε ἄγρον καὶ θέλει νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν ἰδῇ· ἄλλος εἶπεν ὅτι ἠγόρασε πέντε ζεύγη βοῶν καὶ εἶχε ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃ νὰ τὰ δοκιμάσῃ· ἄλλος εἶπεν, ὅτι μόλις εἶχε νυμφευθῆ καὶ δὲν εἶχε καιρὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ δεῖπνον. Ἐπροτίμησαν τὰ κτήματά τους, τὸ ἐμπόριόν τους, τὰς διασκεδάσεις καὶ κάθε τι πού θὰ εὐχαριστοῦσε τὸν ἑαυτὸν των.

Διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς ἐκάλεσεν εἰς τὴν θρησκείαν Του τὸν ἀπλοῖκόν Ἰουδαϊκὸν λαόν. Καὶ ἔπειτα οἱ Ἀπόστολοι ἐκάλεσαν εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν τοὺς Ἐθνικοὺς εἰδωλολάτρας, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀρχὰς δὲν ἦσαν προσκεκλημένοι. Ὅλοι αὐτοὶ ἐπῆραν τὴν θέσιν τῶν πρώτων, πού ἐπεριφρόνησαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν κατεδίωξαν.

Σπουδαιοτάτη εἶναι ἡ συμβολικὴ ἔννοια τῆς παραβολῆς αὐτῆς. Ὁ Σωτὴρ καλεῖ εἰς τὸ θεϊκὸν τραπέζι τοῦ δείπνου, εἰς τὴν τράπεζαν τῆς θείας κοινωνίας, τοὺς χριστιανούς. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι πού προσέρχονται, πρέπει νὰ μὴ ὁμοιάζουν πρὸς τὸν Ἰούδαν, πού ἐκάθησε εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Πρέπει νὰ εἶναι ἐκλεκτοί, δηλ. νὰ ἔχουν καθαρῶς τὴν ψυχὴν των μὲ τὴν μετάνοιαν καὶ ἐξομολόγησιν.

Σημείωσις : Ἡ Κυριακὴ αὕτη ἀφιερώνεται εἰς μνήμην τῶν πρὸ τοῦ νόμου κατὰ σάρκα προπατόρων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΩΔΕΚΑΤΗ ΛΟΥΚΑ

Λουκᾶ, κεφ. ιζ', 12 - 19

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσερχομένου τοῦ Ἰησοῦ εἰς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν, καὶ αὐτοὶ ἦσαν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη,

ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐνέα ποῦ; οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέφαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Κώμη = τὸ χωρίον αὐτὸ ἔκειτο μεταξὺ τῆς Σαμαρείας καὶ τῆς Γαλιλαίας. 2. Οἱ ἔστησαν πόρωθεν = οἱ ὅποιοι ἐστάθησαν ἀπὸ μακριά. 3. Ἦσαν φωνὴν = ἐφώναζαν δυνατὰ. 4. Ἐπιστάτα = διδάσκαλε. 5. Τοῖς ἱερεῦσι = διὰ νὰ ἔχῃ ἓνας λεπρὸς ἐπικοινωνίαν μὲ ἄλλους ἀνθρώπους καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν, ἔπρεπε νὰ πιστοποιηθῇ ἐπίσημα ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ὅτι ἔχει καθαρισθῆ, θεραπευθῆ. 6. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν = καὶ συνέβη, ἐνῶ ἐπήγαιναν. 7. Ἰάθη = ἐθεραπεύθη. 8. Ἄλλογενὴς = ἀπὸ ἄλλο γένος, ὄχι Ἰουδαῖος, ξένος.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εἰς τὰ περιχώρα μιᾶς κώμης, ὅπου ἐπήγαιναν ὁ Χριστός, ἤκουσε μίαν θλιβερὴν καὶ παραπονετικὴν κραυγὴν. Ἐπρόσεξε πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ ὅπου ἤρχετο ἡ φωνὴ καὶ βλέπει δέκα δυστυχισμένους ἀνθρώπους. Ἦσαν λεπροί. Ἔπασχαν ἀπὸ τὴν φοβερὰν καὶ ἀθεράπευτον ἀσθένειαν τῆς λέπρας. Εὐρίσκοντο μακρὰν ἔξω. Δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ πλησιάσουν. Ἦσαν ὑποχρεωμένοι ἀπὸ τὸν νόμον νὰ εἰδοποιοῦν ὅλους ἐκείνους, πού τοὺς ἐπλησίαζον, μὲ τὴν κραυγὴν: Ἀκάθαρτος.

Ἡ ἐλεεινὴ κατάστασις τῶν λεπρῶν αὐτῶν, ἐκίνησεν εἰς συμπάθειαν τὴν καρδίαν τοῦ Κυρίου.

Μόλις λοιπὸν ἤκουσε τὴν κραυγὴν των «Ἰησοῦ, Διδάσκαλε, σπλαγχνίσου μας» τοὺς ἐφώναξε:

— «Πηγαίνετε νὰ παρουσιασθῆτε εἰς τοὺς ἱερεῖς σας». Διότι οἱ ἱερεῖς των ἦσαν οἱ ἀρμόδιοι ἀπὸ τὸν νόμον νὰ βεβαιώσουν τὴν θεραπείαν. Καὶ ὁ Χριστὸς σεβόμενος τὸν νόμον αὐτὸν τοὺς στέλλει εἰς τοὺς ἱερεῖς πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς θεραπείας.

Ἐκεῖνοι ἤξευραν τὴν σημασίαν τῆς ἐντολῆς του. Ἐγνώριζαν ὅτι τοὺς παρήγγειλε νὰ ἰρέξουν νὰ ζητήσουν ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς των τὴν πιστοποίησιν τῆς θεραπείας των. Ἡ θεία φωνὴ τοῦ Σωτῆρος τοὺς ἔκαμε νὰ καταλάβουν ἀμέσως ὅτι μέσα εἰς τὰς φλέβας των ἤρχισε νὰ ρέῃ νέον αἷμα καθαρὸν. Ἐβλεπον ὅτι ἤρχιζαν νὰ

σβήνουν οί τρομερές πληγές τους. Καί καθώς ἔτρεχαν ἦσαν πλέον καθαρισμένοι καί ὑγιεῖς. "Ὅσον φοβερὰ ἦτο ἡ ἀσθένεια ἐκείνη, τόσον ὅμως ἀμέτρητη ἦτο ἡ εὐεργεσία τοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους. Θὰ ἐπεριμέναμεν τώρα νὰ γυρίσουν ὀπίσω πρὸς τὸν εὐεργέτην τους καί νὰ δείξουν τὴν εὐγνωμοσύνην τους καί νὰ τὸν εὐχαριστήσουν. Μόνον ἓνας ἀπὸ τοὺς δέκα ἐπέστρεψε καί αὐτὸς ἦτο Σαμαρεῖτης. "Ἐπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ εὐεργέτου του καί με δυνατὴν φωνὴν ἐδόξασε τὸν Θεόν.

Ἐκεῖνος τότε, με παράπονον διὰ τὴν ἀχαριστίαν τῶν ἀνθρώπων, ἐρωτᾷ: «Δὲν ἐκαθαρίσθησαν δέκα; Οἱ ἐννέα ποῦ εἶναι; Δὲν εὐρέθησαν νὰ ἐπιστρέψουν καί νὰ δοξολογήσουν τὸν Θεόν, παρὰ αὐτὸς ὁ ξένος Σαμαρεῖτης; Πήγαινε στὸ καλὸ, εἶπε τότε εἰς αὐτόν, ἡ πίστις σου σὲ ἔσωσε». Ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Σαμαρείτου δὲν ἔμεινεν ἀβράβευτος. "Ὅχι μόνον τὸ σῶμά του, ἀλλὰ καί ἡ ψυχὴ του τώρα ἐκαθαρίσθη με τοὺς τελευταίους αὐτοῦς λόγους τοῦ Σωτῆρος.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ ΛΟΥΚΑ

Λουκά, κεφ. ιη', 18 - 27

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός ἐστι εἰς, ὁ Θεός. Τὰς ἐντολάς οἶδας· μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. Ὁ δὲ εἶπε· ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔτι ἐν σοὶ λείπει πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυτον γενόμενον εἶπε· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ! Ἐδύκοπώτερον γὰρ ἐστὶ κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ραφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες·

καὶ τίς δύνатаι σωθῆναι; Ὁ δὲ εἶπε· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώ-
ποις δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ ἔστιν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἄνθρωπός τις = κάποιος ἄνθρωπος (ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος λέγει ὅτι ἦτο ἓνας πλούσιος νεανίσκος). Πρβλ. καὶ Κυριακὴν δωδεκάτην Ματθαίου. 2. Οἶδας = γνωρίζεις. 3. Ἔτι ἐν σοὶ λείπει = ἓνα ἀκόμα σοῦ λείπει. 4. Διάδος = μοίρασε. 5. Καὶ ἔξεις = καὶ θὰ ἔχῃς. 6. Εἰσελεύσονται = θὰ εἰσέλθουν. 7. Εὐκοπώτερον = εὐκολώτερον. 8. Κάμηλον εἰσελθεῖν = νὰ περάσῃ κάμηλος. Συνηθισμένη φράσις εἰς τοὺς Ἑβραίους καὶ ἐφανέρωνε τὸ ἀδύνατον. 9. Τρυμαλιὰ ραφίδος = ἡ ὀπή, τρύπα τῆς βελόνης.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Εὐαγγελίου ἐπίστευεν ὅτι εἶναι ἓνας δίκαιος, ἐνάρετος καὶ ἀγαθός. Δι' αὐτὸ ἠρώτησε τὸν Χριστὸν τί ἀγαθὸν πρέπει νὰ κάμῃ ἀκόμη διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Καὶ ὁ Χριστὸς τοῦ εἶπε νὰ ἐκτελῇ τὰς ἐντολάς αὐτάς τοῦ Δεκαλόγου. Καὶ ἐκεῖνος τότε τοῦ ἀπήντησεν ὅτι τὰς ἐντολάς αὐτάς τὰς ἐφύλαξεν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποὺ ἦτο νεώτερος ἀκόμη. Φαίνεται ὅμως ὅτι εἶχε μέσα του τὴν ρίζαν ὅλων τῶν κακῶν, δηλαδὴ τὴν φιλαργυρίαν.

Ἀφοῦ ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς τοῦ νόμου, τοῦ εἶπεν ὁ Χριστὸς, δὲν σοῦ μένει τίποτε ἄλλο διὰ νὰ γίνῃς τέλειος, παρὰ νὰ πωλήσῃς τὴν περιουσίαν σου καὶ νὰ τὴν δώσῃς εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἔπειτα νὰ με ἀκολουθήσῃς. Ἐκεῖνος τότε ἔφυγε λυπημένος, διότι ἐπροτίμησε τὴν μεγάλην περιουσίαν του. Ἦτο τοῦτο παραπολύ, δηλ. νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ πλούτη του. Ἐπροτίμησε τὰς ἀπολαύσεις τῆς γῆς ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τοῦ οὐρανοῦ. Δὲν ἤθελε νὰ κερδίσῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἀφοῦ θὰ ἄφινε τὰ κοσμικά.

Ἡ ἀπροθυμία του αὐτὴ ἐλύπησε τὸν Χριστόν. Εἶπε τότε εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅτι δύσκολα οἱ πλούσιοι ἀποκοτοῦν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Εἶναι ὑπερβολικὰ ἀφωσιωμένοι εἰς τὰ ἀγαθὰ των. Καὶ ἡ ἀφοσίωσις αὐτὴ δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ σκεφθοῦν, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἀγαθὰ ἀνώτερα ἀπὸ τὰ κοσμικά ἀγαθὰ των. Ὁ Χριστὸς δὲν κατεδίκασε τὸν πλοῦτον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ εἰς αὐτόν. Διότι ἤμπορεῖ ἓνας ἄνθρωπος ἀγαθὸς νὰ εἶναι καὶ πλούσιος, καὶ ἓνας πλούσιος νὰ εἶναι καὶ ἀγαθός.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΛΟΥΚΑ

Λουκά, κεφ. ιη', 35 - 43

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐγένετο ἐν τῷ ἐγγίξειν τὸν Ἰησοῦν εἰς Ἱεριχῶ, τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν· ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί εἶη ταῦτα. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. Καὶ ἐβόησε λέγων· Ἰησοῦ Υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. Ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ, ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπε· Κύριε, ἵνα ἀναβλέπω. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεπον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐγένετο ἐν τῷ ἐγγίξειν τὸν Ἰησοῦν = συνέβη ἐνῶς ἐπλησίαζεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰουδαίας Ἱεριχῶ. 2. Προσαιτῶν = ὁ ὁποῖος ἐζητοῦσεν ἐλεημοσύνην. 3. Ἐπυνθάνετο τί εἶη τοῦτο = ἐρωτοῦσε νὰ μάθῃ τί συμβαίνει. 4. Παρέρχεται = διαβαίνει. 5. Προάγοντες = οἱ πηγαινόντες ἐμπρός. 6. Ἐπετίμων = τὸν ἐπέπληττον. 7. Ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι = διέταξε νὰ τὸν φέρουν ἐνώπιόν Του. 8. Παραχρῆμα = ἀμέσως. 9. Ἐδωκεν αἶνον = ἐδόξασε τὸν Θεόν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Καθὼς ἐπροχωροῦσεν ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς μαθητάς του πρὸς τὴν Ἱεριχῶ, τὸ πλῆθος τῶν προσκυνητῶν, ποῦ ἐπήγαιναν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, ἐγένετο ὀλονέν καὶ πυκνότερον. Ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸ πλῆθος αὐτό, ἔφθασεν εἰς τὰ περίχωρα τῆς ὀνομαστῆς πόλεως Ἱεριχοῦς. Πλησίον ἐκεῖ κάπου τῆς πόλεως ἐκάθητο ἓνας τυφλὸς ἐπαίτης. Καὶ καθὼς ἤκουσε τὸν θόρυβον τοῦ πλῆθους, ποῦ ἐπερνοῦσεν, ἤρωτησε καὶ ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος διαβαίνει ἀπὸ ἐκεῖ. Τότε ἄρχισε νὰ φωνάζῃ: «Ἰησοῦ, ἀπόγονε τοῦ Δαυὶδ, ἐλέησέ με». Τὸ πλῆθος ὅμως τὸν ἐπέπληξε καὶ τοῦ εἶπε νὰ σιωπήσῃ. Ἐθεώρησε τὰς κραυγὰς τοῦ τυφλοῦ ἐνοχλητικὰς διὰ τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπήγαινε καὶ αὐτὸς τῶρα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ τυφλὸς ὅμως ἐφανέρωσε τότε τὴν μεγάλην του πίστιν εἰς τὸν Χριστόν φωνάζων δυνατώτερα.

— «Υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησέ με».

— «Ἡ πίστις σου σέ ἔχει σώσει», τοῦ εἶπεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἀμέσως ὁ τυφλὸς ἔθεραπέυθη.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΛΟΥΚΑ

(ΤΟΥ ΖΑΚΧΑΙΟΥ)

Λουκά, κεφ. ιθ', 1 - 10

Τῶ καιρῷ ἐκείνῳ, διήρχετο ὁ Ἰησοῦς τὴν Ἱεριχώ· καὶ ἶδον ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος, καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι καὶ οὐκ ἠδύνατο ὑπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προσδραμῶν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι δι' ἐκείνης ἡμέλλε διέρχεσθαι. Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατέβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι. Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων. Καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσηλθε καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς τοῦ Ἀβραάμ ἐστιν. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἱεριχώ = πόλις τῆς Ἰουδαίας, πλησίον τῶν Ἱεροσολύμων.
2. Ἀρχιτελώνης = Τελῶναι ἐλέγοντο ἐκεῖνοι, πού εισέπραττον τοὺς φόρους διαφόρων ἐπαρχιῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Ἡ Παλαιστίνη ἦτο καὶ αὐτὴ μία Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία. Ἡ εἰσπραξις τῶν φόρων ἐγένετο συνήθως διὰ τῆς βίας. Διότι οἱ τελῶναι αὐτοὶ ἐπίεζον τὸν κόσμον καὶ ἐζητοῦσαν καὶ ἐλάμβανον φόρους περισσοτέρους ἀπὸ ὅσους ἦτο νόμιμον νὰ λαμβάνουσι. Δι' αὐτὸ ὁ λαὸς τοὺς ἐθεωροῦσεν ἀνθρώπους ἀδίκους καὶ ἁμαρτωλοὺς. Ὁ πρῶτος ἀπὸ τῶν τελῶνας, ὁ ἀνώτερός τους, ἐλέγετο ἀρχιτελώνης.
3. Τίς ἐστι = ποῖος ἦτο αὐτός.
4. Τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν = ἦτο κοντὸς κατὰ τὸ ἀνάστημα.
5. Προσδραμῶν = ἀφοῦ ἔτρεξε ἔμπρός, προσπέρασε.
6. Συκομορέα = συκομοριά. Δένδρο μὲ χαμηλοὺς κλάδους, ὅπου ἡ ἀνάβασις δὲν ἦτο δύσκολος.
7. Ἐκείνης = ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁδόν.
8. Ἐπὶ τὸν τόπον = εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦτο τὸ δένδρον.
9. Σπεύσας κατέβηθι = κατέβη γρήγορα.
10. Δεῖ με μείναι = ὀφείλω νὰ μείναι χάριν τῆς σωτηρίας σου.
11. Καταλῦσαι = νὰ μείνῃ.
12. Σταθεὶς = ἀφοῦ ἔλαβε στάσις ματανοουμένου ἀνθρώπου.
13. Εἴ τινος ἐσυκοφάντησα = ἂν ἀδίκησα κανένα.
14. Τετραπλοῦν = τέσσαρες φορές περισσότερον.
15. Υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν = εἶναι ἀπόγονος τοῦ Ἀβραάμ, δηλ. ἔχει δικαίωμα νὰ σωθῇ.
16. Ἀπολωλὸς = τὸ χαμένον, δηλ. κάθε ἁμαρτωλὸν ἀνθρώπον.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἀρχιτελώνης Ζακχαῖος εἶχεν ἀκούσει πολλά διὰ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἦξευρε πόσον ἐπιεικὴς ἦτο εἰς τοὺς συναδέλφους του ἄλλους τελώνας, ὅταν εἰλικρινῶς μετανοοῦσαν. Καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν γνωρίσῃ. Ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπερνοῦσε ἀπὸ ἓνα δρόμον τῆς Ἱεριχοῦς. Ἐτρεξεν ἀμέσως. Εἶχε φαίνεται ἀρχίσει νὰ φυτρῶνῃ μέσα του τὸ σπέρμα τῆς σωτηρίας. Ἦτο πλούσιος, λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ ὁ πλοῦτος του δὲν τὸν ἤμπόδιζε νὰ σωθῇ, ἀν εἰλικρινὰ τὸ ἀπεφάσισε. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτο μικρόσωμος δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν πλησιάσῃ, διότι ἀκολουθοῦσε πολὺς κόσμος τὸν Χριστόν. Τὸν εἶδε ὅμως ἀπὸ μίαν συκομορέαν, ὅπου ἀνέβηκε, ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστὸς τὸν εἶδε. Καὶ ὡς καρδιογνώστης ἐκατάλαβε ὅτι ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἁμαρτωλοῦ Ζακχαῖου νὰ τὸν πλησιάσῃ δὲν ἦτο μία ἀπλῆ περιέργεια. Ἦτο ἡ ἐπιθυμία του νὰ ἀλλάξῃ διαγωγὴν καὶ ζωὴν.

Δι' αὐτὸ τοῦ λέγει ὁ Χριστός: «κατέβα γρήγορα νὰ με φιλοζενήσῃς εἰς τὸ σπίτι σου. Σήμερον ἐσώθης καὶ σὺ καὶ ἡ οἰκογένειά σου». «Κύριε, τοῦ λέγει ὁ Ζακχαῖος, μετανοῶ. Ἡ περιουσία, πού ἀπέκτησα, ἦτο παράνομος. Δίδω τὸ ἡμίσι εἰς τοὺς πτωχοῦς, καὶ τὸ τετραπλάσιον εἰς ἐκείνους πού ἠδίκησα». Καὶ ἔτσι ἡ ψυχὴ του ἠλευθερώθη ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

Ματθαίου, κεφ. α', 1 - 25

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρές καὶ τὸν Ζαρά ἐκ τῆς Θάμαρ, Φαρές δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ, Ἐσρώμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ, Ἀράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών, Ναασσών δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών, Σαλμών δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὺθ ἐκ τῆς Ραχάβ, Βοὺθ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβηδ ἐκ τῆς Ρούθ, Ὠβηδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί, Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα. Δαυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, Σολομῶν δὲ ἐγέννησε τὸν Ροβοάμ, Ροβοάμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά, Ἀσά δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ

ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν, Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχαζ, Ἀχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν, Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμὼν, Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσιάν, Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ, Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ, Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακεῖμ, Ἐλιακεῖμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ, Ἀζώρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ, Σαδώκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ, Ἀχείμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιοῦδ, Ἐλιοῦδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν, Ματθάν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσήφ, τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. Μηστευθεῖσις γὰρ τῆς μητροῦς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου. Τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῆ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἴδου ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστι μεθερμηνεύμενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διεγερεθείς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὗκ ἐγένωσκεν αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βίβλος γενέσεως = Βιβλίον ἢ κατάλογος καταγωγῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κατάλογος γενεαλογικός. 2. Υἱοῦ Δαυὶδ = ἀπογόνου τοῦ Δαυὶδ.

3. Μετοικεσία Βαβυλῶνος = μεταφορά τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Τοῦτο συνέβη τὸ ἔτος 588 π.Χ., ὅποτε ἔγινεν ἡ αἰχμαλωσία τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορα. 4. Πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς = προτοῦ νὰ ἔλθουν εἰς γάμον. Ὁ Ἰωσήφ ἤρραβωνίσθη, δὲν ἐνυμφεῦθη τὴν Μαρίαν Θεοτόκον. 5. Ἐν γαστρὶ = εἰς τὴν κοιλίαν της. 6. Δίκαιος = εὐσεβής. 7. Παραδειγματίσαι = νὰ τὴν ἐκθέσῃ, ἐντροπιάσῃ. 8. Ἐβουλήθη = ἐσκέφθηκε. 9. Λάθρα = κρυφά. 10. Ἐνθυμηθέντος = ἐνῶ ἐσυλλογίζετο αὐτά. 11. Ὄναρ = ὄνειρον. 12. Τέξεται = θὰ γεννήσῃ. 13. Ἐξεῖ = θὰ ἔχη. 14. Οὐκ ἐγένωσκεν αὐτὴν = δὲν τὴν ἐνυμφεῦθη. 15. Πρωτότοκον = πρῶτον καὶ μόνον, μονογενῆ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον περιέχει τὴν γενεαλογίαν, καταγωγὴν καὶ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσῃ αὐτόν. Κατήγετο ἀπὸ τὴν γενεάν τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Δαυίδ. Ἦτο ἄνθρωπος Ἰουδαῖος, ἀλλὰ ἀναμάρτητος. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπῆρχε προτοῦ δημιουργηθῆ ὁ κόσμος. Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ φροντίδα τοῦ Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, διὰ τὸν κόσμον, ὅπως μὴ καταστραφῆ ὁ κόσμος ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας του, ἦτο ἡ αἰτία νὰ στείλῃ τὸν Λόγον του. Ἦτο λοιπὸν ὁ Χριστὸς, Θεός. Ἐπρεπεν ὅμως νὰ εἶναι καὶ ἄνθρωπος (θεάνθρωπος) διὰ νὰ λάβῃ μορφήν ἀνθρώπου ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ νὰ διδάξῃ ὁ ἴδιος τὴν θρησκείαν του, νὰ σταυρωθῆ καὶ νὰ ἀναστηθῆ διὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν καταστροφὴν.

Ἐγεννήθη μὲ τρόπον ὑπερφυσικόν, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἔλαβε μόνον σάρκα ἀπὸ τὴν Ἁγίαν καὶ εὐσεβῆ κόρην, τὴν Παρθένον Μαρίαν. Τὴν γέννησιν αὐτὴν τοῦ Χριστοῦ προσεῖπαν, πολλὰ χρόνια προτοῦ γεννηθῆ, οἱ θεόπνευστοι προφῆται. Οἱ λόγοι ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, εἶναι τοῦ μεγάλου προφήτου Ἡσαΐα, ποὺ ἔζησε 800 χρόνια πρὸ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ θεία φροντίς (πρόνοια) τοῦ Θεοῦ ἐκάνονισε τὰ τῆς γεννήσεώς του καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας του. Καὶ δι' αὐτὸ σὲ κάθε ἀμφιβολία τοῦ Ἰωσήφ στέλλει ὁ Θεὸς τὸν ἄγγελόν του διὰ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ καὶ συμβουλευσῃ. Ὅπως π.χ. παρουσιάζεται ὁ ἄγγελος εἰς τὸ ὄνειρον τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ λέγει: «Μὴ φοβηθῆς νὰ παραλάβῃς Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου, διότι τὸ παιδί, ποὺ θὰ γεννηθῆ ἀπὸ αὐτὴν, εἶναι ἐκ Πνεύματος Ἁγίου».

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΝ

Ματθαίου, κεφ. β' 13 - 23

Αναχωρησάντων τῶν μάγων, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγεροθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγεροθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν Υἱόν μου. Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνείλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄροις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν ὑπὸ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ ἐν Ραμᾶ ἠκούσθη, θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρος πολὺς· Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων· ἐγεροθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. Ὁ δὲ ἐγεροθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἔλθων κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Μάγων** = Μάγοι σοφοὶ ἱερεῖς Πέρσαι ἢ Ἀραβες. Φαίνεται ὅτι ἦσαν ἀπὸ βασιλικῶν γένος, διότι οἱ ὕμνογράφοι τῆς Ἐκκλησίας μας τοὺς λέγουσι «Περσῶν βασιλεῖς». Ὁλος ὁ κόσμος εἰς τὰς παραμονὰς τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἐπερίμενον ἕνα βασιλέα καὶ Σωτῆρα. Οἱ μάγοι ποὺ ἦσαν καὶ ἀστρολόγοι, ἐξήγησαν ὅτι ὁ ἀστήρ, ποὺ ἐφάνη εἰς τὴν ἀνατολήν, ἐσήμαινε τὴν γέννησιν αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. 2. **Ἰσθι ἐκεῖ** = νὰ μείνης ἐκεῖ. 3. **Τοῦ ἀπολέσαι αὐτό** = διὰ τὴν θανάτωσιν. 4. **ἕως τῆς τελευτῆς** = μέχρι τοῦ θανάτου. 5. **Προφήτου** = εἶναι ὁ προφήτης Ὡσηέ. 6. **Ἀνείλε** = ἐφόνευσε. 7. **Ἐν Ραμᾶ** = τοποθεσία χωρίου, λεγομένη Ραμᾶ. 8. **Ραχὴλ** = μήτηρ

τοῦ Βενιαμίν. Σύζυγος τοῦ Ἰακώβ. 9. Παρακληθῆναι = νὰ παρηγορηθῆ. 10. Ὅτι οὐκ εἰσὶ = διότι δὲν ζοῦν πλέον. 11. Τεθνήκασι = ἔχουν πεθάνει. 12. Χρηματισθεῖς = ἀφοῦ ἔλαβε θείαν ὁδηγίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ Μάγοι, ἀφοῦ προσέφεραν τὰ δῶρά τους εἰς τὸ θεῖον βρέφος, ἀνεχώρησαν εἰς τὰς πατρίδας των χωρὶς νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ Ἡρώδης τοὺς ἐπερίμενε μὲ ἀνυπομονησίαν. Ἐκατάλαβε ὅμως ὅτι μάταια τοὺς ἐπερίμενε καὶ ἐθύμωσε φοβερὰ διότι τὸν ἐνέπαιζαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ τρόμος του ἦτο μεγαλύτερος τώρα, πού δὲν εἶχε τὸν τρόπον νὰ ἐξακριβώσῃ τοῦ ἀκριβῶς εἰς τὴν Βηθλεέμ εὐρίσκειται τὸ βρέφος. Καὶ ἔδωσε τότε τὴν ἀγρίαν καὶ φρικτὴν διαταγὴν νὰ φονευθοῦν ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς Βηθλεέμ καὶ τῶν περιχώρων, ἡλικίας κάτω τῶν δύο ἐτῶν. Εἶχεν ὑπολογίσει ὅτι ἀπὸ τότε πού ἐφάνη ὁ ἀστήρ εἰς τοὺς Μάγους εἰς τὴν ἀνατολήν, ἕως ὅτου φθάσουν εἰς τὴν Βηθλεέμ, ἐπέρασαν δύο περίπου χρόνια. Εἶχε κάμει ὅμως καὶ τὴν ἄλλην σκέψιν. Ἦξευρεν ὅτι αἱ μητέρες εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας θηλάζουν τὰ τέκνα των ἐπὶ δύο χρόνια.

Ἡ Μαρία καὶ ὁ Ἰωσήφ δὲν ἤξευραν ποῖο κίνδυνος ἀπειλοῦσαν τὸ βρέφος. Ὁ Θεὸς ὅμως ἀγρυπνοῦσε διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ αὐτῶν. Καὶ κατὰ θείαν παραγγελίαν φεύγει ἡ Ἁγία Οἰκογένεια εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ παιδίου. Καὶ ἔτσι ἐκπληρώνεται καὶ ἡ προφητεία τοῦ προφήτου, πού λέγει «ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου», δηλ. νὰ ἐπιστρέψῃ.

Ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν μητέρων ἠρπάγησαν τὰ τέκνα των διὰ σφαγὴν. Οἱ θρῆνοι τῆς ἀγωνίας τῶν μητέρων ἐνεθύμισαν εἰς ἐκείνους, πού τοὺς ἤκουσαν, τὴν προφητείαν τοῦ Ἱερεμίου, τοῦ προφήτου. Ἐφαντάσθησαν ὅτι ἡ Ραχήλ, ἡ μεγάλη πρόγονος τῆς φυλῆς των, ἀνεμίγνυεν ἀκόμη μίαν φοράν τὴν φωνήν της μὲ τοὺς θρήνους τῶν γυναικῶν τῆς Βηθλεέμ.

Ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἡ ἱερὰ Οἰκογένεια ἐπέστρεψε, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρώδου, εἰς Ν α ζ α ρ ε τ. Καὶ ἔτσι ἐξεπληρώθη καὶ ἡ προφητεία ὅτι ὁ Ἰησοῦς θὰ ὀνομασθῆ Ν α ζ ω ρ α ἰ ο ς.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ

Μάρκον, κεφ. α', 1 - 8

Ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ, ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἑξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώων δερματίνην περὶ τὴν ὀσφίν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου = Ἀρχὴ τῆς εὐχαρίστου εἰδήσεως τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν κόσμον. 2. Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις = καθὼς εἶναι γραμμένον εἰς τὰ βιβλία τῶν προφητῶν τοῦ Μαλαχίου καὶ τοῦ Ἡσαΐα. 3. Τὸν ἄγγελόν μου = τὸν ἀπεσταλμένον μου Ἰωάννην. 4. Πρὸ προσώπου σου = προτοῦ παρουσιασθῆς. 5. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ = ἀκούσθηκε φωνὴ νὰ φωνάζῃ, δηλ. νὰ κηρύττῃ εἰς τὴν ἐρημον τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. 6. Εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ = εὐθείας κάμνετε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Προετοιμάσατε τὸν ἐρχομὸν τοῦ Σωτῆρος μὲ τὴν μετάνοιάν σας. 7. Ἐγένετο ὁ Ἰωάννης = παρουσιάσθη ὁ Ἰωάννης. 8. Πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα = ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἰουδαίας. 9. Ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου = εἶχεν ἔνδυμα ἀπὸ τρίχας καμήλου. 10. Περὶ τὴν ὀσφίν = εἰς τὴν μέσῃν του. 11. Ἐσθίων ἀκρίδας = τὸ ἐντομον αὐτὸ οἱ Ἰουδαῖοι τὸ ἐτρωγαν ἢ ἄμων ἢ παστὸν καὶ μέλι ἄγριον = τὸ μέλι τὸ ὁποῖον εὕρισκετο εἰς τὰς σχισμὰς τῶν βράχων, ἀγρίων μελισσῶν. 12. Ὁ ἰσχυρότερος = δηλ. ὁ Χριστός. 13. Κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα = ἀφοῦ σκύψω νὰ λύσω τὸ λουρὶ τῶν ὑποδημάτων του. 14. Ἐν ὕδατι = μὲ νερό. 15. Ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ = δηλ. Ἐκεῖνος, ὁ Χριστός, θὰ σᾶς χαρίσῃ τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ βαπτίσματος.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Πρῶτος, πού ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον τὸ μήνυμα τῆς εὐχαρίστου ἀγγελίας τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Σωτῆρος, ἦτο

ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Αὐτὸ βεβαιοῦν καὶ οἱ προφήται, οἱ ὁποῖοι προφητεῦον ὅτι προτοῦ ἔλθῃ ὁ Χριστός, θὰ προετοιμάσῃ τοὺς ἀνθρώπους ὁ ἄγγελός του, δηλ. ὁ Ἰωάννης. Καὶ πραγματικὰ παρουσιάσθη ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. Ἐκεῖ ἐβάπτιζεν ὅσους μετανοοῦσαν καὶ τοὺς ἐσυγχωροῦσε τὰς ἁμαρτίας των.

Ὁ Ἰωάννης ἐζοῦσε ἀπλούστατα καὶ εἰς τὸ ἔνδυμά του καὶ εἰς τὴν τροφήν του. Ἦτο εὐσεβής, δίκαιος καὶ ἀσκητής. Ἀπέφευγε τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰ περιττά. Ἦτο ὅμοιος πρὸς τὸν Ἠλίαν τὸν προφήτην καὶ εἰς τὸ ἔνδυμα καὶ τὸ κήρυγμα. Διότι καὶ ὁ Ἠλίας ἐκαλοῦσε τὸν λαόν του νὰ μετανοήσῃ. Αἱ προφητεῖαι τῶν προφητῶν, ποὺ προεῖπαν ἀκριβῶς διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἰωάννου, ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ Σωτήρ, ποὺ ἦλθεν ἔπειτα ἀπὸ τὸν Ἰωάννην, ἦτο ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΩΤΑ

Ματθαίου, κεφ. δ', 12 - 17

Τῶ καιρῶ ἐκείνω, ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρετ ἔλθων κατόκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὄρειοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεῖμ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεῖμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθημέρος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῶσσειν καὶ λέγειν μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Παρεδόθη** = δηλ. ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου διὰ νὰ φυλακισθῇ.
2. **Τὴν παραθαλασσίαν** = τὴν παρὰ (πλησίον) τὴν θάλασσαν τῆς λίμνης Γεννησαρέτ.
3. **Ἐν ὄρειοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεῖμ** = εἰς τὰ σύνορα τῆς Ζαβουλὼν καὶ τῆς Νεφθαλεῖμ.
4. **Ἴνα πληρωθῇ** = διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ἀληθινόν.
5. **Τὸ ρηθὲν** = αὐτὸ ποὺ εἶπε ὁ προφήτης Ἡσαίας.
6. **Ὁδὸν θαλάσσης** = ἡ ὁδός, ποὺ φέρει πρὸς τὴν θάλασσαν, ἢ παραθαλασσία.
7. **Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν** = λέγεται ἔτσι διότι εἰς αὐτὴν ἐκατοικοῦσαν πολλοὶ ἐθνικοὶ (εἰδωλολάτραι) καὶ ἄλλοι ἀπὸ διάφορα ἔθνη καὶ φυλάς. Τὴν Γαλιλαίαν

αὐτὴν τῶν ἐθνῶν ἀποτελοῦσαν αἱ χῶραι Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ καὶ ὅσοι κατοικοῦσαν πρὸς τὴν παραλίαν τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. 8. Ὁ καθήμενος ἐν σκότει = ὁ λαὸς αὐτὸς ποὺ ζῆ μέσα στὸ σκοτάδι τῆς εἰδωλολατρίας καὶ ἁμαρτίας. 9. Εἶδε φῶς μέγα = εἶδε φῶς ἀληθινόν, δηλ. ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν. 10. Τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου = εἰς ἐκείνους ποὺ ἔζων ἐς τὴν χώραν τοῦ σκοτεινοῦ θανάτου, δηλ. τῆς θανατικῆς ἁμαρτίας. 11. Ἦρξατο = ἤρχισε. 12. Ἦγγικε γὰρ = διότι εἶχε πλησιάσει ἡ οὐράνιος βασιλεία.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ περικοπὴ αὐτῆ τοῦ Εὐαγγελίου μᾶς διηγεῖται τὸν ἐρχομὸν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὅπου ἤρχισε τὸ κήρυμά του.

Εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν ἔπειτα ἀπὸ τὴν φυλάκισιν τοῦ Προδρόμου ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου, τὸν ὁποῖον κατηγοροῦσε διὰ τὴν κακὴν διαγωγὴν του.

Ἄφησε τὴν Ναζαρέτ ἐξ αἰτίας τῆς ἀπιστίας τῶν συμπολιτῶν του. Καὶ κατόκησεν εἰς τὴν Καπερναούμ, τὴν ὁποίαν ἔκαμε κέντρον τοῦ κηρύγματός του εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἦτο ἀνάγκη, τώρα ποὺ ἐτελείωνε τὸ ἔργον του ὁ Πρόδρομος, νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἰδικόν του. Καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἤρχισε, συμφωνεῖ μὲ τὴν προφητείαν, ποὺ εἶπεν ὁ προφῆτης Ἡσαΐας. Ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ, λέγει ὁ προφῆτης, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, ποὺ κατοικοῦν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται εἰς τὸ σκοτός τῆς ἁμαρτίας, θὰ ἴδουν νὰ λάμψῃ φῶς μέγα. Ἡ προφητεία αὐτὴ εἶναι μία ἀπὸ τὰς πολλὰς ποὺ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Σωτῆρος.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ ΛΟΥΚΑ

(ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ)

Λουκᾶ, κεφ. ιη', 10 - 14

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι, ὁ εἰς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστῶς

οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπιῶραι, ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ. Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Εἰς τὸ ἱερόν** = ἔννοσέ τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος. 2. **Προσεύξασθαι** = διὰ τὴν προσευχηθεῖν ἔμπρὸς εἰς τὸ θυσιαστήριον. 3. **Φαρισαῖος** = Φαρισαῖοι ἐλέγοντο, μία θρησκευτικὴ μερὶς ἀπὸ γραμματισμένους Ἑβραίους. Ἦσαν διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ καὶ ἔκαυχῶντο ὅτι εἶναι οἱ περισσότερον εὐσεβεῖς. Πραγματικὰ ὅμως ἄλλα ἐδίδασκον καὶ ἄλλα ἔκαμαν. Ἦσαν ὑποκριταὶ καὶ ὑπερήφανοι. Πολλὰκις ὁ Χριστὸς τοὺς κατηγορήσας διὰ τὴν ὑποκρισίαν καὶ ὑπερηφάνειάν των. Δι' αὐτὸ ἦσαν ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν ἐμισοῦσαν θανάσιμα. 4. **Σταθεῖς** = ἀφοῦ ἐστάθη ἄρθριος διὰ τὴν φαίνεται καλὰ. 5. **Πρὸς ἑαυτὸν** = δὲν προσηύχεται πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του. Δηλαδή, ἡ προσευχὴ του ἦτο ἕνας ἐπαινος διὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ὅχι εὐλαβικῆς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεόν. 6. **Ὁ Θεός** = ἀντὶ «ὦ Θεέ». 7. **Μοιχοὶ** = οἱ διεφθαρμένοι ἄνθρωποι. 8. **Σάββατον** = σημαίνει ἐδῶ ἔβδομάδα. Οἱ Φαρισαῖοι ἐνήστευαν δύο φορές τὴν ἑβδομάδα, τὴν Δευτέραν καὶ Πέμπτην. 9. **Ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι** = προσφέρω εἰς τὸν ναὸν τὸ ἕνα δέκατον ἀπὸ ὅλα ὅσα κερδίζω, ἀπὸ ὅλα τὰ εἰσοδήματά μου. 10. **Μακρόθεν ἐστάς** = ὁ ὁποῖος ἐστέκετο μακρὰν ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον. 11. **Ἐπάροι** = τὴν σηκώσῃ. 12. **Ἰλάσθητί μοι** = συγχώρεσέ με, ἔλεήσέ με. 13. **Οὗτος** = δηλ. ὁ τελώνης. 14. **Δεδικαιωμένος** = ἀφοῦ θεωρήθη δίκαιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 15. **Ἦ γὰρ ἐκεῖνος** = παρὰ βεβαίως ἐκεῖνος. 16. **Ὅτι** = διότι. 17. **Ὁ ὑψῶν** = ἐκεῖνος ποὺ ὑπερηφανεύεται.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὴν παραβολὴν αὐτὴν ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς διὰ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἀκροατάς του, ποὺ εἶχαν μεγάλην ἰδέαν διὰ τὸν ἑαυτὸν των. Ἐθεωροῦσαν τοὺς ἑαυτοὺς των ἀγιωτέρους καὶ δικαιοτέρους, ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἄνθρώπους, τοὺς ὁποίους περιεφρόνουν.

Ὁ Χριστὸς λοιπὸν παρουσιάζει ἕνα Φαρισαῖον καὶ ἕνα τελώνην, οἱ ὁποῖοι ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν νὰ προσευχηθῶν.

Ὁ πρῶτος δὲν ἔκανε τίποτε ἄλλο εἰς τὴν προσευχὴν του, ἀφοῦ ἐπῆρε ὑπερήφανον στάσιν, παρὰ νὰ ἐγκωμιάζῃ τὸν ἑαυτὸν του. «Σὲ εὐχαριστῶ, ἔλεγε, Θεέ μου, ποὺ με ἐφύλαξες νὰ μὴ βλέπω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου τὰς πολλὰς ἁμαρτίας, ποὺ ἔχουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, καθὼς αὐτὸς ἐδῶ ὁ τελώνης». Περιφρονητικῶς χωρίζει τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ τὸν συμπροσευχόμενον τελώνην, ποὺ τὸν θεωρεῖ ὅτι εἶναι ἔνοχος διὰ διάφορα ἐγκλήματα.

Ὁ περιφρονούμενος ὅμως τελώνης δὲν εἶχε τὴν τόλμην ὄχι μόνον τὰς χεῖράς του, ἀλλ' οὔτε τοὺς ὀφθαλμοὺς του νὰ ὑψώσῃ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐλεγε, μόνον, ἐνώπιόν σου ἀπὸ μετάνοιαν τὸ στήθος του: «Θεέ μου, συγχώρεσέ με τὸν ἁμαρτωλόν». Τέλος ὁ Χριστὸς λέγει ὅτι ὁ τελώνης αὐτὸς κατέβη ἀπὸ τὸ ἱερόν ἀθωωμένος καὶ δίκαιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι ὁ ὑπερήφανος καὶ ὑποκριτὴς Φαρισαῖος. Ὁ καθένας πού ὑπερηφανεύεται διὰ ἀρετάς, πού δὲν ἔχει, θὰ ταπεινωθῇ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ ΛΟΥΚΑ

(ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ)

Λουκά, κεφ. ιε', 11 - 32

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. Καὶ μετ' οὗ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἄσωτος. Δαπανήσας δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πόσοι μισθιοὶ τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῶ ἀπόλλυμαι! Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἔξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φα-

γόντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῶ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν, καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί εἶη ταῦτα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγαινόντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὁροίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριπον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος, ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἤλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας = τὸ μερίδιον τῆς περιουσίας (οὐσίας) ποῦ τοῦ ἀναλογουῦσε.
2. Καὶ διείλεν αὐτοῖς τὸν βίον = καὶ ἐμοίρασεν εἰς αὐτοὺς τὴν περιουσίαν του.
3. Συναγαγὼν = ἀφοῦ ἐμάλευσε.
4. Ἀπεδήμησε = ἀνεχώρησεν εἰς ξένους τόπους.
5. Δαπανήσαντος = ἀφοῦ ἐξώδευσε.
6. Λιμὸς = πείνα μεγάλη ἀπὸ ἑλλειψιν σίτου, ἀφορία.
7. Ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν = ἐγενεν ὑπηρέτης ἐνὸς πολίτου τῆς χώρας ἐκείνης.
8. Κεράτια = χαρούπια.
9. Ὡν ἡσθιον = τὰ ὅποια ἔτρωγον.
10. Εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν = ἀφοῦ ἐσυλλογίσθη, ἐσκέφθηκε καλὰ τὴν θέσιν του.
11. Μίσθιοι = μισθωτοὶ ὑπηρέται.
12. Περισεύουσιον ἄρτων = ἐπερίσσευεν εἰς αὐτοὺς ἄρτος. Ἔχουν ἀφρονίαν ἄρτου.
13. Λιμῷ ἀπόλλυμαι = ἀποθνήσκω ἀπὸ τὴν πείναν.
14. Εἰς τὸν οὐρανὸν = εἰς τὸν οὐράνιον Θεόν.
15. Κληθῆναι = νὰ ὀνομασθῶ.
16. Δραμῶν = ἀφοῦ ἔτρεξε.
17. Ἐξενέγκατε = βγάλτε ἔξω καὶ φέρετε.
18. Στολή πρώτη = εἶναι ἓνα μακρὺ καὶ λευκὸ ἐπανωφόριον.
19. Δακτύλιον καὶ ὑποδήματα = εἶναι ἐκεῖνα ποῦ δείχνουν ὅτι εἶναι ἐλευθερος καὶ ὄχι δοῦλος. Διότι οἱ δοῦλοι ἐβάδιζον συνήθως χωρὶς ὑποδήματα, ἀνυπόδητοι.
20. Δακτύλιον = εἶναι ὁ ἀρραβὼν τῆς συμφιλίωσης τοῦ υἱοῦ μετὰ τὸν πατέρα του.
21. Μόσχος σιτευτός = μοσχάρι καλὰ θρεμμένο καὶ παχὺ (θρεφτάρι).
22. Θύσατε = σφάζατε.
23. Συμφωνία = μουσικὴ συμφωνία.
24. Ἀπολωλὼς = χαμένος ἦτο.
25. Εὐφραίνεσθαι = νὰ διασκεδάζουν.
26. Ἐνα τῶν παιδῶν = ἓνα ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας.
27. Ἐπυνθάνετο = ἐρωτοῦσε νὰ μάθῃ.
28. Τί εἶη ταῦτα = τί ἐσήμαινον αὐτά. Τί συνέβαινε.
29. Ἦκει = ἔχει ἔλθει· ἀπέλαβεν = ἀπέκτησεν αὐτὸν πάλιν.
30. Παρεκάλει = παρακαλοῦσε νὰ μῆθ' μέσα εἰς τὴν οἰκίαν.
31. Ἐντολήν παρήλ-

θον = διαταγήν σου παρήκουσα. 32. Τὰ ἐμὰ σά = τὰ δικά μου δικά σου.
33. Νεκρός = ἁμαρτωλός, νεκρός κατὰ τὴν ἁμαρτίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς κατηγοροῦσαν πάντοτε τὸν Χριστὸν ὅτι συναναστρέφεται τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ τρώγει μαζὶ τοὺς. Καὶ ὁ Χριστὸς διηγεῖται εἰς αὐτοὺς τὴν ὠραιοτάτην αὐτὴν παραβολὴν, μὲ τὴν ὁποίαν δεικνύει πόσον μεγάλην χαρὰν ἔχει ὁ Θεὸς διὰ τὴν μετάνοιαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς συναναστρέφεται τοὺς ἁμαρτωλοὺς διὰ νὰ τοὺς σώσῃ.

Ὁ νεώτερος υἱὸς ποὺ περιφρονεῖ τὴν ὑπακοὴν πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Πατρὸς, παίρνει τὸ μερίδιόν του καὶ φεύγει μακρὰν. Ἐκεῖ ζῆ ζῶν ἁμαρτωλῆν. Ἐσπατάλησε τὰ ἀγαθὰ, ποὺ ἔλαβε ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ἡ σπατάλη, αἰ ἄσωτεῖαι, αἰ κακαὶ συναναστροφαὶ ἔκαμαν δυστυχησμένον τὸν υἱὸν αὐτόν. Καὶ κατήντησε νὰ γίνῃ χαιροβοσικός, δηλ. νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ταπεινοτέραν ἐργασίαν. Μετενόησεν ὅμως, ἐγύρισε πίσω εἰς τὸν πατέρα του, ὡμολόγησε τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἐζήτησε συγγνώμην. «Πατέρα μου, εἶπεν, ἡμάρτησα ἀπέναντι τοῦ Οὐρανίου Θεοῦ καὶ ἐνώπιόν σου. Δὲν ἀξίζω νὰ λέγωμαι υἱὸς σου. Δόσε μου τὴν θέσιν ἐνὸς ὑπηρετοῦ σου». Καὶ ὁ εὐσπλαγχνος καὶ φιλόστοργος πατέρας του τὸν ἐσυγχώρησε καὶ ἀπὸ τὴν χαρὰν του ἔσφαξε τὸν μίσχον τὸν σιτευτὸν διὰ νὰ διασκεδάσουν. Ὁ φθονερός ὅμως ἀδελφός, ποὺ ὁμοιάζει μὲ τὸν Φαρισαῖον, ἀντὶ καὶ αὐτὸς νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν διασκέδασιν, λυπεῖται διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀδελφοῦ του. Εἰς ἐμέ, λέγει ὁ φθονερός καὶ ὑπερήφανος αὐτὸς πρὸς τὸν πατέρα του, οὐδὲ ἐν ἐρίφιον ἐθυσίασες, ἐνῶ διὰ τὸν ἐπιστρέψαντα ἀδελφόν μου ἐθυσίασες μοσχάριον ὀλόκληρον. Διατί αὐτὴ ἡ ἀγάπη καὶ αὐτὴ ἡ μεγάλη τιμὴ εἰς τὸν ἄσωτον; Παραπονεῖται ὁ πρεσβύτερος.

Συμβολικῶς οὗτος παριστᾷ τοὺς φθονεροὺς Φαρισαίους καὶ τοὺς ὀπαδοὺς των Ἑβραίους. Διότι δὲν παρεδέχοντο αὐτοὶ τὴν σωτηρίαν εἰς τοὺς ἐπιστρέφοντας ἐκ τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ πατὴρ τῆς παραβολῆς, ποὺ εἶναι «ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως», ὅπως λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας του εἰς τοὺς μετανοοῦντας εἰλικρινῶς. Τοὺς ἐνδύει μὲ τὸ ἔνδυμα τῆς χάριτος, τοὺς φορεῖ δακτυλίδι τῆς μεταξὺ των ἐνότητος. Τοὺς δίδει ὑποδήματα τῆς ὁδηγίας πρὸς σωτηρίαν. Τοὺς καλεῖ εἰς τὴν πλουσίαν τράπεζαν τῆς οὐρανόθεν τροφῆς τῆς θείας Μεταλήψεως.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΕΩ

Ματθαίου, κεφ. κε', 31 - 46

Ἔλεπεν ὁ Κύριος· ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην καὶ ἤλθετε πρὸς με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; Πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; Πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ καταραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ οὐκ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ οὐκ περιεβάλετέ με, ἀσθενῆ καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου = Ὁ Χριστός.
2. Συναχθήσεται = θὰ συναθροισθεῖν.
3. Ἀφοριεῖ = θὰ χωρίσῃ.
4. Ἐξ εὐωνύμων = ἀριστερά.
5. Ἡτοιμασμένην βασιλείαν = τὴν βασιλείαν πὺν ἔχω ἐτοιμάσει.
6. Συνηγάγετε = ἐπεριποιήθητε, ἐφιλοξενήσατε.
7. Περιεβάλετε = ἐνδύσατε.
8. Ἐρεῖ = θὰ πῇ.
9. Ἀδελφοὶ ἐλάχιστοι = οἱ δυστυχεῖς

καὶ πτωχοί. 10. Οὐ διηκονήσαμέν σοι = δὲν σὲ ὑπηρετήσαμεν, ἐβοηθήσαμεν. 11. Ἀπελεύσονται εἰς κόλασιν αἰώνιον = εἰς αἰώνιον τιμωρίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Χριστός, ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμή τῆς κρίσεως κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, θὰ παρουσιασθῇ καθήμενος εἰς δοξασμένον θρόνον καὶ περίξ αὐτοῦ ὅλοι οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ θὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους. Δὲν θὰ ἔλθῃ λοιπὸν ὡς διδάσκαλος, ἀλλὰ ὡς κριτῆς δίκαιος. Ἐμπρὸς του θὰ παρουσιαθοῦν ὅλα τὰ ἔθνη, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς, καὶ θὰ τοὺς χωρίσῃ ὅπως ὁ ποιμὴν χωρίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τὰ ἐρίφια. Εἰς τὰ δεξιὰ του θὰ εἶναι οἱ δίκαιοι, οἱ καλοὶ ἄνθρωποι, καὶ εἰς τὰ ἀριστερά του οἱ κακοί. «Ἐλάτε, θὰ εἶπῃ, τότε εἰς τοὺς καλοὺς, νὰ κληρονομήσετε τὴν βασιλείαν, πού ἔχω ἐτοιμάσει. Εἴσθε ἄξιοι αὐτῆς τῆς ἀμοιβῆς, διότι ἐδείξατε συμπάθειαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον σας καὶ μάλιστα εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἀνθρώπους, πού εἶχον ἀνάγκη τῆς βοήθειας σας». «Πηγαίνετε, θὰ εἶπῃ εἰς τοὺς κακοὺς, πού ἀπὸ τὰ ἔργα σας ἐγίνατε καταραμένοι ἄνθρωποι, σκληροὶ καὶ ἄκαρδοι εἴσθε ἀνάξιοι τῆς κληρονομίας τῶν ἀγαθῶν τῆς οὐρανοῦ βασιλείας. Εἴσθε ἄξιοι τοῦ αἰωνίου πυρός· δηλ. τῆς φοβερωτέρας τιμωρίας. Ἐδείξατε ἀσπλαγχίαν, σκληρότητα, ἀδιαφορίαν καὶ περιφρόνησιν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ δυστυχεῖς».

Μέτρον λοιπὸν τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, μὲ τὸ ὅποιον θὰ κρίνῃ τὸν κόσμον, εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον μας. Φοβερά λοιπὸν εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς Κρίσεως. Καθένας θὰ δώσῃ λόγον τῶν πράξεων του πρὸς τὸν πλησίον. Διότι ἀδελφοὶ τοῦ Σωτῆρος θεωροῦνται οἱ πτωχοί, οἱ δυστυχεῖς, οἱ ὄρφανοί, οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ἄποροι.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΤΥΡΟΦΑΓΟΥ

Ματθαίου κεφ. στ', 14 - 21

Εἶπεν ὁ Κύριος· ἐὰν ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσεὶ οἱ ὑποκριταὶ σκυ-

θρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἀλειφαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νύφαι, ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι. Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐὰν ἀφῆτε = ἐὰν συγχωρήσητε.
2. Παραπτώματα = σφάλματα, ἁμαρτήματα.
3. Ἀφῆσει = θὰ συγχωρήσῃ.
4. Σκυθῶροι = κατσουφιασμένοι, κακόκεφοι.
5. Ἀφανίζουσι = παραμορφώνουν τὸ πρόσωπόν τους με διαφόρους τρόπους διὰ νὰ δείξουν ὅτι νηστεύουν.
6. Ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν = ἔλαβαν ὀλότελα τὴν ἀνταμοιβὴν των, δηλ. τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἐπιζητοῦσαν.
7. Ἀλειφαί σου τὴν κεφαλὴν = νὰ περιποιῆσαι τὸν ἑαυτὸν σου καὶ νὰ μὴ ὑποκρίνεσαι. Νὰ εἶσαι χαρούμενος ὅταν νηστεύῃς.
8. Τῷ πατρὶ σου ἐν τῷ κρυπτῷ = ὄχι μετὸ φανερόν χάριν ἐπιδείξεως.
9. Ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ = δηλ. θὰ σοῦ δώσῃ ὡς ἀμοιβὴν φανεράν θέσιν εἰς τὴν βασιλείαν του.
10. Θησαυροὶ = κάθε τι ἐπιγίαιον.
11. Σῆς = σκόρος.
12. Βρώσις = ἡ σαπίλα, ἡ σκωριά.
13. Ἀφανίζει = καταστρέφει.
14. Διορύσσουσι = σκάπτουν καὶ τρυποῦν τὸν τοῖχον.
15. Ἔσται = θὰ εἶναι.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ συμπόνια καὶ ἡ συγχώρησις ἐκείνων, ποὺ μᾶς ἔπαισαν καὶ μᾶς ἐλύπησαν, εἶναι ἀπαραίτητα καθήκοντά μας ἐὰν θέλωμεν νὰ συγχωρήσῃ καὶ ἡμᾶς ὁ Θεός. Τότε θὰ ἐλπίζωμεν νὰ συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς τὰ σφάλματά μας, ὅταν καὶ ἡμεῖς συχωροῦμεν τὰς ἁμαρτίας τοῦ πλησίον μας. Καὶ ἂν κάμνωμεν αὐτό, τότε θὰ σβῆσῃ μέσα μᾶς ἡ ἔχθρα ἢ τὸ μῖσος πρὸς τὸν πλησίον μας. Θὰ εἴμεθα ἀγαπημένοι καὶ συμφιλιωμένοι.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰν μας αὐτὴν πρὸς τὸν πλησίον μας, ὀφείλομεν, λέγει εἰς τὴν περικοπὴν αὐτὴν ὁ Χριστός, νὰ μὴ γινώμεθα ὑποκριταὶ ὅταν νηστεύωμεν. Ἡ νηστεία γίνεται χάριν τῆς ψυχῆς μας καὶ ὄχι χάριν ἐπιδείξεως. Εἶναι ἓνα χριστιανικὸν καθῆκόν μας ἡ νηστεία. Καὶ πρέπει νὰ τὸ κάμνωμεν χωρὶς νὰ καυχώμεθα καὶ νὰ ἐπιδεικνυώμεθα, ὅπως ἔκαμναν οἱ σκυθῶροι-

ποὶ ἐκεῖνοι ὑποκριταί. Ἡ ἀνταπόδοσις ἐκ μέρους τοῦ καρδιογνώστου Θεοῦ θὰ εἶναι τότε ἀσφαλής. Καὶ τέλος μᾶς παραγγέλλει νὰ κάμνωμεν ἔργα ἀγαθὰ καὶ μὲ αὐτὰ θὰ θησαυρίζωμεν θησαυροὺς οὐρανόυς. Οἱ θησαυροὶ τοῦ κόσμου εἶναι πρόσκαιροι καὶ εὐκόλως καταστρέφονται, ἐνῶ οἱ οὐράνιοι εἶναι αἰώνιοι. Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ μᾶς ἔρχεται κυρίως νὰ εἶναι ἀφιερωμένος ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά μας.

ΠΡΩΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

(ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ)

Ἰωάννου, κεφ. α' 44 - 52

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὗρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. Εὗρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψε Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ. Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ· πῶθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἰδόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ· ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι, εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; Μείζω τούτων ὄφει. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἄμην ἀμην λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωρότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γαλιλαίαν = εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἦσαν αἱ πόλεις ποὺ ἀναφέρονται συχνὰ εἰς τὰς περικοπὰς, δηλ. ἡ Ναζαρέτ, ἡ Καπερναοῦμ, ἡ Κανᾶ. ἡ Βηθσαϊδᾶ καὶ ἄλλαι. 2. Ὅν ἔγραψε = δηλ. εὐρήκαμε ἐκεῖνον, διὰ τὸν ὅποιον ἔγραψεν εἰς τὰ βιβλία τοῦ ὁ Μωϋσῆς καὶ προεῖπον οἱ προφῆται. 3. Ναζαρέτ = ἡ πόλις αὐτῆ τῆς Γαλιλαίας ἦτο πολὺ μικρὰ χωρὶς καμμίαν ιδιαίτεραν σημασίαν. Ἡ φήμη τῶν κατοίκων τῆς πόλεως αὐτῆς ἦτο πολὺ κακῆ.

4. Ἔρχου καὶ ἴδε = ἔλα νὰ ἰδῆς ἀν ἀμφιβάλλῃς. 5. Ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι = εἰς τὸν ὅποιον δὲν ὑπάρχει κακία. 6. Φωνῆσαι = νὰ σὲ φωνάξῃ. 7. Μείζω = περισσότερο θυμαστά, μεγαλύτερα. 8. Ὄψει = θὰ ἰδῆς. 9. Ἀμὴν = βέβαια, ἀλήθεια. 10. Ἄπ' ἄρτι ὄψεσθε = ἀπὸ τώρα θὰ ἰδῆτε. 11. Ἀνεωγῶτα = ἀνοιγμένον. 12. Καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας = δηλ. τοὺς ἀγγέλους, πού ὑπηρετοῦσαν τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν κατὰ τὸν χρόνον, πού ὁ Χριστὸς ἦτο εἰς τὸν κόσμον.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Μὲ μίαν καὶ μόνην πρόσκλησιν τοῦ Χριστοῦ («ἀκολουθήσέ με»), γίνεται ὁ Φίλιππος ἀμέσως μαθητῆς του. Ὁμολογεῖ μὲ σταθερὰν πίστιν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἐκεῖνος διὰ τὸν ὅποιον ἐπροφήτευσαν ὁ Μωϋσῆς καὶ οἱ προφῆται. Ἦξευρεν ὁ Χριστὸς, ὡς καρδιογνώστης, ὅτι μία καὶ μόνη λέξις του ἦτο ἀρκετὴ διὰ τὸν Φίλιππον νὰ γίνῃ μαθητῆς του. Ἦξευρε τί ἄνθρωπος ἦτο καὶ ὅτι ἦτο ἄξιος νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Ὁ Φίλιππος εἶχε ἓνα πιστὸν ἀγαπημένον φίλον, τὸν Ναθαναήλ. Ἡ πιστὴ ὁμωσ φιλία θέλει νὰ μὴ κρύβωμεν ἀπὸ τοὺς φίλους κάθε τι, πού θὰ τοὺς ὠφελήσῃ καὶ εὐχαριστήσῃ. Καὶ δι' αὐτὸ φλογισμένος ὁ Φίλιππος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ φανερώσῃ εἰς τὸν φίλον του Ναθαναήλ τὸ μεγάλο καὶ θεῖον εὔρημα, ἔτρεξε καὶ τοῦ εἶπε: «Ναθαναήλ, εὐρήκαμεν τὸν ἀληθινὸν Μεσσίαν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ». Καὶ ὁ Ναθαναήλ, πού πρώτη φορὰ ἤκουε τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, ἐκατάλαβε ἀμέσως ὅτι οἱ λόγοι τοῦ φίλου του ἔχουν μεγάλην σημασίαν. Ἀλλὰ δὲν ἐπίστευεν ὅτι ὁ Μεσσίας θὰ κατήγετο ἀπὸ τὴν περιφρονημένῃν καὶ ταπεινῇν μικρὰν πόλιν, τὴν Ναζαρέτ. («Ἐλα νὰ ἰδῆς»), τοῦ εἶπε τότε ὁ Φίλιππος. Διότι ἐπίστευεν ὅτι μόλις ὁ φίλος του θὰ ἔβλεπε τὸν Χριστὸν, θὰ τὸν ἀγαποῦσε καὶ θὰ τὸν ἐλάτρευε. Καὶ μόλις ὁ Χριστὸς τὸν εἶδε νὰ ἔρχεται, ἀνεγνώρισε, ὅτι εἶναι ἓνας ἄνθρωπος μὲ καθαρὰν καὶ ἀθῶαν καρδίαν. Καὶ ἀμέσως τοῦ εἶπε ὅτι προτοῦ τὸν φωνάξῃ ὁ Φίλιππος, τὸν εἶδε μὲ τὸ θεϊκὸν του μάτι νὰ προσεύχεται κάτω ἀπὸ μίαν συκῆν, ἵνα τὸν ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ ἴδῃ τὸν Μεσσίαν. Ὁ Ναθαναήλ τότε, μόλις ἐκατάλαβε ὅτι ὁ Κύριος τὸν εἶχε γνωρίσει, ἔκαμε μίαν μεγάλην ὁμολογίαν πού ἔβγαине ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας του. «Διδάσκαλε, εἶπε, Σὺ εἶσαι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ». Καὶ ὁ Χριστὸς τοῦ ἀπαντᾷ, ὅτι ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἔξῃς θὰ ἴδετε μεγάλα καὶ θαυμαστά πράγματα. Θὰ ἴδετε τὸν οὐρανὸν ἀνοιγμένον καὶ τοὺς ἀγγέλους νὰ καταβαίνουν καὶ νὰ ἀναβαίνουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν

τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Θὰ εἶναι δηλ. συνεχῆς ἡ ἐπικοινωνία μεταξὺ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μεσσιακοῦ τοῦ ἔργου.

- Εἶναι μία συμβολικὴ εἰκὼν, ἡ ὁποία δεικνύει τὴν ἀδιάκοπον κοινωνίαν μεταξὺ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ διὰ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου.

Ἡ Κυριακὴ αὕτη λέγεται Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν ἀναστήλωσιν τῶν ἀγίων εἰκόνων. Ὅπως ἐμάθατε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν σας, ἡ Ἐκκλησία ἐθρίαμβευσε ἔπειτα ἀπὸ σκληροὺς ἀγῶνας ἐναντίον τῶν εἰκονομάχων. Καὶ τὸν θρίαμβον αὐτὸν ἐορτάζει τὴν Κυριακὴν αὐτὴν ἡ Ἐκκλησία μας. Τοὺς εἰκονομάχους αὐτοὺς κατεδίκασεν ἡ ἐβδόμη οἰκουμένη συνόδος τῆς Νικαίας κατὰ τὸ 787 μ.Χ. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρου τὸ 842 μ.Χ. ὠρίσθη νὰ ἐορτάζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν τῶν νηστειῶν ἡ ἀναστήλωσις τῶν εἰκόνων.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Μάρκου, κεφ. β', 1 - 12

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναοὺμ καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. Καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβατον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· τί οὕτως οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός; Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, ἔγειρε, καὶ ἄρον τὸν κράβατόν σου καὶ περιπάτει; Ἴνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας—λέγει τῷ παραλυτικῷ· σοὶ λέγω,

ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν λέγοντας, ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἶδομεν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Καπερναοῦμ = πόλις τῆς Γαλιλαίας πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. Τὴν πόλιν αὐτὴν συχνὰ ἐπεσκέπτετο ὁ Χριστός. Δι' αὐτὸ ἐλέγετο **ἰδία πόλις**, δηλ. ἰδιαιτέρα του πόλις. 2. Καὶ ἠκούσθη = καὶ διεδόθη. 3. **Συνήχθησαν** = ἐμαζεύθησαν διὰ νὰ ἴδουν καὶ ἀκούσουν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. 4. **Μηκέτι χωρεῖν** = νὰ μὴ χωροῦν πλέον. 5. **Μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν** = δὲν ἐχωροῦσεν ὁ κόσμος οὔτε ἔξω εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας. 6. **Αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων** = τὸν ὅποιον ἐσήκωναν τέσσαρες ἄνθρωποι. 7. **Προσεγγίσει** = νὰ πλησιάσῃ. 8. **Ἀπεστέγασαν** = ἀφῆρσαν τὰ κεραμίδια ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς στέγης, πὺ κάτω εἰς τὸ δωμάτιον τῆς οἰκίας εὐρίσκετο ὁ Χριστός. 9. **Ἐξορύξαντες χαλῶσι** = ἀφοῦ ἔβγαλαν τὰς σάνιδας κατεβάζουσιν τὸ κρεβάτι. 10. **Ἐφ' ᾧ** = ἐπάνω εἰς τὸ ὅποιον. 11. **Ἀφέρονταί σοι** = ἄς εἶναι συγχωρημένα αἱ ἀμαρτίαι σου. 12. **Διαλογιζόμενοι** = οἱ ὅποιοι ἤρχισαν νὰ σκέπτανται. 13. **Ἐπιγνοὺς τῷ πνεύματι αὐτοῦ** = ἀφοῦ ἐκατάλαβε. 14. **Εὐκοπώτερον** = εὐκολώτερον. 15. **Ἄρον** = σήκωσε. 16. **Ἴνα εἰδῆτε** = διὰ νὰ μάθετε. 17. **Ἀφιέναι** = νὰ συγχωρῇ. 18. **Ἄρας** = ἀφοῦ ἐσήκωσε. 19. **Ἐναντίον πάντων** = ἐμπρὸς εἰς ὅλους. 20. **Ἐξίστασθαι** = ὥστε ὅλοι νὰ θαυμάζουσιν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Χριστός ἐφιλοξενεῖτο εἰς μίαν οἰκίαν τῆς Καπερναοῦμ. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἀνυπομόνως τὸν ἐπερίμεναν διὰ νὰ τὸν ἀκούσουν καὶ τὸν θαυμάσουν. Καὶ μόλις ἐπληροφορήθησαν ὅτι εἶναι εἰς οἰκίαν, ἔτρεξαν ὅλοι ἐκεῖ. Τόσοι πολλοὶ ἦσαν, ὥστε ἐγένεμισεν ἡ οἰκία καὶ ἡ ἔξω αὐλή. Ὁ Χριστός εἶχεν ἀρχίσει νὰ διδάσκη καὶ νὰ θεραπεύῃ τοὺς ἀρρώστους, ὅσοι εἶχον προφθάσει νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ πολλοὶ Φαρισαῖοι καὶ Γραμματεῖς. Εἶχον ἔλθει μὲ τὸν δόλιον σκοπὸν νὰ εὔρουν κάτι ἀπὸ τοὺς λόγους ἢ ἀπὸ τὰς πράξεις τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ τὸν συκοφαντήσουν εἰς τὸν λαόν. Καταφθάνουν τότε τέσσαρες ἄνθρωποι φέροντες ἐξαπλωμένον ἐπάνω εἰς ἓνα κρεβάτι ἓνα παραλυτικόν. Ἐπειδὴ ἦτο ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ τὸν φέρουν εἰς τὸν Χριστὸν ἀπὸ τὴν θύραν, τὸν ἀνέβασαν εἰς τὴν στέγην καὶ διὰ μέσου ἐνδὸς ἀνοίγματος πὺ κατεσκεύασαν, ὅπως ἐδιαβάσατε, τὸν ἐκατέβασαν ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ. Ἡ σκηνὴ αὐτὴ συνεκίνησε βαθύτατα

τὴν καρδίαν τοῦ Κυρίου. Ἡ μεγάλη τῶν προσπάθεια νὰ εὑρουν τρόπον καὶ νὰ τὸν παρουσιάσουν εἰς τὸν Χριστὸν ἐφανερώσε τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματά τῶν δι' ἓνα δυστυχῆ πλησίον τῶν, καθὼς καὶ τὴν πίστιν τῶν πρὸς τὸν Χριστόν. Καὶ ἀκριβῶς ὁ Χριστός, ποῦ ἔβλεπε τόσην πίστιν καὶ αὐτῶν καὶ τοῦ παραλυτικοῦ, συνεκινήθη καὶ εἶπεν εἰς τὸν παραλυτικόν. «Ἐχε θάρρος, παιδί μου. Συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι σου». Οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, ὅταν ἤκουσαν τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἐσκέπτοντο χωρὶς νὰ φανερώουν τὰς σκέψεις τῶν, ὅτι βλασφημεῖ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. Μόνον ὁ Θεὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας, ἐσκέπτοντο. Τὸν Χριστὸν ἐθεωροῦσαν ὡς ἓνα ἀπλοῦν ἄνθρωπον. Ὁ Χριστός, ποῦ γνωρίζει ὅχι μόνον τὰς πράξεις μας, ἀλλὰ καὶ τὰς σκέψεις μας, ἐνόησε τοὺς πονηροὺς διαλογισμοὺς τῶν. Καὶ διὰ νὰ τοὺς ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι Θεὸς λέγει εἰς τὸν παραλυτικόν: «Σήκω ἐπάνω· πάρε τὸ κρεβάτι σου καὶ πήγαινε σπίτι σου». Οἱ Φαρισαῖοι τότε δὲν ἠδυνήθησαν πλέον νὰ ἀρνηθοῦν, ποῦ ἔβλεπον τὸν παραλυτικὸν νὰ σηκῶνῃ τὸ κρεβάτι καὶ νὰ περιπατῇ, τὴν θείαν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ παραλυσία τοῦ παραλυτικοῦ ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτωλῆς ζωῆς του. Δι' αὐτὸ ὁ Χριστὸς τοῦ συνεχώρησε πρῶτον τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἔπειτα ἔκαμε τὸ μεγάλο αὐτὸ θαῦμα.

ΤΡΙΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

(ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΠΡΟΣΚΥΝΗΣΕΩΣ)

Μάρκου, κεφ. η', 34 - θ', 1

Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ λέγεται καὶ Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως διότι ἡ Ἐκκλησία μας παρουσιάζει εἰς ἡμᾶς εἰς προσκύνῃσιν τὸν Τιμίον καὶ Πανάγιον Σταυρόν. Καὶ τὸν κατασπαζόμεθα εὐλαβῶς. Ὁ Σταυρός, ποῦ εἶναι ἡ δύναμις τῶν πιστῶν καὶ τὸ στήριγμα τῶν ἁμαρτωλῶν, μᾶς ἐμψυχώνει τώρα εἰς τὰς νηστείας μας καὶ μᾶς ἐνθαρρύνει.

Σημειώσεις: Τὸ κείμενον, τὰς ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ περιεχομένου βλέπε εἰς τὴν Κυριακὴν μετὰ τὴν Ὑψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (σελ. 16).

ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Μάρκου, κεφ. θ' 17 - 31

Τῶ καιρῶ ἐκεῖνῳ, ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ λέγων· διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. Καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ρήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· ὦ γενεὰ ἀπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετε αὐτὸν πρὸς με. Καὶ ἤνεγκαν αὐτόν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτὸν εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ· Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπε· παιδίθεν. Καὶ πολλάκις αὐτόν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατήρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε· Πιστεύω, κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπέτιμήσε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω, ἐξέλθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ κράξαν καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν ἐξῆλθε, καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτόν τῆς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. Καὶ εἰσελθόντα αὐτόν εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεθῆναι εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῶ. Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἦνεγκα = ἔφερα. 2. Πνεῦμα ἄλαλον = πνεῦμα πονηρόν (δαίμονιον) ποῦ τὸν ἔκαμε ἄλαλον, δηλ. μουγκό. 3. Ρήσσει αὐτόν = τὸν σπαράζει. 4. Ξηραίνεται = μένει ἔσρὸς σάν πεθαμένος. 5. Οὐκ ἴσχυσαν = προσεπάθησαν, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσαν. 6. Πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; = θὰ εἶμαι

μαζί μας; Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; = ἕως πότε θά σᾶς ὑποφέρω; 8. Ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; = πότε τοῦ συνέβη αὐτό; 9. Παιδιόθεν = ἀπό τῆς μικρᾶς παιδικῆς του ἡλικίας. 10. Εἰς πῦρ ἔβαλε = εἰς τὴν φωτιὰν τὸν ἔριψε. 11. Ἴνα ἀπολέσῃ αὐτὸν = διὰ νὰ τὸν θανατώσῃ. 12. Εἴ τι δύνασαι = ἂν μπορῆς νὰ κάμῃς κάτι. 13. Βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ = βοήθησέ με νὰ πιστεύω εἰς τὸ ἔξῃ. 14. Ἐπισυντρέχει ὄχλος = ἔρχεται καὶ μαζεύεται πολλὸς κόσμος. 15. Ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ = διέταξε τὸ πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον πνεῦμα. 16. Μηκέτι = ποτὲ ἄλλοτε. 17. Καὶ κράξαν καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν = καὶ ἀφοῦ ἐφώναξε τὸ πονηρὸν πνεῦμα καὶ τὸν ἐσπάραξε πολύ. 18. Κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός = πιάσας αὐτὸν ἀπὸ τὸ χέρι. 19. Ὅτι ἡμεῖς = διατί ἡμεῖς. 20. Τοῦτο τὸ γένος = τοῦτο τὸ γένος τῶν δαιμόνων. 21. Ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεθεῖν = μὲ κανένα ἄλλον τρόπον δὲν ἔμπορεῖ νὰ βγῇ ἀπὸ τὸν δαιμονιζόμενον. 22. Ἴνα τις γνῶ = ἵνα μὴ γίνῃ γνωστὸν εἰς κανένα. 23. Ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν = θά τὸν φονεύσουν. 24. Ἀποκτανθεῖς = ἀφοῦ σταυρωθῇ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Μεγάλη εἶναι βέβαια ἡ λύπη τῶν γονέων, ὅταν βλέπουν τὰ παιδιά τους νὰ πάσχουν ἀπὸ ἀθεράπευτον μάλιστα ἀσθένειαν. Κάνουν τὰ ἀδύνατα δυνατὰ διὰ νὰ εὔρουν τὸν καταλληλότερον τρόπον διὰ νὰ τὰ θεραπεύσουν. Στὴν θέσιν τῶν γονέων αὐτῶν εὐρέθη ὁ πατέρας, πού ἔφερε τὸ παιδί του εἰς τὸν Χριστὸν νὰ τὸ θεραπεύσῃ.

Εἶχε κυριεύσει τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ του ὁ σατανᾶς. Ἦτο ἓνα παιδί δαιμονισμένο. Ὅταν ἐκυριεύετο ἀπὸ τὸ πονηρὸν πνεῦμα τὸ παιδί αὐτὸ ἐσπάραζεν, ἀφρίζεν, ἔτριζε τοὺς ὀδόντας του, καὶ ἔμενε ξερὸ σάν πεθαμένο. Οἱ ἰατροὶ δὲν ἔμπόρουν νὰ τὸ θεραπεύσουν. Τρέχει τότε εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ δὲν ἠδυνήθησαν. Ἐρχεται τέλος εἰς τὸν Χριστόν, ὅχι ὅμως μὲ πίστιν ὅτι μόνον ὁ Χριστὸς ἔμπορεῖ νὰ τὸν σώσῃ. Εἶχεν ἀμβολίας. Ἐλυπήθη ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν τῶν ἀνθρώπων τῆς γενεᾶς ἐκείνης. Διότι δὲν ἐδείκνυε τὴν θερμὴν καὶ εἰλικρινῆ πίστιν, πού τὰ ἀδύνατα κάνει δυνατὰ. Σ' ἐκεῖνον, πού πιστεύει, εἶπε τότε εἰς τὸν πατέρα ἐκεῖνον ὁ Χριστὸς, ὅλα εἶναι δυνατὰ. Πιστεύω, τοῦ εἶπε τότε ἐκεῖνος, βοήθησέ με νὰ πιστεύω εἰς τὸ ἔξῃ. Ὁ Χριστὸς τότε ἐθεράπευσε τὸ παιδί του. Καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς του πού παρεπονέθησαν διατί αὐτοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν θεραπεύσουν, τοὺς εἶπε: Αὐτὸ τὸ γένος τῶν δαιμόνων μόνον μὲ νηστείαν καὶ προσευχὴν, μὲ τὰς ὁποίας δυναμώνει ἡ πίστις, ἔμπορεῖ νὰ νικηθῇ.

ΠΕΜΠΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Μάρκου, κεφ. ι' 32 - 45

ὡ καιρῶ ἐκεῖνω, παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ὅτι, ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαίζουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰακώβος καὶ Ἰωάννης υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν ποιήσης ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετε ποιῆσαι με ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ ἐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς· οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἀρχεῖν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν· οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δούλος· καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἀρχιερεῦσι καὶ Γραμματεῦσι = αὐτοὶ ἦσαν ἀνέκαθεν οἱ τρομεροὶ καὶ σκληροὶ διώκται τοῦ Ἰησοῦ.
2. Κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ = θά τὸν καταδικάσουσιν εἰς θάνατον.
3. Τοῖς ἔθνεσι = εἰς τοὺς ἐιδωλολάτραις, δηλαδὴ εἰς τοὺς Ῥωμαίους στρατιώτας καὶ εἰς τὸν Ῥωμαῖον Πιλάτον, ὁ ὁποῖος παρέδωσε τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς στρατιώτας.
4. Ἀποκτενοῦσι = θά τὸν φονεύσουσιν.
5. Προσπορεύονται αὐτῷ = ἔρχονται ἐμπρὸς εἰς αὐτόν (τὸν Ἰησοῦν).
6. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετε ποιῆσαι με ὑμῖν; = ἐκεῖνο ποῦ θὰ ζητήσωμεν.
7. Οὐκ οἴδατε = δὲν ξέρετε.
8. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον = ἠμπορεῖτε νὰ πίετε τὸ ποτήριον τῆς πικρίας; Δηλ. τὸν σταυρι-

κὸν θάνατον ; 9. Τὸ βάπτισμα = τὰ βάσανα καὶ τέλος τὴν ταφὴν τοῦ.
 10. Οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι = δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ. 11. Ἄλλ' οἷς
 ἡτοίμασται = ἀλλὰ θὰ δοθῇ εἰς ἐκείνους εἰς τοὺς ὁποίους ἔχει ἐτοιμασθῆ
 ἀπὸ τὸν Θεόν. 12. Οἴδατε οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν = γνω-
 ρίζετε ὅτι αὐτοὶ ποῦ φαίνονται ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν. 13. Κατακυριεύου-
 σιν αὐτῶν = καταπιέζουν αὐτούς. 14. Οἱ μεγάλοι = ἐκείνοι ποῦ ἔχουν
 μεγάλα ἀξιώματα. 15. Οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν = δὲν θὰ γίνεται
 δὲ ἔτσι μεταξύ σας. 16. Ἔσται ὑμῖν διάκονος = θὰ εἶναι ὑπηρέτης
 σας. 17. Λύτρον ἀντὶ πολλῶν = ἀντάλλαγμα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν
 πολλῶν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Εὐαγγελιστὴς εἰς τὴν περικοπὴν αὐτὴν διηγεῖται ὅτι ὁ Χριστὸς προλέγει διὰ τελευταίαν φορὰν τὸν σταυρικὸν θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασίν του.

Ὁ Χριστὸς προχωρεῖ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μαθητῶν του διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐνῶ ἐβαδίζον, προέλεγεν εἰς αὐτούς ὅλα ἐκεῖνα τὰ φρικτὰ πάθη, ποῦ ἐμελλε νὰ ὑποφέρῃ καὶ τέλος τὸν σταυρικὸν του θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασίν του. Ἐπήγγαινε ἐκεῖ μὲ θάρρος, ὅπου τὸν ἐπερίμεναν τὰ φοβερῶτερα πάθη του. Τὰ εἶχε προεῖπει εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ ἄλλοτε. Τώρα ὅμως, ποῦ εἶναι πλησιέστερον εἰς τὸ ἅγιον πάθος, τὰ ἐπαναλαμβάνει διὰ τελευταίαν φορὰν διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς μαθητάς του. Οἱ μαθηταὶ ἐθάμβωναν ἀπὸ θαυμασμόν, ποῦ τὸν ἔβλεπαν μὲ τόσο θάρρος καὶ ἀφοβίαν νὰ βαδίζῃ εἰς τὸ μαρτύριον. Οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, ζητοῦν τώρα νὰ καθίσουν ὁ ἓνας εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δόξης του. Ἡθέλησαν νὰ ἔχουν τὰ πρωτεῖα. Ἡ φιλοδοξία των ὅμως αὐτὴ ἐλύπησε φοβερὰ τὸν Χριστόν: «Δὲν ξέρετε, τοὺς εἶπε, τί ζητᾶτε. Θὰ πάθετε καὶ ἐσεῖς ἐκεῖνα ποῦ θὰ πάθω καὶ ἐγώ. Ἀλλὰ τὸ νὰ λάβετε ἐξαιρετικὴν θέσιν μαζί μου ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνον τὸν Θεόν». Καὶ εἰς ὅλους μαζί τοὺς μαθητάς του εἶπεν ὅτι εἰς τὴν θρησκείαν του διὰ νὰ γίνῃ ἓνας πρῶτος ὀφείλει νὰ εἶναι δοῦλος ὅλων, δηλ. νὰ ὑπηρετῇ τοὺς ἄλλους μὲ ταπεινοφροσύνην καὶ ἀγάπην. Δὲν πρέπει, λέγει, ἐσεῖς νὰ ὁμοιάσετε μὲ τοὺς ἄρχοντας ἐκείνους, ποῦ συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς λαοὺς των, ὡς νὰ ἦσαν δοῦλοί των. Ἐγὼ ἦλθα εἰς τὸν κόσμον, ὅχ. νὰ ὑπηρετηθῶ ἀπὸ αὐτόν, ἀλλὰ νὰ τὸν ὑπηρετήσω καὶ νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου ὡς ἀντάλλαγμα δ.ἀ νὰ σωθοῦν οἱ πολλοί.

Κυριακὴ τῶν Βατίων βλέπε σελ. 122
 Κυριακὴ τοῦ Πάσχα » » 111

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ἰωάννου, κεφ. κ', 19 - 31

Ούσης ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνῃ ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· Εἰρήνῃ ὑμῖν. Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ· ἐωράκαμεν τὸν Κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· Εἰρήνῃ ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ἔδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Οὔσης ὀψίας** = ἐνῶ ἀκόμη ἦτο δειλινό. Πρὸς τὸ ἑσπέρας, ὀλίγο μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τῆς ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. 2. **Τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων** = ἡ ἡμέρα ἀναπαύσεως τῶν Ἑβραίων λέγεται Σάββατον. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν δὲν ἔκαναν καμμίαν ἐργασίαν, παρὰ ἐπῆγγιναν μόνον εἰς τὰς συναγωγάς. Ὅλα τὰ παρεσκευάζαν (ἐτοίμαζαν) ἀπὸ τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἢ ὅποια δι' αὐτὸ λέγεται Παρασκευή. Σάββατα ἐλεγγαν ἀκόμη καὶ τὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος. **Μία τῶν σαββάτων ἢ μία**

τοῦ σαββάτου = εἶναι ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος, δηλ. ἡ ἰδική μας Κυριακή, ποῦ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἀνεστήθη ὁ Κύριος. Ἡ πρώτη αὐτὴ ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος ὀνομάσθη Κυριακή, ὡς ἡμέρα τοῦ Κυρίου, ποῦ ἀνεστήθη τὴν ἡμέραν αὐτὴν. Καὶ ἡ Κυριακή αὐτὴ ἔγινε ἡ πρώτη καὶ ἡ λαμπροτέρα ἐορτὴ τῶν Χριστιανῶν. **3. Συνηγμένοι** = συναθροισμένοι. **4. Διὰ τῶν φόβων τῶν Ἰουδαίων** = οἱ μαθηταὶ ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, μήπως κακοποιήσουν καὶ αὐτούς, ἀφοῦ ἐσταύρωσαν τὸν Διδάσκαλόν των. Ἔπειτα ἐφοβοῦντο καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβυτέρους τῶν Ἑβραίων, ποῦ εἶχαν διαδόσει ὅτι ἔκλεψαν τὸν Ἰησοῦν διὰ νὰ βεβαιώσουν τὴν Ἀνάστασίν του. **5. Ἀφῆτε** = συγχωρήσετε. **6. Κρατήτε** = δὲν συγχωρήσετε. **7. Ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας** = διότι μ' ἔχεις δῆ τώρα, ἔχεις πιστεύσει. **8. Μακάριοι** = εὐτυχημένοι. **9. Σημεῖα** = ἔργα καὶ θαύματα.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον τῆς Κυριακῆς αὐτῆς, μᾶς πληροφορεῖ περὶ δύο ἐμφανίσεων τοῦ ἀναστάντος Κυρίου ἐνώπιον τῶν μαθητῶν του.

Τὸ δειλινὸ τῆς ἡμέρας, ποῦ ἀνεστήθη ὁ Κύριος, παρουσιάζεται ξαφνικὰ οὗτος εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ποῦ ἦσαν κλεισμένοι εἰς μίαν οἰκίαν τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐλεπε μόνον ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς. Τοὺς εἶχε κυριεύσει φόβος καὶ τρόμος, διότι ἐμάντευαν τοὺς κακοὺς σκοποὺς τῶν Ἰουδαίων ἐναντίον των. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀρχιερεῖς ἀπειλοῦσαν καὶ αὐτούς ἀκόμη διὰ τὴν σχέσιν καὶ πίστιν των πρὸς τὸν Χριστόν. Ἡ αἰφνιδία ὅμως αὐτῆς θείας ἐμφάνισης ἐχαροποίησε τοὺς μαθητάς. Ἐνόμιζαν ὅτι βλέπουν ὄνειρο ἀπὸ τὴν μεγάλην χαρὰν των. Κάθε ἀμφιβολία των διὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ διελύθη. Ἀφοῦ μάλιστα εἶδαν τὰ σημεῖα τῶν πληγῶν εἰς τὰς χεῖρας καὶ εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ Διδασκάλου των. Ἐνεθυμήθησαν τότε καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Χριστοῦ, ποῦ τοὺς ἔδωσεν ὀλίγον ἔπειτα ἀπὸ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον, εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεσθημανῆ. «Πάλιν θὰ σᾶς ξαναδῶ, τοὺς εἶπε τότε, καὶ θὰ χαρῆ ἡ καρδιά σας». Ἀφοῦ τοὺς ἐχαιρέτησε μὲ τὸν χαιρετισμὸν «Εἰρήνη Ὑμῖν», τοὺς ἔδωσε τὴν ἐξουσίαν, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος νὰ συγχωροῦν ἢ νὰ μὴ συγχωροῦν τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων. Ἐπειτα ἔφυγε. Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ Θωμᾶς, ἔτρεξαν καὶ τὸν ἐβεβαίωσαν ὅτι εἶδαν τὸν Κύριον. Καὶ διηγῆθησαν εἰς αὐτὸν λεπτομερῶς, ὅλα ὅσα συνέβησαν. Ὁ Θωμᾶς ἦτο καὶ αὐτός, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι, φλογισμένος ἀπὸ πίστιν θερμὴν. Δὲν ἐπίστευσεν ὅμως εἰς τὴν διαβεβαίωσίν των. Ἦθελε νὰ ἀξιωθῆ καὶ αὐτὸς νὰ ἰδῆ τὸν Κύριον διὰ νὰ πι-

στεύση. Εἰς αὐτὸν ἡ εἰδήσις ἐφαίνετο τόσον χαροποιός, ὥστε τοῦ ἦτο ἀπίστευτος. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ μίαν ἐβδομάδα, πού παρουσιάσθη καὶ πάλιν ὁ Χριστός, βρίσκει καὶ τοὺς ἔνδεκα μαθητάς του. Ἦταν μαζί τους καὶ ὁ Θωμᾶς. Μόλις εἶδε τὸν Κύριον, τὰς πληγωμένας χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν ἐφώναξε: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου!» «Διότι με εἶδες, ἐπίστευσες, Θωμᾶ, εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Χριστός. Εὐτυχισμένοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι χωρὶς νὰ με ἴδουν ἐπίστευσαν».

Πολλὰ καὶ ἄλλα θαυμαστά ἔργα ἔκαμεν ὁ Χρ. στός, τὰ ὁποῖα δὲν γράφονται εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του, λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Ἀλλὰ καὶ με αὐτά, πού εἶναι γραμμένα, ἡμπορεῖτε νὰ πιστεύετε ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτι με τὴν πίστιν σας αὐτὴν θὰ ἔχετε ζωὴν αἰώνιον.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ

Μάρκου, κεφ. ιε', 43 - 47 καὶ ιστ', 1 - 8

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἔλθων Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλοι ἀπέθανε· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας σινδῶνα καὶ καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησε τῇ σινδῶνι, καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσή ἐθεώρουν πού τίθεται. Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμῃ ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. Καὶ λίαν πρωτὶ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε·

Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηθὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἐθήκαν αὐτόν. Ἄλλ' ὑπάγετε εἰπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Καὶ ἐξεληθοῦσαι ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας = ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Ἰουδαίας Ἀριμαθαίαν.
2. Εὐσχήμων = σεβαστὸς καὶ ἀξιότιμος. 3. Βουλευτῆς = μέλος τοῦ Ἰουδαϊκοῦ συνεδρίου. 4. Ἦν προσδεχόμενος = ἦτο ἓνας ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπερίμεναν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἦτο μυστικὸς ὀπαδὸς τοῦ Χριστοῦ. 5. Ἠτήσατο τὸ σῶμα = ἐζήτησε νὰ τοῦ δοθῇ τὸ σῶμα. 6. Εἰ ἦδη τέθνηκε = ἔαν τόσο γρήγορα ἀπέθανε. Διότι ἤξευρε ὅτι ἔζων περισσότερο οἱ σταυρούμενοι. 7. Κεντυρίων = εἶναι ξένη λέξις, ρωμαϊκὴ, καὶ σημαίνει ἐκατόνταρχος, δηλ. ἀξιωματικὸς, ἀρχηγὸς ἐκατὸν στρατιωτῶν. Ὁ ἀξιωματικὸς αὐτὸς ἦτο ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς φρουρᾶς κατὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ. 8. Εἰ πάλοι ἀπέθανε = ἔαν εἶναι πολλὴ ὥρα, ποῦ ἀπέθανε. 9. Καὶ γνοῦς = καὶ ἀφοῦ ἐληροφορήθη. 10. Καθελὼν αὐτόν = ἀφοῦ κατέβασε τὸν Χριστὸν ἀπὸ τὸν Σταυρόν. 11. Ἐνείλησε = ἐτύλιξε. 12. Ὁ ἦν λελατομημένον = τὸ ὅποιον ἦτο σκαλιστὸν εἰς ἓνα βράχον. 13. Διαγενομένου τοῦ σαββάτου = ἀφοῦ ἐπέρασε τὸ σάββατον, δηλαδὴ τὸ πρῶτὸ τῆς Κυριακῆς. 14. Πρῶτὴ τῆς μῆρας σαββάτου = πρῶτὴ τῆς Κυριακῆς, δηλ. τῆς πρώτης τῆς ἐβδομάδος (σαββάτων). 15. Πρὸς ἑαυτὰς = ἀναμεταξύ των. 16. Μέγας σφόδρα = πάρα πολὺ μεγάλος. 17. Ἐξεθαμβήθησαν = ἔμειναν ἔκθαμβοι, ἐκπληκτοί. 18. Οὐκ ἔστιν ὧδε = δὲν εἶναι ἐδῶ. 19. Προάγει ὑμᾶς = πηγαίνει μπροστὰ ἀπὸ σᾶς. 20. Ὁψεσθε = θὰ τὸν ἰδῆτε.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὁ εὐσχήμων βουλευτῆς, ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς κρυφοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου. Σημεῖον τῆς ἀφοσίωσός του πρὸς τὸν Χριστὸν εἶναι ὅτι ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Πιλάτον νὰ τοῦ δοθῇ τὸ νεκρὸν σῶμα διὰ νὰ τὸ ἐνταφιάσῃ. Ὁ Πιλάτος ὅταν ἐληροφορήθη ἀπὸ τὸν ἀξιωματικὸν του ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανε, διέταξε νὰ δοθῇ εἰς τὸν Ἰωσήφ τὸ σῶμα. Χωρὶς νὰ χάσῃ στιγμήν, ἐπειδὴ ἐπλησίαζε τὸ σάββατον, καὶ δὲν ἐπετρέπετο νὰ εὐρίσκωνται τὰ σώματα ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἠγόρασε καθαρὰν σινδὸνα καὶ ἀποκαθήλωσε (ἐξεκάρφωσε) τὸ σῶμα ἀπὸ τὸν Σταυρόν. Τὸ παράδειγμα του ἐμιμήθη καὶ ἄλλος κρυφὸς μαθητῆς ὁ Νικόδημος καὶ ἔτρεξε νὰ προσφέρῃ διὰ τὴν ταφὴν πολὺτιμα ἀρώματα. Χάρις εἰς τὴν ἀφοσίωσιν καὶ πίστιν τῶν δύο αὐτῶν εὐγενῶν καὶ

πλουσίων μαθητῶν, ὁ Χριστός, ποῦ ἐθανατώθη ὡς κακοῦργος, θάπτεται ὡς βασιλεύς.

Ὁ Ἰωσήφ προσέφερε διὰ τὴν ταφὴν τὸν λαξευτὸν τάφον του, ποῦ εἶχε κατασκευάσει εἰς τὸν κῆπὸν του διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Αἱ εὐσεβεῖς γυναῖκες, ποῦ εἶχαν παρακολογήσει πιστὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν εἶχον ὑπηρετήσαι με ἀφοσίωσιν, εἶχον σημειώσει τὸ μέρος ὅπου ἔθαψεν αὐτὸν ὁ Ἰωσήφ μετὰ τοῦ Νικοδήμου. Εἶχον ἐτοιμάσει νέα ἀρώματα διὰ νὰ συμπληρώσουν τὸν ἀρωματισμὸν τοῦ σώματος. Καὶ τὸ πρῶτὴ τῆς Κυριακῆς ἔρχονται εἰς τὸν τάφον τοῦ Διδασκάλου των. Δὲν ἐφοβήθησαν τοὺς στρατιώτας, ποῦ ἤξευραν ὅτι ἐφρούρουν τὸν τάφον. Δεικνύουν τόλμην μεγαλυτέραν τῶν Ἀποστόλων. Δὲν διασκορπίζονται ἐπειτα ἀπὸ τὴν Σταύρωσιν, ὅπως οἱ ἄλλοι. Καὶ δι' αὐτὸ ἤξιώθησαν πρῶται αὐταὶ νὰ μάθουν ἀπὸ τὸν ἄγγελον, ποῦ συνήντησαν εἰς τὸν ἀνοιχτὸν τάφον, τὴν χαροποῖον εἶδησιν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ ἀγαπημένου των Διδασκάλου. Πρῶται αὐταὶ ἤκουσαν τὸν χαριετισμὸν τοῦ «Χαίrete», ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀνάστασιν. Καὶ πρῶται ἔγιναν οἱ κήρυκες τοῦ θαύματος τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Κυριακὴ αὐτὴ ὠρίσθη εἰς ἀνάμνησιν καὶ τιμὴν τῶν μυροφόρων γυναικῶν, καὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ Νικοδήμου.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ

Ἰωάννου, κεφ. ε', 1 - 15

ᾧ καιρῷ ἐκείνῳ, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολλὸ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ἀγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὃ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρό

ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε, ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιής ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν κράβατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ θεραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἐξεστί σοι ἄραι τὸν κράβατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιή, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὗρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιής γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τί σοι γένηται. Ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιή.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Ἐπὶ τῇ προβατικῇ** = μία ἀπὸ τὰς πύλας τοῦ φρουρίου τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐλέγετο προβατικῇ, διότι ἀπὸ αὐτὴν ὠδηγοῦντο τὰ ὠρισμένα πρόβατα διὰ τὰς θυσίας.
2. **Κολυμβήθρα** = δεξαμενὴ, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ἔπαιονε θεῖαν χάριν καὶ θεραπευτικὴν δύναμιν, ὅταν κατήρχετο ὁ ἄγγελος.
3. **Βηθεσδὰ** = λέξις ἑβραϊκῆ ποῦ σημαίνει οἶκον εὐεργεσίας.
4. **Ξηροί** = παραλυμένοι, κουλοί.
5. **Ἐκδεχομένων** = οἱ ὁποῖοι ἐπερίμεναν.
6. **Ἐὰν δὴποτε κατείχετο νοσήματι** = ἀπὸ ὁποιοδὴποτε νόσημα καὶ ἂν ἔπασχε.
7. **Γνοῦς** = ἐπειδὴ ἐκατάλαβε.
8. **Ἄρον** = σήκω.
9. **Οὐκ ἐξεστί σοι** = δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται.
10. **Οὐκ ἤδει** = δὲν ἤξευρε.
11. **Ἐξένευσεν** = ἔφυγεν ἀπαρατήρητος, χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ κανεὶς.
12. **Ὁχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ** = ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἐπῆρχεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πλησίον τῆς προβατικῆς πύλης, μία δεξαμενὴ τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ἐλάμβανε θεραπευτικὴν δύναμιν, ὅταν κατέβαινεν ἐκεῖ ὁ ἄγγελος. Εἰς τὸ πεντάγωνον οἰκοδόμημα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐστεγάζετο ἡ δεξαμενὴ, ὑπῆρχον πέντε στοαί. Εἰς αὐτὰς εὗρίσκετο πλῆθος ἀσθενῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπερίμεναν πότε νὰ κινηθῇ τὸ ὕδωρ. Μεταξὺ τῶν ἀσθενῶν ἦτο καὶ ἓνας παραλυτικός, ἐξαπλωμένος ἐπάνω εἰς τὸ κρεβάτι του. Ἐπάσχε ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν αὐτὴν τριάντα ὀκτῶ ἔτη. Ὁ Ἰησοῦς ἐκοίταξε τὸν δυστυχῆ αὐτόν μετὰ μεγάλην εὐσπλαγχνίαν. «Θέλεις νὰ γίνης ὑγιής;» τοῦ εἶπε. «Κύριε, ἀπήντησεν ὁ παραλυτικός, δὲν ἔχω κανένα νὰ μὲ βάλῃ εἰς τὴν κολυμβήθραν. Ἐνῶ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλ-

λος προλαμβάνει και θεραπεύεται». «Σήκω επάνω, του ειπεν ο Χριστός, σήκωσε το κρεβάτι σου και περιπάτει».

Ἡ ἐντολή του Χριστού θαυματουργεῖ. Ὁ ἄνθρωπος ἀμέσως σηκώνεται ὀρθιος, φορτώνεται τὸ κρεβάτι του καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῇ. Ἐκοίταξε τότε ὀλόγυρά του διὰ νὰ ἴδῃ καὶ εὐχαριστήσῃ τὸν ἄγνωστον εὐεργέτην του, ὁ Χριστὸς ὅμως διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν περιέργειαν του κόσμου, ἔφυγεν ἀπαρατήρητος. Πολλὰ φθονερά βλέμματα ἔπεσαν ἐπάνω εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ μετέφερε τὸ κρεβάτι. Του εἶπον: «εἶναι σάββατον σήμερον, ἡμέρα ἀργίας, ἀπαγορεύει ὁ νόμος νὰ σηκώνης τὸ κρεβάτι σου».

Ἐκεῖνος, πού με ἔκαμε καλά, μου εἶπε νὰ σηκώσω τὸ κρεβάτι μου καὶ νὰ περπατήσω» εἶπεν εἰς αὐτούς. «Ποῖος εἶναι αὐτός;» τὸν ἠρώτησαν. Δὲν τὸν ἐρωτοῦν ποῖος σου ἔκαμε αὐτὴν τὴν μεγάλην εὐεργεσίαν, ἀλλὰ ποῖος εἶναι αὐτός, πού σου εἶπε νὰ κάμῃς αὐτὴν τὴν ἐργασίαν εἰς ἡμέραν σάββατον. Ὁ ἄλλοτε παραλυτικὸς, δὲν ἤξευρε ποῖος εἶναι ὁ εὐεργέτης του. Τὸ ἐπληροφορήθη ὅμως ὀλίγον ὕστερον. Μετέβη εἰς τὸ ἱερόν, ἴσως διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεόν, ὅτι ἔγινε ὑγιής. Ἐκεῖ τὸν εἶδεν ὁ Χριστὸς καὶ τοῦ ἔδωκε μίαν συμβουλήν. «Τώρα εἶσαι ὑγιής, μὴ ἀμαρτήσης πλέον, διὰ νὰ μὴ πάθῃς κάτι χειρότερον». Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πού ἔμαθε ποῖος ἦτο ὁ εὐεργέτης του, ἔσπευσε καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὅτι «ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ» εἶναι ὁ Χριστός.

Ἡ κολυμβήθρα ἢ δεξαμενὴ εἶναι μία συμβολικὴ εἰκὼν τῆς θεραπείας τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος, πού θὰ πιστεύσῃ καὶ θὰ ἀγαπήσῃ τὸν Χριστόν. Καὶ θὰ βαπτισθῇ τὸ βάπτισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ

Ἰωάννου, κεφ. δ', 5 - 42

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι

πιεῖν. Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα
 τροφὰς ἀγοράσωσι. Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· πῶς
 σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὐσης γυναικὸς Σαμα-
 ρεΐτιδος; Οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεΐταις. Ἀπεκρίθη
 Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ἤδεις τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς
 ἐστὶν ὁ λέγων σοι, δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδω-
 κεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, οὔτε ἀντλημα
 ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;
 Μὴ σὺ μελίζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ
 φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμ-
 ματα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ
 τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος,
 οὐ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα ἀλλὰ τὸ ὕδωρ
 ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς
 ζωὴν αἰώνιον. Λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τοῦτο
 τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ
 ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἔλθ' ἐνθάδε. Ἀπε-
 κρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν· οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
 καλῶς εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ
 νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. Λέγει
 αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σὺ. Οἱ πατέρες
 ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν
 Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ
 Ἰησοῦς· γύναι πιστευσόν μοι ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ
 ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. Ὑμεῖς
 προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν· ὅτι
 ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. Ἄλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν
 ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν
 πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιοῦτους ζητεῖ τοὺς
 προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
 αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῷ ἡ
 γυνὴ· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ
 ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι,
 ὃ λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἤλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύ-
 μασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, τί ζητεῖς
 ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὕδριαν αὐτῆς ἡ γυνὴ
 καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· Δεῦτε ἴδετε
 ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ
 Χριστός; Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἦρχοντο πρὸς αὐτόν.

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· **Ραββί, φάγε.** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· **Ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν, ἢν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.** Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· **Μὴ τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔμὸν βρώμᾳ ἐστὶν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετράμηνός ἐστι καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἴδου λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὁ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ τῶν Σαμαρειτῶν ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς, μαρτυρούσης ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτόν οἱ Σαμαρεῖται, ἡρώτων αὐτὸν μείναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῶν πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.**

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Χωρίου** = τοῦ ἀγροῦ, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Ἰακώβ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ. 2. **Κεκοπιακῶς** = κουρασμένος. 3. **Ἐπὶ τῇ πηγῇ** = ἐπάνω εἰς τὸ στόμιον τοῦ φρέατος. 4. **Ὡσεὶ ἕκτη** = δώδεκα μεσημέρι. 5. **Ἀντλήσαι ὕδωρ** = νὰ βγάλῃ ὕδωρ. 6. **Ἀπεληλύθεισαν** = εἶχαν πάει. 7. **Οὐ συγχρῶνται** = δὲν συναναστρέφονται, δὲν ἔχουν σχέσιν. 8. **Εἰ ἦδεις** = ἂν ἤξερες, τί δῶρον, δηλ. ἦλθον ἐγὼ νὰ φέρω εἰς τὸν κόσμον. 9. **Σὺ ἂν ἤτησας** = ἐσὺ θὰ ἐζήτησες ἀπὸ αὐτόν. 10. **Ἵδωρ ζῶν** = ζωντανὸν ὕδωρ ἐννοεῖ ὁ Χριστὸς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ δίδει ζωὴν εἰς τὸν τὸν νεκρὸν ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου. 11. **Ἄντλημα** = κουβάς. 12. **Θρέμματα** = τὰ ποιμνία του. 13. **Ἀλλομένου** = ποὺ θὰ ἀναβλύζῃ (θὰ βγάλῃ). 14. **Ὁ οὐκ οἴδατε** = ἐκεῖνο ποὺ δὲν ξέρετε. 15. **Μεσσίας** = Σωτὴρ. 16. **Ἐπὶ τούτῳ** = τὴν ἰδίαν στιγμὴν. 17. **Δεῦτε** = τρέχετε. 18. **Βρώμα** = φαγητόν. 19. **Ὅτι τετράμηνός ἐστι καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται** = ὅτι τέσσαρες μῆνες ἀκόμη καὶ θὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἔβλεπον τὰ σπαρτά τότε, Δεκέμβριον μῆνα, νὰ μεγαλώνουν, ἔλεγον μεταξὺ των, ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τέσσαρας μῆνας θὰ ἔλθῃ ἡ ἐποχὴ τῆς ἀνοιξέως. 20. **Ἐπάρατε** = σηκώσατε τὰ μάτια σας. 21. **Λευκαὶ εἰσι** = δηλ. ὅτι αἱ χῶραι, ὁ κόσμος, εἶναι ἔτοιμος νὰ δεχθῇ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ (οἱ ἐρχόμενοι Σαμαρεῖται). Ὅταν τὰ στάχυα ὠριμάζουν φαίνονται ἀπὸ μακρὰν

λευκά. Καὶ οἱ Σαμαρεῖται εἶναι ὄριμοι νὰ δεχθοῦν τὴν διδασκαλίαν μου. 22. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ὁ ἀληθινὸς = διότι εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀληθινὴ ἡ πεποιθίς (ὁ λόγος). 23. Ἡρώτων = παρεκάλουν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν ἀνεχώρησε μίαν πρωτῶν ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς μαθητάς του καὶ ἐπήγγαιεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Σαμαρειτῶν. Καὶ τὴν μεσημβρίαν ἔφθασε πλησίον τῆς πόλεως τῆς Σαμαρείας Συχάρ, ὅπου ἐστάθμευσε διὰ νὰ ἀναπαυθῆ. Κατάκοπος ἀπὸ τὴν ὁδοπορίαν καὶ διψασμένος, ὡς ἄνθρωπος, ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς τὸ στόμιον ἑνὸς φρέατος, τὸ ὅποιον ἐλέγετο τοῦ Ἰακώβ. Ἐκεῖ ὑποκάτω ἀπὸ τὰ σκιερὰ δένδρα τῆς χλοερᾶς κοιλάδος ἐπερίμενε τὴν ἐπιστροφήν τῶν μαθητῶν του, οἱ ὅποιοι εἶχον ὑπάγει εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ ἀγοράσουν τροφάς. Ἐκεῖ, πού ἐκάθητο, διέκοψε τὴν μοναξιά Του μίᾳ γυνὴ Σαμαρεῖτις, ἡ ὁποία ἤλθε διὰ νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ. «Δός μου νὰ πῶ» εἶπε τότε ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Σαμαρεῖτιδα. Ἦτο ὅμως τότε μεγάλη ἡ ἔχθρα μεταξὺ Ἰουδαίων καὶ Σαμαρειτῶν, ὥστε ἔκαμε τὴν γυναῖκα νὰ ἀπορήσῃ, πῶς αὐτὸς πού εἶναι Ἰουδαῖος ζητεῖ ἀπὸ γυναῖκα Σαμαρεῖτιδα νὰ τοῦ δώσῃ νερό. Διὰ τὴν ἔχθραν αὐτὴν ἐμάθομεν εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν περικοπὴν, ὅπου ἡ παραβολὴ τοῦ Σαμαρείτου. Ἡ ἐνδυμασία τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ προφορὰ του ἔδειξαν εἰς αὐτὴν ὅτι ἐκεῖνος ἦτο Ἰουδαῖος. Ἀνοίγεται τότε μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Σαμαρεῖτιδος ἕνας διάλογος, ὅπως ἐδιαβάσατε εἰς τὴν περικοπὴν, καὶ κατὰ τὸν διάλογον αὐτὸν ἔκαμεν ὁ Χριστὸς τὴν Σαμαρεῖτιδα νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡμπορεῖ ὁ Χριστὸς νὰ τῆς δώσῃ ἕν ἄλλο ὕδωρ. Καὶ μετὰ αὐτὸ θὰ σβήσῃ παντοσινὰ τὴν δίψαν τῆς, δηλ. τὴν φλόγα τῆς ἁμαρτίας τῆς. Διότι πραγματικὰ ἡ Σαμαρεῖτις ἦτο πολὺ ἁμαρτωλὴ. Ὁ Χριστὸς τῆς ἐφάνέρωσε ὅλην τὴν μυστικὴν ἱστορίαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ βίου τῆς. Τὸ ὕδωρ αὐτὸ τὸ ὀνομάζει ὁ Χριστὸς ζῶν. Δηλαδὴ ὕδωρ πού δίδει ζωὴν, καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ σωτηριώδης διδασκαλία του. Ἡ Σαμαρεῖτις πιστεύει τότε τὸν Χριστὸν ὡς προφήτην καὶ ζητεῖ ἀπὸ αὐτὸν νὰ τῆς ἐξηγήσῃ ποῦ λατρεύεται ὁ Θεός. Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ὅπως ἐπίστευον οἱ Ἰουδαῖοι ἢ εἰς τὸ ὄρος τῆς Σαμαρείας Γαριζίν, ὡς ἐπίστευον οἱ Σαμαρεῖται;

Ὁ Ἰησοῦς τότε τῆς ἀπαντᾷ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πνευματικὸς καὶ πανταχοῦ παρὼν. Δι' αὐτὸ ὁ εὐσεβὴς ἄνθρωπος ἡμπορεῖ νὰ

τὸν λατρεύῃ ὅπουδῆποτε. «Γνωρίζω, λέγει ἡ Σαμαρεῖτις, ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ Μεσσίας ὁ λεγόμενος Χριστός, ὁ ὁποῖος θὰ διδάξῃ ὅλα αὐτά». «Ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος, πού ὁμιλῶ μαζί σου», λέγει εἰς αὐτὴν ὁ Χριστός». Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἐγένευσαν θαυμασμόν καὶ χαρὰν τὴν καρδίαν της. Λησμονεῖ ἀπὸ τὴν χαρὰν της τὴν στάμναν της. Τρέχει εἰς τὴν πόλιν καὶ φέρει εἰς τοὺς συμπατριώτας της τὴν χαροποιὸν εἶδησιν φωνάζουσα: «Τρέξετε νὰ ἴδητε ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος μου εἶπε ὅλα ὅσα ἔπραξα. Μήπως εἶναι ὁ Χριστός;» Οἱ Σαμαρεῖται ἤλθον ἀμέσως πρὸς τὸν Χριστόν. Τὴν ἰδίαν στιγμήν ἔφθασαν καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ μετὰ τὸ τροφίμα. Καὶ παρεκλίνουσι τὸν Χριστόν νὰ φάγῃ: «τροφὴ μου, εἶπεν εἰς αὐτούς, δι' ἐμὲ εἶναι νὰ διδάξω αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἔρχονται πρὸς ἐμὲ» καὶ ἐδείκνυε τοὺς Σαμαρείτας. Εἶναι ὄριμοι ὅπως οἱ στάχυς, διὰ νὰ δεχθοῦν τὴν διδασκαλίαν μου. Ὁ σπóρος μου ἔπεσεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς Σαμαρείτιδος καὶ ὁ θερισμὸς εἶναι τώρα μεγάλος. Διότι καὶ οἱ Σαμαρεῖται ἐδέχθησαν τὴν διδασκαλίαν μου.

Σημείωσις : Ἡ Σαμαρεῖτις μετενόησεν εὐληκρινά. Ἄφησε τὸν ἁμαρτωλὸν βίον της. Ἐγένε χριστιανὴ καὶ ἐμαρτύρησε. Ὀνομάζεται Φωτεινὴ. Ἡ ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην της τὴν 26 Φεβρουαρίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ

Ἰωάννου, κεφ. θ', 1 - 38

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, παράγων ὁ Ἰησοῦς εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες: ραββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς: οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμε δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. Ὄταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσσε χαμαὶ καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ τυφλοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ: Ὑπαγε νύφαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, (ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος). Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθε βλέπων.

Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον: οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθημέρος καὶ προσαιτῶν;

Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ὅτι ὁμοιος αὐτῷ ἐστιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγὼ εἰμι. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς ἀνεψήθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέ μοι· ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. Εἶπον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Λέγει· οὐκ οἶδα.

Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέψεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεπεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέ μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. Ἐλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν· σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεπεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; Ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν ἢ τις ἠνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα, εἴαν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ· ὃς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλὸς ἐστίν. Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστίν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὦν ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν· τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἠνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν καὶ εἶπον· Σὺ εἰ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμεν μαθηταί. Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεὶ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν

αὐτοῖς· ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέωξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. Οἶδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἤκουσθη ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρῶν αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· καὶ τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἑώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. Ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Παράγων = ἐνῶ ἐπερνοῦσεν ἀπὸ τὸ ἱερόν τοῦ ναοῦ.
2. Ραββί = διδάσκαλε (λέξις Ἑβραϊκή).
3. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι = ἐγὼ πρέπει νὰ ἐργάζωμαι.
4. Ἔως ἡμέρα ἐστίν = μέχρι τῆς στιγμῆς ποῦ εἶμαι εἰς τὸν κόσμον πλησίον τῶν ἀνθρώπων.
5. Ἐρχεται νῦξ = ἔρχεται ὁ καιρὸς τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, δηλ. τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς τότε θὰ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὸν κόσμον.
6. Ὅταν ἐν τῷ κόμφῳ ᾧ = ὅταν εἶμαι εἰς τὸν κόσμον.
7. Σιλωὰμ = κολυμβήθρα καὶ πηγή. Δεξαμενὴ πρὸς νότον τῶν Ἱεροσολύμων.
8. Προσαιτών = ὁ ὁποῖος ἐζητοῦσεν ἐλεημοσύνην.
9. Ἀνεώχθησαν οἱ ὀφθαλμοί = ἤνοιξαν οἱ ὀφθαλμοί.
10. Οὐκ οἶδα = δὲν ξέρω.
11. Σημεῖα = θαύματα.
12. Σχίσμα ἐν αὐτοῖς = φιλονικία μεταξύ των.
13. Ἄρτι = τώρα.
14. Συντεθένειντο = εἶχον συμφωνήσει.
15. Ἀποσυνάγωγος = ἐκεῖνος ποῦ ἀπεβάλλετο ἀπὸ τὴν συναγωγὴν. Ἡ ἀποβολὴ τοῦ ἦτο τιμωρία. Ἐθεωρεῖτο ὡσὰν ἀφωρισμένος. Εἰς τοὺς ἀποσυναγωγούς ἀπηγορεύετο νὰ δώσουν καὶ τὴν παραμικροτέραν βοήθειαν. Οὕτε οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποσυναγωγοῦ δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἔχουν σχέσεις με αὐτόν.
16. Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ = ὀρκίσου εἰς τὸν Θεόν.
17. Ἐλοιδόρησαν = ἐπεριφρόνησαν.
18. Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστι = τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἶναι θαυμαστόν, ὅτι σεῖς οἱ διδάσκαλοι τοῦ Ἰσραὴλ δὲν ξέρετε ἀπὸ ποῦ εἶναι.
19. Ἐν τούτῳ = εἰς τοῦτο βεβαίως ὑπάρχει τὸ θαυμαστόν, ὅτι μοῦ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον περιφρονεῖτε.
19. Ἐκ τοῦ αἰῶνος = ἀπὸ τὴν πρώτῃ ἀρχῇ, ποῦ γίνονται θαύματα με τοὺς προφήτας.
20. Γεγεννημένον = ἔχει γεννηθῆ.
21. Ἐώρακας = ἔχεις ἰδῆ.
22. Ἐφη = εἶπε.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἐνῶ ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸν Ναὸν ὁ Χριστὸς, ἀπήντησεν ἕνα ἐπαίτην τυφλὸν ἐκ γενετῆς. «Ποῖος ἡμάρτησεν, αὐτὸς ἢ οἱ γονεῖς του διὰ νὰ γεννηθῆ τυφλός», ἐρωτοῦν τὸν Χριστὸν οἱ μαθη-

ταί του. Ἐπίστευον οἱ Ἰουδαῖοι καθὼς καὶ οἱ μαθηταί του ὅτι αἱ ἀσθένειαι τῶν ἀνθρώπων προέρχονται ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας των. «Οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ γονεῖς του ἡμάρτησαν, εἶπεν ὁ Χριστός, διὰ τὸ νὰ γεννηθῆ τυφλός». Τὸ νὰ ἀμαρτήσῃ βέβαια αὐτός, ἀφοῦ ἐγεννήθη τυφλός, ἦτο ἀδύνατον. «Τώρα ὅμως θὰ ἴδῃτε, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι θὰ φανερωθῆ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ».

Ἐπτυσε τότε κάτω εἰς τὸ ἔδαφος, ἀνέμειξε τὸν σιελὸν του μετὰ τὸ χῶμα, κατεσκευάσε πηλὸν καὶ μετὰ αὐτὸν ἄλειψε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ. Τὸν διέταξε νὰ νιφθῆ εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, καὶ ἐκεῖνος ἐπέστρεψε θεραπευμένος.

Ἡ θεραπεία τοῦ τυφλοῦ ἔγινεν εἰς ἡμέραν ἀργίας, τὸ Σάββατον. Οἱ φθονεροὶ Φαρισαῖοι κατηγόρησαν τὸν Χριστὸν ὅτι εἶναι ἀμαρτωλός, ἀφοῦ δὲν ἐσεβάσθη τὴν ἡμέραν τῆς ἀργίας. Ἀνέκριναν ἀκόμη πολλὰκις καὶ τὸν πατέρα τοῦ τυφλοῦ καὶ τὸν ἴδιον. Ὁ πατέρας ἔλεγεν ὅτι ὁ υἱὸς του ἡλικίαν ἔχει καὶ ἄς ἐρωτήσουν αὐτόν. Ὁ ἄλλοτε τυφλὸς διηγήθη καὶ αὐτὸς πῶς ἐθεραπεύθη. Εἶπεν ὅτι διὰ τὸ νὰ τὸν θεραπεύσῃ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος θὰ ἦτο θεοσεβής καὶ ὄχι ἀμαρτωλός. Καὶ τέλος τοὺς εἶπε, μήπως θέλουν νὰ γίνουν μαθηταί του. Καὶ ἐκεῖνοι ἀγανακτήσαντες τὸν ἔκαμαν ἀποσυνάγωγον. Ἄλλ' ὁ Χριστὸς δὲν ἐξέλασε τὸν πιστὸν ὁμολογητὴν του. Τὸν εὔρε καὶ τοῦ λέγει: «Πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ;» «Καὶ ποῖος εἶναι, Κύριε, διὰ τὸ νὰ τὸν πιστεύσω;» ἀπήντησεν ἐκεῖνος. «Ἐκεῖνος ποῦ σοῦ ὁμιλεῖ, Ἐκεῖνος εἶναι». «Πιστεύω», εἶπε, καὶ ἐπροσκύνησεν τὸ Χριστόν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Ἰωάννου, κεφ. ιε', 1 - 13

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐπάρας ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπε· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱὸς σου δοξάσῃ σε, καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν

με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῶ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

Ἐφανερώσα σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. Σοὶ ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι. Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστίν· ὅτι τὰ ρήματα ἃ δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστί καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί, καὶ ἐγὼ πρὸς σέ ἐρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς.

Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ. Νῦν δὲ πρὸς σέ ἐρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχουσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐπάρας = ἀφοῦ ἐσήκωσε ψηλά τὰ μάτια του εἰς τὸν οὐρανόν. 2. Ἐλήλυθεν = ἔχει ἔλθει ἡ ὥρα τῶν ἀγίων παθῶν καὶ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου. 3. Ἐξουσία πάσης σαρκός = ἐξουσία ἐπάνω σὲ κάθε ἄνθρωπον χάριν τῆς σωτηρίας του. 4. Πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί = μετὰ τὴν δόξαν ποὺ εἶχα κοντὰ σοὺ πάντα (προαιωνίως). 5. Σοὶ ἦσαν = δικαί σου, δηλαδὴ ἡ ἐκλογή τῶν Ἀποστόλων εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. 6. Τὰ ρήματα = τὰ λόγια. 7. Περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ = περὶ αὐτῶν σὲ παρακαλῶ. 8. Οὐ περὶ τοῦ κόσμου = δηλ. αὐτὴν τὴν στιγμὴν προσεύχομαι ἀποκλειστικὰ περὶ τῶν μαθητῶν μου καὶ ὄχι περὶ τοῦ κόσμου. 9. Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστί καὶ τὰ σὰ ἐμὰ = καὶ ὅλα τὰ ἰδικά μου εἶναι ἰδικά σου καὶ τὰ ἰδικά σου ἰδικά μου. Δηλαδὴ οἱ μαθηταὶ μου πάντοτε ἦσαν καὶ τῶν δύο, Πατρός καὶ Υἱοῦ. 10. Υἱὸς ἀπωλείας = υἱὸς τῆς καταστροφῆς, ὁ Ἰουδας. 11. Ἴνα ἡ Γραφή πληρωθῇ = διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ἡ ἀλήθεια τῆς Γραφῆς. 12. Ἴνα ἔχουσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην = δηλ. αὐτὰ τὰ λέγω διὰ νὰ ἔχουν ὀλόκληρον τὴν χαρὰν, ποὺ θὰ μάθουν ὅτι καὶ ἐγὼ θὰ ἀναστηθῶ καὶ ἐσὲ (τὸν Θεόν) θὰ ἔχουν βοηθόν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Χριστὸς ὀλίγον πρὸ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου του προσυχηθήτη πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα του. Πατέρα μου, λέγει, ἔφθασαν αἱ στιγμαὶ τῶν παθῶν καὶ τοῦ θανάτου μου. Δόξα σέ με,

κάμε τὴν ὥραν αὐτὴν, ποὺ πεθαίνω, νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι εἶμαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἔτσι θὰ δοξάσω καὶ ἐγὼ σέ, Πατέρα μου, μὲ τὴν πίστιν, ποὺ θὰ δείξῃ ὁ κόσμος εἰς ἐμέ. Διότι ἡ μεγαλύτερα εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ σέ πιστεύσουν ὡς τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἐμὲ τὸν υἱὸν σου, τὸν ὁποῖον ἔστειλες εἰς τὸν κόσμον, ὅπου τὸ ἔργον, ποὺ μοῦ ἀνέθεσες, ἐτελείωσα. Καὶ τώρα δόξασέ με, Πατέρα, μὲ τὴν δόξαν ποὺ εἶχα πλησίον σου προαιώνια, ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ δὲν ὑπῆρχε ἀκόμη ὁ κόσμος. Παρακαλῶ, Πατέρα μου, νὰ βοηθήσῃς τοὺς μαθητάς μου, τώρα, ποὺ δὲν θὰ εἶμαι εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ἠμπορέσουν νὰ τελειώσουν τὸ ἀποστολικὸν τῶν ἔργον. Εἶναι, λέγει, ἄξιοι τῆς βοήθειάς σου, καὶ τῆς προστασίας σου, ἀφοῦ ἀφανέρωσα τὸ ὄνομά μου εἰς αὐτούς, ποὺ μοῦ ἔδωκες ἐκ τοῦ κόσμου. Εἶναι δικά σου, εἶναι τέκνα τῆς χάριτός σου καὶ τοὺς ἐφώτισες νὰ μὲ ἀκολουθήσουν.

Τὰς ἐντολάς σου ἐκράτησαν. Ἐπίστευσαν ὅτι σὺ μὲ ἀπέστειλες εἰς τὸν κόσμον. Διαφύλαξε αὐτούς νὰ εἶναι ἠνωμένοι, καθὼς εἴμεθα ἡμεῖς. Ὅταν ἤμουν μαζί των εἰς τὸν κόσμον, κανένας ἀπὸ αὐτούς δὲν ἐλησμόνησε τὸ ὄνομά σου. Μόνον ὁ Ἰούδας ἔγινεν ἄξιος καταστροφῆς, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ὅ,τι εἶναι γραμμένον εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν».

Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ λέγεται τῶν Ἀγίων Πατέρων, διότι ἡ Ἐκκλησία μας πανηγυρίζει τὴν μνήμην τῶν 318 Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας (325 μ.Χ.).

Ὅπως οἱ Ἀπόστολοι, ἔτσι καὶ οἱ Πατέρες, εἰργάσθησαν διὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ὁμοούσιος, δηλ. τῆς ἰδίας οὐσίας, μὲ τὸν Πατέρα. Μὲ τὴν ἀπόφασίν των ἐπολέμησαν τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι κτίσμα.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΩΤΗ ΜΑΘΘΑΙΟΥ

(ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ)

Ματθαίου κεφ. ι' 32 - 33, 37 - 38 καὶ ιθ', 27 - 30

Ἰπεν ὁ Κύριος τοῖς ἐαυτοῦ μαθηταῖς· πᾶς ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀν-

θρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μου, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. Καὶ πᾶς ὁς ἀφήκεν οἰκίας ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ = Καθένας πού θά μὲ πιστεύσῃ καὶ θά μὲ κηρύξῃ Θεόν. 2. Ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων = δηλ. ἔχει τὸ θάρρος νὰ μὲ κηρύξῃ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. 3. Ἐν αὐτῷ = δηλ. θά τὸν ἀναγνωρίσω καὶ θά τὸν διακηρύξω καὶ ἐγὼ ὡς ἕνα ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ὁπαδοὺς μου. 4. Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με = ὅποιος ἤθελε ἀρνηθῆ νὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ καὶ νὰ μὲ πιστεύσῃ ὡς Θεάνθρωπον. 5. Ὁ φιλῶν = ἐκεῖνος πού δεικνύει μεγάλην πιστοργίαν εἰς τοὺς γονεῖς του. 6. Ὑπὲρ ἐμὲ = δηλ. ἡ ἀγάπη του πρὸς τοὺς γονεῖς εἶναι μεγαλύτερα ἀπὸ ἐκείνην πού πρέπει εἰς ἐμέ. 7. Οὐκ ἔστι μοι ἄξιος = δὲν εἶναι ἄξιος μαθητῆς μου. 8. Τὸν σταυρὸν αὐτοῦ = δηλ. ὅποιος δὲν εἶναι ἔτοιμος νὰ ἀποθάνῃ ἀκόμη (μαρτυρήσῃ). 9. Ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου = καθένας πού πιστεύει εἰς ἐμὲ καὶ κάμνει τὰς ἐντολάς μου. 10. Τί ἄρα ἔσται ἡμῖν = ποῖα ἀμειβῆ θά μᾶς δοθῇ; 11. Ἀμὴν = Ἀληθινά, βέβαια. 12. Ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ = εἰς τὴν Δευτέραν Παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅποτε θά δικάσῃ τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων. 13. Ἐπὶ δώδεκα θρόνων = ἐννοεῖ μὲ τοὺς λόγους του αὐτοῦ τοὺς ὁ Χριστὸς τὴν τιμὴν, καὶ δόξαν, πού θά λάβουν οἱ μαθηταὶ του εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. 14. Τὰς δώδεκα φυλὰς = ὅλον τὸν κόσμον. 15. Καὶ πᾶς = ὄχι μόνον οἱ Ἀπόστολοι, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄλλος. 16. Οἰκίας = τὸν οἶκον καὶ τὴν οἰκογένειαν. 17. Ἐνεκεν τοῦ ὀνόματός μου = δηλ. ἄφηνεν ὅλα διὰ νὰ ὁμολογήσῃ καὶ κηρύξῃ τὸ ὄνομά μου. 18. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι = πολλοὶ πρῶτοι θά συμβῇ νὰ γίνουν τελευταῖοι καὶ οἱ τελευταῖοι νὰ γίνουν πρῶτοι.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Καθέναν πού μὲ πιστεύει, λέγει ὁ Χριστός, καὶ τὸ λέγει φανερά καὶ μὲ θάρρος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, πού καταδιώκουν τὴν

διδασκαλίαν μου, θά αναγνωρίσω και ἐγὼ ὡς ἓνα πιστὸν μαθητὴν μου ἔμπρὸς εἰς τὸν οὐράνιον Πατέρα μου. Ἐκεῖνον ὅμως, ποῦ θά μὲ ἀρνηθῆ ὡς θεάνθρωπον Σωτῆρα, θά ἀρνηθῶ και ἐγὼ ἔμπρὸς εἰς τὸν Πατέρα μου. Ἐκεῖνος ποῦ ἀγαπᾷ περισσότερον ἀπὸ ἐμὲ ὅλους τοὺς ἀγαπημένους γονεῖς και συγγενεῖς του δὲν ἀξίζει δι' ἐμὲ ὡς πιστὸς ἀκόλουθός μου. Διὰ τὰ μεγάλα ἀγαθὰ ποῦ σᾶς προσφέρω, ἀγαπήσατέ με περισσότερον τῶν γονέων σας, και οἱ γονεῖς νὰ δείξετε εἰς ἐμὲ μεγαλυτέραν ἀγάπην, ἀπὸ ἐκείνην τῶν παιδιῶν σας. Καὶ ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἔχει τὸ θάρρος νὰ πάρῃ τὴν ἀπόφασιν νὰ πάθῃ και θάνατον ἀκόμη διὰ νὰ μὲ ἀκολουθήσῃ, δὲν ἀξίζει δι' ἐμέ.

«Ἡμεῖς ὅμως οἱ μαθηταί σου, λέγει ὁ Πέτρος, ποῦ ἀφήσαμεν ὅλα, τὰ δίκτυά μας, τὸ πλοῖόν μας, τὴν τέχνην μας, τὴν οἰκίαν μας, τὴν οικογένειάν μας, τί θά κερδίσωμεν, ποῖα ἀμοιβὴ θά μᾶς δοθῆ;» Σᾶς βεβαιῶνω, ἀπαντᾷ ὁ Χριστός, ὅτι τιμαὶ και δόξαι σᾶς περιμένουν εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. Καὶ καθένας ποῦ ἄφησε τὴν περιουσίαν και τοὺς ἀγαπημένους του διὰ νὰ ὁμολογήσῃ και κηρύξῃ τὸ ὄνομά μου, θά λάβῃ πολὺ περισσότερα, θά λάβῃ μεγάλας ἀμοιβάς. Μάθετε ἀκόμη ὅτι πολλοί, ποῦ ἐπροτίμησαν τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ ἀπὸ τὴν αἰώνιαν ζωὴν, θά εἶναι τελευταῖοι κατὰ τὴν μέλλουσαν κρίσιν.

Ὅλοι οἱ γνωστοὶ και ἄγνωστοι ἅγιοι, ποῦ τὰ ὀνόματά των δὲν γράφονται εἰς τὰ μηνολόγια τῆς Ἐκκλησίας μας, ὡμολόγησαν και διεκήρυξαν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον περιφρονήσαντες και αὐτὴν τὴν ζωὴν των. Τὴν μνήμην τῶν ἁγίων αὐτῶν, ἁγίων Πάντων, πανηγυρίζει ἡ Ἐκκλησία μας τὴν Κυριακὴν αὐτὴν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαῖου, κεφ. δ' 18 - 23

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, περιπατῶν ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμονα τὸν λεγόμενον Πέτρον και Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς· και λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου και ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον

τόν τοῦ Ζεβεδαίου καί Ἰωάννην τόν ἀδελφόν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καί ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πάσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας = λέγεται καὶ θάλασσα τῆς Τιβεριάδος, ἀπὸ τὸ ὄνομα Τιβεριάς, ποῦ εἶναι πόλις εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης. Λέγεται ἀκόμη καὶ λίμνη τῆς Γεννησαρέτ. 2. Βάλλοντας ἀμφίβληστρον = ρίπτοντας τὸ δίκτυον. Ἀμφίβληστρον εἶναι εἶδος δικτύου. Ἡ σημερινὴ πεζόβολος. 3. Δεῦτε ὀπίσω μου = ἐλᾶτε μαζί μου. 4. Ἄλιεις ἀνθρώπων = θὰ ψαρεύετε ἀνθρώπους, δηλ. θὰ τοὺς κάμνετε Χριστιανούς. 5. Προβάς = προχωρήσας ὀλίγον πάρα-κάτω. 6. Καταρτίζοντας = νὰ ἐπιδιορθώνουν. 7. Περιῆγεν = περιώδευε. 8. Συναγωγή = εἶναι ὁ τόπος, ἡ αἴθουσα ὅπου γίνεται ἡ σύναξις τῶν Ἑβραίων γιὰ νὰ ἀκούσουν τὴν ἐξηγήσιν τῆς Γραφῆς καὶ νὰ προσευχηθοῦν (ἡ χάβρα). εἶναι ἡ ἐκκλησία των. 9. Κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον = κηρύσσων τὴν εὐχάριστον εἰδησιν περὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. 10. Πᾶσαν μαλακίαν = κάθε ἀδιαθεσίαν καὶ ἀδυναμίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Χριστὸς, ἐνῶ ἐπερνοῦσεν ἀπὸ τὴν παραλίαν τῆς λίμνης τῆς Γαλιλαίας, Γεννησαρέτ, εἶδε τέσσαρες ἀλιεῖς ἐκ τῶν ὁποίων, οἱ δύο ἔρριπτον τὰ δίκτυα των εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ δὲ ἄλλοι δύο ἐπιδιώρθωναν τὰ εἰδικτυῶν δίκτυα. Τοὺς ἐπλησίασε καὶ τοὺς ἐκάλεσε νὰ γίνουν μαθηταὶ του. Οἱ ἀλιεῖς αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ Πέτρος καὶ Ἀνδρέας καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης. Ἦσαν ἀλιεῖς, ἀλλὰ καὶ εὐσεβεῖς ἄνθρωποι. Ὁ Χριστὸς ὡς καρδιογνώστης ἐκατάλαβε ὅτι εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν κατοικοῦσε ἡ ἀθωότης καὶ ἡ εἰλικρίνεια. Θὰ εἶχαν βέβαια καὶ αὐτοὶ ἀκούσει διὰ τὸν ἐρχόμενον Μεσσίαν καὶ Σωτῆρα. «Ἐλᾶτε μαζί μου, τοὺς εἶπε, καὶ θὰ σᾶς κάμω ἀλιεῖς ἀνθρώπων». Σᾶς θεωρῶ δηλ. ἀξιούς νὰ γίνετε μαθηταὶ μου καὶ νὰ ἐξαπλώσετε εἰς τὸν κόσμον τὸ Εὐαγγέλιόν μου. Καὶ ἐκεῖνοι μὲ θαυμαστὴν προθυμίαν ἀφίνουν γονεῖς, συγγενεῖς, περιουσίαν, καὶ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστόν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΡΙΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. στ', 22 - 33

Εἶπεν ὁ Κύριος· ὁ λύχνος τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται· εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε καὶ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσασθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πηχυν ἓνα; Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; Καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλλετο ὡς ἐν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννησιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ὁ λύχνος τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός = ὁ ὁδηγὸς τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς (λύχνος). Μὲ τὸ συμβολικὸν αὐτὸ παράδειγμα ὁ Χριστὸς ἐννοεῖ ὅχι τὸν σωματικὸν ὀφθαλμόν, ἀλλὰ τὸν ἐσωτερικόν, πού εἶναι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἠθ.κὴ του συνείδησις. 2. Ἄπλοῦς = καθαρός, εὐκρινὴς νοῦς. 3. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος = ἐὰν τὸ φῶς λοιπόν, δηλ. νοῦς σου, εἶναι σκότος, δηλ. ἐπιμένει εἰς τὴν κακίαν καὶ ἁμαρτίαν. 4. Τὸ σκότος πόσον; = Πόσον μεγάλη θὰ εἶναι ἡ ἁμαρτία σου, (σκοτάδι). 5. Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους δουλεύειν = κανένας δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶναι δούλος, ὑπῆρέτης εἰς δύο κυρίους. 6. Ἡ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει = ἢ εἰς τὸν ἓνα θὰ ἀφοσιωθῇ καὶ τὸν

ἄλλον θὰ περιφρονήσῃ. 7. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾶ = δὲν ἠμπορεῖτε νὰ ὑπηρετῆτε (νὰ λατρεύετε) μαζί καὶ τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλοῦτον. **Μαμμωνᾶς** = ξένη λέξις καὶ, σημαίνει πλοῦτος. 8. Μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ἡμῶν = μὴ φροντίζετε χάριν τῆς ζωῆς σας. 9. Πλεῖόν ἐστι = εἶναι ἀνωτέρα. 10. Ἐμβλέψατε = κοιτάζετε προσεκτικᾶ. 11. Συνάγοισι = μαζεύουν. 12. Οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; = δὲν διαφέρετε ἐσεῖς περισσότερο ἀπὸ αὐτά; 13. Προσθεῖναι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ = νὰ προσθήσῃ εἰς τὸ ἀνάστημά του. 14. Καταμάθετε = κοιτάζετε. 15. Πῶς αὐξάνει = μὲ ποῖον τρόπο μεγαλώνουν. 16. Οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει = δὲν κουράζονται οὔτε γνέθουν. 17. Περιεβάλλετο = ἐνεδύετο. 18. Σήμερον ὄντα καὶ αὖριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον = τοῦ σήμερον εἶναι χλωρὸς καὶ ἔπειτα ζηραίνεται καὶ ρίχνεται εἰς τὸν φούρνον. 19. Οὕτως ἀμφιέννυσι = μὲ τέτοιον τρόπον τὰ ἐνδύει. 20. Οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς = δὲν θὰ ἐνδύσῃ ἐσᾶς πολὺ περισσότερο. 21. Ἡ τί περιβαλλόμεθα = ἡ ποῖο ἐνδυμα θὰ φορέσωμεν. 22. Τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ = οἱ ἔθνηκοι εἰδωλολάτραι τὰ ζητοῦν. 23. Οἶδε = γνωρίζει. 24. Καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν = καὶ ὅλα αὐτά, δηλ. ἡ τροφή, τὸ ποτόν, τὸ ἐνδυμα κλπ. θὰ σᾶς δοθοῦν ἐὰν βέβαια πρῶτα κάνετε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Μὲ τὴν ὁδηγίαν τοῦ λύχνου φωτίζει κανεὶς τὸ σκοτεινὸν δωματίον του καὶ εἰσέρχεται ἀσφαλῶς εἰς αὐτό. Μὲ ὁδηγὸν τὸν ὀφθαλμόν μας, ποῦ τὸν παραβάλλει ὁ Χριστὸς πρὸς λύχνον, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ κινῆται ἐπιτυχῶς καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὸ μέσον τοῦ φωτός. Ἡ ἐπιτυχία ὅμως αὐτῆ καὶ ἡ ἀσφάλεια ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν τῶν ὀφθαλμῶν. Μὲ τὸν ὀφθαλμὸν παραβάλλει ὁ Χριστὸς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἠθικὴν συνείδησιν αὐτοῦ. Ἐὰν ὁ νοῦς σου, λέγει ὁ Χριστὸς, εἶναι σκοτισμένος ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ἀμαρτίας, τότε θὰ σὲ παρασύρῃ εἰς ἠθικὴν καταστροφὴν. Θὰ λησμονήσῃς τότε τὸν Θεὸν καὶ τὸ ἅγιον θέλημά του καὶ θὰ ἀφοσιωθῆς ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ. Αὐτὰ ὅμως, ὅπως ὁ πλοῦτος καὶ ἡ φροντίς διὰ τὰ ἐνδύματα, τὰ ποτά, τὰ φαγητά, δὲν συμβιβάζονται μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ φροντίζωμεν μαζί διὰ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ καὶ διὰ τὰ ἐπίγεια, ὅπως δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ὑπηρετῆ κανεὶς δύο κυρίους. Ἀποφεύγετε, λέγει ὁ Χριστὸς, τὴν πολυμέριμον ταραχὴν σᾶς διὰ τὰ πλούτη καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἐπίγεια καὶ προσωρινά. Ὁ Θεὸς προνοεῖ διὰ τὰ πτηνά, τὰ ὅποια οὔτε σπείρουν οὔτε θερίζουν, ἐνδύει μὲ βασιλικὴν ὠραιότητα τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ. Πολὺ περισσότερο θὰ φροντίσῃ διὰ τὸν ἄνθρωπον ποῦ πάντοτε καὶ πρῶτα ἐκτελεῖ τὸ θέλημά του.

Δὲν μᾶς εἶπε βέβαια ὁ Χριστός: σταυρώσατε τὰς χεῖράς σας καὶ καθήσατε ἄνεργοι, ἐγὼ θὰ σᾶς στείλω τροφάς, ποτὰ καὶ ἐνδύματα, ἀλλὰ μὴ γίνεσθε δοῦλοι τῆς κοιλίας σας, μὴ ἀφιερώνετε ὅλον τὸν καιρὸν σας εἰς τὰς κοσμικὰς φροντίδας σας. Φροντίζετε νὰ γίνετε πρῶτα πλοῦσιοι εἰς ἀρετάς, πού αὐταὶ μένουν αἰωνίως.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου κεφ. η', 5 - 13

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσελθόντι τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοῦμ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμὲ στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εἶδρον. Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσι καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ· ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ᾠρᾷ ἐκείνῃ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐκατόνταρχος = Ρωμαῖος ἀξιωματικός. Ἀρχηγὸς στρατιωτικῆς φρουρᾶς ἑκατὸν ἀνδρῶν.
2. Βέβληται = εἶναι κατάκοιτος.
3. Δεινῶς βασανιζόμενος = ὑποφέρων τρομεροῦς πόνους.
4. Οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς = δὲν εἶμαι ἄξιος.
5. Εἰπέ λόγῳ = εἰπέ μὲ ἓνα λόγο σου.
6. Καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου = καὶ ἀμέσως θὰ θεραπευθῇ ὁ ὑπῆρέτης μου.
7. Ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν = ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον.
8. ἤξουσι = θὰ ἔρθουν.
9. Ἀνακλιθήσονται = θὰ παρακαθῆσουν.
10. Οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας = οἱ κληρονόμοι τῆς βασιλείας, οἱ Ἰουδαῖοι.
11. Ἐκβληθήσονται = θὰ ριφθοῦν.
12. Εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον = εἰς τὸ σκότος, τὸ ὅποιον εἶναι

ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 13. Βουγμός τῶν ὀδόντων = τριγμός, τρίζιμον τῶν ὀδόντων. Δηλ. θά ἔχουν μεγάλην καὶ ὑπερβολικὴν λύπην καὶ ἀπελπισίαν, καὶ θά ἀγανακτοῦν ἐναντίον των διότι ἔδειξαν τέτοιαν ἀπιστίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εἰς τὴν πόλιν τῆς Καπερναοῦμ συναντᾷ τὸν Χριστὸν ὁ ἑκατόνταρχος τῆς πόλεως καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὸν παράλυτον ὑπηρέτην του.

Ὁ ἑκατόνταρχος, ἂν καὶ εἰδωλολάτρης, ἦτο ὅμως ἕνας ἀγαθὸς ἄνθρωπος.

Εἰπέ, λέγει εἰς τὸν Χριστὸν, μὲ ἕνα σου λόγον ὅτι διατάξῃς καὶ ὁ ὑπηρέτης μου θά γίνῃ καλὰ. Ὡς Θεός, ποῦ εἶσαι, ἔχεις ἐξουσίαν, ἀφοῦ ἐγώ, ποῦ εἶμαι ἕνας ἀπλοῦς ἄνθρωπος, ἔχω ἐξουσίαν εἰς τοὺς κατωτέρους μου στρατιώτας. Τοὺς διατάσσω καὶ κάνουν ὅ,τι τοὺς εἶπω. Πολὺ περισσότερον ἢ ἰδική σου διαταγή θά γίνῃ ἀμέσως. Δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ σὲ δεχθῶ στὸ σπίτι μου. Ἀρκετὸς εἶναι ὁ λόγος καὶ ἡ διαταγή σου. Ὁ Χριστὸς ἐθαύμασε τότε τὴν φλογερὰν πίστιν τοῦ ἑκατοντάρχου, τὴν ὁποίαν δὲν εὔρεν οὔτε εἰς τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, δηλ. εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας. Οἱ ἀπόγονοι αὐτοὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ θά ριφθοῦν ἔξω καὶ μακρὰν ἀπὸ αὐτῆν. Καὶ τὴν θέσιν των θά πάρῃ ὁ ἄλλος κόσμος. Τέλος εἶπεν εἰς τὸν ἑκατόνταρχον: «Πήγαινε σπίτι σου· ὁ ὑπηρέτης σου ἐθεραπεύθη».

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Ματθαίου, κεφ. ε', 14 - 19

Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὕτω λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν· ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὅς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τού-

των τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Σημείωσις: Τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἀναγινώσκεται καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν (30 Ἰουνίου), ἐάν αὕτη συμπέσῃ εἰς Κυριακὴν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Φῶς τοῦ κόσμου** = Σεῖς εἰσθε οἱ διδάσκαλοι, ποῦ θὰ φωτίσετε τὸν κόσμον. 2. **Καίουσι λύχνον** = ἀνάπτουν λύχνον. 3. **Τιθέασιν** = τοποθετοῦν. 4. **ὑπὸ τὸν μόδιον** = κάτω ἀπὸ τὸν μόδιον. Μόδιος ἦτο ἕνας κάδος μὲ τὸν ὅποιον ἐμετροῦσαν τοὺς ξηροὺς καρπούς, σῖτον, κριθὴν κλπ. Σκευὸς οἰκιακόν. 5. **Λυχνία** = σκευὸς τῆς οἰκίας, ὅπου τοποθετοῦν τὸν λύχνον, ὁ λυχνοστάτης. 6. **Οὕτω λαμψάτω** = ἔτσι ἄς φωτίσῃ. 7. **Καταλῦσαι τὸν νόμον** = νὰ καταργήσῃ τὸν ἠθικὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν Προφητῶν. 8. **Πληρῶσαι** = νὰ τὸν κάμω τέλειον. 9. **Ἄμην γὰρ λέγω ὑμῖν** = σὰς βεβαιῶν. 10. **Ἔως ἂν παρέλθῃ** = ἕως ὅτου ὑπάρχει κόσμος. 11. **Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ** = ὁ κόσμος. 12. **Ἰῶτα** = εἶναι τὸ μικρότερον γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου τῶν Ἑβραίων. 13. **Κεραία** = ὁμοιάζει μὲ τὴν ἰδικὴν μας ἀπόστροφον, τὴν ψιλὴν. 14. **Οὐ μὴ παρέλθῃ** = δὲν θὰ καταργηθῇ. 15. **Ἔως ἂν πάντα γέννηται** = μέχρις ὅτου ὅλα γίνουσι ἀκριβῶς. 16. **Λύση** = καταργήσῃ. Δὲν ἐκτελέσῃ ἔστω καὶ τὰς μικροτέρας ἐντολάς. 17. **Διδάξῃ οὕτως** = τὰς διδάξῃ ἔτσι, δηλ. νὰ μὴ ἐκτελοῦν τὰς ἐντολάς, ἔστω καὶ τὰς ἐλάχιστας, διότι τάχα εἶναι μικραὶ καὶ ἀσημαντοί. 18. **Ἐλάχιστος κληθήσεται** = ἐλάχιστος θὰ ὀνομασθῇ, δηλ. θὰ εἶναι ἀνάξιος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ ἀληθινοὶ μαθηταὶ μου, λέγει ὁ Χριστός, θὰ εἰσθε διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Σεῖς θὰ εἰσθε ἡ ἀρχὴ τῆς ἠθικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Μὲ τὴν φωτεινὴν διδασκαλίαν σας καὶ μὲ τὸ φωτεινὸν παράδειγμά σας θὰ ἀπαλλάξετε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀμαρτίας. Ὅπως ὁ ἥλιος φωτίζει τὸν κόσμον καὶ ὁ λύχνος τὴν οἰκίαν, ἔτσι καὶ σεῖς πρέπει νὰ φωτίζετε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν διδασκαλίαν σας. Προσέχετε ὅμως πολὺ εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔργα σας, διότι ὁ κόσμος σὰς παρακολουθεῖ. Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ κρυφθῆτε, ὅπως δὲν κρύπτεται μία πόλις, ποῦ εἶναι κτισμένη ἐπάνω εἰς ἕνα ὕψωμα. Ζητῶ νὰ διαφυλάξετε ἀκριβῶς τὴν διδασκαλίαν μου, μὲ τὴν ὁποίαν συνεπλήρωσα τὴν παλαιὰν διδασκαλίαν τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Διότι μόνον ὁ ἀκριβῆς τηρητῆς τῶν ἐντολῶν μου θὰ εἶναι ἄξιος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ ἀφιερώνεται εἰς τοὺς 630 ἁγίους καὶ Θεοφόρους Πατέρας τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἴκου. Συνόδου (451 μ.Χ.), ἡ ὁποία κατεδίκασε τὸν Μονοφυσιτισμὸν, ὅπως ἐμά-
θατε εἰς τὴν Ἑκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν σας.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. η' 28 - θ', 1

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἔλθοντι τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ; Ἥλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι. Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξηλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν, καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν = Λέγεται Γεργεσηνῶν ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Γέργεσα, ποῦ ἔκειτο πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. 2. Ἐκ τῶν μνημείων = Μνημεῖα ἦσαν σπήλαια, ποῦ ἐχρησίμευον διὰ νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς. 3. Χαλεποὶ λίαν = πάρα πολὺ ἐπικίνδunami καὶ φοβεροί. 4. Ἐκραξαν = ἐφώναξαν πολὺ δυνατὰ μόλις ἀνεγνώρισαν τὸν Χριστόν. 5. Τί ἡμῖν καὶ σοί = ποῖα σχέσις ὑπάρχει ἀναμεταξύ μας; 6. Ἥλθες ὧδε πρὸ καιροῦ = ἦλθες ἐδῶ νὰ μᾶς βασανίσῃς πρόωρα. 7. Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς = ἂν μᾶς βγάλῃς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς. 8. Ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι = ἐπνίγησαν. 9. Πᾶσα ἡ πόλις = ὅλοι οἱ πολῖται. 10. Ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν = νὰ φύγῃ μακρὰν ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς χώρας των. 11. Εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν = Τὴν Καπερναοῦμ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Δύο φοβεροὶ καὶ πολὺ ἐπικίνδυνοι δαιμονιζόμενοι ἐκρύπτοντο εἰς τὰ ἔξω τῆς πόλεως τῶν Γεργεσηνῶν μνήματα. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως αὐτῆς ἀπέφευγαν νὰ περάσουν ἀπὸ τὸν τόπον, ὅπου ἐκεῖνοι ἔμενον. Μόλις εἶδον τὸν Σωτῆρα, τοῦ εἶπον: Δὲν ὑπάρχει καμία σχέσις μεταξύ μας. Σὺ εἶσαι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡμεῖς εἴμεθα ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ μὴ τοὺς τιμωρήσῃ πρόωρα, δηλ. προτοῦ ἔλθῃ ὁ ὠρισμένος καιρὸς τῆς μεγάλης κρίσεως. Καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς ἔδωσε τὴν ἄδειαν νὰ φύγουν ἀπὸ τοὺς δύο ἀνθρώπους τὰ πονηρὰ αὐτὰ πνεύματα καὶ νὰ υπάγουν εἰς μίαν ἀγέλην χοίρων, πού ἔβασκε ἐκεῖ πλησίον. "Ὁλη τότε ἡ ἀγέλη ἔτρεξε καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη.

Μόλις οἱ κάτοικοι ἐπληροφορήθησαν ὅλα αὐτὰ τρέχουν καὶ παρακαλοῦν τὸν Σωτῆρα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν χώραν των. Ἦδιαφόρησαν διὰ τὸ καλόν, πού τοὺς ἔκαμε. Ἐνδιεφέροντο μόνον διὰ τοὺς χοίρους των. Ἦσαν ὅμως ἄξιοι αὐτῆς τῆς τιμωρίας, διότι ἔτρεφον χοίρους καὶ ἔτρωγον ἀπὸ τὸ κρέας των, ἐνῶ ἀπηγορεύετο ἀπὸ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΚΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. θ' 1 - 8

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐμβὰς ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον διέπρασσε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδὸν προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ· θάρσει, τέκνον· ἀφένονται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἰδὸν τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλασφημεῖ. Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμείσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, ἀφένονται σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ἴνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας—τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἐγερθεὶς ἄρῃ σου τὴν κλίνην καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τιαυτὴν τοῖς ἀνθρώποις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν = δηλ. τὴν πόλιν τῆς Καπερναοῦμ. 2. Ἐπὶ κλίνης βεβλημένον = ἐπάνω εἰς κλίνην ἐξαπλωμένον. 3. Τὴν πίστιν αὐτῶν = δηλ. τῶν ἀνθρώπων πού τὸν ἔφερον, καὶ αὐτοῦ τοῦ παραλυτικοῦ. 4. Θάρσει τέκνον = ἔχε θάρρος. παιδί μου. 5. Ἀφένωνταί σοι = ἔχουν συγχωρηθῆ αἱ ἁμαρτίαι σου. 6. Ἐν ἑαυτοῖς = δὲν τὸ εἶπαν φανερά (μέσα τους). 7. Βλασφημεῖ = ὑβρίζει καὶ δὲν σέβεται τὸν Θεόν, διότι μόνον ὁ Θεὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας. 8. Καὶ ἰδὼν τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν = καὶ ἐπειδὴ ἐκατάλαβε τοὺς πονηροὺς διαλογισμοὺς των καὶ τὰς σκέψεις των. 9. Ἐνθυμείσθε = συλλογίζεσθε. 10. Εὐκοπώτερον = εὐκολώτερον. 11. Ἴνα δὲ εἰδήτε = καὶ διὰ νὰ μάθετε. 12. Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου = λέγει τὸν ἑαυτὸν του υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, δηλ. τὸν μόνον τέλειον ἄνθρωπον. Διότι ὁ Χριστὸς ἦτο καὶ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' αὐτὸ λέγεται Θεάνθρωπος. 13. Ἐγερθεὶς ἄρόν σου τὴν κλίνην = ἀφοῦ σηκωθῆς, πάρε τὸ κρεβάτι σου. 14. Τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην = ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωκε τοιαύτην ἐξουσίαν, δηλ. νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας καὶ νὰ θαυματουργῇ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εἰς τὸν Χριστὸν εὕρισκόμενον εἰς τὴν Καπερναοῦμ, παρουσίασαν ἓναν παραλυτικόν, ἐξαπλωμένον ἐπάνω εἰς τὸ κρεβάτι του. Ὁ Χριστὸς «ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν» τὴν πίστιν τοῦ παραλυτικοῦ καὶ ἐκείνων, πού τὸν ἔφεραν, ἐθεράπευσε τὸν παραλυτικόν. Τοῦ συνεχώρησε πρῶτον τὰς ἁμαρτίας του καὶ ἔπειτα τοῦ ἐθεράπευσε τὴν ἀσθένειαν. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Σωτῆρος, οἱ λεγόμενοι Γραμματεῖς, ἐσυλλογίζοντο πονηρὰ ἐναντίον του. Δὲν ἐτολμοῦσαν ὅμως νὰ εἶπουν φανερά ὅτι ὁ Χριστὸς βλασφημεῖ, διότι συγχωρεῖ ἁμαρτίας. Ὁ Χριστὸς ἐνοήσας τοὺς πονηροὺς διαλογισμοὺς των λέγει πρὸς αὐτούς: «Διατί συλλογίζεσθε πονηρὰ; Σᾶς ἐτύφλωσεν ὁ φθόνος καὶ τὸ μῖσος; Διατί δὲν θέλετε νὰ πεισθῆτε ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ»; Μόνον οἱ ἄθῳοι καὶ ἀπλοῖκοι ἄνθρωποι τῆς Γαλιλαίας ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν διὰ τὴν θαυμαστὴν θεραπείαν. Καὶ ἐπίεσθησαν ὅτι ὁ Χριστὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ συγχωρῇ τὰς ἁμαρτίας, ἀφοῦ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ κάμνη θαύματα.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΒΔΟΜΗ ΜΑΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. θ', 27 - 35

ᾧ καιρῷ ἐκείνῳ, παράγοντι τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυὶδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι

δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ· ναί, Κύριε. Τότε ἤφατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ ἀνεφύθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁράτε μηδεὶς γινωσκέτω. Οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφήμεσαν αὐτὸν ἐν ὅλη τῇ γῆ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφόν, δαιμονιζόμενον. Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰ κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Παράγοντι = ἐνῷ ἐπροχωροῦσε ἀπ' ἐκ.ῆ. δηλ. ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχισυναγώγου Ἰαείρου, τοῦ ὁποίου ἀνέστησε τὴν κόρην του, ὅπως ἐμάθατε εἰς προηγουμένην περικοπήν. 2. Υἱὲ Δαυῖδ = ἀπόγονο τοῦ Δαβίδ. 3. Εἰς τὴν οἰκίαν = τοῦ Ματθαίου, ὅπου ἐπήγγαιεν, ἀφοῦ τὸν ἐκάλεσε διὰ μαθητῆν του. 4. Ἦφατο = ἤγγισε μὲ τὰ δάκτυλά του. 5. Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω = σύμφωνα μὲ τὴν πίστιν σας ἄς γίνη. 6. Ἐνεβριμήσατο = ἀπηγόρευσεν αὐστηρῶς. 7. Ὅρατε μηδεὶς γινωσκέτω = προσέχετε νὰ μὴ μάθῃ κανεὶς τὸ θαῦμα, ποῦ σὰς ἔκαμα. 8. Διεφήμεσαν = διέδωσαν τὴν φήμην αὐτοῦ. 9. Κωφός = δὲν ἦτο μόνον κωφός ὁ δαιμονιζόμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλαλος, κωφάλαλος. 10. Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων = μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἄρχοντος, δηλ. τοῦ διαβόλου τὸν ὁποῖον ἔλεγον Βελζεβούλ. 11. Περιῆγε = περιήρχετο. 12. Μαλακία = ἀδυναμία ἐξ ἀσθενείας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Δύο τυφλοὶ μόλις ἤκουσαν, ὅτι ἀπὸ τὴν ὁδὸν ὅπου ἐκάθηντο ἐπερνοῦσεν ὁ Χριστός, ἐφώναξαν: Υἱὲ Δαβὶδ ἐλέησόν μας. Καὶ ὁ Χριστὸς ἔψαυσε μὲ τὰ δάκτυλά του τοὺς ὀφθαλμοὺς των καὶ ἀμέσως ἐθεραπεύθησαν, ἀφοῦ προηγουμένως ὠμολόγησαν ὅτι ὁ Χριστὸς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τοὺς θεραπεύσῃ. Ἐνῷ ἔφευγον οἱ τυφλοὶ θεραπευμένοι, παρουσιάζεται ἕνας δαιμονισμένος κωφάλαλος. Τὸν θεραπεύει καὶ αὐτὸν ὁ Χριστός. Τὰ θαύματα αὐτὰ ἔκαμαν μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος ἔλεγε ὅτι ποτὲ τέτοια θαύματα δὲν ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Οἱ φθονεροὶ ὅμως Φαρισαῖοι ἔδειξαν ὅτι εἶναι καὶ μωροί. Διότι κατηγορήσαν τὸν Σωτῆρα ὅτι θαυματουργεῖ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν δαιμόνων.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΟΓΔΟΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. ιδ', 14 - 22

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολλὸν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγγνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. Ὁ δὲ εἶπε· φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθιοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσει τοὺς ὄχλους.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ὀψίας γενομένης = ὅταν ἐπλησίαζε νὰ βραδυάσῃ. 2. Ἐρημος = πεδιάς ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν Βηθσαϊδᾶ. 3. Ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους = διάταξε νὰ διαλυθοῦν τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ. 4. Βρώματα = φαγητά. 5. Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν = δὲν ἔχουν ἀνάγκη νὰ ὑπάγουν νὰ ἀγοράσουν φαγητά. 6. Δότε = δώσατέ τους. 7. Ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους = νὰ ἐξαπλωθοῦν ἐπάνω εἰς τὴν χλόην (πρασινάδα) τοῦ τόπου. 8. Κλάσας = ἀφοῦ ἔκοψεν εἰς τεμάχια. 9. Ἦσαν = ἐσῆκωσαν. 10. Τὸ περισσεῦον = τὰ περισσεύματα. 11. Κλασμάτων = κομματιῶν. 12. Προάγειν = νὰ περάσῃ ἐμπρός.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Χριστὸς εὐρίσκετο εἰς τὴν πόλιν Βηθσαϊδᾶ, ἡ ὁποία ἔκειτο εἰς τὴν, πρὸς βορρᾶν, παραλίαν τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. Ἐξω τῆς πόλεως αὐτῆς ἦτο μία χλοερὰ κοιλάς ἀκατοίκτητος. Εἰς τὴν κοιλάδα αὐτὴν εἶχε συναθροισθῆ πολὺς λαός, ὁ ὁποῖος ἐδιψοῦσε νὰ ἀκούσῃ τὴν διδασκαλίαν του. Ὁ Ἰησοῦς μόλις εἶδε τὴν προθυμίαν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, τοὺς συνεπάθησε, καὶ ἤρχισε νὰ

τοὺς διδάσκη καὶ νὰ θεραπεύῃ τοὺς ἀρρώστους τῶν. Ἡ ἡμέρα εἶχε προχωρήσει καὶ μετ' ὀλίγον θὰ ἐνύκτωνε. Τὸ πλῆθος ὅμως δὲν ἐννοοῦσε νὰ φύγῃ ἀπ' ἐκεῖ, διότι ἐμαγεύετο ἀπὸ τὰ ἱερὰ λόγια τῆς θείας φωνῆς, πού ἤκουε. Οἱ μαθηταὶ εἶπον τότε εἰς τὸν Χριστὸν νὰ διαλύσῃ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς διὰ νὰ ὑπάγουν εἰς τὰ γύρω χωρία νὰ ἀγοράσουν φαίγητά. «Δὲν ἔχομεν ἡμεῖς τροφίμα ἀρκετὰ διὰ νὰ τοὺς δώσωμεν νὰ φάγουν, εἶπον, παρὰ μόνον πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθῦς». Ὁ Χριστὸς διέταξε τότε τοὺς Ἀποστόλους νὰ εἶπουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐξαπλωθοῦν ἐπάνω εἰς τὴν χλόην τῆς κοιλάδος ὡς νὰ ἡτοιμάζετο δι' αὐτοὺς δεῖπνον. Ἐπειτα ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τῶν φιλοξενουμένων του. Ὑψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸν οὐρανόν. Εὐχαρίστησεν, ἠυλόγησεν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθῦς καὶ τὰ ἔκοψεν εἰς τεμάχια καὶ ἤρχισε νὰ τὰ δίδῃ εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ πλῆθος. Ὅλοι, ἐκτὸς τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων, ἦσαν πέντε χιλιάδες. Καὶ ὅμως δώδεκα κοφίνια ἐγέμισαν ἀπὸ τὰ κομμάτια πού ἔμειναν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΝΑΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. ιδ', 22 - 34

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὁπίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμα ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σὲ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. Ὁ δὲ εἶπεν, ἔλθέ. Καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε λέγων· Κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο

αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῶ· ὀλιγόπιστε! εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν. Γεννησαρέτ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν = καὶ νὰ περάσουν πρῶτα ἀπ' αὐτὸν εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τῆς λίμνης. 2. Ἀπολύση = διαλύση τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ. Ἦτο ὁ λαὸς ἐκεῖνος τῶν πέντε χιλιάδων τὸν ὅποιον ἐχόρτασε. 3. Ὁψίας δὲ γενομένης = ὅταν ἄρχισε νὰ βραδυάζῃ. 4. Τετάρτη φυλακὴ τῆς νυκτὸς = Τὰ χαράματα μεταξύ τῶν 3—6 π.μ. Τὴν νύκτα διαιρούσαν οἱ Ἑβραῖοι εἰς τέσσαρα μέρη (φυλακὰς). Κάθε μία διαρκοῦσε τρεῖς ὥρας. 5. Κέλευσόν με = παράγγειλέ με. 6. Ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι = καὶ ἐνῶ ἤρχισε νὰ βυθίζεται. 7. Ἐκτείνας τὴν χεῖρα = ἀπλώσας τὸ χέρι του. 8. Ἐπέλάβετο αὐτοῦ = τὸν ἔπιασε. 9. Ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος = ἔπαυσεν ὁ ἄνεμος.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἀφοῦ ὁ Σωτὴρ ἐχόρτασε τοὺς πεντακισχιλίους ἄνδρας, διέταξε τοὺς μαθητάς του νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ πλοῖον διὰ νὰ ἔλθουν πρῶτα ἀπ' αὐτὸν εἰς τὸ πέραν μέρος τῆς λίμνης. Οἱ μαθηταὶ του δὲν ἤθελον νὰ τὸν ἀφήσουν μόνον ἀνάμεσα εἰς τόσον πλῆθος. Δι' αὐτὸ τοὺς ἠνάγκασε νὰ φύγουν αὐτοὶ πρῶτοι. Αὐτὸς ἔμεινεν εἰς τὴν ξηράν, καὶ ἀφοῦ διέλυσε τὸ πλῆθος, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος διὰ νὰ προσευχηθῇ.

Αἱ ὥραι ἐπερνοῦσαν καὶ ὁ Χριστὸς εὐρίσκετο εἰς τὸ ὄρος καὶ προσηύχετο. Τὸ πλοῖον δὲν εἶχε προχωρήσει πολὺ ἀπὸ τὴν παραλίαν. Ἦτο σκότος καὶ σφοδροὶ ἄνεμοι ἔπνεον. Τὰ κύματα ἤσαν ἀπειλητικά, καὶ οἱ μαθηταὶ ἀγωνιοῦσαν μέσα εἰς τὸ βασανιζόμενον πλοῖον. Κατὰ τὰ χαράματα εἶδον νὰ ἔρχεται κάποιος περιπατῶν ἐπάνω εἰς τὰ ἄγρια κύματα τῆς θαλάσσης. Ἐτρόμαξαν εἰς τὸ θέαμα. Ἐνόμισαν ὅτι ἦτο φάντασμα. Αἴφνης ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου, καὶ τότε ἔλαβον θάρρος. Ὁ Πέτρος τότε τοῦ ἐφώνησε· «Κύριε ἂν εἶσαι ἐσύ, διάταξέ με νὰ ἔλθω κοντά σου καὶ νὰ περιπατήσω ἐπὶ τῶν κυμάτων». «Ἐλθέ», τοῦ εἶπε. Πηδᾶ τότε ἀμέσως εἰς τὴν θάλασσαν καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸν Χριστόν. Ἀλλὰ μετὰ τὰ πρῶτα βήματα ἐφοβήθη καὶ ἀπηλπισμένος ἐφώνησε· «Κύριε σῶσέ με»· ὀλιγόπιστε, διατί ἐδίστασας;» τοῦ εἶπεν ὁ Χριστός.

Ἀνέβησαν τότε καὶ οἱ δύο εἰς τὸ πλοῖον. Ὁ ἄνεμος ἔπαυσε

τελείως. Ἐφθασαν εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην. Καὶ ὅλοι μὲ βαθεῖαν ἐκπληξιν ἐφώναζαν: «Ἀληθινά, Σὺ εἶσαι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ».

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. ιζ', 14 - 23

(Βλέπε καὶ τετάρτην Κυριακὴν τῶν νηστειῶν)

Μάρκου, κεφ. θ' 17 - 31

ᾧ καιρῷ ἐκεῖνω, ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ γουπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιαζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· ᾧ γενεὰ ἀπίστος καὶ διεστραμμένη! Ἔως πότε ἔσομαι μεθ' ἡμῶν; ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετέ μοι αὐτὸν ᾧδε. Καὶ ἐπέτιμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον καὶ ἔθεραπευθή ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεῖνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον· διατι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Καὶ κακῶς πάσχει = ὑποφέρει ἀπὸ τὸν σεληνιασμόν. Ἡ ἀσθένεια αὕτη λέγεται καὶ ἐπιληψία. Ὁ σεληνιασμός ἕμας τοῦ νέου αὐτοῦ ἦτο ἀποτέλεσμα τοῦ πονηροῦ πνεύματος. 2. Ἀνέξομαι; = θὰ σᾶς ὑποφέρω; 3. Καὶ ἐπέτιμησεν αὐτῷ = Καὶ ἐπέπληξε τὸ δαιμόνιον διὰ νὰ τοῦ διαλύσῃ τὴν δύναμίν του. 4. Ἐρεῖτε = θὰ πῆτε. 5. Οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν = τίποτε δὲν θὰ εἶναι ἀδύνατον εἰς σᾶς. 6. Ἀναστρεφομένων = ἐνῶ δὲ ἐπέστρεφον. 7. Ἀποκτενοῦσιν αὐτόν = θὰ τὸν φονεύσουν, δηλ. θὰ τὸν σταυρώσουν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἐνας ἀπὸ τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον παρακολουθοῦσε τὸν Χριστόν, πλησιάζει αὐτόν, γονατίζει ἔμπροσθέν του καὶ τοῦ φωνάζει: «Κύριε, εὐσπλαγχνίσου τὸν υἱόν μου, διότι σεληνιάζεται καὶ ὑποφέρει φοβερὰ. Τὸν ἔφερα εἰς τοὺς μαθητάς σου, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὸν θεραπεύσουν». Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ λόγοι ἐλύπησαν τὸν Κύριον καὶ μετ' ἀγανάκτησιν εἶπε: «ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεφθαρμένη, ἕως πότε θὰ εἶμαι μαζί σας, ἕως πότε θὰ σᾶς ὑποφέρω; Φέρετέ μου αὐτὸν ἐδῶ». Ὁ Χριστὸς τότε ἐπέπληξε καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν νέον αὐτόν τὸ δαιμόνιον. Παρουσιάστησαν μετὰ τὸ θαῦμα αὐτὸ οἱ μαθηταὶ του καὶ τοῦ εἶπον ἰδιαιτέρως: «Διατί ἡμεῖς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐκδιώξωμεν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἀπὸ τὸν δαιμονιζόμενον»; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Κύριος λέγων: «Ἐξ αἰτίας τῆς ἀπιστίας σας», εἶπεν εἰς αὐτούς. «Σᾶς ἔλειπεν ἡ πίστις ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ κάμετε τὴν θεραπείαν. Ἐάν, εἶπεν εἰς αὐτούς ὁ Χριστὸς, ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, δύνασθε καὶ νὰ ὄρη ἀκόμη νὰ μετακινήσετε».

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΝΔΕΚΑΘΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. ιη', 23 - 35

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁμοιωθὴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συναρᾶν λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. Ἀρξαμένον δὲ αὐτοῦ συναίρειν προσηρέθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυριάων ταλάντων. Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρᾶξαι καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. Περὶ οὗτων οὖν ὁ δούλος προσεκύνη αὐτῷ λέγων, κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ καὶ πάντα σοὶ ἀποδώσω. Σπλαγχμισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν καὶ τὸ δάνειον ἀφήκεν αὐτῷ. Ἐξελθὼν δὲ ὁ δούλος ἐκείνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτόν ἐπιγε λέγων, ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις. Περὶ οὗτων οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτόν λέγων, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλ' ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτόν εἰς φυλακὴν ἕως οὗ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι

αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκᾳ σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἤλεσα; Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδοῦ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βασιλεία τῶν οὐρανῶν = ἡ οὐράνιος βασιλεία.
2. Συνάροι λόγον = νὰ λογαριασθῇ.
3. Μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ = δοῦλοι τοῦ βασιλέως εἶναι οἱ διάφοροι ἄνωτεροι καὶ κατώτεροι ὑπάλληλοι. Αὐτοὶ ἔκαναν τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων καὶ τῶν ἄλλων δικαιωμάτων του.
4. Ἀρξάμενου δὲ αὐτοῦ συναίρειν = Καὶ ἐνῶ αὐτὸς ἤρχισε νὰ λογαριάζεται.
5. Προσηνέχθη αὐτῷ = τοῦ ἔφεραν.
6. Μύρια τάλαντα = κάθε τάλαντον ἦτο ἴσον με 240 σημερινὰς χρυσᾶς λίρας.
7. Μὴ ἔχοντος ἀποδοῦναι = ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἀποδώσῃ, νὰ τὸ πληρώσῃ.
8. Ἐκέλευσεν = διέταξε.
9. Πραθῆναι = νὰ πωληθῇ αὐτὸς ὁ δοῦλος.
10. Καὶ ἀποδοθῆναι = καὶ νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος του.
11. Μακροθύμησον = κάμε ὑπομονὴν δι' ἐμέ.
12. Ἀπέλυσεν αὐτὸν = τὸν ἄφησεν ἐλεύθερον.
13. Ἀφῆκε τὸ δάνειον = ἔχᾳρισε τὸ δάνειον.
14. Ἐνα τῶν συνδούλων = ἓνα ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του.
15. Ἐκατὸν δηνάρια = 87 δραχμαί. Ἐνα πολὺ μικρὸν ποσόν.
16. Καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπνιγε = καὶ ἀφοῦ τὸν συνέλαβε, τὸν ἐστενοχωροῦσε.
17. Διεσάφησαν τῷ κυρίῳ = ἐπληροφόρησαν τὸν κύριον.
18. Ἐπει = ἀφοῦ.
19. Οὐκ ἔδει = δὲν ἔπρεπε.
20. Τοῖς βασανισταῖς = εἰς τοὺς δεσμοφύλακας.
21. Τὰ παραπτώματα = τὰ σφάλματα.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἤρχισε ἀπὸ τὴν ἡμέραν, ποῦ ὁ Χριστὸς παρουσιάσθη ὡς Μεσσίας, ἔγινεν ὁμοία με ἐπίγειον βασιλεία. Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἠθέλησε νὰ λογαριασθῇ με ἐκείνους ποῦ εἶχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του. Αὐτοὶ εἰσέπρατταν τοὺς φόρους τοῦ κράτους καὶ κάθε τόσο τοῦ ἔδιδον λογαριασμόν. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς τοῦ ὄφειλε ἓνα μεγάλο ποσόν χρημάτων, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦσε νὰ τοῦ τὸ δώσῃ καὶ ἐζήτησε νὰ τὸν εὐσπλαγχνισθῇ. Καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν συνεχώρησε. Ἐνῶ ὁμως ὁ βασιλεὺς ἔδειξε πρὸς αὐτὸν φιλανθρωπίαν, αὐτὸς ἔδειξε μεγάλην σκληρότητα εἰς ἓνα συνάδελφόν του, ποῦ τοῦ ἐχρωστοῦσε ἓνα ἀσήμαντο ποσόν. Ὁ βασιλεὺς τότε μόλις ἐπληροφορήθη τοῦτο ὄχι μόνον ἐπῆρε ὀπίσω

τὴν δωρεάν ποῦ τοῦ ἔδωκε, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐτιμώρησεν αὐστηρότατα. Ὁ Θεός, λέγει ὁ Χριστός, πάντοτε συγχωρεῖ καὶ αὐτὰ τὰ βαρύνοντα (μύρια τάλαντα) ἀμαρτήματα ἐκείνων, ποῦ εἰλικρινὰ μετανοοῦν. Ἔτσι ὀφείλετε καὶ σεῖς νὰ συγχωρῆτε διαρκῶς καὶ τὰ σχετικῶς μικρότερα (ἑκατὸν δηνάρια) σφάλματα τῶν ἀδελφῶν σας, ὅταν μετανοοῦν. Ἡ παραβολὴ αὕτῃ περιέχει τὴν συμβολικὴν εἰκόνα τοῦ ὑπερτάτου Βασιλέως καὶ Κριτοῦ, ὅστις θὰ κρίνη τὰς πράξεις ἡμῶν σχετικῶς μετὰ τὴν συμπεριφορὰν ἡμῶν πρὸς τὸν πλησίον.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΩΔΕΚΑΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. ιθ', 16 - 26

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, νεανίσκος τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ, λέγων: Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ: τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός. Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. Λέγει αὐτῷ: ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε: τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος: πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου: τί ἔτι ὑστερῶ; Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς: εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθε λυπούμενος: ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ: ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ραφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες: τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς: παρὰ ἀνθρώπους τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεοῦ πάντα δυνατὰ ἐστί.

Σημειώσεις: Τὰς ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις καὶ τὴν σύντομον ἀνάπτυξιν τοῦ περιεχομένου τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ βλέπε εἰς τὴν δεκάτην τρίτην Κυριακὴν τοῦ Λουκᾶ, σελ. 42. Αἱ δύο περιχοπαὶ εἶναι ὅμοιαι. Ἡ μόνη διαφορὰ

εἶναι ὅτι ὁ μὲν Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος λέγει ὅτι ἐκεῖνος πού παρουσιάσθη εἰς τὸν Χριστὸν ἦτο ἕνας νεανίσκος, ἐνῶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς, ἀντὶ τοῦ νεανίσκου, λέγει ἀνθρωπὸς τις.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. κα' 33 - 42

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἀνθρωπὸς τις ἦν οἰκοδοσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε καὶ ὠρουξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ὠκοδόμησε πύργον καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. Ὑστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· ἐντραπήσονταί τὸν υἱὸν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοὺς γεωργοὺς ἐκεῖνοις; Λέγουσιν αὐτῷ· Κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε = καὶ τὸν ἐμάνδρωσε γύρω. 2. Καὶ ὠρουξεν = ἀνοίξε, ἔσκαψε. 3. Ληνὸν = λάκκον, πατητῆρι. 4. Πύργος = οἰκία μὲ ἀποθήκην. 5. Καὶ ἐξέδοτο = καὶ ἐμίσθωσεν εἰς γεωργοὺς διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀμπελῶνος. 6. Ἀπεδήμησεν = ἀνεχώρησεν εἰς ἄλλην χώραν. 7. ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν = ἐπλησίασεν ἡ ἐποχὴ τῆς συνάξεως τῶν προϊόντων του. 8. Λαβόντες = ἀφοῦ τοὺς συνέλαβον. 9. Ὅν μὲν = ἄλλον μὲν. 10. Ἀπέκτειναν = ἐφόνευσαν. 11. Ἐντραπήσονταί = θὰ σεβασθοῦν τὸν υἱὸν μου. 12. Κατάσχωμεν = πάρωμεν. 13. Ἀπολέσει = θὰ τιμωρήσῃ. 14. Ἐν τοῖς καιροῖς = εἰς τὴν κατάλληλον

ἐποχήν. 15. Ὁν ἀπεδοκίμασαν = τὸν ὁποῖον ἐπεριφρόνησαν. 16. Εἰς κεφαλὴν γωνίας = εἰς λίθον ἀχρογωνιαῖον, ἀγκωνάρι. Δηλ. ἔλαβε τὴν σπουδαιότεραν θέσιν εἰς τὴν οἰκοδομήν. 17. Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη. = Ἀπὸ τὸν Κύριον ἐγένετο ἡ κεφαλὴ γωνίας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ οἰκοδεσπότης, δηλ. ὁ Θεός, ἔδωκεν εἰς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἑβραίων τὸν νόμον τοῦ μετὰ τὸν Μωϋσῆ. Καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ κατάλληλος καιρὸς ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἑβραίων τοὺς προφῆτας νὰ τοὺς προετοιμάσουν διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Μεσσίου. Ἀλλὰ ἀντὶ νὰ τοὺς ἀκούσουν, ἄλλους ἐθανάτωσαν καὶ ἄλλους ἐλίθοβόλησαν. Καὶ τελευταῖα ἔστειλε αὐτὸν τὸν Υἱὸν του, τὸν ὁποῖον ἔσυραν ἔξω ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ἐσταύρωσαν. Ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, πῶς θὰ φερθῇ εἰς τοὺς γεωργοὺς ἐκεῖνους; Ἐρωτᾷ τώρα τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς. Καὶ αὐτοί, χωρὶς νὰ ἐννοοῦν ὅτι ἡ συμβολικὴ σημασία τῆς παραβολῆς ἀναφέρεται εἰς αὐτοὺς, τοῦ ἀπαντοῦν: Ὅα τοὺς καταστρέψῃ καὶ τὸν ἀμπελῶνά του θὰ δώσῃ εἰς ἄλλους γεωργοὺς νὰ τὸν καλλιεργήσουν. Αὐτοὶ οἱ ἄλλοι γεωργοὶ εἶναι οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀποδώσουν τοὺς καρπούς, δηλ. θὰ ἐξαπλώσουν εἰς τὸν κόσμον τὴν Ἐκκλησίαν του, τὸν ἀμπελῶνά του. Τέλος ἀνέφερεν εἰς αὐτοὺς μίαν παλαιὰν προφητείαν, πού προλέγει καθαρὰ ὅτι ἡ ἀπιστία καὶ ἡ κακία των δὲν θὰ μπόρουν νὰ καταστρέψουν τὰς ἀποφάσεις τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς ὁ λίθος, δηλ. ὁ Χριστὸς πού τὸν ἐπεριφρόνησαν διὰ τὴν οἰκοδομήν, θὰ γίνῃ ὁ σπουδαιότερος τῆς οἰκοδομῆς, δηλ. τῆς Ἐκκλησίας του.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. κβ', 35 - 46

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, νομικός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. Ἐν

ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέ-
 μανται. *Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ
 Ἰησοῦς λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱὸς ἐστι;
 Λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυῖδ. Λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυῖδ ἐν
 Πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων, εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυ-
 ρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο-
 πόδιον τῶν ποδῶν σου; Εἰ οὖν Δαυῖδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς
 υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον
 οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν
 οὐκέτι.*

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Νομικὸς** = Γραμματισμένος Ἑβραῖος, ποὺ ἐξηγοῦσε, ἡρμήνευε τὸν Μω-
 σαϊκὸν νόμον. 2. **Πειράζων** = διὰ νὰ δοκιμάσῃ αὐτόν, ποῖαν ἀπάντησιν θὰ
 ἔδιδε. 3. **Ἔφη** = Εἶπε. 4. **Ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου** = νὰ ἀφιερῶσθαι εἰς
 τὸν Θεὸν ὀλόκληρον τὸν ἑαυτόν σου, ὥστε αὐτὸν μόνον νὰ ποθῆς. 5. **Οἱ
 προφῆται κρέμανται** = ἐπάνω εἰς τὰς δύο αὐτὰς ἐντολάς στηρίζονται ὁ
 νόμος καὶ οἱ Προφῆται. 6. **Συνηγμένων** = ἐνῶ ἦσαν ἐκεῖ συγκεν-
 τρωμένοι. 7. **Τί ὑμῖν δοκεῖ;** = Ποία εἶναι ἡ γνώμη σας; 8. **Πῶς οὖν
 Δαυῖδ ἐν Πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων** = Πῶς λοιπὸν ὁ Δα-
 βίδ φωτισμένος ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα (ἐν Πνεύματι) τὸν ὀνομάζει κύριον
 ὅταν λέγῃ «εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως
 ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;» Εἶπεν ὁ Κύ-
 ριος ὁ Θεὸς εἰς τὸν Κύριόν μου τὸν Χριστὸν κάθῃσε εἰς τὰ δεξιὰ μου, δηλ.
 πάρε τώρα τὴν δοξασμένην θέσιν σου ποὺ τὴν εἶχες πάντοτε πρὸ τῆς ἐναν-
 θρωπήσεώς σου ἕως ὅτου ὑποτάξω καὶ ταπεινώσω τοὺς ἐχθρούς σου; **ὑπο-
 πόδιον** = σημαίνει κάθε υποστῆριγμα τῶν ποδῶν. Ἐδῶ ἕμως ἐννοεῖ, ὅτι,
 ὡς εἶπαμε παραπάνω, θὰ ὑποτάξῃ καὶ θὰ ταπεινώσῃ τοὺς ἐχθρούς. 9. **Εἰ
 οὖν Δαυῖδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι;** = Ἐάν λοι-
 πὸν ὁ Δαβίδ ὀνομάζῃ αὐτὸν Κύριον, πῶς εἶναι ὁ υἱὸς του; Δηλ. δὲν εἶναι
 ἕνας ἄπλοῦς ἄνθρωπος, ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαβίδ, ἀλλ' εἶναι ὁ Κύριος αὐτοῦ.
 Ἐβλάστησεν ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὴν ρίζαν τοῦ Δαβίδ κατὰ τὸ μυστήριον τῆς ἐν-
 ἀνθρωπήσεώς του, εἶναι ἕμως καὶ Θεὸς (Θεάνθρωπος). 10. **Ἀποκριθῆ-
 ναι λόγον** = νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ οὔτε λέξιν. 11. **Ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐ-
 κέτι** = Νὰ τὸν ρωτήσῃ πλέον μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν πειράξῃ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

«Διδάσκαλε, ἠρώτησεν ὁ νομικὸς τὸν Χριστόν, ποία εἶναι
 μεγάλη ἐντολὴ εἰς τὸν νόμον;» Ὁ Χριστὸς ἐνόησεν ἀμέσως τὴν
 πονηρίαν τῆς ἐρωτήσεώς του καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὅτι ὀλόκληρη ἡ νο-
 μοθεσία τοῦ Μωϋσέως καὶ ἡ διδασκαλία τῶν προφητῶν στηρί-
 ζονται εἰς δύο μεγάλας ἐντολάς. Αἱ ἐντολαὶ αὗται, τοῦ λέγει,
 εἶναι νὰ ἀγαπήσῃς τὸν Θεὸν σου μετὰ ὅλας σου τὰς πνευματικὰς

δυνάμεις, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς τὸν ἑαυτὸν σου. Μὲ τὴν ἀπάνιησιν αὐτὴν ὁ νομικὸς ἐσιώπησε, διότι καὶ ὁ ἴδιος ἐγνώριζεν ἀσφαλῶς ὡς γραμματισμένος Ἰουδαῖος καὶ ἐξηγητῆς τοῦ νόμου, ποία ἦτο ἡ μεγάλη ἐντολὴ τοῦ νόμου. Οἱ ὑποκριταὶ ὅμως Φαρισαῖοι, ποὺ αὐτοὶ ἔβαλαν τὸν νομικὸν νὰ κάμῃ τὴν πονηρὰν ἐρωτησὶν εἰς τὸν Χριστὸν, ἐμαζεύθησαν γύρω τοῦ Χριστοῦ. Σκοπὸς τῶν ἦτο νὰ κάμουν αὐτοὶ πονηρὰς ἐρωτήσεις εἰς τὸν Χριστὸν διὰ νὰ εὔρουν κατηγορίαν ἐναντίον του. Δὲν ἐπρόφθασαν ὅμως νὰ χύσουν τὸ δηλητήριόν των, διότι ὁ Χριστὸς, ποὺ ἐκατάλαβε τὸν σκοπὸν των τοὺς ἠρώτησε «ποίαν γνώμην ἔχετε διὰ τὴν καταγωγὴν τοῦ Χριστοῦ; τίνος εἶναι υἱός;» «Εἶναι ἀπόγονος τοῦ Δαβὶδ» εἶπον ἐκεῖνοι, δηλ. ἕνας κοινὸς ἄνθρωπος. Ὁ Χριστὸς τότε ἐξηγεῖ εἰς αὐτοὺς τοὺς προφητικoὺς λόγους τοῦ Δαβὶδ, οἱ ὁποῖοι δεικνύουν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, Θεᾶνθρωπος. Ἀπὸ τότε ἔκλεισαν τὸ στόματά των οἱ Φαρισαῖοι καὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἐπαναλάβουν τὰς πονηρὰς ἐρωτήσεις των.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ματθαίου, κεφ. κε' 14 - 30

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εὐργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὄρυξεν ἐν τῇ γῇ καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολλὸν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ! ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ· ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπε· κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεκόρπισας. Καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψε τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ! ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα! Ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἔλθων ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ταῦτα λέγων ἐφώνει ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἀποδημῶν = ἀναχωρῶν εἰς ἄλλην χώραν. 2. Τὰ ὑπάρχοντα = τὴν περιουσίαν του. 3. Τάλαντα = Ἐδῶ ὁ Χριστὸς ἐννοεῖ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα τοῦ ἀνθρώπου, πού ἔδωκεν εἰς αὐτόν ὁ Θεός. 4. Κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν = κατὰ τὴν ἀξίαν καὶ ἰκανότητά του. 5. Εὐθέως = ἀμέσως, χωρὶς νὰ ὀρίσῃ πότε θὰ ἐπιστρέψῃ. 6. Ἐν αὐτοῖς = με αὐτά. 7. Ὄρουξεν = ἔσκαψεν εἰς τὴν γῆν καὶ τὸ ἔκρυψε. 8. Συναίρει λόγον = ζητεῖ λογαριασμόν. 9. Προσήνεγκε = ἔφερεν εἰς τὸν κύριόν του. 10. Ἐπ' αὐτῆς = κοντὰ εἰς αὐτά. 11. Εὖ = εὖγε, μπράβο. 12. ἤς = ἦσουν. 13. Χαρὰ = βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐτυχία. 14. Εἰληφώς = ἐκεῖνος, πού εἶχε πάρει. 15. Τὸ σόν = τὸ ἰδικόν σου. 16. Ἦδεις = ἐγνώριζες. 17. Τοῖς τραπεζίταις = εἰς τὸν τόκον. 18. Ἐκομισάμην = θὰ τὸ εἰσέπραττον. 19. Ἄρατε = πάρετε. 20. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ = διότι εἰς καθένα πού ἔχει. 21. Ἀρθήσεται = θὰ ἀφαιρεθῇ. 22. Βρυγμὸς = τρίξιμο τῶν ὀδόντων. 23. Ὄτα = δηλ. ἐκεῖνος πού ἔχει νοῦν ἄς ἐννοήσῃ τί θέλει νὰ διδάξῃ ἢ παραβόλῃ αὐτῇ, καὶ ἄς φωτισθῇ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους διάφορα πνευματικὰ χαρίσματα. Τὰ χαρίσματα αὐτά, πού ἔλαβον οἱ ἄνθρωποι, ἄλλοι πολλά, ἄλλοι ὀλιγώτερα, ὀφείλουν νὰ τὰ καλλιεργοῦν καὶ νὰ τὰ αὐξάνουν. Καὶ ὁ Σωτὴρ κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν θὰ ζητήσῃ λόγον τῆς ἐργασίας καθενὸς καὶ τῆς καλλιεργείας τῶν χαρισμάτων του. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ὁ ἀποδημῶν εἶναι ὁ Θεός, πού ἔδωκε τὰ τάλαντά του εἰς τοὺς δούλους του. Οἱ φρόνιμοι ἀπ'

αυτοὺς εἰργάσθησαν καὶ ἠύξησαν τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ ἐδιπλασίασαν. Οἱ ὀκνηροὶ ὅμως καὶ ἀμελεῖς δὲν εἰργάσθησαν. Ἐχώσαν τὸ τάλαντον εἰς τὴν γῆν. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν θὰ ἀκούσουν ποτὲ τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ Θεοῦ. Θὰ ἐκδιωχθοῦν πολὺ ἔξω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ (ἐξώτερον), ὅπου θὰ δοκιμάζουν θλίψεις διὰ τὰς ἁμαρτίας των.

Τὰ τάλαντα λοιπὸν τῆς παραβολῆς συμβολίζουν τὰς θείας δωρεὰς τῶν πνευματικῶν καὶ ἀγαθῶν χαρισμάτων.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΘΗ ΕΒΔΟΜΗ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

(ΤΗΣ ΧΑΝΑΝΑΙΑΣ).

Ματθαίου, κεφ, ιε', 21 - 28

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξεληθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα· ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαυὶδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα· Κύριε, βοήθη μοι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ εἶπε· ναί, Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις! γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τύρος καὶ Σιδὼν = ἦσαν παραθαλάσσιοι ἐμπορικαὶ πόλεις τῆς Φοινίκης. 2. Χαναναία = Χαναναῖοι ἐλέγοντο οἱ κάτοικοι τῆς Χαναάν (Παλαιστίνης) προτοῦ κατακτήσουν τὴν χώραν αὐτὴν οἱ Ἰσραηλῖται. Οἱ Χαναναῖοι ἦσαν εἰδωλολάτραι. 3. Ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξεληθοῦσα = ἡ ὁποία ἐβγήκε ἀπὸ τὰ σύνορα ἐκεῖνα. 4. Ἠρώτων = παρεκάλουν. 5. Ἀπόλυσον = πές της νὰ φύγῃ ἀφοῦ τῆς κάμης αὐτό, πού ζητεῖ. 6. Κράζει = φωνάζει δυνατά. 7. Οἶκος Ἰσραὴλ = οἱ Ἰσραηλῖται. 8. Οὐκ ἔστι καλὸν = δὲν εἶναι σωστό. 9. Βαλεῖν = νὰ ρίψῃς. 10. Τοῖς κυναρίοις =

εις τὰ μικρὰ σκυλλιά. 11. Ἐσθίει = τρώγουν. 12. Γενηθήτω σοι ὡς θέλεις = ἄς γίνῃ εἰς ἐσέ, ὅπως θέλεις. 13. Ἰάθη = ἐθεραπεύθη.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὅταν ὁ Χριστός εὐρίσκετο εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἰδοὺ μία Χαναναία τρέχει πρὸς αὐτόν. Ἡ φήμη τοῦ Χριστοῦ περὶ τῆς θεραπευτικῆς παντοδυναμίας του καὶ τῆς συμπαθείας του πρὸς τοὺς πάσχοντας εἶχε διαδοθῆ εἰς τὰ μέρη τῆς Φοινίκης. Ἀπὸ τὴν φήμην αὐτὴν ἔλαβε τὸ θάρρος καὶ ἡ εἰδωλολάτρις αὐτὴ γυνὴ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Χριστόν. Ἡ κόρη της ἦτο δαιμονισμένη καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὴν θεραπεύσῃ.

Ἡ συμπάθειά μου, τῆς εἶπε, στρέφεται πρῶτα πρὸς τοὺς ὁμοφύλους μου. Δὲν εἶναι δίκαιον, τῆς εἶπε, νὰ πάρωμεν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ νὰ τὸν δώσωμεν εἰς τὰ κυνάρια.

Ὁ Χριστός ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσῃ ὄχι μόνον τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον, τὸν ἐθνικόν. Καὶ τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν λέγει κυνάρια διὰ νὰ δοκιμασθῆ καὶ νὰ δείξῃ τὴν πίστιν της ἡ Χαναναία πρὸς τὸν Σωτῆρα. Τότε ἡ Χαναναία ὁμολογεῖ τὴν μεγάλην της πίστιν μὲ μίαν ἔξυπνην ἀπάντησιν. «Ναί, λέγει, Κύριε, ἀλλὰ καὶ τὰ κυνάρια τρώγουν ἀπὸ τὰ ψίχουλα, ποὺ πίπτουν ἀπὸ τὴν τράπεζαν τῶν κυριῶν των». Δηλαδὴ καὶ ἐμεῖς οἱ ἐθνικοὶ ἔχομεν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μᾶς δώσῃς ἓνα ψίχουλο ἀπὸ τὴν θείαν σου δύναμιν. «Μεγάλῃ σου ἡ πίστις, τῆς εἶπε τότε ὁ Χριστός. Ἄς γίνῃ τὸ θέλημά σου». Καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἡ κόρη της ἐθεραπεύθη.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ

1. ΔΕΣΠΟΤΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Ἰωάννου, κεφ. α', 1 - 17

Εν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸ Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ὃ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι· πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ

πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάρι-
τος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος = Λόγος εἶναι ὁ Σωτὴρ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐν ἀρχῇ, πάντοτε πρὶν γίνῃ ὁ κόσμος. Καὶ ἦτο πλησίον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς. 2. Πάντα ἐγένετο = ἐγιναν ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ κόσμου. 3. Καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲν ἕν ὃ γέγονεν = καὶ χωρὶς αὐτὸν δὲν ἐδημιουργήθη κανένα ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ ἔχουν γίνεαι. 4. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν = ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, δηλ. ὁ Χριστὸς ἦτο ἡ αἰτία τῆς ζωῆς μας, ποῦ εἴμεθα σὰν πτώματα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. 5. Τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει = τὸ φῶς μέσα εἰς τὸ σκοτάδι φέγγει, δηλ. εἰς τὴν ἁμαρτίαν. 6. Καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν = καὶ τὸ σκότος, δηλ. οἱ ἁμαρτωλοὶ ἄνθρωποι, δὲν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτό, δηλ. τὸ φῶς. 7. Ἐγένετο ἄνθρωπος = ἀνεφάνη ἄνθρωπος. 8. Περὶ φωτός = περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 9. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος = δὲν ἦταν ἐκεῖνος, δηλ. ὁ Ἰωάννης. 10. Οὐκ ἔγνω = δὲν τὸν ἐγνώρισε, δὲν τὸν ἐπίστευσε. 11. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε = εἰς τὸν κόσμον ἦλθε καὶ ἰδιαίτερα εἰς τὴν Παλαιστίνην. 12. Οἱ ἴδιοι = οἱ ἄνθρωποι καὶ ἰδιαίτερα οἱ Ἰουδαῖοι. Οὐ παρέλαβον = δὲν τὸν ἐπίστευσαν. 14. Ἐλαβον αὐτὸν = τὸν ἐπίστευσαν. 15. Τέκνα Θεοῦ γενέσθαι = νὰ ὀνομασθοῦν υἱοὶ τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν. 16. Οὐκ ἐξ αἱμάτων = ὄχι μὲ τὴν ἀνθρωπίνην θέλησιν καὶ δύναμιν, ἀλλὰ ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν = ἀλλὰ μὲ τὴν θεῖαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἔγιναν. 17. Σὰρξ ἐγένετο = ἔγινε τέλειος ἄνθρωπος, χωρὶς ἁμαρτίαν. 18. Καὶ ἐσκήνωσεν = ἦλθε καὶ κατάρκησε ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἄνθρώπους. 19. Κέκραγε = ἔχει φωνάζει. 20. Ὅπισω μου ἐρχόμενος = δηλ. ὁ Σωτὴρ, ποῦ ἦλθε ἔπειτα ἀπὸ τὸν Ἰωάννην. 21. Πρωτός μου ἦν = διότι ἦτο ἀνώτερος, ὡς Θεός. 22. Ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ = ἀπὸ τὴν θεῖαν χάριν τοῦ Χριστοῦ. 23. Χάριν ἀντὶ χάριτος = τὴν νέαν διδασκαλίαν του, ποῦ βρῖσκειται εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ἀντὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Προτοῦ γίνῃ ὁ κόσμος, ὑπῆρχεν ὁ Λόγος, δηλ. ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ ὁποίου ὅλα ἐγιναν. Ὁ Χριστὸς ἦτο ἡ αἰτία τῆς ζωῆς μας, ποῦ εἴμεθα πρὶν ὡς νεκροί, ὡς πτώματα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Αὐτὸς ἦτο καὶ τὸ φῶς. Αὐτὸς δηλ. μὲ τὴν διδασκαλίαν του ἐφώτισε τὸν κόσμον, ποῦ εὐρίσκετο τότε εἰς τὸ σκοτός τῆς πλάνης καὶ ἁμαρτίας. Οἱ ἁμαρτωλοὶ ὅμως ἄνθρωποι δὲν ἐδέχθησαν τὸ φῶς. Προτοῦ ὁ Χριστὸς ἀρχίσῃ νὰ διδάσκῃ ἔστειλεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὸν κόσμον, τὸν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον. Ὁ κόσμος ὅμως ἔδειξεν ἀπιστίαν εἰς αὐτόν. Ἦλθεν ἔπειτα ὁ Χριστὸς καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι συμπατριῶται του δὲν τὸν ἐπίστευσαν.

“Όσοι ὅμως τὸν ἐπίστευσαν, οἱ πρῶτο. ὀπαδοὶ καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ἔγιναν τέκνα τοῦ Θεοῦ. Ἐκαναν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς ὡσάν ὑπάκουα αὐτοῦ τέκνα. Ὁ Χριστὸς ἔγινε τέλειος ἄνθρωπος· διότι ἐγεννήθη ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ ἦλθε καὶ συνανεστράφη ἀνάμε-
σά μας. Ὁ Πρόδρομος τότε ἐφώναζεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅτι αὐτὸς ἦτο ἐκεῖνος διὰ τὸν ὁποῖον σᾶς ἔλεγε. Αὐτὸς ποῦ ἔρχεται ἔπειτα ἀπὸ ἐμέ, ἐνῶ εἶναι ἀνώτερός μου. Καὶ μᾶς ἐδίδαξε τὴν διδασκα-
λίαν του, δηλ. τὴν Καινὴν Διαθήκην, ἀντὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τοῦ Μωϋσέως, τὴν ὁποίαν συνεπλήρωσε καὶ τὴν ἔκαμε τελειοτέραν.

Διὰ τῆς ἐνσυνθρωπήσεώς του ὁ Χριστὸς ἔγινε φῶς καὶ ἡ ζωὴ εἰς τοὺς κατημένους εἰς τὸ σκότιος τῆς ἁμαρτίας. Τοῦτο ἐβεβαίωσε καὶ διεκήρυξεν ὁ Πρόδρομος, ὅτι ὁ Χριστὸς, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, εἶναι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸ ὁποῖον μόνον αὐτὸ φωτι-
ζει κάθε ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος γεννᾶται εἰς τὸν κόσμον.

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ματθαίου, κεφ. β' 1 - 12

Τοῦ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν
ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνα-
τολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες· ποῦ ἐστὶν
ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἰδόμεν γὰρ αὐτοῦ
τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.
Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα
μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγάγων πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς
τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. Οἱ
δὲ εἶπον αὐτῷ· ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται
διὰ τοῦ προφήτου· καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλα-
χίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγού-
μενος ὅστις, ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ. Τότε Ἡρώδης
λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον
τοῦ φαινομένου ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε·
πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου, ἐπὰν δὲν εὔρητε,
ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως καγὼ ἐλθὼν ποσκυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ
ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ ὃν
εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἕστη ἐπάνω
οὗ ἦν τὸ παιδίον· ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην

σφόδρα. Καὶ ἔλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Μάγοι** = Ἦσαν ἄνδρες σοφοί. Ἦρχοντο ἐξ Ἀνατολῆς, δηλ. ἀπὸ τὰς ἀνατολικὰς χώρας τῆς Περσίας ἢ ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν. 2. **Ὁ τεχνεὶς** = ὁ γεννηθεὶς. 3. **Καὶ πάσα Ἱεροσόλυμα** = ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν Ἱεροσολύμων. 4. **Συναγαγὼν** = ἀφοῦ ἐμάζευσε. 5. **Ἐπυνθάνετο** = ἐρωτοῦσε νὰ μάθῃ. 6. **Οὕτω γὰρ γέγραπται** = διότι ἔτσι εἶναι γραμμένον. 7. **Οὐδαμῶς ἐλαχίστη** = καθόλου ἀσήμεντη δὲν εἶσαι. 8. **Ἐξελεύσεται ἠγούμενος** = θὰ γεννηθῆ ἄρχηγός. 9. **Ποιμανεὶ** = θὰ κυβερνήσῃ. 10. **Λάθρα** = κρυφά. 11. **Ἠκριβώσε** = ἔμαθεν ἀκριβῶς. 12. **Προῆγεν αὐτοὺς** = τοὺς ὠδηγοῦσε προπορευόμενος. 13. **Οὐ ἦν τὸ παιδίον** = ὅπου ἦτο τὸ παιδίον, ὁ Χριστός. 14. **Θησαυρὸν** = μικρὰ κιβώτια ὅπου ἐφύλασσον τὰ πολύτιμα δῶρα, χρυσόν, λίβανον καὶ σμύρναν. 15. **Σμύρνα** = ἄρωμα ἀπὸ τὸ δένδρον Βαλσαμὸδενδρον. 16. **Χρηματισθέντες** = ἀφοῦ ἔλαβον θείαν ὁδηγίαν. 17. **Μὴ ἀνακάμψαι** = νὰ μὴ ἐπιστρέψουν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

“Ὁλος ὁ κόσμος τότε ἐπερίμενεν ἓνα βασιλέα μέγαλον καὶ Σωτῆρα. Οἱ Μάγοι ἐγνώριζαν, ὅτι ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν θὰ ἔλθῃ ὁ βασιλεὺς αὐτός. Διότι ἐξήγησαν τὸν ἀστέρα, πού εἶδον εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἦλθον λοιπὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ ἴδουν καὶ προσκυνήσουν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων. Ὁ Ἡρώδης, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας, μόλις ἔμαθε τὸν σκοπὸν τοῦ ἐρχομοῦ τῶν Μάγων, ἐφοβήθη μήπως χάσῃ τὸν θρόνον του. Ἐκάλεσε τότε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς, τοὺς γραμματισμένους αὐτοὺς Ἰουδαίους, καὶ ἔμαθεν ὅτι ὁ Σωτὴρ ἐγεννήθη εἰς Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Ἀποστέλλει ἀμέσως ἐκεῖ τοὺς Μάγους καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν των θὰ ἐπήγαινε καὶ αὐτὸς νὰ τὸν προσκυνήσῃ. Σκοπὸς του βέβαια ἦτο νὰ φονεύσῃ αὐτόν. Οἱ μάγοι ὅμως, ἀφοῦ προσεκύνησαν τὸν Σωτῆρα, δὲν ἐπανῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐλάβον θείαν ὁδηγίαν καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πατρίδα των δι' ἄλλης ὁδοῦ.

Η ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Λουκά, κεφ. β' 20 - 21 και 40 - 52

Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ, ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥαξε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἑτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· καὶ μὴ εὐρόντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς εἶρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναι με; Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρετ καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Καὶ ὑπέστρεψαν = ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ποιμνία των. 2. Ἐπὶ πᾶσιν οἷς = δι' ὅλα ὅσα. 3. Καθὼς ἐλαλήθη = σύμφωνα πρὸς ὅσα εἶπεν εἰς αὐτούς ὁ ἄγγελος. 4. Ἐπλήσθησαν = συνεπληρώθησαν. 5. Πρὸ τοῦ συλληφθῆναι = προτοῦ συλληφθῆναι εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητέρας του. 6. Τὸ παιδίον ἠῤῥαξε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό = τὸ παιδίον ἐμεγάλωνε κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ καὶ ἐδυνάμωνε καὶ τὸ πνεῦμά του γεμᾶτο ἀπὸ σοφίαν. Δηλ.

εἰς τὸ θεῖον παιδίον ἢ θεότης, πὺ ἦτο ἐνωμένη μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν του, ἐδυνάμανε τὸ πνεῦμά του καὶ ἐγέμιζε αὐτὸ ἀπὸ σοφίαν ἀναλόγως μὲ τὴν ἡλικίαν του. 7. Τελειωσάντων τὰς ἡμέρας = καὶ ὅταν συνεπλήρωσαν τὰς ἡμέρας τῆς παραμονῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. 8. Ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν = κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των ὁ Ἰησοῦς ἔμεινεν ὀπίσω. 9. Οὐκ ἔγνω = δὲν τὸ κατάλαβε, ἀντελήφθη. 10. Ἦλθον ἡμέρας ὁδόν = ἐβάδισαν δρόμον μιᾶς ἡμέρας. 11. Ἐπερωτῶντα = καὶ νὰ ἐρωτᾷ. 12. Ἐξίσταντο = ἀποροῦσαν καὶ ἐθαύμαζον. 13. Ἐπὶ τῇ συνέσει = διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν ἐξυπνάδα του. 14. Ἐξεπλάγησαν = ἔμειναν κατὰπληκτοι. 15. Τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; = διατί μᾶς ἔκαμες ἔτσι καὶ μᾶς ἄφησες; 16. Ὀδυνώμενοι = μὲ πόνον καὶ λύπην. 17. Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; = Διατί τί ἐζητεῖτε νὰ με βρῆτε; 18. Οὐκ ᾔδειτε = δὲν ἤξεύρατε; 19. Ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου = εἰς τοὺς ἱεροὺς τόπους τοῦ πατρὸς μου, εἰς τὸν Ναόν. 20. Δεῖ εἶναί με; = πρέπει νὰ εἶμαι; Λοιπὸν δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνησυχῆτε.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἀφοῦ οἱ ποιμένες ἐπροσκύνησαν τὸ θεῖον βρέφος, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ποίμνιά των, δοξάζοντες τὸν Θεὸν δι' ὅλα ὅσα ἤκουσαν καὶ εἶδον. Καὶ ὅταν συνεπληρώθησαν ὀκτὼ ἡμέραι ἀπὸ τῆς Γεννήσεως, γίνεται ἡ περιτομὴ τοῦ παιδίου, καὶ ὀνομάζεται Ἰησοῦς, πὺ σημαίνει Σωτῆρ.

Ὅταν ἔγινε δώδεκα ἐτῶν παρέλαβον τὸν Ἰησοῦν οἱ γονεῖς του καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα χάριν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Ὅταν ἐπέστρεψαν μετὰ τὸ τέλος τῆς ἑορτῆς, καὶ μετὰ πορείαν μιᾶς ἡμέρας, ἀντελήφθησαν ὅτι ὁ Χριστὸς ἔλειπε. Τὸν εὐρίσκουν τέλος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἐπέστρεψαν, νὰ κάθεται εἰς τὸ μέσον τῶν διδασκάλων τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ἀκούη καὶ νὰ ἐρωτᾷ μὲ σεβασμόν, ὡς ἕνας εὐπειθὴς μαθητῆς. Ἐκαμε κατὰπληξιν εἰς τοὺς σοφοὺς αὐτοὺς διδασκάλους ἢ θεία σοφία τοῦ δωδεκαετοῦς Ἰησοῦ ἢ ὁποῖα ἐμαρτυροῦσε ὅτι ἰδιαιτέρα χάρις τοῦ Θεοῦ ἦτο εἰς αὐτόν.

Η ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Λουκᾶ, κεφ. β', 22 - 40

Ἐν καιρῷ ἐκείνῳ, ἀνήγαγον τὸ παιδίον Ἰησοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοίγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται, καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου, ζεῦγος τρηνῶνων, ἢ δύο νεοσσὺς περιστερῶν. Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱεροσολύμοις ᾧ ὄνομα

Συμεών, και ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος και εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, και Πνεῦμα ἦν Ἅγιον ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· και ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, και αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ και εὐλόγησε τὸν Θεὸν και εἶπε·

Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ρῆμα σου ἐν εἰρήρῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτόιμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν και δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

Καὶ ἦν Ἰωσήφ και ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών και εἶπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν και ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ και εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἐπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, και αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσαρῶν, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ νηστείαις και δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα και ἡμέραν. Καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ και ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὴν πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέτ. Τὸ δὲ παιδίον ἠῦξανε και ἐκραταιοῦτο πνεύματι πληρούμενον σοφίας, και χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἄνήγαγον = ἔφερον. 2. Παραστήσαι τῷ Κυρίῳ = νὰ παρουσιάσουν εἰς τὸν Θεὸν και εἰς τοὺς ἱερεῖς. Τὰ πρωτότοκα κατὰ τὴν Μωσαϊκὴν θρησκείαν ἀνῆκον εἰς τὸν Θεόν, και οἱ γονεῖς τὰ ἔπαιρναν ὀπίσω, ἀφοῦ ἐπλήρωσαν εἰς τοὺς ἱερεῖς ἓνα ποσὸν χρημάτων. 3. Πᾶν ἄρσεν διανοίγον μήτραν = κάθε πρωτότοκον ἄρσενικὸν ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴν μήτραν τῆς μητρὸς του. 4. Ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται = θὰ θεωρῆται ἱερόν και ἀνῆκον εἰς τὸν Κύριον. 5. Δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον = δηλ. τὸν ἔφεραν οἱ γονεῖς του τὸν Ἰησοῦν νὰ δώσουν θυσίαν ὅπως ἔχει γραφῆ εἰς τὸν νόμον, ἓνα ζευγάρι τρυγόνων ἢ δύο μικρὰ περιστέρια. Ἡ θυσία αὕτη προσεφέρετο ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς. 6. Προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ

Ἰσραὴλ = ὁ ὅποιος ἐπερίμενε παρηγορίαν (παράκλησιν) τῶν Ἰσραηλιτῶν. Δηλ. ἐπερίμενε τὸν Σωτῆρα νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἀμαρτίας τῶν Ἰσραηλιτῶν. 7. Πνεῦμα ἅγιον ἐπ' αὐτὸν = εἶχε προφητικὸν χάρισμα. 8. Καὶ ἦν αὐτῷ κεκορηματισμένον = εἶχε γίνῃ γνωστὸν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. 9. Μὴ ἰδεῖν θάνατον = ὅτι δὲν θά ἀπέθνησκε. 10. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι = καὶ ἦλθεν εἰς τὸν Ναὸν ὁ Συμεών, ἀφοῦ εἰδοποιήθη ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. 11. Τοῦ ποιῆσαι αὐτοῦς κατὰ τὸ εἰθισμένον = διὰ νὰ κάμουν οἱ γονεῖς κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ νόμου διὰ τὸ παιδί των, δηλ. νὰ τὸ φέρουν εἰς τὸν Ναόν. 12. Νῦν ἀπολύεις = τώρα ποῦ εἶδα τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, ἡμπορεῖς νὰ με ἀπολύσῃς, δηλ. νὰ ἀποθάνω. 13. Σωτήριόν σου = τὸ σωτήριον ἔργον τὸ ὅποιον θὰ κάμῃ ὁ Χριστός. 14. Κατὰ πρόσωπον = ἐνώπιον. 15. Φῶς = δηλ. τὸ σωτήριον ἔργον θὰ φωτίσῃ τοὺς λαούς, ποῦ εὐρίσκονται εἰς τὸ σκοτάδι τῆς ἀμαρτίας. 16. Ἐπὶ τοῖς λαλομένοις = δι' αὐτὰ ποῦ ἔλεγεν ὁ Συμεών. 17. Κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν = εἶναι προσωρισμένον ὁ Χριστὸς νὰ γίνῃ αἰτία τῆς πτώσεως, δηλ. τῆς καταστροφῆς ἐκεῖνων ποῦ δὲν ἐπίστευσαν, καὶ τῆς ἀναστάσεως, δηλ. τῆς σωτηρίας ἐκεῖνων, ποῦ ἐπίστευσαν. 18. Εἰς σημείον ἀντιλεγόμενον = δηλ. τὸ θαῦμα τοῦ Θεανθρώπου θὰ σκανδαλίζῃ τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ ἀσεβεῖς ἀνθρώπους· δὲν θὰ τὸ πιστεῦουν. 19. Τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία = τὴν καρδίαν σου (τῆς Θεοτόκου) θὰ διαπεράσῃ μάχαιρα, δηλ. θὰ πονέσῃς καὶ θὰ λυπηθῆς βαθεῖα, ὅταν τὸν υἱόν σου θὰ ἴδῃς σταυρούμενον. 20. Προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς = ποῦ εἶχε φθάσει σὲ βαθεῖα γεράματα. 21. Οὐκ ἀφίστατο = δὲν ἔφυγε ἀπὸ τὸν ναόν. 22. Αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα = αὐτὴν τὴν ὥραν ποῦ ὠμιλοῦσεν ὁ Συμεών, ἀφοῦ ἦλθε. 23. Ἀνθωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ = εὐχαριστοῦσε καὶ ὕμνοῦσε τὸν Κύριον. 24. Πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις = εἰς ὅλους ποῦ ἐπερίμεναν τὴν σωτηρίαν. 25. Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι πληροῦμενον σοφίας, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτὸ = τὸ δὲ παιδίον ἐμεγάλωνε κατὰ τὸ σῶμα καὶ ἐδυνάμωνε κατὰ τὸ πνεῦμα, γεμῆτο σοφίαν καὶ ἡ χάρις καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐπροσπάτευεν αὐτὸ εἰς κάθε ἀρετὴν. Καθ' ὅσον δηλαδὴ ἡ ἡλικία τοῦ παιδίου ἐπροχωροῦσεν, ἡ θεότης, ποῦ ἦτο ἐνωμένη μετὰ τὸ σῶμά του, ἐγέμιζεν αὐτὸ μετὰ σοφίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἀφοῦ συνεπληρώθησαν τεσσαράκοντα ἡμέραι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ, ἡ Παρθένος, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ δικαίου Ἰωσήφ, παρουσιάζεται εἰς τὸν ναόν τῶν Ἱεροσολύμων, φέρουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τῷ θεῷ βρέφος, διὰ τὴν τελετὴν τοῦ καθαρισμοῦ. Ἐφερον καὶ τὴν πτωχικὴν των προσφορὰν, δηλ. ἓνα ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν, ὡς ὠρίζεν ὁ νόμος διὰ τοὺς πτωχοὺς.

Ἐνῶ εὐρίσκετο εἰς τὸν Ναόν, συνέβησαν δύο θαυμαστά γεγονότα, τὰ ὅποια ἐπροξένησαν βαθεῖαν κατάπληξιν εἰς τοὺς γονεῖς. Ἐνας δίκαιος ἄνθρωπος, λεγόμενος Συμεών, καὶ μία εὐ-

σεβής γυνή, λεγομένη ἼΑννα, ὕμνοῦσι πανηγυρικῶς τὸ ἀπὸ αἰῶ-
νος φανερωθὲν μυστήριον καὶ διακηρύττουσιν τὴν θεότητα τοῦ
Χριστοῦ.

Ὁ θεοδόχος Συμεὼν ὠδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πενύματος τοῦ
ἀγίου εὐρίσκειται παρῶν κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ καθαρισμοῦ. Προσ-
μένει τὸν Σωτῆρα ἐκ θείας ἀποκαλύψεως, ὅτι δὲν θὰ ἀποθάνῃ
πρὶν ἰδεῖ τὸν Χριστὸν Κύριον. Καὶ ἀναγνώρισας τὸ θεῖον τέκνον
ἔλαβεν αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ εἶπεν ἐκ βάθους καρδίας
τὸν κατακυριότικόν καὶ θριαμβευτικὸν ὕμνον: «Νῦν ἀπολύεις...».
Καὶ ὁ ὕμνος οὗτος ἀπὸ τότε ψάλλεται μέχρι σήμερον πρὸς τὸ
τέλος ἐκάστοτε ἐσπερινοῦ. Διὰ τοῦ ὕμνου τούτου ὁ Συμεὼν προ-
φητεῦει ὅτι τὸ βρέφος θὰ ἦτο τὸ φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἔθνων. Δὲν
ἀπέκρυφεν εἰς τὴν Θεοτόκον καὶ τὰς θλίψεις ποῦ θὰ δοκιμάσῃ
ἀπὸ τὰς καταδιώξεις καὶ τοὺς κινδύνους καὶ τέλος αὐτὸν τὸν
σταυρικὸν θάνατον, ποῦ ἀνέμενον τὸν Χριστόν. Ἄλλὰ καὶ ἡ προ-
φητὴς ἼΑννα εὐχαρίστησε καὶ ὕμνησε τὸν Κύριον προφητεῦουσα
ὅτι ἀπὸ τὸ Παιδίον αὐτὸ θὰ προέλθῃ ἡ θεία σωτηρία.

Ἄφοῦ λοιπὸν ἡ θεία οἰκογένεια ἐξεπλήρωσεν ὅ,τι ὠρίζεν ὁ
Μωσαϊκὸς νόμος, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ναζαρέτ. Καὶ τὸ παιδίον
ἐμαγάλανε σωματικῶς καὶ ἐνεδυναμοῦτο πνευματικῶς, διότι ἡ
χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπροστάτευε καὶ ἐνίσχυεν αὐτὸ εἰς κάθε ἀρετὴν.

ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΙΑ (ΦΩΤΑ)

Ματθαίου, κεφ. γ', 12 - 17

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γα-
λιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βα-
πτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν
λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
ἔρχῃ πρὸς με; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· ἄφες
ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην.
Τότε ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ
τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἀνέψχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ
Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν καὶ ἐρχόμενον
ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν
ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Παραγίνεται = έρχεται. 2. Τοῦ βαπτισθῆναι = διὰ τὴν βαπτισθῆναι.
3. Διεκώλυεν = ἠμπόδιζε. 4. Ἄφες ἄρτι = ἄφησε τώρα, μὴν μὲ ἐμπο-
δίξης τὴν βαπτισθῆναι. 5. Πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην = τὴν ἐκτελέσω,
τὴν πληρῶσω κάθε ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. 6. Ἐν ᾧ ἠδύκησα = εἰς τὸν ὅποιον
πάντοτε εὐηρεστήθην, δηλ. ἔχω τὴν εὐαρέσκεϊάν μου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς ἦτο τώρα τριάκοντα ἐτῶν. Ἐφθασεν ἡ ὥρα τῆς διδασκαλίας του καὶ ἡ ὥρα ποῦ ἐμελλε νὰ γίνῃ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Εἶχεν ἀρχίσει ἤδη νὰ ἀκούεται εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου ἡ φωνὴ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου· «μετανοεῖτε, διότι ἐφθασεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Ὁ ἀσκητὴς τῆς ἐρήμου ἐκήρυσσε βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν.

Παρουσιάζεται τότε ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναμάρτητος, διὰ τὴν βαπτισθῆναι ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου. Ἦτο ὠρισμένον ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ λάβῃ ὁ Χριστὸς τὸ βάπτισμα τοῦ Προδρόμου, διὰ τὴν γίνῃ γνωστὸς ὡς Μεσσίας.

Ὁ Ἰωάννης ποῦ δὲν εἶχε ἰδῆ προηγουμένως τὸν Ἰησοῦν, ἐνόησεν ἀμέσως ὡς προφήτης ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ Μεσσίας. Αὐτὸς ποῦ καὶ βασιλεῖς ἀκόμη ἠμποροῦσε νὰ ἐπιπλήξῃ καὶ ὁ ὅποιος εἶχε δεχθῆ τὰς ἐξομολογήσεις ὅλων τῶν ἄλλων, μὲ σεβασμὸν τώρα καὶ ταπεινοφροσύνην προσπαθεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Ἰησοῦν: «Ἐγὼ ἔχω χρεῖαν νὰ βαπτισθῶ ἀπὸ ἐσέ, τοῦ λέγει, καὶ σὺ ἐρχεσαι πρὸς ἐμέ;» «Εἶναι, ἀπαντᾷ εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς, πρέπον νὰ ἐκπληρώσωμεν κάθε ἐντολὴν καὶ ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ». Καὶ τότε ὑπεχώρησεν ὁ Ἰωάννης καὶ ἐβάπτισε τὸν Χριστόν. Ἐνῶ ὁ Χριστὸς ἐβγαίνει ἀπὸ τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου ἐφάνησαν τὰ παράδοξα καὶ θαυμαστά σημεῖα· τὸ ἀνοιγμα τῶν οὐρανῶν, τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐν εἶδει περιστερᾶς καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἡ ὅποια ἐκήρυξεν τὸσον πανηγυρικῶς τὸν Χριστόν Μεσσίαν.

Ἡ βάπτισις τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ποῦ λέγεται Θεοφάνια ἢ Ἐπιφάνια, εἶναι μία ἀπὸ τὰς πλεόν χαρμοσύνους δεσποτικὰς ἐορτὰς τῆς Ἐκκλησίας μας. Διότι εἰς αὐτὴν ἐγένετο ἡ φανέρωσις καὶ παρουσία τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον (Θεοφάνια).

Η ΑΓΙΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ματθαίου, κεφ. ιζ', 1 - 9

Ὡς καιρῶν ἐκείνων, παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν· Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἡλίας μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωσεῖ μίαν καὶ μίαν Ἡλία. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε· Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ εἴπητε τὸ ὄραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἀναφέρει αὐτούς = τοὺς ὀδηγεῖ.
2. Εἰς ὄρος = εἰς τὸ ὄρος Θαβάρ.
3. Ὦφθησαν = ἐφανερώθησαν.
4. Συλλαλοῦντες = νὰ συνομιλοῦν μαζί του.
5. Καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι = καλὸν εἶναι νὰ μένωμεν ἐδῶ.
6. Ἐπεσκίασεν αὐτούς = τοὺς ἐσκέπασε.
7. Ἐν ᾧ ηὐδόκησα = εἰς τὸν ὅποιον εὐαρεστήθηκα.
8. Αὐτοῦ ἀκούετε = εἰς αὐτὸν νὰ ὑπακούετε.
9. Ἐπεσαν ἐπὶ πρόσωπον = ἔπεσαν πρηνεῖς, (μπροῦμυτα).
10. Ἦψατο = ἤγγισε.
11. Ἐπάραντες = σηκώσαντες.
12. Ἐνετείλατο = ἔδωκεν ἐντολήν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Ἰησοῦς παρέλαβε τοὺς μαθητάς του Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος Θαβάρ. Ἐκεῖ μετεμορφώθη, δηλαδὴ ἔλαμψε τὸ πρόσωπόν του ὡς ἥλιος καὶ τὰ ἐνδύματά του ἔγιναν λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Ἐξαίφνης κατὰ τὴν ἕκτακτον ἐκείνην φωτοχυσίαν, παρουσιάζονται οἱ προφῆται Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας, οἱ ὅποιοι συνομιλοῦν μὲ τὸν Χριστὸν περὶ τοῦ σωτηρίου Πάθους

ποῦ ἐπλησίαζεν. Ὁ Πέτρος τότε ἐπρότεινε νὰ μείνουν ἐκεῖ, ποῦ ἦτο ἀσφάλεια, ὡς ἐνόμιζε, διὰ τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ. Καί, ἐνῶ, ἐπερίμενε τὴν ἀπάντησιν τοῦ Χριστοῦ, μία νεφέλη φωτεινὴ ἐσκέπασεν τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας καὶ φωνὴ ἠκούσθη ποῦ ἔλεγε: «αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, αὐτὸν νὰ ἀκούετε». Τὸ καταπληκτικὸν αὐτὸ θέαμα κατετρόμαξε τοὺς μαθητάς, οἱ ὁποῖοι ἔπεσαν πρηνεῖς καὶ ἔκρυψαν τὸ πρόσωπόν των μέσα εἰς τὴν γλόβην τοῦ τόπου. Ὅταν ἄμως ἐπῆραν ὀλίγο θάρρος, ἐκοίταξαν, ἀλλὰ μόνον τὸν Χριστὸν ἔβλεπον, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐνεθάρρυνε.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑ·Ι·ΩΝ

Ἰωάννου, κεφ. ιβ', 1 - 18

Πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἡν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία, λαβοῦσα λίτρον μύρου νόθου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. Λέγει οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπρόβη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν, εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστὶ καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν εορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βατὰ τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον· ὠσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς

ἔστι γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιημέναι τὸ σημεῖον.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τεθνηκώς = πού ἦτο πεθαμένος.
2. Διηκόνει = ἐφρόντιζε διὰ τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ δειπνοῦ.
3. Εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων = ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς ὁμοτραπέζους.
4. Νάρδος = ἡ νάρδος, εἶναι ἕνα φυτὸν. Ἀπὸ τὴνρίζα του κατασκευάζεται μυρωδικὸ λάδι (μύρον).
5. Πιστικῆς = γνησίας.
6. Ἰσκαριώτης = σημ. ἄνθρωπος τῆς πόλεως Καριώθ.
7. Ἐξέμαξε = ἐσπόγγισε μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τῆς.
8. Ἐπράθη = ἐπωλήθη.
9. Γλωσσόκομον = μικρὸν κιβώτιον ἢ βαλάντιον, ὅπου ἔβαζαν χρήματα διὰ τὴν συντήρησίν των καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς.
10. Ἐβάσταξεν = ἐφύλασσε.
11. Τετήρηκεν αὐτὸ = τὸ ἔχει φυλάξει.
12. Ἔγνω = ἐπληροφορήθη. ἔμαθε.
13. Ἐβουλεύσαντο = ἐσκέφθησαν.
14. Βαῖα = κλάδους φοίνικος. Οἱ Ἰουδαῖοι συνήθιζαν νὰ κρατοῦν κλάδους φοίνικος, ὅταν ἔκαμον ὑποδοχὴν εἰς τοὺς ἡγεμόνας νικητάς.
15. Ὠσαννά = σημαίνει ἁῶμ Κύριε, σῶσέ μας.
16. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου = Εὐλογημένος εἶσαι σὺ ὁ ἐρχόμενος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Θεοῦ.
17. Ἐμνήσθησαν = ἐθυμήθησαν.
18. Ἐπ' αὐτῷ = διὰ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.
19. Ἐμαρτύρει = ἐβεβαίωσε.
20. Σημεῖον = θαῦμα.
21. Θυγάτηρ Σιών = τὰ Ἱεροσόλυμα. Σιών ὁ λόφος ἐπὶ τοῦ ὀπίου ἦτο ἡ πόλις.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ ἑβραϊκοῦ Πάσχα ἔρχεται ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Βηθανίαν. Φιλοξενεῖται ἀπὸ τὰς ἀδελφάς τοῦ Λαζάρου, τὴν Μάρθαν καὶ τὴν Μαρίαν. Ἐνῶ ἡ Μάρθα ἐτοίμαζε τὸ δεῖπνον, ἡ Μαρία ἔδειξε τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς πρὸς τὸν Κύριον μὲ ἓνα σπάνιον καὶ βασιλικὸν δῶρον. Ἐλάβεν ἓνα δοχεῖον μὲ πολύτιμον καὶ ἀρωματικὸν μύρον καὶ μὲ αὐτὸ ἄλειψε τοὺς πόδας τοῦ εὐεργέτου των. Ἀμέσως ἔπειτα ἐσπόγγισεν αὐτοὺς μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τῆς. Ἡ ὠραία αὐτὴ πράξις ἐστενοχώρησε τὸν ταμίαν τῶν Ἀποστόλων Ἰούδαν. Ὁ Χριστὸς ὅμως πού ἐνόησε τὸν φιλοχρήματον σκοπὸν του, ἐπήνεσε τὴν εὐγενῆ καὶ εὐγνώμονα διαγωγὴν τῆς Μαρίας. Τοῦτο ἔκαμεν, εἶπεν, ὥσάν νὰ ἐγνώριζεν ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἀποθάνω. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀνεχώρησεν ὁ

Ἰησοῦς, καθήμενος ἐπάνω εἰς ἓνα πῶλον (πουλάρι), διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ τὴν ἐορτάσῃ τὸ τελευταῖον Πάσχα. Πλήθη προσκυνητῶν τὸν ἀκολουθοῦσαν. Ἄλλα πλήθη τὸν ἐπερίμενον ἐκεῖ, τὰ ὁποῖα ἐγνώριζαν τὸ μεγάλο θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου. Καὶ μόλις ἐπλησίασεν εἰς τὴν πόλιν, τρέχουν ὅλοι νέοι, γέροντες, γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδιὰ διὰ τὸν ὑποδεχθοῦν θριαμβευτικά. Κόπτουν γλωροὺς κλάδους φοινίκων, καὶ ἐνῶ τοὺς ἐκρατοῦσαν ὑψηλά, ἔψαλλον μεγαλοφώνως: «ὦ Κύριε, σῶσέ μας. Εὐλογημένος εἶσαι Σὺ, ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ».

Ἡ ὙΨΩΣΙΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἰωάννου, κεφ. ιθ', 6 - 11, 13 - 20,
25 - 28 καὶ 30

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, συμβούλιον ἐποίησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβύτεροι κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. Καὶ παρεγένοντο πρὸς Πιλάτον λέγοντες· σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐκ εἶδοσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἐαντὸν Θεοῦ υἱὸν ἐποίησεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σὺ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν. Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον. Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ· Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον. Καὶ βαστάζων τὸν

σταυρόν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ, ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. Ἐγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἦν δὲ γεγραμμένον Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστὶ.

Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῶ σταυρῶ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνῆ. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. Ἐἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεστοι, κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἀπολέσωσι = σταυρώσου, θανατώσου.
2. Παρεγένοντο = παρουσιάσθησαν.
3. Οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν = δὲν τὸν θεωρῶ ἔνοχον.
4. Ὁφείλει ἀποθανεῖν = πρέπει νὰ καταδικασθῆ εἰς θάνατον.
5. Πραϊτώριον = τὸ μέγαρον ὅπου τὰ γραφεῖα τοῦ πραιτωρός, ἀνωτάτου Ῥωμαίου διοικητοῦ, τοῦ Πιλάτου. Τὸ Διοικητήριον.
6. Οὐκ οἶδας = δὲν ξέρεις.
7. Εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν = ἐὰν δὲν σοῦ ἔχη ἐπιτραπῆ ἀπὸ τὸν οὐράνιον Θεόν.
8. Ὁρα ὡσεὶ ἕκτη = δωδεκάτῃ μεσημβρινῇ περίπτου.
9. Ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν = ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Ὁ Χριστὸς εἰς τὸ μέσον.
10. Ἐγραψε τίτλον = ἔγραψεν ἐπιγραφὴν καὶ τὴν ἐκρέμασεν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν.
11. Εἰστήκεισαν = εἶχον παρευρεθῆ.
12. Παρεστῶτα = εἶχε παρευρεθῆ.
13. Εἰς τὰ ἴδια = ἔλαβε τὴν Παναγίαν ὑπὸ τὴν προστασίαν του εἰς τὴν οἰκίαν του.
14. Παρέδωκε τὸ πνεῦμα = ἀπέθανε.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ ἁγία Ἑλένη, ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, εὔρε, μετὰ ἀναζήτησιν, τὸν Τιμίον Σταυρόν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ τότε ὁ ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων Μακάριος ὑψωσε τὸν ἀνευρεθέντα

Σταυρόν πρὸς προσκλήνυσιν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν, οἱ ὅποιοι λαβόντες τὸν Σταυρόν ἀνεφώνουν («Κύριε ἐλέησον»).

Ὅτε περὶ τὸ 628 ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος κατετρόπωσε τοὺς Πέρσας, μεταξὺ τῶν ἄλλων λαφύρων, ἔλαβε καὶ τὸν Τιμίον Σταυρόν, τὸν ὅποιον εἶχον ἀρπάσει οἱ Πέρσαι πρὸ 14 ἐτῶν, οἱ ὅποιοι ἐλεηλάτησαν τότε τὴν Παλαιστίνην. Ὁ Ἡράκλειος μετὰ τὴν λαμπροτάτην νίκην του ἐπανάφερε τὸν Σταυρόν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐκεῖ ὑψώθη καὶ πάλιν ὁ Σταυρὸς πρὸς προσκλήνυσιν τῶν πιστῶν, οἱ ὅποιοι συνέρρευσαν ἀπὸ παντοῦ διὰ τὴν τὸν προσκυνήσουν.

Ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι σταυρώσιμος, δηλ. ἀναφέρεται εἰς τὴν σταύρωσιν καὶ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, ἀναγινώσκεται περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μ. Παρασκευῆς.

Εἰς τὴν περικοπὴν αὕτην ἀναφέρεται ὅτι οἱ ἄγριοι καὶ φθονεροὶ Ἀχιερεῖς καὶ ὑπηρέται των φωνάζουν πρὸς τὸν Πιλάτον νὰ σταυρώσῃ τὸν Χριστόν. Φοβοῦνται μήπως ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων ἀρχίσῃ νὰ συμπαθῇ τὸν ἀδίκως πάσχοντα Χριστόν.

Ὁ Πιλάτος ἀγανακτεῖ διὰ τὴν ἀπάνθρωπον διαγωγὴν των καὶ ἀπαντᾷ εἰς αὐτοὺς ὅτι δὲν εὐρίσκει αἰτίαν καταδίκης τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἔνοχος θανάτου, φωνάζουν, διότι ὠνόμασε τὸν ἑαυτόν του Ὑῖόν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Πιλάτος καταλαβαίνει τότε ὅτι ὁ Χριστός, τὸν ὅποιον ἔχει κατηγορούμενον ἐνώπιόν του, δὲν εἶναι κανένας κοινὸς καὶ ἀπλοῦς ἄνθρωπος. Τὸν ἐρωτᾷ λοιπὸν νὰ μάθῃ περὶ τῆς θείας καταγωγῆς του. Ὁ Χριστὸς ὅμως σιωπᾷ καὶ ἡ σιωπὴ του παροργίζει τὸν Πιλάτον καὶ τὸν ἀπειλεῖ, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ του φωνάζουν «ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν». Καὶ τέλος ἐννοοῦντες τὴν δειλίαν καὶ τὴν ἀναποφασιστικότητα τοῦ Πιλάτου τὸν ἐκφοβίζουν μετὰ τὸ φόβητρον τοῦ Καίσαρος, τοῦ ρωμαίου αὐτοκράτορος. Καὶ ἐκεῖνος φοβηθεὶς παραδίδει τὸν Χριστόν διὰ τὴν σταυρωθῆναι.

Ὁ Χριστὸς εὐρισκόμενος τώρα ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ βλέπει τὴν ἁγίαν Μητέρα του καὶ τὸν ἀγαπητόν του μαθητὴν Ἰωάννην νὰ παρευρίσκωνται ἐκεῖ. Ἐμπιστεύεται τότε τὴν Μητέρα του εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Ἰωάννου καὶ μετ' ὀλίγον κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Λουκά, κεφ. κδ', 36 - 53

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἐκ νεκρῶν ἔστη ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν. Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου, καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· οὗτοι οἱ λόγοι οὐς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ προφῆταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτω γέγραπται καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρχάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Ὑμεῖς δὲ ἐστε μάρτυρες τούτων. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους. Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἔστη = ἐστάθη.
2. Πτοηθέντες = τρομάξαντες.
3. Ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν = ἐφαντάζοντο ὅτι βλέπουν φάντασμα.
4. Διατί λογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; = Διατί ἔχετε ἀμφιβολίας;
5. Ἀπιστούντων ἀπὸ τῆς χαρᾶς = ἐνῶ εἶχον ἀκόμη ἀμφιβολίας ἀπὸ τὴν χαρὰν των.
6. Ἐχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; = ἔχετε τίποτε φαγώσιμον ἐδῶ;
7. Ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος = μέρος ἀπὸ ψητῶ ψάρι.
8. Ἀπὸ μελισσίου κηρίου = ἀπὸ μελόπιτταν.
9. Ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν = ἐνῶ ἀκόμη

ἡμην μαζί σας. 10. Δεῖ πληρωθῆναι = πρέπει νὰ γίνουιν. 11. Τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς = νὰ ἐννοοῦν ὅσα προφητικῶς ἐγράφησαν δι' αὐτόν. 12. Ἔδει παθεῖν = ἔπρεπε νὰ πάθῃ. 13. Ἀρξάμενον = δηλ. τὸ κήρυγμα. 14. Ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς = ἐκτελῶ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ πατρὸς μου. 15. Ἔως οὐ ἐνδύσησθε = μέχρις οὗ λάβετε. 16. Δύναμιν ἐξ ὕψους = τὴν δύναμιν τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου. 17. Ἐξήγαγε = τοὺς ἐβγάλεν ἔξω ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα. 18. Ἐπάρας τὰς χεῖρας = ἀφοῦ ὑψωσε τὰς χεῖράς του. 19. Καὶ ἐγένετο = καὶ συνέβη. 20. Διέστη = ἐχωρίσθη ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους. 21. Ἀνεφέροτο = ἐφέρετο πρὸς τὰ ἑπάνω.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΓΓΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεώς του ὁ Χριστὸς ἔκαμε τὴν τελευταίαν ἐμφάνισίν του εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Συνέφαγε μάλιστα μαζί των διὰ νὰ τοὺς στερεώσῃ εἰς τὴν πίσιν τῆς Ἀναστάσεώς του, διὰ τὴν ὁποίαν εἶχον ἀμφιβολίας ἀκόμη. Ἐπειτα τοὺς εἶπεν, ὅτι τώρα ποὺ σᾶς ἔφυγε κάθε ἀμφιβολία πρέπει νὰ καταλάβετε ὅτι ὅλα ὅσα σᾶς ἔλεγα, ὅταν ἤμουιν μαζί σας, τὰ προεῖπον οἱ προφῆται καὶ ἐπραγματοποιήθησαν. Κατόπιν τοὺς παρήγγειλεν ὅτι προτοῦ ἀρχίσουν τὰς ἀποστολικὰς περιουδεῖας εἰς τὸν κόσμον, νὰ περιμένουν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ τέλος τοὺς ὠδήγησεν εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Ἐκεῖ ἀφοῦ τοὺς ἠύλόγησε, ἀπεχωρίσθη ἀπ' αὐτοὺς καὶ ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἐπέστρεψαν τότε εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα χαίροντες χαρὰν μεγάλην διὰ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἐπιφοιτήσεώς εἰς αὐτοὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ

Ἰωάννου, κεφ. ζ', 37 - 52 καὶ κεφ. η', 12

Ἡ ἐσχάτη ἡμέρα τῆ μεγάλης τῆς εορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων· εἰάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεῦσουσιν ὕδατος ζῶντος. Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὕτω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἁγιον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ἄλλοι

ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστός ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν Δαυὶδ, ὁ Χριστός ἔρχεται; Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; Μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρατοί εἰσι! Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἰς ὃν ἐξ αὐτῶν. Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον καὶ γνῶ τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; Ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται.

Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε λέγων· ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς = Κατὰ τὴν τελευταίαν μεγάλην ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, δηλ. τὴν ὀγδόην τῆς ἑορτῆς τῆς Σκηνοπηγίας. Ἐωρτάζετο εἰς ἀνάμνησιν τῆς διαμονῆς τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν ἔρημον ἀπὸ σκηνᾶς. Ἡ ἑορτὴ διαρκοῦσε ὀκτὼ ἡμέρας· ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία ἡμέρα ἑωρτάζοντο μὲ ἰδιαιτέραν μεγαλοπρέπειαν. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἔφερον οἱ ἱερεῖς τῶν Ἑβραίων ὕδωρ ἀπὸ τῆν πηγῆν τοῦ Σιλωὰμ καὶ μετ' αὐτὸ ἐφέροντι τὰ σφάγια τῆς θυσίας. 2. Εἰστήκει = ἐστῆκετο ὄρθιος. 3. Ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιτίας = ποταμοὶ ἐκ τῆς καρδίας. Δηλ. ἐκεῖνος ποῦ ἔλαβε Πνεῦμα ἅγιον, πολλὰ θὰ διδάξῃ, καὶ ἀπὸ τῆν καρδίαν του θὰ βγοῦν πολλὰ ἀγαθὰ. 4. Οὕπω γὰρ ἦν = δὲν εἶχεν ἔλθει ἀκόμη. 5. Οὐδέπω ἐδοξάσθη = δὲν εἶχε ἀκόμη δοξασθῆ διὰ τοῦ σταυρικοῦ του θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεώς του. 6. Ἐκ σπέρματος Δαυὶδ = ἀπὸ τῆν γενεᾶν τοῦ Δαβὶδ. 7. Σχίσμα = φιλονικία. 8. Πιάσαι αὐτόν = νὰ τὸν συλλάβουν. 9. Διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; = Διατί δὲν τὸν ἔφερατε ἐδῶ (τὸν Ἰησοῦν); 10. Πεπλάνησθε = ἔχετε πλανηθῆ ἀπὸ τῆν διδασκαλίαν του. 11. Νικόδημος = ὁ Νικόδημος ἦτο Φαρισαῖος καὶ ἕνας ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου, βουλευτῆς καὶ κρυφὸς μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ. 12. Ἐπικατάρατοι = καταραμένοι. 13. Καὶ γνῶ τί ποιεῖ; = καὶ μάθῃ τί κάνει; 14. Οὐκ ἐγήγερται = δὲν ἔχει παρουσιασθῆ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς Σικηνοπηγίας ὁ Ἰησοῦς εὐρίσκετο εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ἐβλεπε τοὺς ἱερεῖς τῶν Ἑβραίων, οἱ ὅποιοι μετέφερον ὕδωρ ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ Σιλωὰμ καὶ μὲ αὐτὸ ἐρράντιζον τὰ σφάγια τῆς θυσίας. Καὶ ἀπὸ τὸ ὕδωρ αὐτὸ ἐπῆρε τὴν ἀφορμὴν νὰ διδάξῃ τὸν λαὸν δι' ἓνα ἄλλο ὕδωρ. Εἶναι ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου ἐδίδαξε τὴν Σαμαρείτιδα καὶ τοὺς συμπολίτας αὐτῆς. «Ἐὰν κανεῖς ἀπὸ σῶς διψᾷς, τοὺς λέγει, ἄς μὲ πλησιάσῃ, νὰ τοῦ δώσω νὰ πῖν ὕδωρ ζῶν». Ὅσοι δηλ. θέλουν νὰ ἀκούσουν τὴν διδασκαλίαν μου καὶ νὰ πιστεύσουν εἰς ἐμέ, ἄς μὲ ἀκολουθήσουν, ἄς γίνουιν μαθηταί μου. Θὰ λάβουν τότε Πνεῦμα ἅγιον καὶ θὰ δυνηθοῦν νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον παντοῦ μὲ μεγάλην δύναμιν καὶ μὲ μεγάλα ἀποτελέσματα. Ποταμοὶ ζωντανοῦ ὕδατος, δηλ. ζωντανῆς διδασκαλίας, θὰ χυθοῦν ἀπὸ τὴν καρδίαν τους.

Μεγάλῃ φιλονικίᾳ ἔγινε τότε μεταξὺ ἐκείνων ποὺ ἤκουσαν τοὺς λόγους του αὐτοῦς, ποιδὲς ἀκριβῶς ἦτο καὶ ποιδὰ ἦτο ἡ καταγωγή του. Οἱ περισσότεροὶ ὅμως παρεδέχθησαν ὅτι εἶναι ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ. Μόνον οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ποὺ ἔβλεπον ὅτι ὁ Χριστὸς ἀποκτοῦσε μεγάλην φήμην εἰς τὸν λαόν, ἤθελον νὰ τὸν συλλάβουν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσαν. Ὁ Νικόδημος μάλιστα εἶπεν εἰς τοὺς Φαρισαίους ὅτι δὲν ἤμποροῦν νὰ τὸν καταδικάσουν, ἂν δὲν ἀκούσουν πρῶτα τὴν διδασκαλίαν του.

Ὁ Χριστὸς ὅμως ἐξακολουθοῦσε νὰ διδάσκῃ τὸν λαὸν καὶ νὰ τοῦ λέγῃ: «Ἐγὼ εἶμαι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὅποιος μὲ ἀκολουθεῖ θὰ ἔχῃ ὁδηγὸν τὸ φῶς καὶ θὰ κερδήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν».

Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ λέγεται τῆς Πεντηχοστῆς, διότι εἶναι ἡ πεντηχοστὴ ἡμέρα ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἔγινεν ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἡ ἕδρσις τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ὅπως ἐμάθατε εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν σας.

2. ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Λουκᾶ, κεφ. ι' 38 - 42 και κεφ. ια', 27 - 28

Ἐν καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς κώμην τινά. Γυνή δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ τῆδε ἦν ἀδελφή καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστάσα δὲ εἶπε· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπέ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· ἐνὸς δὲ ἐστὶ χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις γυνή φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἣ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. Αὐτὸς δὲ εἶπε· μενούγγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εἰς κώμην τινά = ἡ κώμη ἦτο ἡ Βηθανία.
2. Καὶ τῆδε = καὶ εἰς αὐτήν.
3. Περιεσπᾶτο = ἦτο ἀπησχολημένη.
4. Περὶ πολλὴν διακονίαν = εἰς πολλὴν ὑπηρεσίαν οἰκιακὴν.
5. Ἐπιστάσα = ἀφοῦ ἐστάθη πλησίον τοῦ Χριστοῦ.
6. Οὐ μέλει σοι ; = δὲν σέ μέλει ;
7. Κατέλιπε διακονεῖν = με ἄφησε μοναχὴν νὰ ὑπηρετῶ.
8. Ἴνα μοι συναντιλάβηται = διὰ νὰ με βοηθήσῃ.
9. Μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά = φροντίζεις καὶ ἀνησυχεῖς διὰ νὰ προετοιμάζῃς τὰς οἰκιακὰς σου ἀνάγκας.
10. Ἐνὸς δὲ ἐστὶ χρεία = ἐνὸς δὲ πράγματος εἶναι ἀνάγκη. Ἐνα πρᾶγμα εἶναι ἀναγκαῖον, δηλ. νὰ ἀκούσῃς τὴν διδασκαλίαν μου.
11. Ἐξελέξατο = ἐδιάλεξε τὴν ἀγαθὴν μερίδα, δηλ. τὸ νὰ ἀκούῃ τὴν διδασκαλίαν μου.
12. Ἐγένετο δὲ = συνέβη δέ.
13. Ἐν τῷ λέγειν αὐτόν = ἐνῷ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν αὐτὰ εἰς τὴν Μάρθαν.
14. Ἐπάρασα = ἀφοῦ ἔβγαλε μεγάλην φωνήν.
15. Μενούγγε = ναί, ἀληθῶς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἐνῷ ὁ Χριστὸς, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς μαθητὰς καὶ ἄλλον κόσμον, ἐπήγαιεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐσταμάτησεν εἰς

εις ένα προάστιον τῶν Ἱεροσολύμων, λεγόμενον Βηθανίαν. Ἐκεῖ τὸν ἐφιλοξένησεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μίας γυναῖκα λεγομένη Μάρθα, ἣ ὅποια εἶχεν ἀδελφὴν λεγομένην Μαρίαν. Ἡ Μαρία, ὄχι μόνον ἐδέχθη τὸν Χριστὸν μὲ εὐχαρίστησιν ὅπως καὶ ἡ Μάρθα, ἀλλὰ καὶ ἐκάθησε πλησίον εἰς τοὺς πόδας του καὶ ἤκουε προσεκτικὰ τὴν διδασκαλίαν του. Ἡ Μάρθα πού ἦτο ἀπησχολημένη νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ φαγητὸν καὶ νὰ περιποιηθῇ τὸν Κύριον, τὸν πλησιάζει καὶ τοῦ λέγει μὲ παράπονον: «Κύριε, δὲν σέ μέλει ὅτι ἡ ἀδελφή μου μὲ ἄφησε μόνην εἰς τὰς οἰκιακὰς μου ἀσχολίας;» «Μάρθα», τῆς εἶπεν ὁ Χριστός, «αἱ φροντίδες καὶ αἱ ἀσχολίαι σου, δὲν σέ ἀφίουν νὰ ἐννοήσῃς, ὅτι ἓνα πρᾶγμα εἶναι ἀναγκαῖον, νὰ παρακολουθῆς τὴν διδασκαλίαν μου». Καὶ ἐνῶ ὁ Χριστός ἔλεγεν αὐτά, κάποια γυναῖκα ἀπὸ τὸ πλῆθος πού θὰ εἶχε ἐνθουσιασθῆ φαίνεται ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν του, ἐφώναξε δυνατὰ «εὐτυχισμένη εἶναι ἡ μητέρα πού σέ ἐγέννησε».

ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Λουκᾶ, κεφ. ι', 38 - 42 καὶ κεφ. ια', 27 - 28

(Τὸ αὐτὸ Εὐαγγέλιον πρὸς τὸ τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου)

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Λουκᾶ, κεφ. α', 24 - 38

Εν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, συνέλαβεν Ἐλισάβητ ἡ γυνὴ Ζαχαρίου, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπειδὴν ἀφελὴν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις. Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ, ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν Γαλιλαίας, ἣ ὄνομα Ναζαρέτ, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε· χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν· ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν

ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εἶδες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου καὶ αὐτὴ συνειληφῆσα υἱόν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἔκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα· ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥημά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Περιέκρουσεν ἑαυτὴν = ἐφρόντιζε νὰ κρύπτῃ τὸν ἑαυτὸν της, ὡς ἔγκυον.
2. Οὕτω μοι πεποίηκεν = ἔτσι μοῦ ἔχει κάμει τὸ καλὸν αὐτό.
3. Ἐπειδὴν = ἐφρόντισε κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς (ἐν ἡμέραις αἷς).
4. Ἀφελεῖν τὸ ὄνειδος = νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἐντροπὴν, δηλ. τὴν ἀτεκνίαν της. Ἡ ἀτεκνία εἰς τοὺς Ἑβραίους ἐθεωρεῖτο ὡς ὄνειδος, ὡς ἓνα σημεῖον δυσσαρσεκείας τοῦ Θεοῦ.
5. Ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἔκτῳ = κατὰ τὸν ἕκτον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς Ἐλισάβετ.
6. Μεμνηστευμένη = ἀρραβωνιασμένη.
7. Ἐξ οἴκου Δαυὶδ = ἀπὸ τοῦ γένους τοῦ Δαβίδ.
8. Κεχαριτωμένη = ἡ ὁποία ἔχει λάβει μεγάλην χάριν, δηλ. ἔχει ἀξιοθῆ νὰ γίνῃ μητέρα τοῦ Θεοῦ.
9. Διαταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ = ἐταράχθη ὑπερβολικὰ ἀπὸ τὸν λόγον αὐτόν, ποῦ τῆς εἶπε.
10. Ποταπὸς εἶν = ποῖαν σημασίαν νὰ εἶχεν.
11. Ὁ ἄσπασμὸς = ὁ χαιρετισμὸς τοῦ ἀγγέλου.
12. Συλλήψῃ ἐν γαστρὶ = θὰ συλλάβῃ εἰς τὴν κοιλίαν σου, δηλ. θὰ μείνῃς ἔγκυος.
13. Καὶ τέξῃ = καὶ θὰ γεννήσῃς.
14. Ἰησοῦν = Σωτῆρα.
15. Κληθήσεται = θὰ ὀνομασθῇ.
16. Τοῦ πατρὸς αὐτοῦ = τοῦ προγόνου του, προπάτορος.
17. Πῶς ἔσται μοι τοῦτο; = πῶς θὰ γίνῃ αὐτό; 18. Ἐπελεύσεται = θὰ ἔλθῃ.
19. Ἐπισκιάσει = θὰ σέ προστατεύσῃ.
20. Συνειληφῆσα ἐν γήρει = ἔχει συλλάβει, εἶναι ἔγκυος εἰς τὴν γεροντικὴν της ἡλικίαν.
21. Οὐκ ἀδυνατήσῃ πᾶν ῥῆμα = δὲν θὰ εἶναι ἀδύνατον κάθε πρᾶγμα εἰς τὸν Θεόν.
22. Κατὰ τὸ ῥημά σου = σύμφωνα μὲ τὸν λόγον σου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ εἶχεν εἰδοποιήσῃ τὸν Ζαχαρίαν ὅτι θὰ ἐγένετο πατὴρ τοῦ Προδρόμου, ἂν καὶ αὐτὸς καθὼς καὶ ἡ σύ-

ζυγός του Ἐλισάβετ ἦσαν περασμένης ἡλικίας. Πραγματικά κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἔμεινεν ἔγκυος ἡ σύζυγός του Ἐλισάβετ, ἡ ὁποία με εὐγνωμοσύνην εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, διότι δὲν θὰ εἶναι πλέον ἄτεκνος. Ἐπειτα ἀπὸ ἕξ μῆνας ἀπὸ τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς Ἐλισάβετ, ὁ ἴδιος ἄγγελος Γαβριὴλ ἐπισκέπτεται εἰς τὴν Ναζαρέτ τὴν Παρθένον Μαρίαν καὶ τῆς λέγει: «Χαῖρε σὺ ποῦ ἔχεις λάβει ἐξαιρετικὰς χάριτας ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ τώρα σὲ ἔκρινεν ἀξίαν νὰ γεννήσῃς υἱόν, τὸν ὁποῖον θὰ ὀνομάσῃς Ἰησοῦν, ὁ ὁποῖος θὰ ἀναγνωρισθῇ καὶ θὰ ὀνομασθῇ Υἱὸς τοῦ Ἵψίστου». «Πῶς θὰ γίνῃ αὐτό», ἠρώτησεν ἡ Μαριάμ, «ἀφοῦ δὲν γνωρίζω ἄνδρα;» Θὰ γεννηθῇ, τῆς εἶπε, μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ διὰ νὰ βεβαιωθῆς διὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ θαῦμα, σὲ πληροφοροῦ ὅτι ἡ συγγενής σου Ἐλισάβετ, ἂν καὶ περασμένης ἡλικίας, εἶναι ἔγκυος. «Ἴδού, εἶπε τότε ἡ Μαριάμ, ὑπακούω καὶ ὑποτάσσομαι εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ».

Ἡ ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Λουκᾶ, κεφ. ι', 38 - 42 καὶ κεφ. ια', 27 - 28

(Τὸ αὐτὸ Εὐαγγέλιον πρὸς τὸ τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου σελ. 131)

Η ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ματθαίου, κεφ. ε', Γ' και ζ'

Ἡ ὁμιλία αὐτὴ εἶναι ἡ σπουδαιότερα διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος. Διότι εἰς αὐτὴν μᾶς δίδει τοὺς ἠθικοὺς κανόνας σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν νὰ κανονίσωμεν τὴν διαγωγὴν μας. Οἱ κανόνες αὐτοὶ μᾶς ὀδηγοῦν εἰς μίαν νέαν ζωὴν, τὴν Χριστιανικὴν. Τὴν νέαν αὐτὴν ζωὴν ἔδωσεν εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, ἀφοῦ ἔτελειοποίησεν, ὅπως θὰ μάθωμεν ἀκολούθως, τὰς ἐντολάς καὶ τὰς διατάξεις τοῦ παλαιοῦ Ἑβραϊκοῦ νόμου.

Ἀπὸ τὴν παραλίαν τῆς λίμνης Γεννησαρὲτ ἀνέβηκεν ὁ Χριστὸς πρὸς τὸ ἑσπέρας εἰς ἓνα ὠραῖον λόφον, δυτικὰ τῆς λίμνης. Ἐπέρασεν ὅλην τὴν νύκτα προσευχόμενος εἰς τὴν μοναξίαν τοῦ τόπου ἐκεῖνου, μακρὰν ἀπὸ τὸν θόρυβον τῶν ἀνθρώπων. Ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ οὐρανοῦ Πατρός διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σωτηρίου ἔργου του. Καὶ τὸ πρῶτ' τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης ἄπειρα πλήθη λαοῦ ἤρχισαν νὰ καταφθάνουν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους αὐτοῦ. Ὅλος αὐτὸς ὁ λαὸς ἦτο θαμβωμένος ἀπὸ τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ. Ἔτρεχε πρὸς αὐτὸν μὲ τὴν βαθεῖαν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτο ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας τοῦ ἔθνους. Ὅλοι οἱ ἄρρωστοι περιεκύκλωναν τὸν Χριστὸν καὶ προσπαθοῦσαν νὰ τὸν ἐγγίσουν μόνον διὰ νὰ θεραπευθοῦν. Καὶ ὁ Χριστὸς εἶδε τότε ὅτι ἦτο ὁ καταλληλότερος καιρὸς διὰ νὰ δώσῃ νὰ καταλάβῃ ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς διδασκαλίας του. Ἀφοῦ κατέβηκεν ἀπὸ τὸ ὄρος καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀσθενεῖς, ἀνέβηκεν εἰς κάποιον ὕψωμα (ὄροπέδιον) τῆς πεδιάδος. Καὶ ὁ λαὸς ἐξηπλώθη

ἐπάνω εἰς τὴν χλοερὰν πεδιάδα καθὼς καὶ οἱ μαθηταὶ του. Ἐκεῖ ἐπερίμενον ὁ λαὸς μὲ ἀγωνίαν τὴν σιγμὴν, ποῦ θὰ ἄνοιγε τὸ στόμα του ὁ Χριστός, διὰ νὰ τὸν διδάξῃ.

1. ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΙ

Ματθαίου, κεφ. ε', 1 - 12

δὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων· Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοι ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἰπωσὶ πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εἰς τὸ ὄρος = εἰς κάποιο ὕψωμα (ὄροπέδιον) πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. 2. Μακάριοι = εὐτυχησμένοι. 3. Πτωχοὶ τῷ πνεύματι = ἐκεῖνοι ποῦ καταλαβαίνουν ταπεινῶς ὅτι ἔχουν πολλὰς ἐλλείψεις ἀκόμη διὰ νὰ σωθοῦν. 4. Ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν = ἡ αἰωνία εὐτυχία τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν θὰ ἀνήκῃ εἰς αὐτούς. 5. Πενθοῦντες = Ὅσοι λυποῦνται, διότι καταλαβαίνουν ὅτι εἶναι ἀκόμη ἁμαρτωλοί. Δὲν εἶναι ἄξιοι συγχωρήσεως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. 6. Παρακληθήσονται = θὰ παρηγορηθοῦν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. 7. Πραεῖς = οἱ ἥσυχοι καὶ εἰρηνικοὶ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι δεικνύουν ἐπιεικίαν πρὸς τὸν πλησίον. 8. Κληρονομήσουσι τὴν γῆν = θὰ ἀπολαμβάνουν ἐπὶ τῆς γῆς τὰ ἀγαθὰ καὶ θὰ κληρονομήσουν τὴν αἰώνιον ζωὴν. 9. Οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην = ὅσοι ἐπιθυμοῦν μὲ τὴν καρδίαν τοὺς νὰ ἀποκτήσουν τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀρετὴν. Σὰν πεινασμένοι καὶ διψασμένοι ἐπιθυμοῦν τὴν ἐνάρετον ζωὴν. 10. Χορτασθήσονται = θὰ κηρυχθοῦν δίκαιοι, δηλ. θὰ γίνῃ ὁ πόθος καὶ ἡ ἐπιθυμία τους. 11. Ἐλεηθήσονται = θὰ ἔχουν τὴν εὐσπλαγγίαν καὶ τὴν συμπάθειαν τοῦ Θεοῦ. Διότι καὶ αὐτοὶ ἐδείχθησαν εὐσπλαγγικοὶ εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ πλησίον. 12. Οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ =

ὅσοι ἔχουν τὴν καρδίαν τους καθαρὰν ἀπὸ κάθε εἶδος ἁμαρτίας. 13. Τὸν Θεὸν ὄφονται = θὰ ἀξιωθοῦν νὰ ἐννοήσουν τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ. 14. Οἱ εἰρηνοποιοὶ = ὅσοι ἔχουν τὴν εἰρήνην μέσα τους καὶ θέλουν νὰ ὑπάρχη καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Οἱ τέτοιοι ἄνθρωποι θὰ ὀνομαστοῦν τέκνα τοῦ Θεοῦ, διότι ἐκτελοῦν τὸ εἰρηνικὸν θέλημα τοῦ Πατρὸς. 15. Οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης = ὅσοι ἐκακοπάθησαν, διότι ἔμειναν στερεοὶ καὶ ἀκλόνητοι εἰς τὴν ἀρετὴν. 16. "Ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς = ἔταν σὰς κατηγοροῦν καὶ σὰς περιπαίζου. 17. Πᾶν πονηρὸν ῥῆμα = καὶ σὰς εἶπουν ψευδόμενοι κάθε κακὸν λόγον. 18. "Ἐνεκεν ἐμοῦ = ἐξ αἰτίας τοῦ ὀνόματός μου. Ὁ μακαρισμὸς αὐτὸς ἀναφέρεται εἰς τοὺς μαθητὰς του. 19. Ἀγαλλιᾶσθε = νὰ χαίρετε ὑπερβολικά. 20. Ὁ μισθὸς = ἡ ἀμοιβή. 21. Τοὺς πρὸ ὑμῶν = ἐκείνους πού ἔστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον προτῆτε-ρα ἀπὸ σᾶς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΗΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἀρχίζει λοιπὸν τὴν διδασκαλίαν του μετὰ τὴν λέξιν Μακάριοι, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὅρος αὐτὸ λέγεται καὶ ὅρος τῶν Μακαρισμῶν.

Μακαρίζει τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους πού ἔχουν τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανοῦ. Εὐτυχησμένοι ἄνθρωποι, λέγει, εἶναι οἱ ταπεινοὶ πού ὁμολογοῦν ὅτι ἔχουν ἐλαττώματα καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ διορθωθοῦν. Εὐτυχησμένοι εἶναι ὅσοι αἰσθάνονται ὅτι τὸ μεγαλύτερον δυστύχημά τους, εἶναι ἡ ἁμαρτία, καὶ εἰλικρινὰ μετανοοῦν. "Ὅσοι κρατοῦν τὸν θυμὸν τους, πού εἶναι ἡ αἰτία τῶν μεγαλυτέρων κακῶν. "Ὅσοι ἐπιθυμοῦν μετὰ ζῆλον νὰ εἶναι δίκαιοι, χρηστοὶ καὶ τίμοι ἄνθρωποι. "Ὅσοι ἀπὸ εἰλικρινῆ ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον των προσφέρουν εἰς αὐτὸν μετὰ κάθε τρόπον τὴν βοήθειάν των. "Ὅσοι δὲν κρύπτουν εἰς τὰς καρδίας των κακὰς ἐπιθυμίας, ὑπερηφάνειαν, φθόνον, ψεῦδος, κλπ. Οἱ εἰρηνοποιοί, δηλ. ὅσοι προσπαθοῦν νὰ εἶναι συμφιλιωμένοι καὶ εἰρηνικοὶ μετὰ τῶν ἀνθρώπων. "Ὅσοι μετὰ ἄρρος ὁμολογοῦν τὴν πίστιν των χωρὶς νὰ φοβοῦνται τοὺς διωγμοὺς τῶν κακῶν καὶ φθονερῶν ἀνθρώπων. Εἶναι μεγάλη ἀληθινὰ ἡ μακαριότης σας, ἐὰν διὰ τὸ ὄνομά μου δεῖξετε αὐτοθυσίαν.

2. ΠΟΙΟΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ματθαίου, κεφ. ε', 13 - 16

μεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι

ἐπάνω ὄρους κειμένη· οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὕτω λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἐὰν τὸ ἄλας μωρανθῇ = γίνῃ μωρόν, δηλ. ἐὰν τὸ ἄλας χάσῃ τὴν δύναμίν του, μὲ τὴν ὁποίαν προφυλάσσει τὰ τρόφιμα ἀπὸ τὴν σήψιν. 2. Ἐν τίνι ἀλισθήσεται = μὲ ποῦδ τρόπῳ θὰ ἀλατισθῇ. Δηλ. θὰ ἀποκτήσῃ τὴν οὐσίαν ποῦ ἔχασε ; 3. Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι = εἰς τίποτε δὲν χρησιμεύει πλέον. 4. Εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω = παρὰ νὰ πεταχθῇ ἔξω. 5. Καίουσιν λύχνον = ἀνάπτουν λύχνον. 6. Τιθέασιν = τοποθετοῦν. 7. Ὑπὸ τὸν μῶδιον = κάτω ἀπὸ τὸν μῶδιον. Μῶδιος ἦτο ἕνας κάδος μὲ τὸν ὁποῖον ἐμετροῦσαν ξηροὺς καρποὺς σκευὸς οἰκισκόν. 8. Λυχνία = Τὸ σκεῦος τῆς οἰκίας ὅπου τοποθετοῦν τὸν λύχνον. 9. Οὕτω λαμπάτω = ἔτσι ἀς φωτίσῃ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Σεῖς λέγει, ἀληθινοὶ μαθηταὶ μου, ὁμοιάζετε μὲ τὸ ἄλας. Ὅπως μὲ αὐτὸ ποῦ προφυλάσσονται αἱ τροφαὶ ἀπὸ τὴν σήψιν (σαπίλαν), ἔτσι ἔχετε προορισμὸν νὰ προφυλάσσετε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν διδασκαλίαν σας ἀπὸ τὴν ἥθικὴν σαπίλαν, δηλ. ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ἐὰν ὅμως εἴσθε ἀνίκανοι νὰ σώζετε τοὺς ἀνθρώπους, τότε ὁ κόσμος θὰ σᾶς περιφρονήσῃ. Ἐτσι καὶ τὸ ἀλάτι, ποῦ ἔχασε τὴν οὐσίαν του καὶ δὲν ἀλατίζει, εἶναι ἄχρηστον καὶ πετιέται εἰς τὸν δρόμον. Τοὺς παρομοιάζει ἀκόμη μὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ μὲ τὸ φῶς τοῦ λύχνου. Ὅπως ὁ ἥλιος φωτίζει τὸν κόσμον καὶ ὁ λύχνος τὴν οἰκίαν, ἔτσι καὶ σεῖς πρέπει νὰ φωτίζετε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν διδασκαλίαν σας. Σεῖς μὲ τὸ φωτεῖνόν σας παράδειγμα θὰ φωτίζετε τὸν κόσμον ποῦ εὐρίσκειται εἰς τὸ σκοτάδι τῆς πλάνης, τῆς ἁμαρτίας. Ἡμπορεῖτε νὰ γίνετε πρόξενοι μεγάλης ὠφελείας εἰς τοὺς ἄλλους. Καὶ τελευταῖα τοὺς συμβουλεύει νὰ προσέχουν εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔργα των. Διότι ὁ κόσμος τοὺς παρακολουθεῖ. Καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ κρυφθοῦν ὅπως δὲν κρύπτεται μία πόλις, ποῦ εἶναι κτισμένη ἐπάνω εἰς ἕνα ὕψωμα.

Προσέχετε, λέγει τέλος εἰς αὐτούς, διότι ἠμπορεῖ νὰ γίνετε καὶ παραίτιοι μεγάλης ζημίας εἰς τοὺς ἄλλους.

3. Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΙ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΤΟΥ ΜΩΨΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΦΗΤΑΣ

Ματθαίου, κεφ. ε', 17 - 20

Μὴ νομίσητε ὅτι ἤλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προ-
φήτας· οὐκ ἤλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. Ἄμην
γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ,
ἴωτα ἐν ἧ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου
ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τού-
των τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος
κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιῆσῃ καὶ δι-
δάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Λέγω
γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν
γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
τῶν οὐρανῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Καταλῦσαι τὸν νόμον = νὰ καταργήσῃ τὸν ἠθικὸν νόμον τοῦ Μωϋ-
σέως καὶ τῶν Προφητῶν. 2. Πληρῶσαι = νὰ τὸν κάμω τέλειον. 3. Ἄμην
γὰρ λέγω ὑμῖν = Σὰς βεβαιῶνω. 4. Ἔως ἂν παρέλθῃ = ἕως ὅτου
ὑπάρχει κόσμος. 5. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ = ὁ κόσμος. 6. Ἰῶτα = εἶ-
ναι τὸ μικρότερον γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου τῶν Ἑβραίων. 7. Κεραία =
εἶναι σὰν τὴν ἰδικὴν μας ἀπόστροφον, τὴν ψιλήν. 8. Οὐ μὴ παρέλθῃ = δὲν
θὰ καταργηθῇ. 9. Ἔως ἂν πάντα γένηται = μέχρις ὅτου ὅλα γίνουσι
ἀκριβῶς. 10. Λύσῃ = καταργήσῃ, δὲν ἐκτελέσῃ ἔστω καὶ τὰς μικρότερας
ἐντολάς. 11. Διδάξῃ οὕτω = τὰς διδάξῃ ἔτσι, δηλ. νὰ μὴ ἐκτελοῦν τὰς
ἐντολάς, ἔστω καὶ τὰς ἐλαχίστας, διότι τάχα εἶναι μικραὶ καὶ ἀσήμαντοι.
12. Ἐλάχιστος κληθήσεται = θὰ ὀνομασθῇ, δηλ. θὰ εἶναι ἀνάξιος τῆς βα-
σιλείας τοῦ Θεοῦ. 13. Ἐὰν μὴ περισσεύσῃ = ἐὰν δὲν περισσεύσῃ· δὲν
γίνη ἀνωτέρα ἢ ἀρετὴ σας ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῶν γραμματέων καὶ τῶν Φα-
ρισαίων

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Προειδοποιεῖ ὁ Χριστός, προτοῦ ἀρχίσῃ τὴν συμπλήρωσιν
τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, τοὺς Ἰουδαίους ὅτι δὲν ζητεῖ νὰ καταργή-
σῃ τὴν νομοθεσίαν των. Σκοπὸς μου, λέγει, εἶναι ὄχι ἡ κατάρρη-
σις, ἀλλὰ ἡ συμπλήρωσις καὶ ἡ τελειοποίησις τοῦ νόμου σας.
Εἰς τὸν κόσμον ἤλθα νὰ κάμω τὸν νόμον σας πνευματικώτερον.
Καὶ ἀφοῦ κάμω τοῦτο, ζητῶ ἀπὸ σαῶς νὰ τὸν διαφυλάξετε ἐπα-
κριβῶς. Διότι ἐνόσῃ ὑπάρχει κόσμος, ἡ νέα νομοθεσία μου δὲν
θὰ χάσῃ οὔτε καὶ κατ' ἐλάχιστον τὴν σημασίαν της. Ζητῶ νὰ

ἐκτελήτε καὶ τὰς ἐλαχίστας ἐντολὰς τοῦ νέου νόμου. Ἡ ἀρετὴ σας πρέπει νὰ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων. Οὗτοι ἐχειροτέρουσιν τὴν νομοθεσίαν σας μὲ τὰς ἰδικὰς των διδασκαλίας, τὰς ὁποίας ἐπρόσθεσαν εἰς αὐτήν.

4. Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝΤΟΛΗΣ «ΟΥ ΦΟΝΕΥΣΕΙΣ»

Ματθαίου, κεφ. ε', 21 - 26

Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις· ὁ δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὁ δ' ἂν εἶπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ρακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὁ δ' ἂν εἶπῃ μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτε σε παραδῶ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθῆσῃ. Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῶς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἡκούσατε = ἀπὸ τοῦ διδασκάλου σας εἰς τὰς συναγωγὰς. 2. Ἐρρέθη = ἔχει εἰπωθῆ ἀπὸ τὸν νομοθέτην σας Μωϋσῆ. 3. Ἀρχαίοις = πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑβραίους. 4. Ἐνοχος ἔσται τῇ κρίσει = θὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸ δικαστήριον. Τὸ δικαστήριον αὐτὸ εἶχεν ἑπτὰ δικαστὰς (ἑπταμελές). Κάθε πόλις τῆς Παλαιστίνης εἶχε ἓνα τέτοιον δικαστήριον. 5. Λέγω ὑμῖν = σὰς προσθέτω. 6. Εἰκῆ = χωρὶς πραγματικὴν αἰτίαν, παράλογα. 7. Ρακά = ἀνόητος (ὑβρις περιφρονητικὴ), ἄμναλος· λέξις Ἀραμαϊκῆ. 8. Συνέδριον = ἦτο τὸ ἀνώτατον ἱεροδικαστήριον τῶν Ἑβραίων. Τὸ δικαστήριον αὐτὸ εἶχε 71 δικαστὰς, ἀρχιερεῖς, γραμματεῖς καὶ πρεσβυτέρους. Πρόεδρος του ἦτο ὁ ἀρχιερεὺς ἐκάστου ἔτους. 9. Μωρὲ = βλάκα. 10. Εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός = κόλασιν. Γέεννα ἐλέγετο μία κοιλάς ἕξω ἀπὸ τὰ Ἱερσόλυμα. Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἔρριπτον τὰ πτώματα τῶν κακούργων, καθὼς καὶ τὰς ἀκαθαρσίας τῆς πόλεως. Καὶ διὰ νὰ καθαρίζεται καὶ ἀπολυ-

μαίνεται ὁ τόπος αὐτός, ἀναβαν φωτιές (πυράς). 11. Δῶρόν σου = τὴν θυσίαν σου. 12. Ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον = εἰς τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων, πού ἦτο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. 13. Κάκει μνησθῆς = καὶ ἐκεῖ ἐνθυμηθῆς. 14. Ὑπαγε διαλλάγηθι = πήγαινε πρῶτα νὰ συμφιλιωθῆς. 15. Ἰσθι εὐνοῶν τῷ ἀντίδικῷ σου = νὰ εἶσαι συμβιβαστικός μὲ τὸν δανειστήν σου. 16. Ἔως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ = ἐνόσφ εἶσαι ἀκόμη εἰς τὸν δρόμον πού ὀδηγεῖ εἰς τὸ δικαστήριον. Ὁ δανειστής καὶ ὁ ὀφειλέτης πηγαίνουν εἰς τὸ δικαστήριον διὰ νὰ τοὺς λύσῃ τὴν διαφοράν. Διότι ὁ ὀφειλέτης δὲν ἔδιδε τὸ χρέος του εἰς τὸν δανειστήν του. 17. Μήποτε σε παραδῶ ὁ ἀντίδικός = μήπως κάποτε σὲ παραδώσῃ ὁ ἀδικούμενος δανειστής σου. 18. Κριτῆ = εἰς τὸν δικαστὴν 19. Τῷ ὑπηρέτῃ = εἰς τὸν δεσμοφύλακα. 20. Εἰς φυλακὴν βληθήσῃ = θὰ φυλακισθῆς. 21. Ἔως ἂν ἀποδῶς τὸν ἔσχατον κοδράντην = μέχρις ὅτου πληρώσῃς καὶ τὸ τελευταῖον δίλεπτον. Ὁ κοδράντης ἦτο νόμισμα ρωμαϊκόν, ἴσον μὲ δύο λεπτά. Δηλ. θὰ πληρώσῃς καὶ τὸ ἐλάχιστον ἀκόμη κακὸν καὶ τὴν λύπην, πού ἐπροξένησες εἰς τὸν πλησίον σου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἀπὸ τῆς περικοπῆς αὐτῆς ἀρχίζει ὁ Χριστὸς νὰ δεικνύῃ μὲ τὴν διδασκαλίαν του, πῶς πρέπει νὰ ἐξηγηθῶν καὶ συμπληρωθῶν πολλὰ ἀπὸ τὰς διατάξεις τῆς νομοθεσίας τῶν Ἑβραίων. Διότι οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐξηγοῦσαν τὰς διατάξεις αὐτὰς μὲ ἰδικὰς τὸν ἐρμηνείας. Καὶ ἔτσι ἐνόθευαν ἀκόμη περισσότερο τὴν νομοθεσίαν.

Καὶ πρῶτον ὁ Χριστὸς ὁμιλεῖ διὰ τὴν διάταξιν τῆς νομοθεσίας περὶ τοῦ φόνου.

Οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ φόνου ἐπρόσεχαν μόνον τὴν πράξιν τοῦ φόνου καὶ τὴν ἐτιμωροῦσαν. Ἐνῷ ὁ Χριστὸς διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῆται καὶ ἡ ἐσωτερικὴ αἰτία, πού ὀδηγεῖ τὸν ἄθρωπον εἰς τὸν φόνον, δηλαδή ἡ ὀργή. Ὁ Χριστὸς δὲν ἀπαγορεύει μόνον τὴν κακὴν πράξιν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνην τὴν κακὴν πού σκεπτόμεθα, ἀδιάφορον ἂν τὴν ἐπράξαμεν ἢ ὄχι. Οἱ ἄνθρωποι παρασυρόμενοι ἀπὸ τὴν ὀργὴν φονεύουν καὶ κάμνουν διάφορα ἐγκλήματα. Τιμωρεῖ λοιπὸν ὁ Χριστὸς τοὺς ὀργιζομένους καὶ τοὺς ὑβριστάς. Δὲν τιμωρεῖ βέβαια ἐκείνους πού δικαίως ὀργίζονται, ὡς εἶναι οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι.

Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ὀργιζώμεθα ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν μας καὶ νὰ μισῶμεν αὐτούς, ὀφείλομεν, λέγει ὁ Χριστὸς, νὰ συμφιλιωνώμεθα μὲ αὐτούς καὶ νὰ καταπαύωμεν τὰ πάθη μας. Ἐκεῖνος, λέγει, πού ἔχει κάποιαν ἔχθραν, κάποιον πάθος

ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του, ὀφείλει πρῶτον νὰ συμφιλιωθῆ καὶ τότε νὰ ἔλθῃ νὰ προσφέρῃ τὴν θυσίαν του.

5. Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝΤΟΛΗΣ «ΟΥΚ ΕΠΙΟΡΚΗΣΕΙΣ»

Ματθαίου, κεφ. ε' 33 - 37

Ηκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμώσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Οὐκ ἐπιορκήσεις = νὰ μὴν παραβαίῃς τὸν ὅρκον σου. 2. Ἀποδώσεις τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου = εἶναι ἱερὸν χρέος σου νὰ κρατήσῃς τὰς ὑποσχέσεις πού ἔδωσες μὲ ὅρκον. 3. Μὴ ὁμόσαι ὅλως = ἐδῶ ὁ Χριστὸς συμπληρῶνει τὸν παλαιὸν νόμον (Παλ. Διαθήκην), πού ἐπέτρεπε τὸν ὅρκον. Ἐγὼ ἕως τώρα λέγω εἰς σὰς μὴ ὁμόσαι ὅλως = νὰ μὴν ὀρκίζεσθε καθόλου, μεταχειριζόμενοι ὡς μάρτυρα τοῦ ὅρκου σας τὸν Θεόν. 4. Μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ = νὰ μὴν ὀρκίζεσαι οὔτε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ οὐρανοῦ πού εἶναι ἡ κατοικία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς βέβαια εἶναι πανταχοῦ παρών, διὰ νὰ δείξωμεν ὅμως τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ, λέγομεν ὅτι κατοικεῖ εἰς τὸν οὐρανόν. 5. Ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ = ὑποστήριγμα τῶν ποδῶν του. 6. Μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα ὁμόσαι = οὔτε εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τὴν πόλιν ὅπου ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ. 7. Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμώσης = διότι εἰς τὸν ὅρκον σου αὐτὸν ἀναμιγνύεις καὶ τὸν Θεὸν τοῦ ὁποίου ἡ κεφαλὴ σου εἶναι κτίσμα. Καὶ δι' αὐτὸ λέγει ὅτι «οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι» = δηλ. τόσον δὲν τὴν ἐξουσιάζεις, ὥστε δὲν ἠμπορεῖς τὴν λευκὴν τρίχα νὰ τὴν κάμῃς μαύρην ἢ καὶ τὸ ἀντίθετον. 8. Ναί, Ναί, οὐ, οὐ = νὰ φανερώῃς τὴν ἀλήθειαν μὲ ἓνα ναὶ ἢ μὲ ἓνα ὄχι, χωρὶς νὰ ὀρκίζεσαι. 9. Τὸ περισσὸν τούτων = τὸ περισσώτερον ἀπὸ τὸ ναὶ ἢ τὸ ὄχι. 10. Ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν = προέρχεται ἀπὸ τὸν διάβολον, πού εἶναι ὁ πατέρας τοῦ ψεύδους. Διότι ἡ αἰτία τοῦ ὅρκου εἶναι τὸ ψεῦδος.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ Ἰουδαῖοι ἐπίστευον ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραβαίνουσι τοὺς ὅρκους των, καὶ μάλιστα ἐκείνας τὰς ὑποσχέσεις των, πού ἔδωκαν μὲ ὅρκον.

Ὁ Χριστὸς καταδικάζει τὰς περὶ ὅρκου ἰδέας τούτων καὶ προσθέτει ὅτι ἀρκετὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁ λόγος τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι ὁ ὅρκος.

Οἱ ὅρκοι ἔχουν τὴν ἀφορμὴν των ἀπὸ τὸ πονηρὸν ψεῦδος. Οἱ τέλειοι Χριστιανοὶ εἶναι πραγματικὰ φιλαλήθεις. Ὡς τοιοῦτοι ἀποκοτῶν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἄλλων. Ὁ λόγος των εἶναι αὐτὴ καὶ μόνη ἡ ἀλήθεια.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἐθεώρουσαν ἀκόμη ὅτι ὑποχρεωτικοὶ ὅρκοι ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι πού ἐγένοντο εἰς τὸ ὄνομα τῶν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ. Καταργεῖ καὶ τούτους ὁ Χριστὸς, διότι ὁ ὀρκιζόμενος εἰς αὐτὰ κάμνει τὸ ἴδιον ὡσὰν νὰ ὀρκίζεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ πολιτεία ἐπιτρέπει τὸν ὅρκον, διότι δὲν ἔφθασεν ὁ Χριστιανὸς εἰς τὴν ἠθικὴν ἐκείνην τελειότητα, πού ἀπαιτεῖ ἡ Χριστιανικὴ διδασκαλία περὶ ὅρκου.

6. Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ ΤΗΝ ΕΚΔΙΚΗΣΙΝ

Ματθαίου, κεφ. ε', 38-42

Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέφον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο· τῷ αἰτοῦντί σε δίδου καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ = ὀφθαλμὸν θὰ δώσῃ ἐκεῖνος πού σοῦ ἐβγαλε τὸ μάτι, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ὁ νόμος τῆς Π. Διαθήκης ἐπιτρέπει νὰ τιμωρηθῇ ἐκεῖνος πού ἐβλάψῃ τὸν ἄλλον μὲ τὴν ἴδιαν τιμωρίαν. Νὰ πάθῃ τὸ ἴδιο (τὸ αὐτό). Νόμος ταυτοπαθείας. 2. Μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ = νὰ μὴ φέρῃς ἀντίστασιν εἰς τὸν πονηρὸν ἄνθρωπον. Νὰ εἶσαι ὑπο-

χωρητικός. 3. **Στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην** = νὰ γυρίσῃς εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἄλλην. Πρέπει δηλ. μὲ τὸν καλὸν σου τρόπον νὰ φιλοτιμηθῇς καὶ διορθώσῃς τὸν πονηρὸν ἄνθρωπον. 4. **Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι** = εἶναι καὶ τοῦτο ἓνα ἄλλο παράδειγμα ὑποχωρήσεως, δηλ. εἰς ἐκεῖνον ποῦ θέλει νὰ σὲ σύρῃ εἰς τὰ δικαστήρια διὰ νὰ σοῦ πάρῃ τὸ ὑποκάμισόν σου. 5. **Ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον** = ἄφῃσέ του καὶ τὸ ἐπαναφόρι σου. 6. **Ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν** = θὰ σὲ ἀναγκάσῃ διὰ τῆς βίας νὰ τὸν ἀκολουθήσῃς εἰς ἀπόστασιν ἓνός μιλίου. Ἀγγαρεύω εἶναι λέξις Περσικὴ καὶ σημαίνει ἀναγκάζω ἓνα νὰ κάμῃ μίαν ἐργασίαν χωρὶς μισθόν. 7. **Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου** = εἰς ἐκεῖνον ποῦ ζητεῖ τὴν συνδρομὴν σου ἢ τὴν ἐλεημασύνην σου, νὰ δίδῃς. 8. **Ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς** = νὰ λάβῃ ἀπὸ ἐσέ δάνειον χωρὶς τόκον μὴν ἀδιαφορήσῃς, περιφρονήσῃς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἐπέτρεπε καὶ τὸ δικαστήριον ἀπεφάσιζε τὰ ἐξῆς: Ἐκεῖνος, ποῦ ἐπροξενούσε μίαν οἰανδήποτε βλάβην εἰς ἄλλον, νὰ λάβῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν βλάβην. Οἱ Ἰουδαῖοι στηριζόμενοι εἰς τὴν παλαιὰν αὐτὴν διατάξιν τοῦ νόμου τῶν καὶ εἰς τὰς ἐξηγήσεις τῶν Φαρισαίων ἦσαν πολὺ ἐκδικητικοί. Καὶ ὁ Χριστὸς, ποῦ καταπολεμεῖ τὸ πάθος αὐτὸ τῆς ἐκδικήσεως, διδάσκει τὴν ἀνεξικακίαν καὶ τὴν ὑπομονήν. Σὺ λέγει, Χριστιανέ, ποῦ ἀδικεῖσαι, νὰ δέχεσαι μὲ ἐπιείκην τὸ ἀδίκημα καὶ νὰ μὴ ἀποδίδῃς κακὸν ἀντὶ κακοῦ. Τὴν διδασκαλίαν του αὐτὴν ὁ Χριστὸς ὑποστηρίζει μὲ διάφορα παραδείγματα, ὅπως εἶδαμε. Μετὰ αὐτὰ θέλει νὰ μᾶς δείξῃ μέχρι ποίου σημείου πρέπει νὰ εἴμεθα ὑποχωρητικοὶ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ φιλοτιμησώμεν καὶ νὰ διορθώσωμεν τοὺς ἐχθροὺς μας. Εἰς τὰς σχέσεις μας μὲ τὸν πλησίον μας ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα συμβιβαστικοὶ καὶ ὑποχωρητικοί.

Ὁ Χριστὸς καταδικάζει τὸ πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως. Ἡ ἐξουσία ὅμως δὲν ἠμπορεῖ οὔτε ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παραμελῇ κάθε τι πρὸς σωφρονισμόν ἐκείνων ποῦ ἀδικοῦν.

7. Η ΑΓΑΠΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΧΘΡΟΥΣ

Ματθαίου, κεφ. ε', 43 - 48

Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐλητρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς,

ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ἐὰν ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου = ἡ ἐντολὴ τοῦ ἀρχαίου νόμου ἦτο νὰ ἀγαπᾶς ἐκεῖνον πού σέ ἀγαπᾷ καὶ νὰ μισῆς ἐκεῖνον πού σέ μισεῖ. Πλησίον ἦτο ὁ ὁμοεθνῆς Ἰουδαῖος. Ἡ ἐντολὴ τῶρα τοῦ Χριστοῦ εἶναι : 2. Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν = δηλ. ζητεῖτε τὸ καλὸν καὶ ὠφέλιμον εἰς τοὺς ἐχθροὺς πού σᾶς μισοῦν. 3. Εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς = νὰ εὐχέσθε εἰς τὸν Θεὸν χάριν ἐκείνων πού σᾶς καταρῶνται. 4. Καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς = εὐεργετεῖτε ἐκείνους πού σᾶς μισοῦν. 5. Ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς = χάριν ἐκείνων, πού σᾶς φέρονται ὑβριστικά καὶ σᾶς πικραίνουν. 6. Ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν = διὰ νὰ γίνετε ὅμοιοι μὲ τὸν οὐράνιον πατέρα σας. Διότι ὁ Θεὸς δίδει εἰς ἡμᾶς τὸ παράδειγμα τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐχθροὺς· ὅτι ἀνατέλλει = διότι κάμνει νὰ ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος ἀδιακρίτως καὶ εἰς ἐχθροὺς καὶ εἰς φίλους. 7. Τίνα μισθὸν ἔχετε ; = ποῖαν ἀνταμοιβὴν ἔχετε ἀπὸ τὸν Θεόν ; 8. Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι = δηλ. καὶ οἱ περισσότεροι ἀμαρτωλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. 9. Καὶ ἂν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφούς ὑμῶν μόνον ; = καὶ ἂν χαιρετῆσθε φιλικῶς τοὺς συμπατριώτας σας ; 10. Τί περισσὸν ποιεῖτε ; = τί κάνετε περισσότερον ἀπ' ὅ,τι πρέπει ; 11. Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσι ; = δὲν κάνουν τὸ ἴδιο μεταξύ τους καὶ οἱ τελῶναι ; 12. Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι = νὰ γίνετε τέλειοι μὲ τὴν ἀγάπην σας πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ Ἑβραῖοι ἐθεωροῦσαν πλησίον των τὸν φίλον καὶ πατριώτην. Κάθε ἄλλον ἐθεωροῦσαν ἐχθρόν, τὸν ὁποῖον ἀπεστρέφοντο καὶ ἐμισοῦσαν.

Ὁ Χριστὸς καταπολεμῶν τὰς ιδέας αὐτὰς διδάσκει ἐδῶ ὅτι ἡ ἀγάπη πρέπει νὰ εἶναι καθολικὴ. Ἡ Χριστιανικὴ ἀγάπη, λέγει, πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους, φίλους καὶ ἐχθροὺς. Τὸ νὰ ἀγαπᾷ κανεὶς ἐκεῖνον πού τὸν ἀγαπᾷ, τί περισσότερον κάμνει ἀπ' ὅ,τι πρέπει; Τοῦτο δηλ. εἶναι φυσικὸν καὶ ἀνθρώπινον. Θεῖον ὅμως εἶναι τὸ νὰ ἀποδίδῃ κανεὶς καλὸν ἀντὶ κακοῦ. Παράδειγμα τέτοιας ἀγάπης δίδει εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός.

Διότι τὰ πολυτιμότερα ἀγαθὰ του, ποὺ εἶναι καὶ ἀπαραίτητα στοιχεῖα τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου, τὸν ἥλιον καὶ τὴν βροχὴν, παρέχει καὶ εἰς τοὺς κακοὺς καὶ εἰς τοὺς ἀγαθοὺς.

8. Η. ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Ματθαίου, κεφ. 5', 1 — 14

Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποιούντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἢ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἢ δεξιὰ σου, ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς = μὲ τὸν πονηρὸν σκοπὸν νὰ σᾶς ἴδουν οἱ ἄνθρωποι καὶ σᾶς ἐπαινέσουν. 2. Εἰ δὲ μή γε = ἐὰν δηλ. τὸ κάνετε πραγματικὰ διὰ ἐπίδειξιν. 3. Μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου = νὰ μὴ διαδώσης, ἀν θὰ κάμης ἐλεημοσύνην σὰν μὲ σάλπιγγα. Νὰ μὴ κάμης θόρυβον διὰ νὰ προκαλέσης τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου. 4. Ἐν ταῖς ρύμαις = εἰς τὰς στενωπούς. 5. Ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν = ἔλαβον ὀλότελα τὴν ἀνταμοιβὴν των, ποὺ ἤθελαν. 6. Σοῦ δὲ ποιούντος = ὅταν ὁμοῦς ἐσὺ κάμης ἐλεημοσύνην. 7. Μὴ γνώτω = νὰ μὴ ξέρη. 8. Ἐν τῷ κρυπτῷ = μὲ τρόπον μυστικόν, καὶ ὄχι φανερόν πρὸς ἐπίδειξιν. 9. Ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ = δηλ. θὰ σοῦ δώσῃ ὡς ἀνταμοιβὴν φανεράν θέσιν εἰς τὴν βασιλείαν του.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οἱ ὑποκριταὶ Φαρισαῖοι ἐσάλπιζον καὶ διέδιδον ὅτι θὰ κάμουν ἐλεημοσύνην εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς. Ἐπεδίωκαν τὸν θόρυβον καὶ τὴν πολλὴν ἐπίδειξιν. Οἱ τοιοῦτοι ἔφερον ἀπλῶς ἓνα προσωπεῖον ἐλεημοσύνης, ἐνῶ ἦσαν ἄνθρωποι ἄδικοι καὶ ἀπάνθρωποι. Σκοπὸς τῆς ἐλεημοσύνης εἶναι, λέγει ὁ Χριστός, νὰ ὠφελῶμεν ἐκείνους, ποὺ ἔχουν τὴν ἀνάγκην μας, καὶ ὄχι νὰ

ἐπιζητῶμεν τὸν ἔπαινον ἡμεῖς ποῦ δίδομεν τὴν ἐλεημοσύνην. Τὰς ἀγαθοεργίας μας δηλαδή, νὰ μὴ τὰς κάμνωμεν δημοσίᾳ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιδείξεως. Πολλάκις ἡ κρυφὴ ἐλεημοσύνη καὶ ἡμᾶς διαφυλάττει ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν καὶ δὲν φέρει ἐντροπὴν εἰς ἐκεῖνον ποῦ παίρνει τὴν ἐλεημοσύνην. Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι μεγάλη ἀρετὴ καὶ καθήκον μας πρὸς τὸν πλησίον.

Καὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ἡμπορεῖ νὰ γίνεταί ἡ ἐλεημοσύνη μας, ἀρκεῖ νὰ γίνεταί ἀπὸ πραγματικὴν συμπάθειαν πρὸς τὸν πλησίον μας.

*

9. Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ματθαίου κεφ. ζ', 5 - 15

Καὶ ὅταν προσεύχη, οὐκ ἔση ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσενξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσενχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσετε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὧν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθαι ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλλέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμὴν. Ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Οὐκ ἔση = δὲν πρέπει νὰ εἶσαι. 2. Ὅτι φιλοῦσιν = διότι συνηθίζουν νὰ προσεύχωνται. 3. Ἐστῶτες = εὐρισκόμενοι, μένοντες εἰς τὰς συν-

αγωγὰς καὶ εἰς τὰς γωνίας τῶν πλατειῶν. Οἱ Ἰουδαῖοι συνήθιζαν νὰ προσεύχωνται ὄρθιοι μὲ ὑψωμένας τὰς χεῖρας ἢ γονατιστοί. **4. Εἰς τὸ ταμιεῖόν σου** = εἰς τὸ ἰδιαίτερον ὑποδωμάτιον τῆς οἰκίας του. **5. Μὴ βαττολογήσητε ὡσπερ οἱ ἔθνη** = νὰ μὴ φλυαρῆτε καὶ λέγετε πολυλογίας. **6. Δοκοῦσι γὰρ** = διότι νομίζου. **7. Οἶδε** = γνωρίζει, ξέρει. **8. Πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτήσαι αὐτὸν** = προτοῦ ἐσεῖς ζητήσετε μὲ τὴν προσευχὴν σας ἐκεῖνα ποὺ ἔχετε ἀνάγκη. **9. Οὕτως οὖν** = ἔτσι λοιπὸν νὰ προσεύχεσθε. **9. Ἄγιασθήτω τὸ ὄνομά σου** = ἄς φανερωθῇ ὡς ἅγιον τὸ ὄνομά σου ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους. **10. Ὡς ἐν οὐρανῷ** = ὅπως γίνεται τὸ θέλημα σου ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἁγίους. **11. Τὸν ἐπιούσιον** = δηλ. τὸν ἄρτον τὸν ἀπαραίτητον διὰ τὴν ζωὴν μας. **12. Τὰ ὀφειλήματα** = ἁμαρτήματα. **13. Ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν** = συγχωροῦμεν τὰ ἁμαρτήματα ἐκεῖνων, ποὺ μᾶς ἔκαμαν κακόν. Λέγονται ὀφειλέται διότι ἔχουν κάποιο χρέος εἰς ἡμᾶς διότι μᾶς ἔβλαψαν. **14. Καὶ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν** = καὶ μὴ μᾶς ἀφήσης νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἁμαρτίας. **15. Ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ** = ἀλλὰ σῶσέ μας ἀπὸ τὸν διάβολον, ποὺ αὐτὸς μᾶς παρασύρει εἰς κάθε ἁμαρτίαν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἡ φαρισαϊκὴ προσευχὴ ἐγένετο χάριν ἐπιδείξεως εἰς τὰς πλατείας καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς. Οἱ ὑποκριταὶ αὐτοὶ ἐπεδίωκον νὰ προκαλέσουν τὸν θαυμασμόν καὶ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων. Ἐνῶ ὁ ἀληθὴς Χριστιανός, λέγει ὁ Χριστός, ὀφείλει νὰ κάμῃ τὴν ἰδιωτικὴν του προσευχὴν κλεισμένος μέσα εἰς τὸ δωμάτιόν του. Δὲν καταδικάζει ἐδῶ τὴν δημοσίαν λατρείαν, ἀλλὰ τὰς ἐπιδεικτικὰς ἰδιωτικὰς προσευχὰς. Ὀφείλομεν ἀκόμη νὰ μὴ εἴμεθα εἰς τὰς προσευχὰς μας πολὺλογοι καὶ φλύαροι. Δὲν ἀπαγορεύει δηλ. ὁ Χριστός ἐδῶ τὰς μακρὰς προσευχὰς, ἀλλὰ ἐκεῖνας ποὺ περιέχουν μωρὰ καὶ ἀνόητα αἰτήματα. Ἡ προσευχὴ εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅχι διὰ τὸν Θεόν. Ὅπως οἱ γονεῖς μᾶς δίδουν κάθε τι, ποὺ εἶναι συμφέρον μας, ἔτσι καὶ ὁ οὐράνιος Πάτερμας μας θὰ μᾶς δώσῃ ἐκεῖνο ποὺ πρέπει. Καὶ διὰ νὰ ἀποφεύγῃ ὁ Χριστιανὸς τὰς ἀνοήτους αὐτὰς προσευχὰς, μᾶς δίδει ὁ Χριστός ἓνα σύντομον τύπον προσευχῆς. Εἰς αὐτὸν περιέχονται τὰ ἀναγκαῖότατα διὰ τὸν ἄνθρωπον αἰτήματα. Εἶναι ὁ τύπος τῆς Κυριακῆς προσευχῆς, («τὸ Πάτερ ἡμῶν»).

Ἡ προσευχὴ γαληνεύει τὴν καρδίαν καὶ τὴν κάμνει περισσότερον ἰκανὴν νὰ δεχθῇ τὰ θεῖα δῶρα.

10. Η ΝΗΣΤΕΙΑ

Ματθαίου, κεφ. 5', 16 - 18

Οταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσεὶ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποὶ· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἀλειφαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Σκυθρωποὶ** = κατσουφιασμένοι καὶ κακόκεφοι. 2. **Ἀφανίζουσι** = παραμορφώνουν τὸ πρόσωπόν τους μὲ διαφόρους τρόπους διὰ νὰ δείξουν ὅτι νηστεύουν. 3. **Ἀλειφαί σου τὴν κεφαλὴν** = νὰ περιποιῆσαι τὸν ἑαυτόν σου καὶ νὰ μὴν ὑποκρίνεσαι. Νὰ εἶσαι χαρούμενος ὅταν νηστεύῃς. 4. **Ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ** = ὁ Θεὸς δηλ. ὁ ὁποῖος βλέπει καὶ ἐκεῖ ὅπου ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἠμπορεῖ νὰ φθάσῃ. Διότι ὁ Θεὸς διαβλέπει εἰς τὰς ἀγαθὰς διαθέσεις τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀνταμείβει αὐτόν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἄλλο ἐπίσης ἀναγκαῖον καθήκον ἐκτὸς τῆς προσευχῆς εἶναι καὶ ἡ νηστεία.

Οἱ Ἑβραῖοι, ὅταν ἐνήστευον, ἦσαν πάρα πολὺ ἐπιδεικτικοί. Προσπαθοῦσαν μὲ διαφόρους ἐπιδεικτικούς τρόπους νὰ δείξουν αὐτήν. Διότι ἢ ἐσκέπαζαν τὰ πρόσωπά των ἢ παρεμόρφωναν τὰς φυσιογνωμίας των ἀλείφοντας αὐτὰ μὲ σποδὸν (στάκτην) ἢ ἐκλαίον καὶ ἐθρηνοῦσαν. Ἐθεωροῦσαν τὴ νηστείαν ὡς ἓνα πρᾶγμα λυπηρὸν καὶ πένθιμον. Ὁ Ἰησοῦς ἐλέγχει τὴν κατὰ τρόπον ὑποκριτικὸν νηστείαν καὶ διδάσκει νὰ μὴ γινώμεθα σκυθρωποὶ, ὡς οἱ ὑποκριταί.

Σὺ, Χριστιανέ, λέγει, ὁ Χριστός, ὀφείλεις νὰ ἀποφεύγῃς τὰς ὑποκριτικὰς αὐτὰς ἐπιδείξεις τῶν Ἑβραίων καὶ νὰ θεωρῆς τὴ νηστείαν ὡς χαροποῖόν καὶ χαρμόσυνον πρᾶγμα. Δὲν ἔχεις, προσθέτει ὁ Χριστός, ἀνάγκην ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων. Ἄρκει, ἂν εἰλικρινὰ νηστεύῃς, ὅτι ὁ Θεός, ποὺ γνωρίζει τὴν καρδίαν σου, θὰ σὲ κρίνῃ καὶ σύμφωνα μὲ τὰ ἔργα σου. Διότι ἡ ἀληθὴς νηστεία συνοδεύεται καὶ μὲ ἀρετὰς. Μὴ φαντάζεσαι ὅτι τὸ ἠθικὸν κέρδος σου ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν νηστείαν. Διότι μαζὶ μὲ

τὴν ἀληθῆ νηστείαν εἶναι καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῶν κακῶν σκέψεων καὶ πράξεων ἐναντίον τοῦ πλησίον σου. Νηστεία, πού περιορίζεται μόνον εἰς ἀποχὴν μερικῶν φαγητῶν ὄχι δὲ καὶ εἰς τὴν ἀποχὴν τῶν παθῶν, δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν. Εἶναι ἀκόμη καὶ ἀξιοκατάκριτος. Εἶναι ὅλως διόλου ἀξιοκατάκριτος ἐκεῖνος, πού νομίζει ὅτι ἡμπορεῖ νὰ ἔχη τὴν καρδίαν του γεμάτην ἀπὸ κακίας, νὰ εἶναι ὅμως ἀληθῶς εὐσεβῆς διότι νηστεύει. Καὶ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν ὑμολογίαν της λέγει: «Ἄς κάμωμεν νηστείαν ὄχι μὲ ἀποχὴν φαγητῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀποχὴν ἀπὸ κάθε πάθος καὶ κακίαν».

Μὲ τὴν νηστείαν φανερώνει ὁ ἄνθρωπος τὴν λύπην αὐτοῦ καὶ τὴν μετάνοιαν διὰ τὰ κακὰ πού ἔπραξε. Καὶ δυναμοῦται εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς ἐγκρατείας.

11. ΟΙ ΕΠΙΓΕΙΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΟΥΡΑΝΙΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

Ματθαίου, κεφ. ζ' 19 - 24

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Θησαυροὶ** = κάθε τι ἐπίγειον.
2. **Σῆς** = σκόρος.
3. **Βρῶσις** = σάπιλα, ἢ σκωριά.
4. **Ἀφανίζει** = καταστρέφει.
5. **Διορύσσουσι** = σκάπτουν καὶ τρυποῦν τὸν τοῖχον.
6. **Ἔσται** = θὰ εἶναι.
7. **Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς** = ὁ ὀδηγὸς τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς (λύχνος). Μὲ τὸ παράδειγμα αὐτὸ ὁ Χριστὸς ἐννοεῖ ἕξι τὸν σωματικὸν ὀφθαλμόν, ἀλλὰ τὸν ἐσωτερικόν, πού εἶναι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου.
8. **Ἀπλοῦς** = καθαρὸς, εἰλικρινής.
9. **Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ**

σκότος = ἐάν λοιπὸν τὸ φῶς, δηλ. ὁ νοῦς σου, εἶναι σκότος, δηλ. ἐπιμένει εἰς τὴν κακίαν καὶ ἁμαρτίαν. 10. Τὸ σκότος πόσον; = πόση μεγάλη θὰ εἶναι ἡ ἁμαρτία σου; 11. Οὐδεὶς δύναται δυαὶ κυρίοις δουλεύειν = κανένας δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶναι δοῦλος (ὕπηρετης) σὲ δυὸ κυρίους. 12. Ἡ τοῦ ἐνὸς ἀντιθέξεται καὶ τοῦ ἐτέρου καταφρονήσει = ἡ εἰς τὸ ἓνα θὰ ἀφοσιωθῇ καὶ τὸν ἄλλον θὰ περιφρονήσει. 13. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ = δὲν ἔμπορεῖτε νὰ ὑπηρετῆτε (νὰ λατρεύετε) μαζὶ καὶ τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλοῦτον. Μαμωνᾶς εἶναι ξένη λέξις καὶ σημαίνει πλοῦτος.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Τὰ πλούτη καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, οἱ ἐπιγίνοι αὐτοὶ θησαυροί, εἶναι προσωρινοὶ καὶ εὐκόλα καταστρέφονται καὶ χάνονται. Καὶ ἡ μεγάλη καὶ ἀποκλειστικὴ ἀφοσίωσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τοὺς ἐπιγίνοιους αὐτοὺς θησαυροὺς ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν πλεονεξίαν. Καὶ τὸν ἀποκλείει ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ ἀγάπην του πρὸς τὸν Θεόν. Κατακρίνονται ὅχι ἐκεῖνοι ποὺ ἀποικοῦν χρήματα, ἀλλὰ ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι δοῦλοι τῶν χρημάτων, οἱ πλεονέκται καὶ οἱ φιλάργυροι. Ὅταν ὅμως φροντίζωμεν τὸ καλὸν πρὸς τὸν πλησίον, τότε γινόμεθα πλούσιοι εἰς ἀρετάς, καὶ αὐταὶ ἀποτελοῦν τοὺς οὐρανίους θησαυροὺς.

Ὁδηγός μας εἰς τὴν κατόρθωσιν τῶν ἀρετῶν αὐτῶν πρέπει νὰ εἶναι ὁ ὑγιής νοῦς καὶ ἡ ἠθικὴ συνείδησίς μας. Ὅπως ὁ ὀφθαλμός, ὅταν εἶναι ὑγιής, εἶναι ὁ ἀσφαλής ὀδηγός μας εἰς τὰς σωματικὰς κινήσεις μας. Ἐάν λοιπὸν ὁ νοῦς μας, ποὺ πρέπει νὰ φωτίζη τὴν ψυχὴν μας, σκοτισθῇ ἀπὸ τὰ πάθη, πόσον μεγάλη τότε θὰ εἶναι ἡ ἁμαρτωλὴ μας κατάστασις;

Τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλοῦτον, ποὺ συμβολικῶς παρουσιάζονται μὲ δύο κυρίους, δὲν ἔμπορεῖ ἐκεῖνος ποὺ ἔχει καρφωμένην τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας του εἰς τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, νὰ ὑπηρετῇ συγχρόνως. Τὰ μάτια μας, π.χ. δὲν ἔμποροῦν νὰ βλέπουν συγχρόνως ἄνω καὶ κάτω.

12. Η ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ματθαίου, κεφ. 5', 19 - 24

Ἰὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε καὶ τί πίνητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσθησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ

οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; Καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιένυσσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι ζητεῖτε τούτων ἀπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἢ κακία αὐτῆς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν = μὴ φροντίζετε χάριν τῆς ζωῆς σας.
 2. Πλεῖόν ἐστίν = εἶναι ἀνωτέρα. 3. Ἐμβλέψατε = κοιτάζετε προσεκτικά. 4. Συνάγουσι = μαζεύουν. 5. Οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; = δὲν διαφέρετε σεῖς περισσότερο ἀπὸ αὐτά; 6. Προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ = νὰ προσθήσῃ εἰς τὸ ἀνάστημά του. 7. Καταμάθετε = κοιτάζετε. 8. Πῶς αὐξάνει = μὲ ποῖον τρόπον μεγαλώνουν. 9. Οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει = δὲν κουράζονται οὔτε γέθουν. 10. Περιεβάλετο = ἐνεδύετο. 11. Σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον = ποῦ σήμερον εἶναι χλωρὸς καὶ ἔπειτα ζηραίνεται καὶ ρίχνεται εἰς τὸν φούρνον. 12. Οὕτως ἀμφιένυσσιν = μὲ τέτοιον τρόπον νὰ ἐνδύῃ. Οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς = δὲν θὰ ἐνδύσῃ ἐσᾶς πολὺ περισσότερο. 14. Ἡ τί περιβαλώμεθα = ἤ, μὲ ποῖο ἐνδυμα θὰ ἐνδυθῶμεν. 15. Τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ = οἱ εἰδωλολάτραι τὰ ζητοῦν. 16. Οἶδε = ξέρει. 17. Καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν = καὶ ὅλα αὐτά, δηλ. ἡ τροφή, τὸ ποτόν, τὸ ἐνδυμα κλπ. θὰ σᾶς δοθοῦν, ἐὰν βέβαια πρῶτα κάνετε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. 18. Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον = μὴ λοιπὸν φροντίζετε διὰ τὴν αὐριανὴν ἡμέραν. 19. Ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς = διότι ἡ αὐριανὴ ἡμέρα θὰ φροντίσῃ διὰ ὅσα τῆς χρειάζονται. 20. Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἢ κακία αὐτῆς = ἀρκετὴ εἶναι ἡ καθημερινὴ κούρασις τῆς διὰ τὴν φροντίδα αὐτῆς (τῆς ἡμέρας). Ἄς μὴ τῆς προσθέτωμεν καὶ τὴν φροντίδα τῆς αὐριανῆς ἡμέρας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ἄλλο σπουδαῖον ἐμπόδιον τῶν καλῶν μας πράξεων καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς μας εἰς τὸν πανάγαθον Θεόν, εἶναι ἡ ἀγωνιώδης

φροντίς μας περι τῆς συντηρήσεως τῆς ζωῆς καὶ τοῦ σώματός μας. Εἶναι ἡ προσκόλλησις μας εἰς τὴν φροντίδα περι τοῦ τί θὰ φάγωμεν, καὶ θὰ πῖωμεν καὶ τί θὰ ἐνδυθῶμεν. Ὁ Θεὸς τρέφει τὰ πτηνά, πού οὔτε σπεύρουν οὔτε θερίζουν. Ἐνδύει μὲ βασιλικὴν ὠραϊότητα τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, λέγει ὁ Χριστός.

Δὲν ἔχετε πεποίθησιν λοιπὸν εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ; Ὁ Θεὸς ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὴν ζωὴν καὶ τὸ σῶμα εἰς τὸν ἄνθρωπον, δὲν θὰ μεριμνήσῃ καὶ περι τῆς συντηρήσεώς του; Δὲν εἶπε, βέβαια, ὁ Χριστὸς σταυρώσατε τὰς χεῖράς σας καὶ καθίσατε ἄεργοι, ἐγὼ θὰ σᾶς στείλω τροφάς, ποτὰ καὶ ἐνδύματα. Ἀντιθέτως μὲ τὴν ἐργασίαν μας καὶ μὲ κάθε δυνατὴν οἰκονομίαν θὰ ἀποκτήσωμεν τὰ ἀγαθὰ πού μᾶς ἔδωκεν ὁ Θεός· ἀγαθὰ διὰ τὴν συντήρησίν μας, διὰ τὴν εὐημερίαν μας καὶ τὴν εὐχάριστον ζωὴν. Ἀπαγορεύει ὅμως αὐστηρῶς νὰ ἔχωμεν ἀποκλειστικὴν καὶ μόνην ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας μας εἰς τὰ ὑλικά αὐτὰ ἀγαθὰ, καὶ νὰ εἴμεθα δοῦλοι τῶν ἀγαθῶν τούτων. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν πού ἔχει ἀνωτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὰ ζῶα, πτηνά κλπ., ὀφείλει νὰ ἀνυψώῃ τὸν ἑαυτὸν του ὑπεράνω τῶν κατωτέρων του ὄντων. Νὰ ἐνισχύῃ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πίστιν του εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ μὴ γίνεται δοῦλος τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν. Ἀφοῦ ὁ Θεὸς μεριμνᾷ διὰ τὰ πτηνά κλπ. τὰ κατώτερα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, δὲν θὰ μεριμνήσῃ περι τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ εὐγενεστάτου δημιουργήματός του: Ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέγει: «Ὁ Θεὸς λοιπὸν, ὅστις ἔδωσε τὸ μεῖζον (ἀνώτερον), δηλαδὴ, τὴν ζωὴν καὶ τὸ αἷμα, πῶς δὲν θὰ δώσῃ τὸ ἔλαττον, (μικρότερον), δηλ. τὴν τροφὴν καὶ τὸ ἐνδυμα;»

Ὁφείλετε τέλος νὰ ζητῆτε πρῶτον τὰ οὐράνια ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ βοσιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ τότε θὰ εἴσθε βέβαιοι ὅτι εἰς τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ θὰ προστεθοῦν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα.

13. ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΚΡΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΛΗΣΙΟΝ

Ματθαίου, κεφ. ζ' 1 - 6

Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. Τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; Ἡ πῶς ἐμεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, ἄφες ἐκβάλω τὸ

κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί μηδὲ βάλλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Μὴ κρίνετε = μὴ κατακρίνετε. Μὴ καταδικάζετε ἄδικα. 2. Ἵνα μὴ κριθῆτε = διὰ νὰ μὴ κατακριθῆτε δικαίως ἀπὸ τὸν Θεόν. 3. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι = διότι μὲ τὴν ἴδια αὐστηρὰ καταδικη πού θὰ κατακρίνετε τοὺς ἄλλους, θὰ κριθῆτε ἀπὸ τὸν Θεόν. 4. Καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε = καὶ μὲ τὸ μέτρο, δηλ. μὲ τὸ τρόπον πού μετράτε τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων. 5. Τὸ κάρφος = ἓνα ξυλαράκι, μικρὸν ἁμάρτημα. 6. Δοκὸς = τὸ δοκάρι, δηλ. τὸ μεγάλο ἁμάρτημα. 7. Ἡ πῶς ἐρεῖς = πῶς μπορεῖς νὰ πῆς εἰς τὸν ἀδελφόν σου; 8. Ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου = διόρθωσε πρῶτα τὰ μεγάλα σου ἁμαρτήματα. 9. Καὶ τότε διαβλέψεις = καὶ τότε θὰ βλέπῃς καθαρὰ ὥστε νὰ βγάλῃς. 10. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί = μὴ δώσετε τὸ ἅγιον εἰς τοὺς κύνας. Δηλ. μὴ κηρύξετε τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον εἰς ἐκείνους, πού εἶναι ἀδιόρθωτοι καὶ ἐπιμένουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀπιστίαν τους. 11. Μηδὲ βάλλητε = οὔτε νὰ ρίψετε, σκορπίσετε. 12. Τοὺς μαργαρίτας = τὰ θεῖα λόγια τοῦ Χριστοῦ. 13. Ἐμπροσθεν τῶν χοίρων = δηλ. εἰς τοὺς ἀπίστους ἀνθρώπους. 14. Ρήξωσιν ὑμᾶς = σᾶς κατασχίσουν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εἰς τοὺς Ἑβραίους ἐπεκράτει καὶ μία ἄλλη κακία, τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς καταδικάζει. Κατέκρινον καὶ κατεδίκαζον τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, ὡς αὐστηροὶ καὶ πικροὶ δικασταί, ἐνῶ ἀπέφευγον νὰ κρίνουν τὰ ἰδικά των. Πολλάκις μάλιστα τὰ ἰδικά των ἦσαν πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, τοὺς ὁποίους κατέκρινον. Ὁ Χριστιανός, λέγει ὁ Χριστὸς, πού δὲν κρίνει τὰ σφάλματά του, ἀλλὰ τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, θὰ κατακριθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς θὰ κρίνῃ τοὺς τοιοῦτους μὲ τὸ ἴδιον μέτρον τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεώς των ἐναντίον τοῦ πλησίον των. Αὐτὸ τὸ μεγάλο ἐλάττωμα τῆς κατακρίσεως τοῦ πλησίον μας ὀνομάζει, λέγει ὁ Χριστὸς, μὲ τὸ ἐξῆς παράδειγμα: Προσπαθεῖς νὰ βγάλῃς ἓνα ξυλαράκι, πού εἶναι καρφωμένο εἰς τὸ μάτι τοῦ πλησίον σου, ἐνῶ δὲν βλέπεις τὸ μεγάλο ξύλο πού εἶναι καρφωμένο εἰς τὸ ἰδικόν σου μάτι.

Ὁ ἔνοχος δηλ. καὶ ὁ γεμᾶτος ἁμαρτίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπι-

κρίνη τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων. Ὀφείλει προηγουμένως νὰ διορθώσῃ τὰ λάθη του καὶ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις του, καὶ τότε νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ διορθώσῃ τὰ λάθη τοῦ πλησίον του. Ἄλλὰ καὶ τότε πρέπει ὁ ἀληθινὸς οὗτος μαθητῆς καὶ ὄπαδός τοῦ Χριστοῦ νὰ κηρύξῃ τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας (τοὺς μαργαρίτας) εἰς ἐκείνους πού ἤμποροῦν νὰ συνετισθοῦν. Καὶ ὄχι εἰς τοὺς διεφθαρμένους καὶ ἀδιορθώτους ἀνθρώπους, διὰ τοὺς ὁποίους ὄχι μόνον δὲν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ συνετισθοῦν, ἀλλὰ ἐὰν ἐπιμείνῃ νὰ τοὺς διορθώσῃ, αὐτοὶ θὰ καταδιώξουν καὶ θὰ κακοποιήσουν τὸν κήρυκα τοῦτον καὶ διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίου. Παραβάλλει μάλιστα τοὺς ἀμετανοήτους καὶ ἀδιορθώτους ἀνθρώπους πρὸς τοὺς κύνας καὶ πρὸς τοὺς χοίρους, τὰ ὅποια ζῶα οἱ Ἑβραῖοι τὰ ἐθεώρουν ὡς τὰ πλέον ἀκάθαρτα καὶ περιφρονημένα.

14. ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΥΣΕΒΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Ματθαίου, κεφ. ζ', 7 - 12

Ἰταίετε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε, κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. Ἡ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσῃ αὐτῷ; Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσῃ αὐτῷ; Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν** = ζητεῖτε καὶ θὰ σᾶς δοθῇ. 2. **Κρούετε** = ζητεῖτε μὲ ἐπιμονὴν καὶ ζῆλον τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. 3. **Πᾶς ὁ αἰτῶν λαμβάνει** = καθέννας πού εἰλικρινὰ ζητεῖ (προσεύχεται), θὰ εἰσακουσθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν. 4. **Ἡ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος** = ἡ ποῖος ἄνθρωπος. 5. **Μὴ λίθον ἐπιδώσῃ αὐτῷ** = θὰ δώσῃ εἰς τὸν υἱὸν του λίθον, δηλ. ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ παιδιὰ του δίδει ὅ,τι εἶναι καλὸν καὶ ἀγαθόν, πολλὴν περισσότερον ὁ Θεός. 6. **Οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν** = ἐὰν λοιπὸν σεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἂν καὶ εἴσθε ἀμαρτωλοὶ, ξέ-

ρετε νὰ δίδετε εἰς τὰ παιδιὰ σας ἀγαθὰ δόματα δηλ. καλὰ καὶ ὠφέλιμα δῶρα, πολὺ περισσότερον ἀπὸ σὰς ξέρει ὁ Θεός. 7. Ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσι = ὅλα ὅσα καλὰ καὶ ἠθικῶς ὠφέλιμα θέλετε νὰ κάμουν εἰς ἐσᾶς οἱ ἄνθρωποι. 8. Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται = αὐτὴ εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Ὁ Χριστὸς συνέστησε τὴν ἐπιείκειαν πρὸς τὰ σφάλματα καὶ τὰς ἐλλείψεις τῶν ἄλλων. Ἔρχεται τώρα νὰ συστήσῃ εἰς ἡμᾶς νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὴν θεῖαν χάριν νὰ ἀναπληρώσῃ καὶ τὰς ἰδικὰς μας ἐλλείψεις. Καὶ τοῦτο κατορθώνομεν μὲ τὴν ἐπίμονον ἐπίκλησιν καὶ αἴτησιν διὰ τῆς προσευχῆς μας. Διὰ νὰ εἶναι ὅμως ἡ προσευχή μας αὐτὴ ἀποτελεσματικὴ πρέπει νὰ ζητῶμεν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μὲ ἐπιμονὴν καὶ ζῆλον εἰλικρινῆ. Καὶ τὰ αἰτήματά μας πρέπει νὰ εἶναι λογικὰ καὶ ἠθικῶς ὠφέλιμα εἰς ἡμᾶς. Τότε ὁ Θεὸς εἰσακούων τὴν προσευχὴν μας αὐτὴν θὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς ὅ,τι καλὸν καὶ ἀγαθόν. Καὶ οἱ γονεῖς, ποῦ εἶναι ἄνθρωποι, ξέρουσαν νὰ δίδουν εἰς τὰ παιδιὰ των ὅ,τι καλὸν καὶ ὠφέλιμον δῶρον. Πολὺν περισσότερον ὁ Πανάγαθος Θεὸς καὶ οὐράνιος Πατήρ μας γνωρίζει νὰ δίδῃ εἰς ἡμᾶς τὰ ἀγαθὰ του. Καὶ τέλος ὁ Κύριος δίδει εἰς ἡμᾶς ἕνα ὑπέροχον ἠθικὸν κανόνα, ὁ ὁποῖος κανονίζει τὴν ἠθικὴν σχέσιν μας πρὸς τὸν πλησίον μας. Ὅλα ὅσα καλὰ θέλετε νὰ κάμουν εἰς ἐσᾶς οἱ ἄνθρωποι, ἔτσι νὰ κάμνετε καὶ σεῖς εἰς ἐκείνους.

15. Ο ΣΩΣΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Ματθαίου, κεφ. ζ'. 13 - 23

Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἣ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. Τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἣ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσιν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν! Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶ λύκοι ἄρπαγες. Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν

ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιοῦν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε Κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν = ἡ ὁποία ὁδηγεῖ εἰς τὴν καταστροφὴν.
2. Τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς = εἶναι γεμάτη θλίψεις καὶ καταδιωγμοὺς ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους.
3. Ἐπιγνώσεσθε αὐτούς = θὰ καταλάβετε αὐτούς.
4. Τριβόλων = ἀγκαθωτὰ χόρτα.
5. Δένδρον ἀγαθὸν = δένδρον ὑγιές, γερό.
6. Σαπρὸν = ἀρρωστημένον.
7. Εἰς πῦρ βάλλεται = εἰς τὴν φωτιὰν ρίπτεται.
8. Ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν = ἀσφαλῶς ἀπὸ τὰς πράξεις των καὶ γενικὰ ἀπὸ τὴν διαγωγὴν των.
9. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι = ὄχι καθένας ποὺ μοῦ λέγει.
10. Ἐροῦσί μοι = θὰ μοῦ εἰποῦν, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ = εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως.
11. Τῷ σῶ ὀνόματι = μετ' ἐξουσίαν, ποὺ μᾶς ἔδωσες.
12. Δαιμόνια ἐξεβάλομεν = ἐθεραπεύσαμεν δαιμονιζομένους.
13. Δυνάμεις = θαύματα.
14. Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς = ποτὲ δὲν σᾶς παραδέχτηκα διὰ μαθητὰς μου.
15. Ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ = φύγετε μακρὰν ἀπὸ ἐμέ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Αἱ διδασκαλῖαι τὰς ὁποίας εἶπεν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίαν του, πρέπει νὰ πραγματοποιηθοῦν ἀπὸ τοὺς ὁπαδοὺς του. Πολλοὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως, ὅπως οἱ ψευδοδιδάσκαλοι (ψευδοπροφήται) θὰ προσπαθήσουν νὰ φέρουν ἐμπόδια εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν διδασκαλιῶν αὐτῶν. Καὶ ὁ Χριστὸς συμβουλεύει τοὺς χριστιανοὺς μετὰ ποῖον τρόπον θὰ ὑπερνικήσουν τὰ ἐμπόδια αὐτά. Δύο, λέγει, δρόμοι ἀνοίγονται ἔμπροσθεν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἕνας, ποὺ εἶναι μία εὐρύχωρος λεωφόρος, ὁδηγεῖ εἰς τὴν καταστροφὴν, καὶ ὁ ἄλλος ποὺ εἶναι στενός, ὁδηγεῖ εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Θεοῦ. Συμβολικῶς παριστᾷ ὁ Χριστὸς τὴν πλατεῖαν πύλην καὶ τὴν εὐρύχωρον ὁδὸν μετ' τὴν εὐκολίαν ποὺ

ὁ ἄνθρωπος ἀκολουθεῖ τὰς ἀσωτείας τοῦ κόσμου καὶ τὰς κακὰς ἐπιθυμίας. Εἶναι ἡ εὐρύχωρος ὁδὸς τῶν ἀπολαύσεων, ἡ ὁποία εἰς τὸ τέλος ὀδηγεῖ εἰς τὴν καταστροφὴν. Ἐκεῖνος ὅμως ποῦ θέλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν στενὴν πύλην καὶ ὁδόν, δηλ. νὰ θελήσῃ νὰ ὑποστῇ θλίψεις καὶ βάσανα καὶ νὰ δείξῃ αὐτοθυσίαν. "Ὅσοι, λέγει ὁ Χριστός, ἀποφασίσουν νὰ ἀκολουθήσουν τὴν χριστιανικὴν καὶ ἐνάρετον ζωὴν, ὀφείλουν νὰ ἀποφεύγουν τὰς πονηρὰς διδασκαλίας τῶν ὑποκριτῶν καὶ ψευδοδιδασκάλων. Διότι αὐτοὶ θὰ προσπαθήσουν νὰ γίνουν οἱ κακοὶ ὀδηγοὶ εἰς τὴν εὐρύχωρον ὁδὸν τῆς ἀπωλείας. Οἱ ψευδοπροφήται αὐτοὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐπειδὴ δὲ παράγουν καλοὺς καρπούς, καλὰ ἔργα. Διὰ τοῦτο ὄχι ὅσοι ὁμολογοῦν ἐμὲ Θεὸν θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἀπὸ τοὺς ὁμολογοῦντας, οἱ ὁποῖοι ἐκτελοῦν τὸ θέλημα τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς μου. Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ποῦ ἔδειξαν καὶ πίστιν, καὶ θαύματα ἀκόμη ἔκαμαν, δὲν θὰ εἶναι ἄξιοι τῆς θείας ἀμοιβῆς. Διότι ἂν καὶ ἔλαβον τὸ προφητικὸν ἢ θαυματουργικὸν χάρισμα, δὲν ἔδειξαν ὅμως μετὰ ταῦτα ἐνάρετον βίον.

16. Η ΑΛΗΘΗΣ ΚΑΙ Η ΨΕΥΔΗΣ ΠΙΣΤΙΣ

Ματθαίου, κεφ. ζ'. 24 - 29

Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη. Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδασκίᾳ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτούς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐκ ὡς οἱ γραμματεῖς.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει = καθένας λοιπὸν ποὺ ἀκούει. 2. Ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ = θὰ τὸν παραβάλα με ἄνδρα συνετόν. 3. Προσέπεσον = προσέβαλον με ὀρμήν. 4. Τεθεμελίωτο = εἶχε θεμελιωθῆ στερεά. 5. Ἐπὶ τὴν πέτραν = ἐπάνω εἰς στερεὸν θεμέλιον. Ἐννοεῖται συμβολικῶς ἡ ἀληθινὴ καὶ στερεὰ πίστις. 6. Προσέκοψαν = προσέβηλον τὴν οἰκίαν ὀρμητικά. 7. Πτώσις μεγάλη = ἐννοεῖται ὁ πνευματικὸς θάνατος τοῦ ἁμαρτωλοῦ διὰ τὴν ἀπιστίαν του.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εὐρισκόμεθα τώρα εἰς τὸν ἐπίλογον τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖνος, λέγει ὁ Χριστός, θὰ εἶναι δεκτὸς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅστις θὰ ὑπακούσῃ καὶ θὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἠθικὰς μου διδασκαλίας, τὰς ὁποίας πρὸ ὀλίγου σᾶς εἶπον. Ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς ὁμοιάζει με τὸν φρόνιμον ἐκεῖνον ἄνδρα, ὅστις ἄκοδομήσῃ τὴν οἰκίαν του ἐπάνω εἰς σταθερὸν θεμέλιον, καὶ δὲν φοβεῖται νὰ πέσῃ ἡ οἰκία του ἀπὸ τοὺς σφοδροὺς ἀνέμους καὶ καταγίδας. Ἡ πίστις του εἶναι ἀκλόνητη. Ὁ ψευδὴς Χριστιανὸς ὁμοιάζει με τὸν ἀνόητον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔκτισε τὴν οἰκίαν του ἐπὶ τῆς ἄμμου καὶ με τὴν πρώτην προσβολὴν τῶν στοιχείων τῆς φύσεως κατέπεσεν εἰς ἐρείπια. Ἐδῶ τελειώνει ἡ ὁμιλία ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἡ ὁποία εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἔξοχα ἠθικὰ παραγγέλματα. Ἡ ὁμιλία αὕτη εἶναι ὁ μαργαρίτης τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι περιέχονται εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Μεγάλην ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν εἰς ὄλους ἡ ὁμιλία αὕτη τοῦ Σωτῆρος καὶ ἐθαύμαζον αὐτόν. Ποτὲ μέχρι τώρα οἱ μορφωμένοι γραμματεῖς των, ἔλεγον, δὲν τοὺς ἐδίδασξαν τοιαύτην ὑπέροχον διδασκαλίαν.

Ἐπίστευον ὅτι οἱ λόγοι του εἶναι λόγοι Θεοῦ.

024000028329

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΤΑΞΙΣ Α΄

110 ΜΑΘΑΙΝΩ ΑΠ' ΟΛΑ (Πατρι-
δογμωσία)

111 Η ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΜΟΥ.....

ΤΑΞΙΣ Β΄

120 ΜΑΘΑΙΝΩ ΑΠ' ΟΛΑ (Πατρι-
δογμωσία)

121 Η ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΜΟΥ.....

ΤΑΞΙΣ Γ΄

136 ΙΣΤΟΡΙΑ.....

33 ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ.....

134 ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.....

ΤΑΞΙΣ Δ΄

46 ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑ-
ΔΟΣ.....

43 ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ.....

44 ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.....

ΤΑΞΙΣ Γ΄-Δ΄

46α ΙΣΤΟΡΙΑ (Α΄ έτος Συνδ/λίας)

46β ΙΣΤΟΡΙΑ (Β΄ έτος Συνδ/λίας)

ΤΑΞΙΣ Ε΄

60 ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ΄

70 ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΩΝ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

— ΔΙΑ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΝ — ΗΛΙΑ ΕΗΡΟΤΥΡΗ

ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ No 1	ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ No 3
ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΚΕΣ " No 2	ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΕΣ " No 4

— ΔΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ — ΗΛΙΑ ΕΗΡΟΤΥΡΗ (Επιμέλεια Γ. ΚΑΡΟΥΛΑ)

ΤΑΞΙΣ Α΄	ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ.....	
ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑΣ.....	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....	B1
ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ.....	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....	B2
ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....		A1
ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....		A2
ΤΑΞΙΣ Β΄	ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ.....	Γ1
ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑΣ.....	ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ.....	Γ2
	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....	Γ1
	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....	Γ2

Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ — Γ. Α. ΒΑΣΔΕΚΗ

ΤΑΞΙΣ Β΄	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....	No 1
ΕΚΘΕΣΕΩΝ.....	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....	No 2
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ.....		No 1
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ.....		No 2
ΤΑΞΙΣ Γ΄	ΕΚΘΕΣΕΩΝ.....	
ΕΚΘΕΣΕΩΝ.....	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ.....	No 1
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ.....	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ.....	No 2
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ.....	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....	No 1
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ.....	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.....	No 2

ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΑ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ..... (Μικρά αναγνώσματα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & Σία Α. Ε.
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ: «ΑΤΛΑΝΤΙΣ» ΚΟΡΑΗ 8 - ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΤΛΑΝΤΙΣ

